*Anföranden vid Region Stockholms fullmäktigemöte den 8 juni 2021*

## § 85 Inledning och justering

O r d f ö r a n d e n : Hallå där ute i etern i denna digitala värld! Varmt välkomna till dagens regionfullmäktigesammanträde!

Jag har räknat ut att jag kommer att ha tillgång till åtta skärmar i dag. Det känns bra och stabilt, så ni kan känna er trygga med att detta sammanträde leds med stort fokus på många saker.

I dag livar vi upp mötet med att byta mötessystem från Skype till Zoom. I stort sett fungerar det hela på samma sätt som tidigare. Den största skillnaden för er är att ni kan välja att titta på det som vi i presidiet tycker att ni ska se eller titta på alla ledamöter och bläddra runt lite. Ni kan också ha några särskilda favoriter som ni kan hålla lite koll på.

Vi vill också meddela några andra nyheter. När ni ska prata så är det som vanligt bra att ni slår på kameran i förväg. Vi blir också jätteglada om ni har anmält ordet i voteringssystemet att ni också gör en digital handuppräckning, alltså inte en sådan här. Det är fel hand-uppräckning. Vi vill gärna att ni trycker på den lilla knappen i Zoom-systemet så att ni räcker upp er hand digitalt. Det underlättar nämligen för oss när vi ska se till att få rätt personer i bild.

En annan nyhet gäller under punkten Enkla frågor samt vid replikskiften. Då kommer vi att ha två personer som vi sätter i så kallad *spotlight*. Därmed kommer två personer att synas samtidigt i bild. Om ni deltar i ett replikskifte och om ni deltar i debatten av en enkel fråga ska ni alltså inte slå av er kamera när den andra personen talar eftersom ni båda kommer att synas samtidigt i bild. Det är på samma sätt som om ni skulle stå i var sin talarstol här i fullmäktigesalen.

Så till det här med namn. Det är väldigt enkelt för er alla att korrigera era namn i systemet. Presidiet har ägnat sig åt en liten namngissningslek. Om ni uppfattar att ni har fått fel namn så ber vi om ursäkt, men vi har försökt att ge er korrekta namn. Om ni ser att ni inte heter det som vi har angett som era förnamn eller efternamn så kan ni väldigt enkelt ändra det genom att ta fram deltagarlistan, det vill säga *participants*. Där kan ni klicka på er själva och välja att *rename*. Då kan ni skriva in förnamn och efternamn. Vi har en okänd Ipad, som bara är en Ipad, och så har vi en Ipad LSF och en som bara var ett förnamn som vi inte har kunnat identifiera ännu. Så om ni märker att ni har fått fel namn så kan ni gå in och ändra.

Dubbelkolla att ni har förnamn och efter namn, om ni inte har det så ändra. Har ni problem så hör av er till supporten.

I fortsättningen gäller att talaranmälan sker via talarsystemet.

Nu får jag ett tips från presidiets extra datasupport i form av Christer Mattsson som också tipsar om att om ni kan högerklicka på er lilla miniatyrbild. Då får ni möjlighet att byta namn. Det går enkelt och smidigt. Det här ska ni alla klara av. Det kanske blir prov på detta lite senare.

Så till några andra generella påminnelser. Det är möjligt att använda endast en enhet för mötet. Om man har möjlighet så är det betydligt smidigare att ha minst två enheter, en som man kan följa det här Zoom-mötet på och en enhet där man har voteringssystemet öppet. Ni måste hela tiden vara inloggade i både mötessystemet och voteringssystemet. Voteringssystemet kommer att kopplas ned om det inte är aktivt, till exempel om ni har voteringssystemet och Zoom på samma enhet och ni använder Zoom-mötet. Om ni sedan går

in i voteringssystemet så är det frånkopplat. Det tar en liten stund innan det kommer att aktiveras. Om ni har voteringssystemet på en enhet där ni läser mejl så tar det en stund innan voteringssystemet kickar i gång igen. Om det går i viloläge så slumrar det till lite grand.

Det brukar gå i gång alldeles utmärkt efter några sekunder för att återfå kontakten, men om man har problem så är det bästa alternativet att man börjar med att stänga ner fliken och sedan öppna den igen. Om inte det fungera så kan ni kontakta supporten, men ni kommer fortfarande att vara registrerade som inloggade i voteringssystemet, så det behöver ni inte oroa er för.

Det är fortfarande viktigt att tänka på att stänga av mikrofonen när ni inte använder den. Vi försöker hjälpa till med detta från presidiets sida, men det enklaste och snabbaste är faktiskt att ni själva ser till att er mikrofon är avstängd.

Ibland har enskilda ledamöter klagat på störljud även om vi inte har kunnat hitta någon störmikrofon. Dessa störande ljud beror sannolikt på ljudproblem som man antingen har på sin egen enhet, men det kan också vara så att den som talar har en mikrofon som hade kunnat fungera bättre.

Vid digitala möten kan man fundera på om det är tillåtet att gå ifrån skärmen. Det får man, precis som vid våra fysiska sammanträden är det okej, och till och med att föredra, att ibland resa på sig och ta en paus. Om det är så att vi märker att någon faller ifrån mötet så håller vi koll på detta hela tiden, och då kommer vi att söka reda på er ifall in inte kommer tillbaka inom några minuter.

Om ni vill ta del av talarlistan och talartiden så finns dessa uppgifter i voteringssystemet. Under Pågående punkt kan man följa hur talarlistan ser ut och hur mycket talartid som innevarande talare har använt.

Efter beslutsärendena, som vi inte tror ska pågå hela dagen fram till kl. 21, så kommer vi att återgå till interpellationsdebatterna. De interpellationer som vi inte hinner debattera på förmiddagen kommer vi alltså att fortsätta behandla på eftermiddagen.

Några förändringar beträffande interpellationerna är att debatten av interpellationen under punkt 4 lämnar Anna Starbrink över till Christine Lorne. Interpellationerna 7 och 10 kommer att bordläggas. Debatten av interpellation 14 lämnar Gustav Hemming över till Michaela Haga. Interpellation 16 kommer att bordläggas och debatten av interpellation 19, om vi skulle hinna med den, kommer Tobias Nässén att överlämna till Lars Rådén.

Med detta sagt tror vi att vi har gått igenom det mesta av det tekniska och övriga förhållningsregler kring det här mötet. Därmed övergår jag till att förklara sammanträdet öppnat!

## § 86 Interpellation 2021:12 av Anna Sehlin (V) om ökad användning av munskydd i kollektivtrafiken

Anförande nr 1
Regionrådet T a m s o n s (M): I enlighet med hur man gör i riksdagen och i andra församlingar kommer jag att muntligt föredra mitt svar.

Ordförande, regionfullmäktige, åhörare! Anna Sehlin, från Vänsterpartiet, har ställt följande frågor till mig:

1) Anser du att trafikförvaltningen/SL behöver göra fler riktade informationsinsatser för att fler resenärer ska använda munskydd i kollektivtrafiken?

2) Skulle du se en utökad utdelning av gratis munskydd i kollektivtrafiken som ett sätt att öka användningen av munskydd i kollektivtrafiken?
3) Kommer du med trafikförvaltningen att ta upp frågan om behov av särskilda papperskorgar och/eller anpassade befintliga för använda munskydd?

Som svar vill jag anföra följande:
Kollektivtrafiken i Region Stockholm har drabbats hårt av pandemin. Trots drastiskt minskade biljettintäkter och en dramatisk minskning av antalet resande har trafiken kört för fullt och mer därtill. Mer än 50 000 extra bussavgångar sattes exempelvis in under år 2020, och tågen har förlängts på avgångar har där så har varit möjligt.

Sedan pandemin tog fart i Sverige har vi arbetat för att minska trängseln ombord på kollektivtrafiken och gjort insatser för en tillgänglig och trygg kollektivtrafik för dem som behöver den. En del i detta har varit de omfattande informationsinsatser som gjorts såväl för att uppmana människor att resa endast om man måste, som för att ge information om rekommendationerna om munskydd.

Informationsinsatserna har funnits såväl ombord på fordon som i anslutning till och i kollektivtrafiken. De har även spridits via våra andra officiella kanaler. Ett exempel är den länsomfattande informationsinsatsen Vårens viktigaste accessoar, som lanserades den 19 mars.

Inför utfärdandet av rekommendationerna om munskydd fördes en dialog inom Sveriges regionala kollektivtrafikmyndigheter med Folkhälsomyndigheten och de regionala smittskyddsfunktionerna. Rekommendationen om munskydd bygger på det personliga ansvaret i likhet med de nationella riktlinjer som utarbetats inom ramarna för samtliga Sveriges regionala kollektivtrafikmyndigheter.

SL har i enlighet med rekommendationerna genom informationsinsatser uppmanat resenärerna att resa endast om de måste, att använda munskydd när man reser samt säkerställt och informerat om möjligheterna att införskaffa munskydd i anslutning till kollektivtrafiken.

I dialogen ovan berördes många frågor. Bland annat bedömdes då att behovet av särskilda papperskorgar för munskydd inte fanns. Därtill prövades och avdömdes frågan om så kallade gratis munskydd med tydligt negativt besked. Detta skedde utifrån samstämmiga egna bedömningar samt erfarenheter från andra länder.

Viktigt att tänka på är, avslutningsvis, att munskydd i Stockholmsregionen inte är en fråga för enbart kollektivtrafiken. Rekommendationen gäller i affärer, butiker, köpcentrum, på arbetsplatser samt på andra platser där trängsel kan uppstå och det är svårt att hålla avstånd. Det understryker ytterligare vikten av det personliga ansvaret i kombination med gemensamma insatser från hela vårt samhälle.

Vi kommer att fortsätta att göra vår del av arbetet för att minska smittspridningen och begränsa effekterna av pandemin. Därtill för att upprätthålla en välfungerande verksamhet i, igenom och efter pandemin. Detta gör vi genom att köra full trafik och mer därtill, genom att informera om de rekommendationer som gäller och genom att fortsätta att göra insatser i enlighet med de riktlinjer som vi gemensamt slagit fast.
Med detta anser jag interpellationen besvarad.

Anförande nr 2
Regionrådet Sehlin (V): Tack så mycket, Kristoffer, för svaret som är väldigt tydligt! Jag ska inleda med att säga att den här interpellationen skrevs när smittläget i regionen var allvarligt, det var många som låg på både intensivvård och annan vård med covid-19. Vi i Vänsterpartiet var oroliga för att de rekommendationer och de informationsinsatser som gjordes inte var tillräckliga för att sänka smittotalen.

Nu går vi in i sommaren, och precis som förra året har ju smittan minskat i samhället och läget ser bättre ut. Men jag vill att ni, när ni lyssnar på den här debatten, tänker på hur läget var under våren.

Du svarar tydligt, Kristoffer, på mina frågor och svaret är nej på alla tre. Du tycker inte att det behövs fler riktade informationsinsatser. Trafikförvaltningen har gjort tillräckligt. Du rekommenderar inte gratisutdelning av munskydd i kollektivtrafiken och du ser heller inget behov av särskilda papperskorgar. Det är tydligt.

Den här frågan, tänker jag, kommer säkert att aktualiseras igen om smittläget i samhället blir annorlunda än vad det är just nu. Jag misstänker att till exempel rekommendationen om munskydd kommer att lättas under sommaren. Vi kan komma ihåg den här diskussionen inför hösten om det skulle vara så att situationen blir allvarligare.

Det jag däremot skulle ta upp till diskussion det handlar inte bara om papperskorgar utan det handlar om vad som händer med munskydden sedan. Därför vill jag ställa en fråga till dig, Kristoffer: Finns det särskilda insatser att ta hand om munskydd som inte hamnar i papperskorgar i kollektivtrafiken? Precis som du nämnde i svaret så ligger det munskydd lite varstans i samhället. Den frågan skulle jag kunna ställa som en följdfråga. Den handlar inte om själva papperskorgarna utan rent allmänt vad som händer i kollektivtrafiken med munskydden på perronger och så vidare.

Som sagt var är utgångspunkten för den här interpellationen helt enkelt att vi såg ett allvarligt smittoläge och ville att regionen skulle göra allt som stod i vår makt för att minska smittspridningen i samhället. Munskydd är ju en del i det arbetet, men det finns många andra delar också.

Anförande nr 3
Regionrådet Tamsons (M): Ordförande, fullmäktige! Tack, Anna Sehlin, för din fråga! Det är ju ingen hemlighet att jag är och har varit en varm anhängare av användandet av munskydd i kollektivtrafiken men också i samhället i stort. I anslutning till att WHO tog fram detta som en global internationell riktlinje så valde jag att från min horisont markera min åsikt med stöd i både svensk, europeisk och internationell forskning och för den delen också i smittskydd.

Jag kan bara beklaga att det tog väldigt lång tid för den svenska regeringen och de svenska myndigheterna att landa i den slutsats som nästan hela vår omvärld landade i. Svenska myndigheter och regeringen använde snarare en väldigt lång tid till att argumentera för att människor inte skulle använda munskydd, och det gäller även politiska företrädare i den här församlingen. Vi kommer säkert att få höra en del av dem ta till orda nu som munskyddets välsignade änglar. Så lät det inte då.

Jag tycker att det där är beklagligt, för det har förmodligen också satt en kultur, en känsla i Sverige av att de internationellt vedertagna rekommendationerna och annat inte gäller oss. Det har också gjort den här frivilligheten, de här rekommendationerna mycket svårare att informera om, att fastslå som viktiga.

Jag tror att det är en väldigt viktig lärdom för oss i framtiden att inte försöka bryta av på det sättet från vad som är vedertagna slutsatser när det gäller nationell forskning och internationell expertis inom de här områdena utan försöka sammanlänka våra rekommendationer och våra regleringar till andra länder på ett bättre och tydligare sätt. Om vi hade gjort det tidigare så tror jag att vi hade nått större framgång när det gäller till exempel munskyddsanvändningen än vad som nu är fallet.

Samtidigt ska vi inte sticka under stol med att vi i vår region är den lysande stjärnan sett till Sverige som helhet utifrån de utverkade gemensamma rekommendationerna, som ju inte jag hittar på, hur vi arbetar med eller hur vi tillhandahåller munskydd i eller runt kollektivtrafiken, hur vi informerar om det eller för den delen om hur vi tar hand om avfallet.

Det är ju rekommendationer framtagna av en enig bransch oavsett partitillhörighet, tillsammans med expertis på förvaltningar, tillsammans med Folkhälsomyndigheten och regionala smittskyddsenheter.

Det är viktigt för mig att det, när de här typerna av rekommendationer utverkas, inte är någon politiker som tycker lite, utan att när vi tar fram och utverkar den här typen av insatser så gör vi det rätt och på ett likartat sätt i hela landet och uppbackat av myndigheter på och inom alla nivåer.

Därmed inte sagt att mer inte kan behöva göras, det vet vi ju inte just nu. De bedömningar som nu görs, i alla fall från vårt regionala smittskydd och också ju från nationellt håll, det är att vi ska hålla fast vid de rekommendationer som nu finns, och sedan möjligtvis snarare se fram emot att de med tiden kan tänkas komma att lättas i takt med att vaccinationen ju kommer på plats.

Därmed inte sagt att det inte kan gå i motsatt riktning. Det har vi sett förr i denna pandemi. Därmed inte sagt att vi inte framåt hösten behöver göra ytterligare och förstärkta insatser, men som läget ser ut nu förefaller det ju vara så att vi går mot ljusare tider. Det är någonting som jag välkomnar. Jag hoppas att vi ska få se en kollektivtrafik som är så öppen och inbjudande som den ska vara, fri från sina rekommendationer och från sina restriktioner för de har vare sig varit till nytta för enskilda människors möjligheter till resande eller för den delen för en hållbar utveckling i vår del av Sverige.

Anförande nr 4
S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Tack, Vänsterpartiet och Anna, för en viktig interpellation som till delar påminner om den fråga som jag ställde vid ett tidigare fullmäktigesammanträde.

Delar av den här interpellationen handlar faktiskt om jämlik tillgång till smittskydd, oavsett plånbokens tjocklek och storleken på familjen. Tyvärr tycker jag att svaret pekar på bristande insikt i hurdant vårt län faktiskt är och hur olika förutsättningarna faktiskt är mellan olika invånare i vårt län.

På trafiknämnden i mars lade vi socialdemokrater en skrivelse om just detta, om behovet av att dela ut munskydd gratis i kollektivtrafiken. Vi kunde då, när den skrivelsen skrevs, konstatera att vi hade ungefär en och en halv miljoner påstigande per dag mot vanligtvis 3,1 miljoner, motsvarande ungefär 47 procent. Det innebär också att ungefär drygt 1 miljon av dem går på någon annanstans än vid Sergels torg och Centralen – det är de enda platserna där munskydd i dag delas ut gratis.

Det innebär att resten av regionens invånare, oavsett var man påbörjar sin resa, inte har möjlighet att ha tillgång till gratisutdelningen av munskydd i kollektivtrafiken.

Region Stockholms smittskydd rekommenderar faktiskt alla att använda munskydd i kollektivtrafiken hela tiden, inte bara under rusningstrafik. Det vi har vetat tidigare genom undersökningar är ju att ungefär 40 procent då använde munskydd under rusningstrafik. Nu har det förmodligen blivit ännu färre.

Vi som företrädare, Kristoffer, vi ska ju företräda de officiella rekommendationerna som Smittskydd Stockholm och Folkhälsomyndigheten från tid till annan rekommenderar och inte representera våra enskilda tyckanden som ibland vissa företrädare har gett uttryck för oavsett hur de officiella rekommendationerna har sett ut.

Så vi socialdemokrater anser att tillgängligheten till munskydd faktiskt behöver öka i hela länet för att hålla tillbaka smittan.

Anförande nr 5
Lina El Yafi (V): Precis som Anna sade har ju smittspridningen nu minskat, men läget kan ju snabbt ändras.

Trängseln i kollektivtrafiken är fortfarande ett problem vid vissa tider och på vissa linjer. Jag som arbetar i kollektivtrafiken kan se den här trängseln på nära håll, framför allt på morgonen och på eftermiddagen. Det är väldigt svårt för människor att hålla avstånd, och väldigt många människor använder inte munskydd. Så har det varit under lång tid.

De regionala rekommendationerna är ju att trafikanter ska använda engångsmunskydd när de reser i kollektivtrafiken oavsett vilken tid på dygnet resan sker. Det är också den information som SL går ut med. Som ni vet har många invånare inte möjlighet att jobba hemma. Det är klart att man försöker undvika trängsel, man försöker ta andra bussar eller andra tåg om det är trångt, men det finns små möjligheter att göra så mycket när man har bråttom till jobbet på morgonen.

Problemet är ju att regionen under pandemin har lagt över ansvaret på trafikanterna. Den enskilda individen ska göra en anpassning då regionen i stället borde underlätta för invånarna att följa råden. Pandemin, precis som Jens nämnde, har ju visat att den här ojämlikheten finns. Att dela ut munskydd gratis vore ju en väldigt enkel åtgärd till förmån för dem som inte kan arbeta hemifrån, för bussförare, vårdpersonal, tidsarbetare och för alla dem som inte kan jobba hemifrån.

Det personliga ansvaret är självklart viktigt men det har nu gått mer än ett år sedan pandemin startade, och trots allt har åtgärderna varit väldigt koncentrerade på just det personliga ansvaret och inte på vad regionen faktiskt kan göra.

Anförande nr 6
Staffan Norberg (V): Jag skulle vilja ställa frågan ifall frivillighet i trafiken verkligen räcker. Vi har 14 000 som dött i covid-19. Smittan sker under trånga förhållanden. Jag åker nästan dagligen till Södertälje, och jag märker att knappt någon använder munskydd, inte ens under de tider som rekommendationen omfattar. Frågan är om vi har gjort en björntjänst genom att inte ställa större krav utan bara har en frivillighetslinje. Jag vet att det inte är regionens ansvar att ställa det kravet, men jag saknar munskydd bland människor på pendeltågen. Samma sak gäller i busstrafiken i Stockholm. Det är väldigt få som använder munskydd fastän vi vet att många har dött efter att ha smittats under pandemin. Det är egentligen ingen fråga utan mer en åsikt.

Anförande nr 7
S e h l i n (V): Tack för alla bra inlägg i debatten! Jag kände igen dig mer i ditt andra inlägg, Kristoffer, när du inte läste innantill. Då framkom dina egna åsikter lite mer. Det är precis som du säger att du var en av de första som var ute med munskydd och också gjorde en medial grej av det. Jag trodde kanske när jag väckte den här interpellationen att du skulle tycka att de åtgärder som vidtagits inte varit tillräckliga. Sedan är du väldigt tydlig i ditt svar när du säger att de åtgärder som vidtagits av trafikförvaltningen, SL och operatörerna är tillräckliga. Jag håller med om det som Staffan, Lina och Jens säger, att det varit en väldigt dålig följsamhet. Vi har många resenärer som inte använder munskydd. Och som jag också var inne på handlar det om att munskydden hamnar lite varstans, inte bara i papperskorgar.

Som jag sade i mitt tidigare inlägg är det här något som vi får ta med oss och hålla i, för det kan se helt annorlunda ut i höst. Även om vi inför sommaren har slappnat av lite kommer det en höst och en ökad smittspridning i samhället. Det är väldigt dålig följsamhet just när det gäller användningen av munskydd i kollektivtrafiken. Om jag vore ansvarigt trafikregionråd skulle jag nog inte tycka att det är tillräckligt, varken när det gäller informationsinsatser eller när det gäller utdelning av till exempel munskydd. Jag tror, och det är därför jag väckt interpellationen, att resenärerna behöver lite hjälp på traven och att informationsinsatserna och utdelningarna av munskydd inte är tillräckligt för att öka användningen av munskydd i kollektivtrafiken.

Som sagt, det kanske inte är ett jätteproblem just nu, men det kan bli det. Vi vet inte hur det ser ut med pandemin framöver. Dessutom är det för många en kostnadsfråga. Det är dyrt med munskydd, och man kanske glömmer att ta med det. Utdelning skulle absolut kunna vara ett effektivt sätt att uppmuntra till användning.

Anförande nr 8
M s c i w o j S w i g o n (SD): Fru ordförande! Jag tänkte bara kommentera det som sagts, för det är någon sorts historierevidering i församlingen. Det gäller egentligen samtliga partier. När det gäller munskydden lyfte vi sverigedemokrater upp den frågan tidigt under våren. Det var baserat på hur det såg ut i våra grannländer, hur man hanterade det i bland annat kollektivtrafiken. Det mötte så klart starkt motstånd från samtliga partier. Till och med Kristoffer Tamsons var osäker i början och hänvisade till den ansvariga myndigheten, att man inte fått några rekommendationer och att man inte tänkte fatta något politiskt beslut för att man inte riktigt kände sig manad till det. Men jag vill påpeka, vilket vi ska komma ihåg, att den smittspridning som finns i kollektivtrafiken, eller risken för den, är väldigt låg.

Med det sagt vill jag återigen påpeka att vi tog upp frågan om munskydd ganska tidigt, redan för ett och ett halvt år sedan. Det är viktigt att säga att ju tidigare vi hade gått in med den åtgärden desto tidigare skulle vi kanske ha haft en trend med användande av munskydd bland Stockholms invånare. Om man hade tagit ett politiskt ansvar i ett tidigare skede skulle det så klart ha gynnat invånarna. Vi lyfte även tidigt upp frågan om munskyddsutdelning eftersom det är ganska ovanligt med munskydd i Sverige. Vi har kanske inte lika stor vana som man har i andra länder där man kanske är mer van vid pandemier.

Det är jättebra att ni tar upp frågan, även om det är lite sent. Man ska inte hålla på med historierevidering. Den svaga politiska beslutsamheten under pandemin, inte minst när det gäller kollektivtrafiken, har också funnits hos oppositionen, som ibland varit väldigt nedsättande i sina uttryck beträffande hur man ska hantera pandemin. De har i stället förlitat sig på sin regering och sin expertmyndighet.

Anförande nr 9
Regionrådet Sjöström (S): Ordförande! Det första jag vill konstatera med anledning av det förra inlägget är att vi socialdemokrater utgår från att de myndigheter som finns i det här sammanhanget, Folkhälsomyndigheten och också Smittskydd Stockholm, är de instanser som vi som politiska företrädare bör lyssna på i samband med en pandemi som den vi just nu genomgår. De rekommendationer som den expertisen ger både nationellt och regionalt måste vi förlita oss på. Därför blir det en viktig fråga vilka signaler och rekommendationer vi ger samhället och hur efterlevnaden av dessa ska gå till. Att tycka något i ett tidigt läge är en annan sak. Att basera sig på vad våra myndigheter och Smittskydd Stockholm säger är det som vi har som utgångspunkt.

Låt mig också konstatera att Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin redan i april förra året, 2020, lyfte ett antal varningsflaggor för hur bland annat socioekonomin slår under en pandemi i vårt län med olika inledningar. Där finns konstaterat att vi har en ojämlikhet i detta.

Anförande nr 10
Regionrådet Tamsons (M): Ordförande, regionfullmäktige! Det här är intressant. Först något om Jens Sjöströms avslutande inlägg där han talar om vikten av att följa hur och på vilket sätt våra nationella myndigheter och vårt smittskydd utverkar sina råd och rekommendationer. Det är i dialog med dem och utifrån deras rekommendationer och råd, som ju är de nationella riktlinjerna för hur vi ska använda och arbeta med munskydd, som de är utformade. Det blir lite märkligt när du å ena sidan säger detta och sedan å andra sidan hävdar politisk svansviftning som går tvärt emot det.

När det gäller Anna Sehlins resonemang och frågor om ifall vi borde ha gjort mer har jag sagt många gånger, inte minst kopplat till munskyddsfrågan, att jag är väldigt bekymrad över att vi var så sent på den bollen, så otydliga och till och med från många håll och kanter pratade ned munskyddets betydelse. Vi ska lära av detta och absolut kunna göra mer både i form av informationsinsatser och annat för att se till att munskyddet framöver kanske blir en del av hur vi jobbar med den här typen av smittspridning, kanske även kopplat till vanliga influensaperioder och annat.

Sedan till detta med den socioekonomiska och tillgången. Låt oss konstatera en sak: Munskyddsanvändningen i SL-trafiken är högre än i någon annan del av Stockholm, undantaget äldreomsorg och sjukvård, får vi hoppas. Vi ligger alltså långt framme där. Enligt de bedömningar som gjorts av branschen är munskyddsanvändningen i SL-trafiken högre än i något annat kollektivtrafiksystem i Sverige, oaktat om det är en socialdemokrat som sitter och styr eller för den delen en vänsterpartist. Låt oss också konstatera att vi skapat tillgång till munskydd i och runt kollektivtrafiken i en omfattning som saknar motstycke i Sverige. Kanske är det just därför som användningen är högre här än på andra håll.

Jag talade med min kollega i Västmanland. De har *ett* utlämningsställe för munskydd, på ett resecentrum i Västerås. I snitt uthämtas där drygt ett munskydd om dagen. Så ser det ut i andra delar av Sverige. Här talar vi ändå om att vi haft (ohörbart=ordföranden avbryter). Vi ska alltså inte kläda oss i säck och aska när vi trots allt gjort en bättre insats än alla andra.

Anförande nr 11
Leonid Yurkovskiy (SD): Ordförande! Jag vill svara Jens Sjöström eftersom han duckade för kritiken som kom från min partikamrat Msciwoj Swigon angående att Sverigedemokraterna var först och att man ignorerade frågan då. Nu duckar man genom att stoltsera med att man var så mycket bättre på att lyssna på expertisen. Då vill jag påminna församlingen och Jens Sjöström om att enligt expertisen skulle covid-19 inte ens komma till Sverige. Det tål alltid att fundera en extra gång, och det tål alltid att fatta politiska beslut när det är tydligt att det finns möjlighet att göra det och nå bra resultat.

Anförande nr 12
Regionrådet Sehlin (V): Jag vill bara ytterligare understryka att den här interpellationen handlar om ifall du, Kristoffer Tamsons, är nöjd med de informationsinsatser som har gjorts, om du är nöjd också med den användning av munskydd som funnits i kollektivtrafiken. När jag lyssnar på dig låter det som att du inte är riktigt nöjd. Inte heller jag är riktigt nöjd. Du är väldigt tydlig i dina svar med att du är nöjd med de insatser som har gjorts.

Som jag sade tar vi med oss den här frågan. Vi får verkligen hoppas att det inte blir så, men om det blir så att smittspridningen ökar i samhället tror vi att munskydd är en viktig del i att dämpa smittspridningen, och då kanske det behövs mer insatser, till exempel utdelning av munskydd i kollektivtrafiken för att öka användningen. Det är det som den här frågan handlar om.

Du låter väldigt nöjd, men underförstått i din argumentation är du inte riktigt nöjd. Det var det vi lyfte fram, och vi är inte heller nöjda. Vi tycker att användningen skulle kunna öka när den behöver öka. Frågan är hur vi når dit.

Anförande nr 13
Regionrådet Tamsons (M): Ordförande! Om man önskar utvärdera och följa utvecklingen tror jag att det finns mycket intressant dokumentation och skriftutväxling mellan undertecknad och undertecknads organisation och Folkhälsomyndigheten och andra gällande på vilket sätt det gick till när Sverige fick en munskyddsrekommendation.

Det finns mycket som jag inte är nöjd med när det gäller den svenska pandemibekämpningen, dess saktfärdighet och många gånger otydlighet, men jag är faktiskt stolt över hur vår regionala kollektivtrafikmyndighet lyckades ta ledartröjan och tillsammans med Smittskydd Stockholm och Folkhälsomyndigheten ena Sverige kring robusta och hållbara rekommendationer, när de skulle komma, och på några få dagar över jul och nyår såg till att säkerställa att här fanns munskydd att tillgå på över 500 platser i och runt kollektivtrafiken, på varenda pendeltågsstation och på varenda tunnelbanestation.

Den typen av insatser saknar motstycke om vi tittar på många andra samhällssektorer. Det hade säkert gått att göra än mer och än tydligare insatser. Jag utesluter inte att det hade behövts och kommer att behövas framöver, men jag tycker inte att vi ska peka finger åt den trafikförvaltning som vi har och som jag vet har kämpat extremt hårt, lagt all ledighet åt sidan under många gånger tuffa och svåra perioder, till exempel under jul och nyår. Trots otydliga och motsägelsefulla besked från statliga myndigheter och från regeringen har man lyckats hålla trafiken rullande och vara på tårna när det gäller bland annat information. Det tycker jag att vi ska vara stolta över men inte helt nöjda.

## § 87 Interpellation 2021:13 av Gabriel Kroon (SD) om nedlagd långcovid-vård vid Karolinska Solna

Anförande nr 14
Gabriel Kroon (SD): Covidpandemin har präglat hälso- och sjukvården under det senaste året. När vi snart har passerat pandemins tredje smittvåg har nästan 260 000 covidfall konstaterats bara i Stockholm. Om vi jämför med brittiska data kan vi grovt anta att ungefär var tionde person av de smittade kommer att ha någon typ av långvarigt symtom. Det brukar benämnas post-covid eller långcovid och karaktäriseras av hosta, feber, muskeltrötthet och andra influensasymtom som hänger kvar månader och till och med år efter det ursprungliga insjuknandet.

Post-covid är globalt sett en ny företeelse, och det finns därför väldigt lite forskning och beprövad medicinsk erfarenhet och framför allt behandlingsriktlinjer bakom den. På ett lokalt initiativ byggdes en multidisciplinär mottagning för långcovid vid Karolinska sjukhuset i Solna i början av 2020. Mottagningen har fram till nyligen agerat som ett nationellt kunskapsnav och en typ av specialistvårdgivare i de fall primärvården inte varit kapabel att hantera den nya sjukdomen.

Eftersom mottagningen byggts upp organiskt som svar på ett latent vårdbehov saknar den vårdavtal med Region Stockholm. Verksamhetschefen för mottagningen skickade därför under 2020 in ett äskande till Region Stockholm om att få permanenta mottagningen. Nyligen kom beskedet från regionledningen att man inte vill säkra fortlevnaden av mottagningen i Solna. Man stänger ned verksamheten och flyttar den helt och hållet till Huddinge, ett helt annat sjukhus. Man har därmed gått tvärs emot vad verksamhetschefen, professionen, stockholmarna vill när de vill ha en bra covidvård.

Nu splittrar man alltså upp öppenvårdsmottagningen, man flyttar verksamheten, och vårdpersonalen kommer inte att flytta med till Huddinge utan där måste man börja på nytt med att anställa helt ny personal. Dessutom måste forskningsanslagen, som tidigare utbetalats till Solna, betalas tillbaka. Det är en mycket prekär situation. Ovanpå allt detta kan vi se att IVO börjat granska omorganisationen av post-covidvården.

Min fråga till Christine Lorne och egentligen till majoriteten är: Är det så här vi ska bedriva världsledande post-covidvård?

Anförande nr 15
Christine Lorne (C): Ordförande! Tack för interpellationen! Det här är en viktig fråga. Många som drabbas av covid-19 är mitt i livet, och när de får de långvariga symtomen behöver allt sättas på paus eftersom många får så svåra symtom. Att det är en ny sjukdom utan etablerade vårdkedjor har skapat både oro och frustration hos såväl patienter som vårdpersonal.

I interpellationen sägs att regionen lägger ned vård, trots att så inte sker. Det gör inte oron mindre. Ingenting ska läggas ned. Det är som du är inne på, Gabriel Kroon, en flytt det handlar om, om ens det. Mottagningen växte fram i lokaler i Solna utifrån det behov som vårdpersonalen såg fanns, men när man väl skulle upprätta avtal för att få in den i en stabil långtidsverksamhet då var det sjukhusledningen som tillsammans med hälso- och sjukvårdsförvaltningen kom fram till att den bästa placeringen är i Huddinge. Jag vill påminna om att Karolinska universitetssjukhuset är ett enda sjukhus även om dess verksamhet bedrivs på två sajter.

För oss är det viktigt att vi skiljer på beslut som vi politiker ska fatta och beslut som fattas av sjukhusen själva. I vilka lokaler ett sjukhus ska bedriva sin verksamhet är exempel på beslut som i detta fall har fattats av, och som bör fattas av, sjukhuset självt så länge det stämmer överens med de befintliga avtal man har.

Ett problem som drabbar personer med långvariga symtom av covid-19 och som också vårdpersonal uttryckt oro över är att när patienter söker vård tas de inte på allvar och att kunskapen har varit och på många håll fortfarande är alltför låg. Det är superviktigt att vi får till en hållbar vårdkedja som utgår från vårdcentralerna. Allmänspecialisterna där är experter på att se helheten kring patienten och kan avgöra den viktiga differentialdiagnostiken. De kan se om det är en nydebuterad diabetes eller en sköldkörtelsjukdom eller om det faktiskt är långvariga symtom av covid-19. Den utredningen kan alla husläkare göra, och därefter ska de patienter som så behöver komma vidare exempelvis till en multidisciplinär mottagning som den på Karolinska universitetssjukhuset.

Kunskapen om PACS, post-akut covid-19-symtom ökar för varje dag, och det gäller att kunskapen också når ut till alla dem som arbetar med patienterna. Därför har vi utökat Karolinska universitetssjukhusets uppdrag genom att de även kommer att bidra med konsultationsstöd till just vårdcentraler och primärvårdsrehab så att fler kan få rätt hjälp snabbare och smidigare.

Anförande nr 16
H e n r i k Å k e r l u n d (SD): Ordförande, fullmäktige! Det är en viktig interpellation som Gabriel har väckt. Jag ska inte upprepa det som sagts. Jag vill komma med ett kort inspel från golvet. Som det beskrivs i interpellationen är det känt att det finns en omfattande förekomst av patienter som drabbas av olika diffusa symtom på långtidscovid. Därför kan (ohörbart)-vård på denna mottagning på olika sätt. Nu ser vi en nedgång av smittspridningen och det medför ett minskat tryck på intensivvårds- och primärvårdsavdelningarna. Det märks inom den verksamhet som jag själv delvis är verksam inom och inom sådana verksamheter som jag och mina kollegor samverkar med.

De svårt sjuka covidpatienterna som vårdats inneliggande på den tillfälliga (ohörbart)-vårdavdelningen på Karolinska Huddinge är patienter som samtidigt kommer att beröras av detta i allra högsta grad när de ska slussas vidare och följas upp polikliniskt. Mot den bakgrunden har regionen aviserat att man ska avveckla verksamheten som är en värdefull sådan för att man ska kunna bedriva adekvat forskning och få mer kunskap om (ohörbart) och även avlasta övriga verksamheter på ett bra sätt.

Anförande nr 17
C h r i s t i n e L o r n e (C): Jag hör vad Henrik säger, och jag träffade senast i helgen en patient med just långvariga symtom. Det uppstår en form av desperation — kommer jag att få rätt hjälp? Det är därför vårdkedjan är så otroligt viktig, att alla husläkare har den. Husläkarna är vana att möta patienter, och de här patienterna finns redan i primärvården. Då gäller det att ge rätt stöd till vårdcentralerna och till primärvårdsrehab. Där har vi utökat ersättningen för att till exempel kunna göra kundbesök och ha multiprofessionella konferenser. Jag vet att vården som bedrivs på Karolinska universitetssjukhuset håller oerhört hög nivå och man kommer att ta till vara den kompetens man har eftersom det är *ett* sjukhus även om vården bedrivs på två sajter.

Det är ganska många frågor som ställs i interpellationen och som det egentligen är bättre att ställa direkt till sjukhuset. De har svar på varför de vill ha verksamheten i Huddinge. Till mig säger de att de kommer att säkra kompetensen eftersom de dels bedriver verksamheten på båda sajterna, dels håller på att rekrytera. De har ett nära samarbete med flera olika organisatoriska enheter. Det har de haft i Solna, och det kommer de att ha också i Huddinge. Solna kommer inte att stängas ned innan Huddinge är fullt *up and running*. När vi ser hur behovet är så kommer man eventuellt i framtiden att avveckla Solna, men i första hand handlar det om hur vi säkrar att patienterna får rätt vård långsiktigt. Det handlar om nära samverkan med mottagningarna, också med mottagningarna vid Danderyd och SÖS, och med primärvården så att patienterna får rätt vård på rätt vårdnivå.

Anförande nr 18
R e g i o n r å d e t S t a r b r i n k (L): Ordförande! Frågan om vård för människor som har långvariga symtom på covid-19 är förstås stor och viktig och berör, tyvärr, rätt många människor. Dock tycker jag att interpellationen visar att man inte riktigt har beslutsgångarna klart för sig. Vi i hälso- och sjukvårdsnämnden tecknar inte avtal med enskilda mottagningar eller enskilda verksamhetsföreträdare inne på ett sjukhus. Vi tecknar avtal med Karolinska universitetssjukhuset, som har två sajter. Jag tycker inte att det finns anledning för oss att vara inne och detaljstyra var verksamheten bör placeras. Man kan rikta kritik mot hur informationen sett ut kring den här förändringen; man kanske rentav ska kalla det för desinformation där patienter försetts med felaktig information genom medierna och kanske också på andra sätt. Det är mycket olyckligt och sprider en oro.

Jag vill ta tillfället i akt och säga någonting om den viktiga vårdkedjan som Christine Lorne lyfte fram. De som har besvär av covid-19 vänder sig till sin vårdcentral. Där kan man ofta få diagnos och stöd och hjälp med behandling. Ibland behöver man mer insatser och kan då remitteras till olika specialistläkare utifrån behovet. Om man har långvariga och mer komplexa behov då ska man remitteras till Karolinska universitetssjukhuset och den nya mottagningen där. Den som behöver rehabilitering efter till exempel sjukhusvård kan naturligtvis också få det genom våra rehabiliteringsinsatser. Som ni vet har Danderyds sjukhus ett särskilt uppdrag att samordna det.

Jag tycker att Karolinska universitetssjukhuset bedriver en fantastisk verksamhet, och jag är glad att de nu vill skapa långsiktiga och trygga förutsättningar även i framtiden för den här viktiga vården.

Anförande nr 19
Gabriel Kroon (SD): Det viktigaste ansvaret vi har som politiker är att säkerställa en god vård av hög kvalitet för våra medborgare. Jag vet inte om du, Christine Lorne, har missförstått interpellationen och post-covidvården eller om du aktivt försöker missleda i din argumentation. Det handlar inte bara om andra lokaler. Det handlar om helt annan personal. Det handlar om ett helt nytt kunskapsnätverk. Det handlar om helt nya forskningsanslag. Det handlar om en helt ny organisation som vi måste skapa. Jag tror att det är den absolut viktigaste delen att ha i åtanke.

Både du och Anna Starbrink lyfter fram att primärvården ska ta ett stort ansvar. Men hur kan de ta ett stort ansvar när det är en så pass ny åkomma att det inte finns några synliga behandlingsriktlinjer? Framför allt finns det inte någon samordnande, koordinerande, part. Det finns inget kunskapsnätverk. Det nätverket som fanns, det som skulle ha kunnat sprida information ut i kretsloppet, har ni valt att omorganisera, i praktiken stänga, lägga ned. Personalen kommer inte att följa efter. Om ni vill fästa er vid olika teknikaliteter, att det handlar om ett och samma sjukhus, är det ändå fråga om två helt olika premisser, med två helt olika verksamheter.

Jag vill även påpeka att vi visst hade all möjlighet i världen att teckna avtal med den mottagningen. Vi har sjukhusavtal, och vi har möjlighet att komplettera och revidera dessa sjukhusavtal. Om inte en post-covidpandemi, som kommer att drabba Region Stockholm och som drabbar världen, är anledning nog att se över avtalet, ja då vet jag inte vad som ger anledning att se över det.

Jag vill återkomma till min stora besvikelse, som jag tror att många i samhället delar. Det handlar inte om att man fått fel information om vart man ska vända sig med post-covid. Det handlar om att man inte fått någon information alls om vart man ska vända sig. När man vänder sig till Karolinska Solna så vet vi alla att eftersom de har fråntagits uppdraget, eller aldrig getts uppdraget, så fastnar remisserna där och går inte vidare till exempelvis Huddinge.

Det blir intressant att se hur väntetiderna kommer att utvecklas. Jag kan garantera att det finns flera hundra personer som väntat längre än vårdgarantin.

Anförande nr 20
Christine Lorne (C): Det kom en fråga om uppföljning efter IVA-vård. Det är en annan form av mottagning där man följer upp dem som långvarigt vårdats inom IVA-vården.

Sedan togs det upp att det är en ny organisation. Ja, det är en ny organisation. Den hade inga avtal. Sjukhusledningen på Karolinska universitetssjukhuset och hälso- och sjukvårdsförvaltningen kom gemensamt fram till att när vi tecknar avtal är det i Huddinge mottagningen ska placeras.

Forskning och utbildning är en del av hela Karolinska universitetssjukhusets verksamhet. Förutsättningar för forskning finns både i Solna och i Huddinge. Forskningsanslagen går till teamen och där patienterna finns. De är inte knutna till någon lokal.

Som jag sagt tidigare är det viktigt att fråga sig: Vilka beslut ska vi politiker fatta och vilka beslut ska vi låta sjukhusledningarna själva fatta? När ska vi ge dem mandat och arbetsro? De har trots allt tagit sig till toppen i världen.

Anförande nr 21
J o n a s  L i n d b e r g (V): Ordförande! Jag tänkte först inte ge mig in i debatten, men jag vill ändå säga några saker. Var en mottagning ska ligga på ett sjukhus är såklart inte en politisk fråga, utan det var personalen på mottagningen i Solna som själv vädjade genom äskanden till hälso- och sjukvårdsförvaltningen om att mottagningen skulle få vara kvar och ville ha ett avtal och finansiering för det. Det konstiga är att ärendet sedan på något sätt har försvunnit. Organisationsförändringen har skett på ett uppenbart dåligt sätt eftersom patienterna och personalen inte är trygga med den. Något har alltså gått snett i hela logistiken.

Det blir ett slags skönmålning när man säger att det finns enheter på andra sjukhus, till exempel Danderyd, som tar hand om dessa patienter. Vad vi nu får höra är att remisser försvinner, nekas och inte kommer fram till rätt instanser, utan de hänvisas vidare till den mottagning på Karolinska som i dagsläget är under förändring.

Patienterna är med rätta oroliga, och jag förstår dem. De hör därför av sig till politiskt ansvariga och vädjar om att dessa ska ta ansvar för det här. Detta är vad frågan handlar om. Jag tycker inte att man gör det, utan man delegerar ansvaret nedåt och säger att det är sjukhuset som har fattat beslutet. Jag tycker att det blir lite konstigt när man från borgerligt håll annars säger att man gärna stöttar att initiativ kommer underifrån. Men sedan hörsammar man inte de äskanden som kommit från personalen på den här mottagningen som byggt upp kompetens och erfarenhet och en logistik och kedja för dessa patienterna. Man ändrar på det hela mitt under pandemin.

Jag kan förstå att man ibland behöver se över var en mottagning långsiktigt sett sköts på bästa sätt. Men jag tror att den här mottagningen skulle behöva finnas på två ställen på samma sjukhus, det vill säga både i Huddinge och i Solna.

Anförande nr 22
B e n g t  L a r s s o n (V): Inte heller jag hade tänkt ge mig in i debatten. Men låt mig börja där Jonas slutade, det vill säga att regionen behöver två liknande mottagningar. Regionen har stora geografiska avstånd. Med det som bakgrund och ur ett patientperspektiv är det väldigt långt att ta sig från till exempel Hallstavik till Huddinge sjukhus. Om man betänker att någon kanske har hjärndimma, feber, kronisk värk och trötthet underlättar det här inte när man vill få kontakt med Huddinge.

Precis som Jonas säger borde vi ha två mottagningar med en uppdelning av länets olika delar. Jag tror att vi visst kan ha kompetens på båda ställen, och om två olika enheter kan samverka skulle det dessutom främja utvecklingen. Jag tror att det hade varit bra ur ett patientperspektiv om man hade byggt upp en ny enhet men samtidigt behållit den andra i Solna. Det hade verkligen gynnat dessa patienter. I stället har vi gått in i en organisations-diskussion som ur ett patientperspektiv inte är helt okej, enligt mig.

Anförande nr 23
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Jag vill klargöra några saker. Vi har först och främst frågan om de olika sjukhusens uppdrag. Nej, de har inte samma uppdrag. Danderyds sjukhus har ett särskilt uppdrag vad gäller rehabilitering av personer som har vårdats inom till exempel intensivvården och behöver stöd och hjälp efter det. Den enhet på Karolinska som vi nu talar om har ett annat uppdrag och vänder sig till andra patienter. Jag blir lite förvånad när jag hör oppositionen och framför allt Jonas Lindberg tala om att vi borde teckna ett avtal med en enhet. Är det er uppfattning att vi inte ska teckna avtal med sjukhuset? Ska hälso- och sjukvårdsnämnden teckna lokala avtal om vårduppdrag med olika enheter inom sjukhusen? Detta vänder jag mig mycket starkt emot. Det vore en väg bort från den fina rankning som vårt universitetssjukhus har, nämligen som sjunde bästa i världen.

Sjukhuset vill ha verksamheten i Huddinge. Jag tycker att det är olyckligt att det uppenbarligen finns en konflikt om frågan inom sjukhuset, men det måste lösas där och inte genom att lokala enheter skriver brev till hälso- och sjukvårdsförvaltningen, ett brev som dessutom aldrig har inkommit.

Anförande nr 24
Gabriel Kroon (KD): Vi får inte glömma att vi har ett politiskt ansvar för våra sjukhus och att vi på samma sätt är de högsta företrädarna med det högsta ansvaret för en god sjukvård i Stockholm. Det här handlar inte om en liten intern konflikt på sjukhuset, utan om Covidföreningen, fackförbunden och framför allt om den IVO-granskning som har gjorts. En IVO-granskning är en ytterst anmärkningsvärd process, något som nu genomförs.

I stället för att stärka mottagningen och ge den de resurser som behövs för att ge stockholmarna en bra postcovidvård, bli Sverigeledande och till och med vara fortsatt internationellt ledande ska man börja med en omorganisation, helt utan att förankra den med dem som arbetar i verksamheten. Jag vet inte vilken dialog majoriteten har haft med sjukhusstyrelsen eller hur förvaltningen har varit inblandad i detta, men någonting har uppenbart gått fel på vägen. Som sista ord vill jag be er i majoriteten som faktiskt har ansvaret för det här att nu se till att ha en dialog med den vårdpersonal som arbetar på postcovidavdelningen. Hitta en lösning tillsammans med dem! Stanna inte bara vid Karolinskas styrelse!

## § 88 Interpellation 2021:14 av Mats Larsson (S) om hantering av patienter vid akutmottagningen på Södertälje sjukhus. RS 2021-0273.

Anförande nr 25
Mats Larsson (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag vill börja med att tacka för svaret, även om det inte till fullo visar verkligheten. Inledningsvis vill jag säga att jag har största förtroende för att vårdpersonalen sköter sina uppgifter, och för det sätt de sköter dem på finns bara rosor att ge.

Den första fråga jag ställde och som jag fått svar på gällde följande. I mitten av februari fanns ännu inte något triagetält utanför akutmottagningen vid Södertälje sjukhus. I entrén stod en ordningsvakt med instruktioner att inte släppa in någon annan om det redan fanns någon i väntrummet. Men hen är inte sjukvårdskunnig. I det stora väntrummet innanför entrén satt en person. Väntrummet har en storlek som rymmer strax över 30 platser, så gott och väl åtta tio personer skulle kunna sitta där med coronaavstånd. Varför användes inte det när det inte fanns något tält utanför?

Den dag i februari jag tänker på var det nästan nollgradigt och det snöade blöt snö. Patienter som kommer till akuten är vanligtvis inte klädda för utevistelse, eftersom det inte är något man förväntar sig när man åker till lasarettet, speciellt inte till akuten. Även om det hade

funnits ett tält hade det inte funnits någon värme. En patient som är över 90 år och har en pågående stroke är inte i ett tillstånd att kunna hantera sin situation. Patienten fick vänta i cirka tio minuter. Tycker du att detta är ett bra sätt att bedriva vård på? Tycker du att vaktens instruktioner är de rätta och att sjukhuset hanterar patienten på rätt sätt?

En patient på 83 år kom i mitten av mars in med nästan 40 graders feber och fick vänta ute i kyla och blåst i cirka tio minuter. Inte heller då fanns det något tält. Patienten var uttorkad och mycket svag. Tror du att detta förbättrade patientens tillstånd?

I sammanhanget kan sägas att dessa patienter blev hänvisade att sitta på en iskall och blöt trädgårdsstol. Jag vet inte om heller detta förbättrar patienternas tillstånd.

Min andra fråga gäller följande. När patienter kommer in med ambulans i samband med att växeln på Södertälje sjukhus stänger klockan 17 går det inte att nå akuten. Telefonsvararen säger att man ska göra en massa knapptryckningar.

Anförande nr 26
Regionrådet Nässén (M): Herr ordförande! Jag tackar för interpellationen. I det skriftliga svaret finns en utförlig redogörelse och svar på de ställda frågorna.

Jag vill dock lyfta fram några viktiga delar under det digitala fullmäktigesammanträdet. Jag vill verkligen understryka vilka enorma insatser som personalen i regionens olika sjukhus har gjort, och det tror jag att vi är överens om. Det här har dessutom sträckts ut under lång tid. Under jättesvåra omständigheter har personalen ställt om och säkrat en livsviktig verksamhet. Det säger sig självt att verksamheten i detta läge naturligtvis inte pågår precis som vanligt, utan man har fått vidta extraordinära åtgärder för att bedriva arbetet på ett smittsäkert sätt.

Jag har själv varit i kontakt med sjukhuset, vilket finns återgett i det skriftliga svaret. Man har berättat om de tältlösningar och annat som gjorts för att följa de beslut som den regionala särskilda sjukvårdsledningen har fattat för att minska smittspridningen.

I Sveriges olika sjukhus har det under den här tiden gjorts en patientenkät. Patienter på Södertälje sjukhus tycker att de har fått ett väldigt gott bemötande. Man ligger över riksgenomsnittet i flertalet parametrar och ligger även i Region Stockholm i den övre delen i ett flertal parametrar. Personalen på Södertälje sjukhus har uppenbarligen gjort saker som patienterna uppskattar.

Med detta sagt är naturligtvis inte allting perfekt. Det finns en anhörigtelefon. Och det finns chans att få dispens för att kontakta sina anhöriga, trots ett generellt besöksförbud, men arbete pågår även här för att verksamheten ska kunna bli ännu bättre från ett redan bra läge. Det viktigaste vi kan göra nu är att stötta våra medarbetare på regionens sjukhus så att de orkar den sista delen när smittspridningen som väl är nu går ned.

Anförande nr 27
Staffan Norberg (V): Jag tycker att det här är en väldigt bra interpellation. Mats tar upp en viktig fråga.

Det är uppseendeväckande när det visat sig att patienter som sökt vård på akutmottagningen vid Södertälje sjukhus fått vänta utomhus på sin tur för att förhindra trängsel inne på mottagningen. Det har skett oavsett hälsotillstånd, till exempel en pågående stroke. Jag känner igen mig i det här, för jag har själv varit på akuten för en pågående stroke. Jag vet hur det är när det slår på rösten och man inte kan kommunicera eller göra sig förstådd. Det är inte roligt.

Jag tycker att dessa frågeställningar är väldigt viktiga. Man gör det lite lätt för sig när man gömmer sig bakom pandemin vad gäller organiseringen på mottagningar och akutmottagningar. Det är viktigt att det här fungerar.

Den andra frågan, som handlar om kommunikation mellan patient och anhöriga, är minst lika viktig. Det var omöjligt att komma i kontakt med en anhörig när man var inne i situationen. Jag känner verkligen igen mig och min situation i detta. Det som hände mig inträffade visserligen strax före pandemin så jag kan inte dra en total parallell.

Jag hoppas att ansvarigt regionråd tar åt sig av kritiken och gör något åt situationen, även om vi nu befinner oss i en knepig situation i och med pandemin. Vi måste försöka förbättra situationen. Det gäller inte bara akutmottagningen i Södertälje utan även allmänt vid regionens övriga akutmottagningar.

Anförande nr 28
T a g e  G r i p e n s t a m (C): Ordförande, fullmäktige! Interpellanten Mats Larsson tar upp viktiga patientnära erfarenheter från året med pandemin när det gäller triage ute och anhörigas möjligheter att ta kontakt med eller hålla sig uppdaterade om deras närstående.

Vi är först och främst oerhört tacksamma för den stora insats som alla sjukhus, inklusive Södertälje sjukhus, har gjort under pandemins olika faser. Södertälje sjukhus innovativa lösningar, till exempel att använda erfarenheter från försvaret, för att kunna stödja personalen i arbete under kris har varit en framgångsfaktor för att klara utmaningen. När jag för några veckor sedan träffade sjukhusdirektören var han med all rätt mycket stolt över hela sjukhuset och sättet på vilket all personal har klarat av att möta pandemiutmaningarna i ett av de mest smittdrabbade områdena, som Södertälje utgör. Jag vill passa på att framhålla ett mycket väl utvecklat samarbete med till exempel Södertälje kommun, vilket lovar gott för framtiden.

Valet av en yttre triage har i perspektivet av den mycket höga belastningen och smittspridningen varit ett riktigt val för att minska smittspridning och leda patienterna till rätt avdelning och vårdinsats inne på sjukhuset. Vi får därigenom nya erfarenheter i arbetet, och de frågor som Mats Larsson ställer är viktiga och måste därför tas med i det fortsatta arbetet och i hur det ska förbättras. I Tobias Nässéns utmärkta svar beskrivs hur det fungerat under pandemin och vilka åtgärder som har vidtagits under tiden.

Slutligen är det viktigt att hitta bra former för närståendes kontakt med sjukhuset och med personal och patienter. Det är vi överens om. Det är dessa erfarenheter vi får ta med oss, och vi får lära av detta inför kommande liknande situationer.

Anförande nr 29
M a t s  L a r s s o n (S): Jag fortsätter där jag tidigare avslutade mitt anförande. Det handlade om en situation då en patient kommer in med ambulans i samband med att växeln stänger. Då går det inte att nå akuten. Om man ringer till växeln blir man hänvisad att knappa sig vidare till akuten. Men när man kommer till akuten sägs det där att det inte finns någon personal och att de därför inte kan svara. Man uppmanas att återkomma när växeln öppnar. Det här innebär att man under 15 timmar inte kan nå akuten. Detta tycker jag är väldigt allvarligt.

Tobias sade att man har tagit detta på allvar och startat en utredning. En utredning är väl i och för sig bra, om man får det resultat man vill ha. Annars har man ingen nytta av en utredning.

Jag vill nu fortsätta med det jag tog upp i början. För mindre än två veckor sedan var jag än en gång på akuten på Södertälje sjukhus. Jag fick stå ute och vänta i tio minuter. Inne i väntrummet var det tomt. Det finns 30–32 platser där. Det är ju coronasäkert om man sitter på till exempel var femte plats, men så fungerar det inte där. Den patient som jag var där med hade en status som gjorde att jag fick följa med in på akuten och vara med under behandlingen. Det hela är helt oacceptabelt.

Anförande nr 30
Regionrådet Nässén (M): Herr ordförande! Jag tycker att Tage Gripenstam hade flera nyanser av det arbete och de kontakter vi haft med sjukhuset för att säkerställa en god vård för de patienter som behöver vård i en väldigt svår situation. Man brukar ibland tala om att glaset är halvfullt eller halvtomt. Som interpellanten för fram det här är det som om det skulle finnas en droppe vatten på botten av glaset när i själva verket all sjukvård i Region Stockholm har ställt om på ett aldrig tidigare skådat sätt. Man har räddat liv och tagit hand om patienter.

Patientenkäter visar på en stor uppskattning av arbetet på Södertälje sjukhus. Innebär detta att allting är fläckfritt och guld och gröna skogar? Nej, naturligtvis inte. Situationen är väldigt svår. Men sjukhuset har vidtagit väldigt många åtgärder för att ta hand om sina patienter, och arbetet fortsätter. Vi står i mycket tät kontakt med sjukhuset för att stötta det och personalen i alla deras insatser. Det skulle vara väldigt fint om vi, trots olika partier och uppfattningar, kunde ha en gemensam sådan strävan framgent.

Anförande nr 31
Regionrådet Alkurdi (S): Tack, Mats Larsson, för en viktig interpellation! Jag tänker ta fasta på det som Tobias Nässén sade i sitt andra inlägg om att ge personalen och sjukhusen rätt förutsättningar att kunna utföra och förbättra vården. Vårdpersonalen har onekligen gjort en reell kraftsamling för att kunna hantera pandemin. Det finns ingen tveksamhet om det. Men tar man från politiskt håll med sig de erfarenheter och vittnesmål från patienter som Mats Larsson redogör för och sådant som kommer från personalen? Jag är inte lika säker på att majoriteten gör det med tanke på hur man har sett på vårdpersonalens insatser och vilka resurser man har gett för att se till att personalen kan utföra sina arbetsuppgifter och hinna med dem, få tid att informera och ha en tillräckligt bra dialog med patienterna. Detta finns inte i dag.

Jag hoppas att vi kan vara eniga om att sjukhusen behöver mer resurser och att vi måste se de olika utmaningar som vart och ett av dem har. Det viktigaste politiska instrumentet är de facto resurser. Man måste styra om och se till att de får det så att vårdpersonalen inte bara kan utföra en omställning genom att bygga ut antalet intensivvårdsplatser utan att de också ges utrymme att utföra all annan vård och kunna ha en bra dialog och kommunikation och en god relation med patienterna.

Anförande nr 32
Mats Larsson (S): Ordförande! Man säger hela tiden att personalen gör sitt bästa, och det var precis det som jag började med. Jag har största förtroende för att vårdpersonalen sköter sina uppgifter. För det sätt som de sköter dem på finns bara rosor att ge. Men när man kommer till akuten står det en vakt där som säger att man ska ta en nummerlapp. Sedan går han. Han är helt ointresserad av patientens tillstånd. Han är intresserad av att man tar en nummerlapp och står och väntar på sin tur. I sammanhanget måste sägas att väntrummet är så gott som tomt. Varför inte använda väntrummet? Jag antar att det är därför man har ett sådant.

Anförande nr 33
Regionrådet Nässén (M): Herr ordförande! Jag tackar för en viktig debatt. Den illustrerar på olika sätt arbetet i vår sjukvård. Jag tycker ändå att det av det utförliga skriftliga svaret tydligt framgår vilka ansträngningar som görs. Jag var tidigare vice ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden tillsammans med Talla Alkurdi, och jag vill påminna om att vi tillsammans med ordföranden Anna Starbrink och hälso- och sjukvårdsdirektören hade regelbundna genomgångar av arbetet under pandemin. Det var samtal och möten som jag uppfattade fördes i en konstruktiv ton, där vi alla hade samma mål även om vi företräder olika partier med lite olika idéer om hur vi får den bästa möjliga vården för patienterna.

Som avslutning vill jag säga att jag tycker att det framgår av det skriftliga svaret vilka enorma insatser de gör på Södertälje sjukhus för att hålla smittan borta och ta hand om patienterna. Vi behöver visa ett enigt politiskt stöd för deras arbete.

## § 89 Interpellation 2021:15 av Jonas Lindberg (V) om besparingarna på Södersjukhusets kvinnoklinik. RS 2021-0274.

Anförande nr 34
Jonas Lindberg (V): Ordförande! Tack för svaret, Anna Starbrink! Interpellation handlar om de besparingar som har drabbat Södersjukhusets kvinnoklinik. Mitt i pandemin har vårdpersonalen fått reda på att kliniken går med stora underskott, och man uppmanas att hitta besparingsförslag. Det handlar om alltifrån att spara på paprikaringen på nyblivna mödrars mackor till att inte använda för många plastförkläden eller för mycket skydds- och provtagningsmaterial. På klinikens mottagning för våldtagna drar man ned bemanningen nattetid till en sjuksköterska per pass flera gånger i veckan.

Nu har den blågröna koalitionen aviserat en ersättningshöjning inom vårdval förlossning som skulle motsvara ungefär 50 miljoner kronor extra per år. Vad jag förstår handlar det om pengar till hela förlossningsvården. Det ligger inte i närheten av de 72 miljoner som denna klinik har i enskilt underskott.

Alla tycker att sjukvård ska bedrivas effektivt, säkert och bra. Det är inte det frågan handlar om. Men hur påverkas vårdens effektivitet när personalen måste ägna sig åt att komma med besparingsförslag mitt i en situation som denna? Frågan är egentligen större än att bara gälla kvinnokliniken på Södersjukhuset. Den berör också kirurgkliniken, som även den gör stora underskott och måste göra åtstramningar under innevarande år.

Om sjukhusen ska kunna vara en bra arbetsgivare, erbjuda sin personal en löneutveckling och samtidigt utföra mer vård, som ni i majoriteten kräver, räcker inte de pengar som ni ger till sjukhusen varje år, det vill säga 1,5 procents uppräkning. Det blir ännu mindre pengar kvar när ni med andra handen drar tillbaka 2 ½ procent genom ett effektiviseringskrav. I verkligheten innebär detta att man ska göra mer vård för mindre pengar. Det är en dålig ekvation. Det är inte genom byråkratiskt satta procentsatser som vi når effektiv vård, utan det kommer underifrån om personalen får bra förutsättningar, andrum och luft att utvecklas. De avtal som sjukhusen nu har tror jag låser in dem i ett ensidigt fokus på ständig produktion. Till kvinnokliniken har man sagt att det enda sättet att dra in sitt underskott är att öka antalet förlossningar. Det blir en jakt på pinnar, DRG-poäng och vissa typer av ingrepp för att pengarna ska komma in. Ni behöver i grunden se över hur ni finansierar hela sjukvårdssystemet, och då särskilt sjukhusen, men också hur pengarna kommer in till sjukhusen. Jagandet efter DRG-poäng och tillfällen som förlossningsersättningen bygger på är, tror jag, grunden till att problemen hela tiden återkommer och att man hamnar i situationer där kliniker vart och vartannat år måste dra in sina underskott genom besparingar.

Anförande nr 35
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande, fullmäktige! Tack för din interpellation, Jonas Lindberg! Stockholms akutsjukhus gör fantastiska insatser. Det gör de alltid, och under pandemin görs det utöver det vanliga. Det är glädjande att se hur väl sjukhusen har lyckats. Särskilt roligt är det förstås att notera att Karolinska universitetssjukhuset rankas som världens sjunde bästa.

Våra sjukhus arbetar metodiskt, målmedvetet och långsiktigt med ständiga förbättringar för patienternas bästa och med effektiviseringar för att varje skattekrona ska göra störst nytta. Sjukhusens ersättningar regleras som ni vet i våra fleråriga avtal, som justeras varje år avseende volym och ersättning. Avtalen innehåller olika moment av både fast och rörlig ersättning. Tanken är att avtalen ska stimulera akutsjukhusen att utföra sitt kärnuppdrag, nämligen att ge vård med hög kvalitet, god tillgänglighet och god patientsäkerhet på ett så effektivt sätt som möjligt.

Jag tycker att det är viktigt att vi hela tiden arbetar för att säkerställa att våra skattepengar används på bästa sätt. Effektiviseringskrav gäller inte bara våra akutsjukhus, utan det är en självklar del av hela sjukvårdssystemet. Vi måste alltid arbeta för att vara så effektiva som möjligt. Det innebär till exempel att det finns ett effektiviseringstryck i vårdvalen, som inte räknas upp årligen.

För innevarande år, 2021, har våra sjukhusavtal räknats upp med 1,5 procent. Därutöver har hälso- och sjukvårdsnämnden beslutat att tillföra resurser om 549 miljoner så att man kan klara av den undanträngda och köställda vården. Dessa har fördelats till de regionägda akutsjukhusen. Som ni kanske har noterat har vi aviserat att vi på kommande regionstyrelse-möte kommer att behandla tertialrapport 1 och däri tillföra ytterligare en halv miljard till vården. I detta är akutsjukhusen naturligtvis en viktig del för att de ska klara av den undanträngda vården. Det blir alltså ett resurstillskott.

Låt mig också säga några ord om förlossningsvården. Den måste självklart vara effektiv, och det är den också. Den håller hög kvalitet. De allra flesta är mycket nöjda med den vård de får. Södersjukhuset har ett stort problem i och med att man har gjort egna administrativa misstag som nu måste rättas till. Samtidigt vill jag peka på att sjukhuset som helhet fick ett överskott förra året, och man måste naturligtvis hantera sin ekonomiska situation. Vi ser dock att förlossningsvården behöver ett tillskott och för därför till 50 miljoner kronor under innevarande år.

Anförande nr 36
Jonas Lindberg (V): Jag tackar för svaret. Det jag slås av nu när du svarar mig på min interpellation är att du inte ens berör de besparingsåtgärder som drabbar kliniken i fråga. Du talar inte om neddragningarna på mottagningen för våldtagna eller de åtgärdsförslag som personalen uppmanas hitta, utan du talar runt omkring det här och i fina termer om effektiviseringar och hur vårdsystemet ska fungera. Du nämnde även Karolinskas sjundeplats på världsrankningen. Men frågan handlar inte ens om Karolinska sjukhuset, utan den handlar om Södersjukhuset och en kvinnosjukvård som i grunden är felfinansierad och underfinansierad.

Vänsterpartiet anser att ni stressar vården genom att sätta procenttal för hur mycket effektivisering man ska uppnå, och för vissa andra vårdområden skriver ni inte upp ersättningen alls under flera års tid. Det enda detta medför är att personalen måste springa snabbare. Man behöver dra in fler patienter för att få sin verksamhet att gå runt. Då händer något i vårdsystemet; man börjar se patienter som en intäktskälla för att ens verksamhet ska gå runt snarare än att man har ett uppdrag att bedriva hälso- och sjukvård. Detta ser vi i hela hälso- och sjukvårdssystemet, särskilt inom vårdvalssystemet. Förlossningsvården är utsatt för något som heter vårdval förlossning, som inte har ökat valfriheten för kvinnor – den var

faktiskt större innan vårdval förlossning infördes – och den har dessutom orsakat enorma problem genom en utbyggd förlossningsvård. Därtill har man återkommande underfinansieringsproblem.

Jag tror att ni behöver ändra på hur ni resurssätter akutsjukhusen. 1 ½ procent är alldeles för lite. Till och med Sveriges Kommuner och Regioner säger att man ska ha ett riktmärke på minst 3 procent om man ska kunna ge löner och ta ansvar för demografin och en ökad vårdkonsumtion. Detta tar er budget inte hänsyn till.

Anförande nr 37
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Jag svarar på de frågor som du har ställt i din interpellation, Jonas Lindberg. Du tar upp exempel på huruvida man ska ha paprika på smörgåsen eller inte, och jag tror att du inser att det inte är en fråga som vi politiskt ska diskutera eller besluta om. Vi bör väl höja oss till det som vi har ansvar för.

Kvinnosjukvården och förlossningsvården är en helt central del av akutsjukvården på SÖS men också på de andra akutsjukhusen, och där pågår ett stort utvecklingsarbete. Men det är även viktigt att arbeta för att verksamheten ska vara effektiv. Nu skjuter vi dessutom till särskilda medel för just förlossningsvården.

Jag vill påminna om den stora omställning som vi arbetar med inom hälso- och sjukvården sedan 2011, det vill säga det som kallas framtidsplanen. Den handlar om att väldigt mycket av den vård som inte kräver akutsjukhusens resurser inte heller ska ges på akutsjukhusen utan i öppen vård utanför sjukhusen. Du säger att det blir fler och fler patienter och mindre och mindre resurser, men det stämmer inte med verkligheten. Väldigt många patienter får i dag vård utanför sjukhusen. Akutsjukhusens uppdrag minskar därmed, och då är det naturligtvis rimligt och helt nödvändigt att resurserna följer patienterna. Vi kommer därför att fortsätta omställningen. Den har aktualiserats än mer genom de utredningar som finns om god och nära vård och som handlar om hur vården ska stärkas nära människorna.

När det specifikt gäller situationen på Södersjukhuset är det såklart besvärligt att man har byggt upp ett sådant underskott som man har gjort genom felaktiga faktureringar. Jag känner dock inte till detaljerna. Denna situation behöver man hantera. Jag kräver av sjukhuset att de vidtar åtgärder som är i samklang med patientens bästa och att man tar hänsyn till patienternas behov och en god arbetsmiljö. Diskussionen om detta är livaktig på Södersjukhuset. Jag har stort förtroende för verksamhetschefen på förlossningsvården och kvinnokliniken att kunna hantera situationen där. Ett sådant förtroende tycker jag att alla ska visa.

Anförande nr 38
Regionrådet Alkurdi (S): Ordförande! Tack, Jonas Lindberg, för interpellationen! Jag har skrivit en interpellation som senare kommer att tas upp, och även den handlar om förlossningsvården. Men jag kunde inte låta bli att delta i denna diskussion.

Tidigare i debatten har det tagits upp att Södersjukhuset går med ett överskott. Men i och med att förlossningsvården finns under vårdval är det svårare för sjukhuset att göra de nödvändiga prioriteringar som behövs för att prioritera upp förlossningsvården. Det är ett exempel på hur förlossningsvården är felfinansierad. Då den är satt under en form av marknadsstyrning och är konkurrensutsatt genom vårdvalet blir det svårare för sjukhuset, och de har meddelat oss vilken form av prioriteringar de måste göra.

Dessutom förväntas Södersjukhuset, liksom alla våra andra sjukhus, att gå tillbaka till de sjukhusavtal som innebär en kraftig underfinansiering av hela sjukhusvården. Det gäller inte bara förlossningsvården, som har varit underfinansierad år efter år sedan vårdvalet infördes, vilket Jonas Lindberg tog upp.

Jag vill vidare att fullmäktige beaktar att majoriteten i hälso- och sjukvårdsnämnden – alltså inte en enig nämnd – fattade beslut om att underprognosticera antalet förlossningar. I och med att denna vård finns under vårdval sänktes ersättningarna för förlossningsvården. Vi var emot att man gjorde en sådan nedjustering av antalet förlossningar, eftersom det innebär att det inte bara blir en ännu lägre ersättning utan också att en redan ansträngd situation på förlossningsmottagningar blir ännu svårare.

Det finns alltså en hel del åtgärder som behöver vidtas: ökade resurser till sjukhusen, mer resurser till förlossningsvården och att man slutar behandla förlossningsvården som om den vore en marknad. Det kan den inte vara.

Anförande nr 39
C a t a r i n a  W a h l g r e n (V): Ordförande, fullmäktige! Jag har lite svårt att förstå det här med pengar för uppskjuten vård. De kan väl inte förbättra situationen för SÖS mottagning för våldtagna? Där har man redan gjort neddragningar som till exempel innebär att man arbetar ensam på natten. Det här är något som starkt hotar patientsäkerheten, då dessa patienter absolut inte ska lämnas ensamma. Mottagningen har dessutom fått byta lokaler nattetid, vilket riskerar patienternas integritet eftersom de nu måste anlända via gynakutens entré. Det räcker inte riktigt att säga att man flyttar ut vård från sjukhusen, för all vård är inte möjlig att flytta ut. Det måste finnas resurser kvar för att ta hand om dem som behöver sjukhusets vård, och det måste finnas resurser för sjukhusen att behålla personal och kompetens.

Anna Starbrink! Du slår dig gärna för bröstet och hävdar att ett avskaffande av vårdval gynekologi är ett hot mot kvinnosjukvården. Det blir lite absurt när vi samtidigt ser oviljan mot att garantera patientsäkerheten på Södersjukhusets kvinnoklinik, förlossning och mottagning för våldtagna. I vårdval gynekologi kan man se att över 50 av vårdvalets drygt 100 gynmottagningar ligger i Stockholms innerstad. De har lite olika uppdrag, är av olika tyngd och har olika storlek och bemanning. Därför är det nästan omöjligt att överblicka utbudet via 1177. Men efter att ha talat med kvinnor runt om i regionen vet vi att många har en till en och en halv timmas resväg till närmaste tillgängliga gynekologimottagning.

Styrande politiker har det yttersta ansvaret för att se till att det finns en tillgänglig kvinnosjukvård med gott bemötande och kompetens. På Södersjukhuset blir man till följd av besparingar av med kompetenta medarbetare samtidigt som andra väljer att säga upp sig för att arbetsbelastningen blir för stor. Därpå ska man ta emot fler förlossningar för att få ekonomin i balans. Det hela blir en omöjlig ekvation.

Möjligheten att välja gynekolog kan kännas som en värdefull reform för dem som bor centralt och kan göra reella val. Men är det en försvarbar prioritering?

Anförande nr 40
J o n a s  L i n d b e r g (V): Jag vill bemöta lite av det som Anna Starbrink sade förut. Det handlar först om paprikaringen på mackan. Anledningen till att jag tog upp det är att det tyder på hur absurt det blir när vårdpersonal på golvet måste ta ansvar för att vårdsystemet är underfinansierat genom att använda arbetstid till att hitta åtgärder för besparingar i stället för att ägna sig åt fortbildning, utbildning och att bedriva vård. Detta är grunden till att jag tog upp det här.

Jag vill även säga något om utflytt av vård som ni gärna talar om och använder för att rättfärdiga en så låg uppräkning till sjukhusen. Men i förra årets verksamhetsplan för hälso- och sjukvårdsnämnden skriver ni att sjukhusen ska generera fler mottagningsbesök, ha fler operationer och ha fler vårdplatser öppna. Man ska alltså göra mer sjukvård. Där står ingenting om att vården ska flyttas ut och att ersättningarna ska följa med. Det är någonting som inte stämmer i din argumentation. Du säger en sak här, men i praktisk politik kräver du mer vård för mindre pengar.

Anförande nr 41
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Interpellationsdebatten har nu svävat ut till att handla om alla möjliga andra saker än det som det står om i interpellation. Jag väljer dock att förhålla mig till de frågor som Jonas Lindberg ställde i sin interpellation och den diskussion som han har fört här under mötet.

Jag tror, Jonas, att du får läsa vidare i de dokument vi har som handlar om förflyttningen av vård från sjukhusen till att komma närmare patienterna. Det är en omställning som ditt parti också har stått bakom, i alla fall i teorin. Du kanske inte vill stå bakom det längre, men det hade vi en bred enighet om 2011. Denna utflyttning och omställning är på väg att avslutas nu. Vi har snart nått det vi hade som ambition att göra.

Det är klart att sjukhusen fyller en otroligt viktig funktion, men de ska fylla rätt funktion. Jag menar att de gör det i högre grad i dag än tidigare. De möter de patienter som behöver sjukhusens resurser. Vi kommer att fortsätta att satsa på vården. Vi gör årligen uppräkningar om hundratals miljoner, ibland miljarder, till våra sjukhus.

## § 91 Frågestund

*Fråga 1*

Anförande nr 42
Regionrådet Alkurdi (S): Ordförande! Det är vårdpersonalen som har burit vården i vår region genom krisen. Sjukhusen har gjort ett enormt arbete i frontlinjen mot covid-19. Vården i vår region har verkligen satts på prov, och förmågan till samordning har testats.

Samtidigt styrs sjukhusen i vår region som bolag i en koncern. Varje sjukhus har själv fått ta ansvar för sina IVA-platser. Det är ingen som håller i taktpinnen. Det är mycket prat och lite verkstad. Så beskriver en sjukhusdirektör situationen. I slutändan är det patienterna som betalar priset för den bristande styrningen.

Med anledning av detta vill jag ställa följande fråga:

Anser du som ansvarigt regionråd att samordningen av regionens intensivvårdsresurser varit tillräcklig när vården vittnar om allvarliga patientbrister och till och med dödfall på grund av för få intensivvårdsplatser?

Anförande nr 43
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Tack för din fråga, Talla Alkurdi! Ditt tonfall är lite förvånande med tanke på att den samsyn som vi hade under pandemins första del, och en bra bit in på hösten också, om vikten av god styrning.

Jag är väldigt stolt över sjukvården i Region Stockholm och vad den har åstadkommit under pandemin och att den faktiskt har mött behoven av vård! Det har naturligtvis varit en enorm påfrestning, precis som du beskriver, och personalen har gjort fantastiska insatser. När det gäller IVA så har vården mångdubblat sig på ett fantastiskt sätt!

Det fanns inledningsvis en modell där vår regionala särskilda sjukvårdsledning styrde och fördelade resurserna. Det riktades kritik mot att det förekom toppstyrning på detta sätt som man ville komma bort ifrån och i stället samordna sig på ett annat sätt. Därför har man under vågorna två och tre i stället gått över till en modell där sjukhusen är mycket mer involverade i styrningen, och ansvaret för just IVA har legat på Björn Zoëga, sjukhusvården i övrigt på Mikael Runsjö och geriatriken på Mikael Odling. De representerar alla stora och viktiga verksamheter.

Jag tycker att vi ska vara ödmjuka och förstås utvärdera hur styrningen kan göras och förbättras ytterligare inför kommande utmaningar, kanske kommande pandemier. Samtidigt vill jag, eftersom du berörde det här med eventuella dödsfall, säga att det i dag inte finns någonting som gör att man kan koppla detta till vårdplatsbrist. Den här frågan utreds vidare.

Jag tycker att vi ska avvakta till dess att vi har sett vad den utredningen ger så att vi har korrekt information och inte blir alarmistiska. Vi ska naturligtvis ta detta på största allvar.

Anförande nr 44
Regionrådet Alkurdi (S): Tack, Anna, för ditt svar! Det rådde verkligen samsyn i uppfattningen att vården behövde kraftsamla för att över huvud taget klara utmaningarna inom pandemin. Däremot har vi lite skilda åsikter när det gäller resurserna till sjukhusen.

Det är ytterst så att det är resurserna som leder till att vi får fler intensivvårdsplatser, och vi har fört ett flertal debatter när det gäller just den frågan. Därtill, när det gäller frågan om hur vi styr våra sjukhus när de är egna koncerner som ska konkurrera med varandra och det inte finns någon samordning, har vi också haft flertalet debatter om, och jag hoppas på att det kan komma till någon form av lärdom att samordningen mellan våra sjukhus och alla våra vårdenheter behöver utökas, de ska inte ses som konkurrerande verksamheter.

Därtill har vi också tagit upp frågan om RSSL:s roll, den regionala sjukvårdsledningen, och hur det arbetet har gått till och hurdan återrapporteringen har varit. Återigen är det en fråga som jag tror att vi från politikens roll måste dra lärdomar av och se till att vi faktiskt vidtar åtgärder.

Anförande nr 45
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Tack, Talla! Du har alldeles rätt. Det ska ju utvärderas. Det pågår, som väl hela fullmäktige känner till, en extern granskning av Region Stockholms insatser under pandemin. Det är många andra aktörer som också granskar och utvärderar, och det välkomnar jag verkligen.

Jag vill bara vara tydliggöra en sak. Det råder väl ändå ingen tvekan om att resurser har funnits under pandemin!

Vi har haft ett tydligt budskap, jag har haft ett tydligt budskap, och det har vi ju delat, Talla, nämligen att vi inte ska se några ekonomiska begränsningar när det gäller utbyggnaden av IVA-platser. Sjukhusen har kunnat använda alla tillgängliga resurser för att säkerställa att vi har IVA-platser, och vi har också lyckats bygga ut så att vi alltid har legat steget före. Det har ju varit en väldig trygghet i detta.

Sedan håller jag med om att vi naturligtvis måste granska och följa upp och se om vi har haft den bästa styrningen, för det är naturligtvis så att vi ska lära mycket för framtiden av den här pandemin, men det råder ingen tvekan om att resurser har funnits i pandemivården.

*Fråga 2*

Anförande nr 46
Jonas Lindberg (V): Ordförande! Irene, många anställda i vården är ju slitna, ordentligt slitna, och behovet av återhämtning och vila är väl större än någonsin. Det säger alla. Alla säger det.

Ändå kommer det nu uppgifter om att vårdpersonal i den här regionen säger upp sig för att de inte vet om de kommer att få semester i sommar som hänger ihop i fyra veckor. Man kanske blir garanterad två eller tre veckors sammanhängande semester och ibland splittrad semester.

Med anledning av det vill jag fråga dig:

Kan du garantera att vårdpersonalen i den här regionen får fyra veckors sammanhängande sommarledighet?

Anförande nr 47
Regionrådet Svenonius (M): Herr ordförande! Tack, Jonas Lindberg, för frågan!

Återhämtning under semestern har väl aldrig varit mer välbehövlig för väldigt många i akutvården än vad den är i år, precis som förra året. Den här pandemin har tagit hårda tag om vår personal och de har tvingats jobba både många och långa och väldigt tuffa pass. De har vårdat svårt sjuka patienter, dessutom har personalen varit iklädd en fruktansvärd skyddsutrustning för att skydda sig själva och andra.

Den 10 maj gick Region Stockholm ut med ett löfte till alla våra anställda på akutsjukhusen om att de ska få sina fyra veckors semester under denna sommar, och att ambitionen är att så många som möjligt ska kunna få fyra veckors sammanhållen semester. Det kan finnas något enstaka – och jag hoppas verkligen enstaka – fall som inte kommer att kunna få semestern sammanhängande, men hela ambitionen från arbetsgivarens sida är att lösa fyra veckors sammanhängande ledighet för dem som vill ha det.

Jag har ännu inte fått någon återrapportering om hur sommarsemestrarna är lagda, men detta har varit en tydlig ambition från oss som arbetsgivare, och jag vet att alla sjukhus slår knut på sig själva för att lösa detta. De vill ju också att deras medarbetare ska få den återhämtning som de behöver.

Anförande nr 48
Jonas Lindberg (V): Tack så mycket! Jag har också sett att du har uttalat dig flera gånger och att du tycker att den här ledigheten måste bli verklighet. Jag delar den uppfattningen fullständigt. Men jag blir bedrövad nu faktiskt, de sista dagarna, när jag läser att intensivvården på Karolinska verkar kollapsa. Femtio medarbetare har sedan i höstas slutat, 19 har slutat mellan februari och mars, och före juli väntar ytterligare 15 uppsägningar, säger man.

Det här tyder ju på att man troligtvis har använt det här krislägesavtalet alldeles för hårt, det säger de själva. De har använt krislägesavtalet under hela året och arbetat de här maratonpassen. Jag tror att vi behöver fundera på vad regionen som arbetsgivare ska göra efter fyra veckors sammanhängande semester, för den här personalen behöver kompenseras mer. De kanske behöver ytterligare ledigheter i höst, regionen kanske behöver se om personal som flyttar sin semester får generösare ersättningar än vad den här regionen tidigare har erbjudit och annat.

Anförande nr 49
Regionrådet Svenonius (M): Herr ordförande! Jag delar Jonas Lindbergs oro. Jag vill att våra anställda på alla intensivvårdsavdelningar ska trivas på jobbet, ska känna stolthet över sitt jobb och känna att det orkar jobba kvar. Hållbara scheman framöver är oerhört viktigt.

Jag är väldigt glad över att både Karolinska och Södersjukhuset från och med i dag inte längre har någon anvisad på krislägesavtalet, och när vi kommer till regionstyrelsen nästa vecka så har vi ett förslag om att begära hos SKR att häva krislägesavtalet. Det är nödvändigt. Vi kommer alltså inte att ha det kvar under sommaren. Detta tror jag är ett viktigt besked. Jag tror också att vi ska arbeta för att återvinna förtroendet hos alla dem som är så väldigt trötta så att de kanske vill komma tillbaka till oss. Så måste vi göra.

Karolinska och, tror jag, även superstyrelsen gav besked runt jul om att medarbetare kunde få några extra dagars ledighet under det här året. Vi hopps att det finns en rad ytterligare saker som kan göras för den här personalen som har slitit hårt.

*Fråga 3*

Anförande nr 50
Gabriel Kroon (SD): Ordförande! Nyligen beslutade Astrid Lindgrens barnsjukhus att sjukhuset de skulle sätta stopp för hormonbehandlingar vid könsdysfori för barn under 18 års ålder. Man valde därmed att även följa de rekommendationer som då redan efterlevs i bland annat Storbritannien och i vårt grannland Finland.

Det är något förvånande att det har genomförts flera hundra ingrepp av en experimentell och icke evidensbaserad behandling på minderåriga barn. Många patienter som har haft behov av annan vård har i stället genomgått en oåterkallelig könsbehandling.

I Region Stockholm har vi faktiskt ansvar för att ge god vård till våra medborgare. Det här har inte minst anhörigorganisationer efterfrågat. Nu när sjukhuset har valt att stoppa hormonbehandling av minderåriga och så ska man även följa upp detta och se över rekommendationerna till gruppen unga vuxna och alltså vara mycket mer restriktiv när det gäller just att rekommendera hormonbehandling.

För att detta ska bli verklighet måste nog politiken ta ledartröjan.

Min fråga till dig, Anna Starbrink, är då: Är du beredd att säkerställa en medicinskt korrekt könsdysforivård för unga vuxna?

Anförande nr 51
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Tack för din fråga, Gabriel Kroon! Unga människor med könsdysfori behöver vård. Så är det och jag har haft många kontakter genom åren med människor som mår väldigt dåligt. Jag har haft kontakt med oroliga föräldrar som vill att deras barn ska få behandling tidigt. Jag har haft kontakt med föräldrar som tycker att det inte ska ges någon hormonbehandling alls på barn eller ens unga vuxna.

Jag tycker att all vård som ges ska så långt det är möjligt utgå från vetenskap och beprövad erfarenhet, men på det här området finns det för lite av det. Det finns för lite kunskap i Sverige och på det internationella planet. Region Stockholm ska ge behandlingar enligt vetenskap och beprövad erfarenhet, och vi ska också följa Socialstyrelsens rekommendationer i den här frågan. Så har också sjukhuset och hela vården gjort, de har följt det kunskapsstöd som finns från Socialstyrelsen.

Det här är nu under uppdatering. Socialstyrelsens dokumentation och rekommendationer ska revideras på det här området, och det välkomnar jag. Det är så det ska fungera i vården. När kunskapen växer fram så ska man också ompröva och revidera tidigare ställnings-taganden.

Jag tycker att det är så tråkigt med alla de här unga människorna som nu är ledsna och väldigt oroliga över att de inte ska få den vård som de behöver.

Men jag är också övertygad om att vi måste se till att den vård som ges håller hög kvalitet och inte gör skada på lång sikt. Därför välkomnar jag ambitionen från Karolinska sjukhuset att fortsätta vårda de här unga personerna med könsdysfori, och de har också framhållit behovet av att göra en studie. Detta välkomnar jag och tycker att vi från regionens sida på olika sätt ska understödja detta så att de här unga personerna kan få den vård som de så väl behöver.

Anförande nr 52
Gabriel Kroon (SD): Ordförande! Det är viktigt att medicinska ingrepp inte ska handla om att tycka och känna och att det inte ska vara politiserat. De måste vara naturvetenskapligt korrekt.

Det är precis som du säger. Det är Socialstyrelsen som rekommenderar generella nationella riktlinjer, men det är också regionerna som kommer med inspel om vårdriktlinjerna. Vi kan också ta initiativ till att påverka Socialstyrelsen i dess arbete.

Det är uppenbart att man tidigare har begått fler ingrepp som har varit rent av felaktiga, experimentella och kanske inte alls har varit det mest lämpliga sättet för att hjälpa de här unga människorna. Jag tycker framför allt att det är viktigt att vi vågar ha en tydlig inställning tidigt i det här och vågar ta ledartröjan och aktivt arbeta med Socialstyrelsen.

För varje dag som vi väntar är det fler unga vuxna som får ett oåterkalleligt könsingrepp som de sedan inte kommer att kunna ändra i framtiden. Och då har vi helt enkelt stått och sett på.

Anförande nr 53
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Jag tycker att ditt ordval, Gabriel, avslöjar en del. Du säger att man har begått ingrepp. Ja, man har gett vård utifrån patientens bästa. Det är också avslöjande att du först säger att vi politiskt inte ska lägga oss i behandlingsmetoder, där ska naturligtvis vetenskapen styra samtidigt som du säger att regionerna visst kan lägga sig i och lämna synpunkter till Socialstyrelsen. Jag tycker att vården och expertisen ska arbeta med behandlingsmetoder.

Jag vill påpeka att det naturligtvis är allvarligt med irreversibla ingrepp, men man måste också förstå det förhållandet att om man inte ger den här vården så är också det oåter-kalleligt. Det skadar också unga människor.

Det här är en av de riktigt svåra och komplexa frågorna som verkligen inte lämpar sig för svartvita resonemang. Här finns unga människor som far väldigt illa. Många av dem behöver få en hormonbehandling och kanske senare som vuxna också ett kirurgiskt ingrepp. Andra ska inte ha detta. Det är precis detta som vi måste öka kunskapen om för att kunna ge en individanpassad vård i framtiden.

*Fråga 4*

Anförande nr 54
Regionrådet Sjöström (S): Ordförande! Redan i början av pandemin var vi social-demokrater tydliga med vår åsikt att framdörrarna på bussarna i kollektivtrafiken måste hållas stängda för att minska risken att förarna skulle bli smittade och att trafiken skulle kunna fortsätta att fungera. Om detta var vi helt överens och så skedde.

För att garantera intäkterna och att människor skulle kunna betala för sig ville vi socialdemokrater tidigt att kortläsarna skulle flyttas eller nya installeras i anslutning till de bakre dörrarna på det sätt som man har gjort i Västmanland, men detta har Moderaterna konsekvent varit motståndare till.

I stället startade regionen ett arbete för att montera in plexiglas runt förarplatserna, något som både förarna och skyddsombudet tidigt ifrågasatte av trafiksäkerhetsskäl, bland annat för att det uppstod reflexer i materialet.

Arbetsmiljöverket har nu slagit fast att plexiglaslösningen inte är säker. I Skånetrafiken har beslut om förbud fattats och i SL-trafiken har förbud aviserats där anmälningar har inkommit. 12 miljoner som kunde ha använts till att säkerställa att intäkter kom in har nu gått förlorade, och Kristoffer Tamsons kallar resenärer för fuskåkare.

Därför vill jag nu fråga ansvarigt trafikregionråd: Nu när det är tydligt att Arbetsmiljöverket avser att förbjuda plexiglas vid bussarnas förarplats undrar jag om du fortfarande anser att det var väl satsade pengar, i stället för att flytta kortläsarna för motsvarande summa – vilket hade gjort det möjligt för resenärerna att validera sin biljett under hela pandemin?

Anförande nr 55
Regionrådet Tamsons (M): Ordförande, fullmäktige! Ja, sossen med guldbyxorna är nu sossen som spår i abborr-rens. Han hänvisar till beslut som inte finns och återigen till fakta och företeelser i vår omvärld, i andra län, som när man ringer upp och kontrollerar påståendena visar sig inte stämma.

Det tycker jag är beklagligt.

Men nu ska jag svara på din fråga. Stämmer det att vi har gjort allt som stått i vår makt, allt vi kunnat för att säkerställa god miljö för våra förare, se till att skydda våra bussförare under pandemin, säkerställa trygg trafik under pandemin, för att minska trängseln och säkerställa att intäkter kom in? Svaret på den frågan är ja, otvivelaktigt ja.

Har det varit rätt att göra det tillsammans med expertis, tillsammans med bransch, operatörer och regionala kollektivtrafikmyndigheter runt om i hela Sverige? Svaret på frågan är ja.

Hade det omvänt varit rätt att likt Jens Sjöström gå in på lösningar som döms ut som dumma, dyra och dåliga utifrån faktakalkyler som inte klarar av att granskas på så sätt som han slänger sig med i medierna. Svaret på den frågan är nej.

Den lösning som nu är på plats i inte bara SL-trafiken utan runt om i hela Sverige, tjänar oss väldigt väl, och några beslut av det slag som hans fråga hänvisar till har mig veterligen inte fattats på ett sådant sätt som rör trafiken generellt sett utifrån Arbetsmiljöverkets perspektiv i hela Sverige.

Det är bättre att vi diskuterar fakta och försöker lösa uppkomna problem, att vi försöker göra det tillsammans på ett bra och konstruktivt sätt i stället för att svänga oss med falsk matematik och falska fakta.

Det kan hända att även dina negativa spådomar slår in. I så fall blir det ett problem som ska hanteras, men det är ingen möjlighet. Så har det varit under hela pandemin med dina förslag.

Anförande nr 56
Regionrådet Sjöström (S): Ordförande! Låt oss först konstatera att de uppgifter om summor som jag nämner är hämtade från Västmanlands trafik och de är också hämtade från SL-trafiken.

Låt mig också konstatera att det är så att vi i januari i år lämnade in en skrivelse till trafiknämnden om att göra en paus i monteringsarbetet. Det gjordes inte. Moderaterna forcerade den här lösningen som om den vore det enda sättet att få in intäkter, men det stämmer inte.

Ett år med att arbeta med att säkerställa intäkterna i SL har slösats bort samtidigt som du, Kristoffer, inte var sen att peka finger både åt regering och resenärer. Du anklagar buss-resenärer för att fuskåka. Många kunde i själva verket inte visera sina biljetter.

Fuskåkandet är självklart inte acceptabelt. Vi tror dock att en absolut majoritet av resenärerna vill göra rätt för sig om de har möjlighet till det. Många har hört av sig och berättat att de inte har smartphone eller nära till en plats där de kan visera sin biljett. I stället möts de av biljettkontrollanter som ger dem en bot.

Kristoffer, det går att göra om och göra rätt.

Anförande nr 57
Regionrådet Tamsons (M): I Mitt i den 7 maj hänvisar Jens Sjöström att han vill göra som i Värmland. Jag ringde upp Värmland och de sade då att de gör som vi i Stockholm gör och skulle gärna vilja göra mer.

Vi har testat Jens Sjöströms lösning i praktisk SL-trafik. På 676:an i Norrtälje. Valideringen sjönk som en sten med kortläsare bak i bussen. Med skyddsglaset ökade de från under 30 procent till 85 procent, i praktiken över en natt, för att nu ligga på 90–95 procent av normala nivåer.

Du vill halvera biljettintäkterna i busstrafiken. Jag förstår faktiskt inte varför.

Fakta talar sitt tydliga språk: dina förslag är dumma, dyra och dåliga. De förslag som vi har på plats nu – om än bara för ett tag – har redan betalat sig själva och innebär att mångmiljardbelopp kommer in i trafiken, att vi har en säker lösning för förarna, minskad trängsel och ökad trygghet. Det tycker jag är ansvarsfull politik.

Sedan får vi se vad framtiden erbjuder i termer av lösningar, men det vore rumt och dåligt om vi skulle tvingas till en sämre lösning än den som ju den samlade expertisen har markerat just nu är den bästa kända.

*Fråga 5*

Anförande nr 58
Marit Normasdotter (V): Jag har nu läst en artikel i Dagens Medicin som de publicerade den 2 juni. Den är lite oroväckande, för de har gjort en stor enkätundersökning som visar att det kommer att bli personalbrist på sjukhusen också i sommar.

Man kan läsa där att man inte kommer att kunna erbjuda tillräckligt mycket inhyrd personal till sjukhusen. Bland annat står det att den så kallade vårdskulden inte kommer att börja betas av till sommaren, utan den kommer vi att beta av när pandemiläget är lugnare.

Det här är ju väldigt bekymmersamt utifrån ett patientperspektiv. Jag undrar därför om ansvarigt regionråd kan säkerställa att det kommer att finnas tillräckligt med personal på sjukhusen i sommar?

Anförande nr 59
Regionrådet Nässén (M): Herr ordförande! Tack för frågan, Marit! Det vi kan säkerställa är ju att alla möjliga åtgärder vidtas för att bemanningen, denna sommar precis som andra somrar, ska vara fullgod för patienterna och tillräcklig.

Arbetet med att bemanna sjukhusen i sommar sker i nära samverkan mellan vårdgivarna och hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Johan Bratt, tidigare chefsläkare och så kallad general för sommarbemanningen, är ju nu tillförordnad hälso- och sjukvårdsdirektör och arbetar väldigt nära sjukhusdirektörerna och vårdgivarna för att säkerställa bemanningen med de åtgärder som man har att vidta.

Låt oss också minnas att regionen stod i en liknande svår situation inför förra sommaren, men en väldigt hög andel av vårdens medarbetare kunde då ta ut den semester som de ansökte om och som de behövde för återhämtningen.

Som du också har hört tidigare från Irene Svenonius så planerar vi nu att avveckla krisläges-avtalet, och det pågår också ett arbete med att revidera det här krislägesavtalet så att det ska fungera ännu bättre om det behöver användas igen.

Det här är de svar som jag kan ge på dina frågor. Vi vänder på alla stenar för att klara av sommarbemanningen på våra sjukhus precis som tidigare somrar.

Anförande nr 60
Marit Normasdotter (V): Hela personalsituationen är ju fruktansvärd! Men jag tänker utifrån ett patientperspektiv också.

Jag har flera vänner som går och väntar på operationer som har blivit senarelagda, höftledsoperationer och så vidare. Det är ett stort lidande för patienterna som får den här vården uppskjuten. Det verkar inte som att ni kommer att kunna beta av de här köerna nämnvärt i sommar heller.

Jag hoppas ju att det kommer att ske någon form av riskanalys av den här situationen för det är ju en patientrisksituation. Därför behöver man verkligen studera detta så att inte livsnödvändiga operationer blir åsidosatta så att patienter utsätts för stor risk för både hälsa och liv.

Anförande nr 61
Regionrådet Nässén (M): Herr ordförande! Jag instämmer i väldigt hög grad i det som du för fram, Marit. En av våra absolut största utmaningar i nuvarande pandemiläge är att säkerställa bemanningen, att det finns sjukhussängar och att det finns utrustning. Men det är kompetent personal som behöver återhämtning som är en av de svåraste delarna att lösa.

Vi har också tillfört och med statsbidrag gett pengar för sjukhusvård och ytterligare beslut vid tertialrapport I för att få till pengaresurser för att betala för vård som har fått vänta. Vårt fokus precis som du själv säger, är ju på att medicinskt prioritera de viktigaste patienterna som har väntat längst med de medicinska prioriteringar som behövs. Det här är en väldigt stor gemensam uppgift.

Det sista jag vill säga är att Stockholm sedan tidigare har bland landets kortaste vårdköer och därmed den kortaste tid som patienter tvingas vänta. Det är också en väldigt hög prioritering att vi ska ha bland de kortaste väntetiderna för patienter i hela Sverige.

*Fråga 6*

Anförande nr 62
Britt-Mari Canhasi (SD): Ordförande och ledamöter! 19 av 21 regioner har i Socialstyrelsens nationella planeringsstöd för år 2021 uppgett att de har brist på specialistläkare. Tidigare indragningar har lett till brist inom specialiteter som i sin tur har medfört brist på handledare. Även stora pensionsavgångar är inom vissa specialiteter att vänta.

Personal från Örebro sjukhus har framhållit att det blivit problem när man börjar utbilda allt fler ST-läkare i relation till antalet överläkare och specialister, särskilt gäller detta inom kirurgi. Antalet operationstillfällen måste fördelas och kirurg-ST-läkarna får då inte tillfälle att göra tillräckligt antal operationer. De får helt enkelt för lite träning och riskerar därför att inte bli tillräckligt duktiga.

Kolleger i kåren rekommenderar också till exempel några års ST-tjänst utomlands, på till exempel Island, som utbildar duktiga kirurger, och de får träna mycket.

Med anledning av att Region Stockholm ökar antalet ST-läkare ställer jag följande fråga: Anser ansvarigt regionråd att det föreligger risk för undanträngningseffekter som leder till att ST-läkarna inte blir tillräckligt skickliga som färdiga specialister också i Stockholm?

Anförande nr 63
Regionrådet Pethrus (KD): Herr ordförande! Jag tackar så mycket för frågan, Britt-Mari Canhasi. Det korta svaret är: Nej, vi ser inte en sådan risk. Att säkerställa kvaliteten i ST-tjänstgöringen är en mycket prioriterad fråga och tas i beaktande i alla beslut om en utökning av ST. Satsningar sker också på bland annat ökade handledarutbildningar samt en central finansiering av så kallade SPUR-granskningar, externa kvalitetsgranskningar av ST. Vi har nu totalt ca 2 300 ST-läkare i Region Stockholm, och det inkluderar både egen regi och privata vårdgivare. Antalet anställda ST-läkare i Region Stockholm har ökat kontinuerligt.

Kompetensförsörjningen är en avgörande fråga för hälso- och sjukvården. Det var inte länge sedan vi hade brist på flera specialistkompetenser i Region Stockholm. Då behövde vi möjliggöra särskilda satsningar på ett utökat antal ST-läkare inom kirurgin och långvården. Vi arbetade hårt för att möjliggöra strategiska långsiktiga satsningar inom kompetensförsörjning samt åtgärder för att göra Region Stockholm till en mer attraktiv arbetsgivare.

Regionen har sedan flera år tillbaka satsat extra medel för handledarutbildning till läkare som handleder ST-läkare. Regionen har också, vilket jag tagit upp tidigare i en interpellationsdebatt, sedan april förra året en ny utbildningsavdelning med ansvar för [ohörbart, en mansröst dyker upp] hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Viktigt är dock att notera att det gamla ST-systemet upphör att gälla den 1 maj 2022.

Anförande nr 64
Britt-Mari Canhasi (SD): Tack för ditt svar, Désirée! Ytterligare ett problem i samband med det här togs upp i en interpellationsdebatt tidigare i dag, nämligen fokus på vårdproduktionen, att ständigt ha kravet på sig att vara effektiv, vilket i sin tur tränger undan utbildningen av ST-läkare eftersom det är antalet operationer som räknas och överläkare opererar snabbare än en oerfaren ST-läkare som ska läras upp.

I sjukvårdssystemet är det avgörande hur många operationer som kan produceras per dag för att hålla nere kostnaden. Det är det som ökar effektiviteten. Dessutom bokas operationssalar utifrån uppskattad tid. Tidsbrist gör att överläkare tar över under operation för att spara tid.

Att bli färdig specialist är en sak, men det tar ytterligare några år att uppnå full kompetens. Sjukvårdssystemet måste ta hänsyn till att utbildningen tar tid. Det är därför viktigt att titta på den här frågan för att helt enkelt se vad de ökade kraven får för effekt också på utbildningarna.

Anförande nr 65
Regionrådet Pethrus (KD): Herr ordförande! Tack för följdfrågan! Stockholmsregionen är en stor region och går kanske inte att jämföra med Region Örebro. Vi har många sjukhus som har ST-tjänstgöringar medan man i mindre regioner inte har så många sjukhus. Som jag sade sker satsningar kontinuerligt på både handledarutbildning och kvalitetsgranskning av utbildningen. Vi har inte kunnat se, enligt de uppgifter jag fått från förvaltningen, att det funnits några undanträngningseffekter eller att det på något sätt varit en negativ utveckling på det här området.

*Fråga 7*

Anförande nr 66
Robert Johansson (S): Herr ordförande, kära fullmäktigeledamöter och åhörare! Värmdö är den kommun där helikoptern har flest uppdrag per år. Av de 2 797 uppdrag som genomfördes med helikoptern under 2018 var det 493 som skedde i Värmdö kommun. Att ha helikoptern på Värmdö, som är en geografiskt central del i länet, är det bästa alternativet. Det innebär snabba utryckningstider hela året och är därmed en verksamhet som finns till hands för de tiotusentals sommarboende i Stockholms läns skärgård.

Med anledning av beskedet förra veckan från det blågröna styret vill jag fråga dig, Irene: Ångrar du i dag att du i september 2017 skrev under den avsiktsförklaring om placeringen av ambulanshelikopterverksamheten med det uttalade målet att åter placera verksamheten i Värmdö?

Anförande nr 67
Regionrådet Svenonius (M): Herr ordförande! Tack för frågan, Robert! Den har ett väldigt enkelt svar: Nej, jag ångrar verkligen inte den avsiktsförklaring som jag och Region Stockholm skrev med Värmdö kommun. Hela vår inriktning har varit att få tillbaka helikoptern till Värmdö kommun. Den har funnits där sedan 1993 efter att ett kort tag ha varit på Bromma tidigare.

Det har lagts ett stort arbete på att utreda flera olika alternativ på Värmdö, men de experter som arbetat med frågan har bedömt att det inte varit möjligt att få till en hållbar teknisk lösning som beaktar alla de säkerhetsföreskrifter som finns samt se till att så snabbt som möjligt få en helikopterverksamhet tillbaka i mer centralt läge i regionen. Norrtälje är inte en optimal plats när det ligger så långt norrut; vi har hela vägen ned till Nynäshamn.

Alla stenar har vänts på. Tyvärr kunde utredningen inte landa i att den kommer tillbaka till Värmdö, men i grunden har det under hela utredningsarbetet varit utgångspunkten. Teknik slår ibland vilja, tyvärr.

Anförande nr 68
Robert Johansson (S): Tack för svaret, Irene! Det jag sade i mitt första inlägg var faktiskt dina egna ord. De skrev du tillsammans med den moderata kommunstyrelseordföranden Deshira Flankör i Nacka Värmdö Posten. Den bild ni då spred var helt korrekt, men jag vill mena att det inte har fått någon effekt och att ni från Moderaterna svikit ert löfte till skärgården.

Vi socialdemokrater kommer däremot att stå kvar vid vår uppfattning. Den analys om flygtider och därmed tryggheten i skärgården som vi då gjorde gemensamt gäller även i dag. Det finns fortfarande fler platser att utreda på Värmdö. Två av dem har pekats ut av mina partivänner där. Minst en av dem skulle flygtidsmässigt med stor sannolikhet ligga bättre till än både Ullna och Hålludden.

Vi socialdemokrater kommer i hälso- och sjukvårdsnämnden att lägga fram förslag på att genast genomföra arbetet med att återstationera skärgårdens ambulanshelikopter i Värmdö. Jag hoppas att fler partier kommer att rösta för det förslaget.

Anförande nr 69
Regionrådet Svenonius (M): Herr ordförande! När vi utreder handlar det om att kunna ha flygsäkerhet, att kunna få en helikopterplats väl fungerande inom länet och med så korta tider och korta flygsträckor som möjligt. En rad olika parametrar har legat med i utredningsarbetet. Tyvärr har det inte kunnat landa på Värmdö, men det har varit ambitionen.

Nu har den sammantagna analysen landat i att det ska bli Ullna, som också har korta flygsträckor och som går att få till betydligt snabbare. Där vet man att det går att få till flygsäkerheten runt flygplatsen, och det går dessutom att utöka verksamheten om det skulle behövas i ett växande län. Om experterna gett ett utlåtande tror jag att vi politiker ska undvika att fatta beslut på servettskisser eller genom önsketänkande. Vi har under tre års tid ägnat oss åt att bottenutreda frågan för att försöka få tillbaka helikoptern till Värmdö. Tyvärr landar det inte där, men vi kommer att få en fantastisk helikopterverksamhet inom bara några få år.

*Fråga 8*

Anförande nr 70
Ann Mari Engel (V): Jag vill börja med ett citat: ”Stockholmsregionen har ett kulturliv och ett utbud i världsklass. Låt inte pandemin ta död på det!” Det var 15 ordförande för våra kulturinstitutioner och organisationer som skrev det i DN i april. De företräder en av de värst drabbade sektorerna i regionen, och de konstaterar att nu måste regionen öppna ögonen för att en del av dess kulturliv håller på att gå under. De frågar vad regionen kommer att göra för att kulturlivet ska överleva. De har inte fått något svar, och därför vill jag upprepa frågan:

Kommer regionen att utöver den ordinarie budgeten göra särskilda ekonomiska insatser för att hjälpa vårt kulturliv i regionen att överleva?

Anförande nr 71
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Tack, Ann Mari Engel, för din fråga! Ja, vi har ett kulturliv i världsklass som vi ska vara väldigt stolta över i regionen, men det är också ett hårt pressat kulturliv. Precis som många andra sektorer har kultursektorn drabbats hårt av pandemin. Inom regionen har det pågått ett aktivt arbete, framför allt i kulturnämnden under Cecilia Elvings ledning, för att se till att de resurser som finns kan användas på bästa sätt. Det har möjliggjorts en hel del omprioriteringar som kommit kulturlivet till del för att

därigenom skapa en bättre situation. Vi har också samverkan med andra aktörer, framför allt med staten som behöver kompensera oss i regionerna. Då menar jag inte bara regionen som organisation utan även verksamheter — näringsliv, kulturverksamhet och annat — som drabbas hårt av pandemin.

Frågan om vi kommer att tillskjuta mer pengar blir att föregripa den budgetförhandling som vi står inför till hösten, så den ska vi naturligtvis återkomma till inför budgetbeslutet i den här församlingen.

Anförande nr 72
Ann Mari Engel (V): Svaret är tydligt. Ni kommer inte att göra några satsningar med extra resurser. Tvärtom har ni för det innevarande året skurit i den ordinarie budgeten, och det ser väl egentligen inte mycket bättre ut nästa år. Vi däremot har vid flera tillfällen föreslagit en krisfond. Vi har lagt in det i vår budget för i år. Många andra regioner har också gjort så.

Det har kommit en del bidrag från staten till regionen, men vi har inte fått någon redovisning av vart de gått. Ingenting har i alla fall gått till kulturlivet. Däremot har staten gett riktade bidrag till kulturen. Det har självklart varit jättebra, men det har inte täckt allt. Till exempel har 50 procent av det fria kulturlivet i regionen inte fått del av pengarna, inte heller exempelvis folkhögskolor och föreningsliv.

Det är ni politiker i regionen, ni i ansvarig ställning, som har ansvaret för att kulturlivet i vår region ska överleva. Det har en viktig del i fortsättningen. Det gäller hösten men också nästa år. Jag hoppas att ni tar ert ansvar och inser att det är bråttom.

Anförande nr 73
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Jag konstaterar att Ann Mari Engel hittar på sina egna svar och drar sina egna slutsatser. Det gör den här diskussionen fullständigt meningslös. Vi har gjort en hel del omprioriteringar för att stötta kulturlivet, och vi kommer att fortsätta arbeta för det. Sedan kan vi ha en seriös diskussion om de förslag som finns. Jag kan till hösten presentera hur vår budget kommer att se ut.

*Fråga 9*

Anförande nr 74
Roland Johansson (SD): Ordförande, ledamöter och åhörare! I Sverigedemokraternas förslag till budget 2019 presenterade vi förslag om att färdtjänstnämnden skulle införa en trafiksäkerhetspolicy, ISO 39001, som krav på leverantörer som vi samarbetar med.

På regionfullmäktige den 17 september 2019 ställde jag en fråga om varför färdtjänsten saknade en trafiksäkerhetspolicy, detta enligt revisorernas rapport 2018. Svaret jag fick var att en trafiksäkerhetspolicy skulle införas. Uttalandet bekräftades av nämndens ordförande. Sedermera har ISO 39001 klubbats som trafiksäkerhetspolicy för färdtjänstnämnden. Men hur går det med leverantörernas implementering av trafiksäkerhetspolicyn?

Med anledning av att trafiksäkerhetspolicyn ISO 39001 införs enligt Sverigedemokraternas förslag vill jag fråga om ansvarigt regionråd kan verifiera att leverantörerna nu lever upp till den.

Anförande nr 75
Regionrådet Pethrus (KD): Ordförande! Tack för frågan! Den nya trafiksäkerhetspolicyn antogs av färdtjänstnämnden i november 2019. Vi tycker att det är bra att vi med policyn strävar efter att implementera ISO 39001. I dagsläget lever inte alla leverantörer upp till den ISO-standarden. Det beror på att vi inte kan kräva av leverantörer att implementera den utan ny upphandling. Vi kan helt enkelt inte ändra i pågående kontrakt.

Däremot tycker vi att det är riktigt både ur chaufförs- och resenärsperspektiv att säkerställa trygghet under resan. Samtidigt är det viktigt att systemet regleras med revision så att vi bättre kan möta de utmaningar vi står inför. Bakgrunden är att ISO är ett ledningssystem för kvalitet som hjälper organisationer att möta kunders och leverantörers behov.

Färdtjänsten har implementerat en annan kvalitetsledning, ISO 9001, och miljöledningssystemet ISO 14001. I den senaste trafiksäkerhetspolicyn implementerades ISO 39001 för trafiksäkerhet. I november 2019 antogs en ny trafiksäkerhetspolicy i nämnden och man strävar efter att få leverantörerna att leva upp till den. I nästa upphandling vet vi inte hur det kommer att vara för dessa bolag, om de kommer att uppnå kraven, men det är naturligtvis vår förhoppning att man redan nu börjar ställa om till det.

Anförande nr 76
Roland Johansson (SD): Tack för svaret, Désirée! Det är roligt att höra att någonting sker. Det som dock är mindre roligt är att, som jag förstått det, vi nyligen gjort en upphandling men att man inte är speciellt förstående för att det finns en sådan trafiksäkerhetspolicy. Det är anmärkningsvärt med tanke på att det trots allt är en internationell policy som Vägverket rekommenderar för att nå upp till nollvisionen.

Jag tror att man får göra lite omtag i nästa upphandling och verkligen trycka på. Det är trots allt en ganska attraktiv upphandling vid alla tillfällen. Jag vet att det finns företag och leverantörer som uppnår kraven, men de är kanske för dyra. Det kan dock inte vara ett styrande moment i så viktiga upphandlingar.

Anförande nr 77
Regionrådet Pethrus (KD): Det är bra att vi är överens om att det ska arbetas för en ökad trafiksäkerhet. För regionen är ISO-arbetet viktigt när det gäller en förbättrad trafiksäkerhetsprestanda och att förbättra ledningssystemen för trafiksäkerhet samt säkerställa att organisationen följer sin egen trafiksäkerhetspolicy. Det nämnden och förvaltningen kan jobba med under tiden är olika chaufförsutbildningar. Det förutsätter jag att färdtjänsten och färdtjänstnämnden kan fortsätta att arbeta med.

*Fråga 10*

Anförande nr 78
Petra Larsson (S): Herr ordförande! Jag vill börja med att framföra mitt varma tack till vårdpersonalen som slitit hårt under pandemin. Men varken mitt ödmjuka tack eller applåder betalar vårdpersonalens löner eller gör deras arbetsmiljö bättre. Fackförbunden har kämpat hårt för att bli av med Florence Nightingale-stämpeln, och i första vågen fanns det en stark vi-känsla och många kände sig kallade att bekämpa pandemin. Men den känslan får man som arbetsgivare akta sig för att utnyttja. Därför var det många som reagerade på ett uttalande av en av våra sjukhusdirektörer i en podd, att ingen vårdpersonal har beordrats in under pandemin.

Jag undrar därför om du, Irene Svenonius, som regionråd med ansvar för personalfrågor delar den bild som direktören gav, att ingen personal har beordrats in för att arbeta under pandemin.

Anförande nr 79
Regionrådet Svenonius (M): Herr ordförande! Tack för frågan, Petra! Jag tror att den frågan måste sättas in i sitt sammanhang. Jag har lyssnat på podden. Jag vet inte om du också har lyssnat på den. Det här sker under ett samtal där man pratar om den första vågen. Det är helt uppenbart att sjukhusdirektören är väldigt berörd av vi-känslan och hur människor ställde upp. Det är i det sammanhanget som han uttryckte sig på det sättet, att människor verkligen ställde upp, att det fanns ett engagemang och en värme, och han är mycket tacksam för det. Så tolkade jag det när jag lyssnade på podden, vilket i och för sig var för ett par veckor sedan.

Självfallet har vi under pandemin haft krislägesavtal. Vi har försökt låta människor få välja om de vill jobba på det eller inte. Men vi har inte i varje givet läge kunnat göra det för att leda och fördela arbetet och säkerställa hälso- och sjukvården, så det är klart att det finns människor som har jobbat på krislägesavtal och som hade önskat annorlunda på åtminstone ett par av våra sjukhus. Givetvis har människor från tid till annan behövt kallas in på tider som inte var planerade och självfallet fått kompensation för det. Jag tycker att man ska se det för vad det var han sade och inte tolka uttalandet som fan läser Bibeln.

Anförande nr 80
Petra Larsson (S): Nej, det är klart att man inte ska tolka det som fan läser Bibeln, men:

Hej! Skulle du kunna byta till tisdag, onsdag, torsdag natt i stället för dina dagpass denna vecka?

Hej! Mår så himla dåligt när jag jobbar natt. Känns inte ens säkert, så nej tack.

Kan du göra två nätter i stället?

Nej.

Okej.

Hej igen! Måste tyvärr beordra dig att komma in i morgon natt.

Sms från en på Karolinska.

Vi har också införande av schemalagd övertid på IVA och thoraxoperation. De har blivit anmälda till Arbetsmiljöverket. Vi har många vittnesmål från personalen. Så visst, det var i ett sådant läge han sade det, men frågan kvarstår: Kan du förstå upprördheten hos personalen över det uttalandet, och delar du bilden som han gav?

Anförande nr 81
Regionrådet Svenonius (M): Herr ordförande! Jag uppfattar att vi har medarbetare som varit oerhört engagerade och ställt upp. Självfallet har vi medarbetare som har beordrats in. Man har ställt frågor, för det har varit en hög sjukfrånvaro bland våra anställda, och vi behöver lösa scheman och bemanning för att upprätthålla vården. Självfallet är det så, men samtidigt har vi försökt tillmötesgå människors enskilda synpunkter så långt det bara varit möjligt.

Jag tror att man ska se uttalandet i sitt sammanhang. Nej, jag kan inte riktigt förstå upprördheten över hans uttalande när man ser kontexten. Det är närmast kärlek och respekt han känner för de anställda på sjukhuset, vilket framgår av hela poddsamtalet. Det är ett väldigt varmt samtal. Det verkar som om man vill försöka misstolka det hela och inte vilja se hur mycket han uppskattar sina anställda — genom hela samtalet.

Jag tycker att vi ska hjälpas åt i politiken, Petra, och försöka hjälpa till och förklara om det är några som missförstår och blir upprörda. Vi kan försöka förklara i stället för att sprida vidare en oro eller en känsla av att sjukhusledningen står alltför långt borta. Det gör de verkligen inte. Han är själv på golvet hela tiden.

*Fråga 11*

Anförande nr 82
Lina El Yafi (V): Omkring 200 lokalvårdare kommer att flyttas från MTR till MTR:s nya städbolag, MTR Facility Management den 1 juni. Flytten innebär att städarna kommer att få sämre lön och arbetsvillkor. Det är en arbetsgrupp som redan har haft det tufft då arbetsgivaren systematiskt har försämrat arbetsvillkoren. Det betyder att deras kompetens inte längre kommer att finnas hos MTR, som regionen upphandlat, utan hos ett annat bolag. Det kan innebära att det vid avtalstidens slut inte sker någon avlämning av personal med kunskap inom städ eftersom de är anställda hos MTR Facility.

Centraliseringen av funktioner och kompetenser kan också påverka andra aktörer att lägga anbud på verksamheten. Därför vill jag fråga ansvarigt regionråd: Kan du garantera att kompetens inom städ stannar i den upphandlade kollektivtrafiken vid kommande upphandling?

Anförande nr 83
Regionrådet Tamsons (M): Ordförande, fullmäktige! Kan jag garantera att kompetens som rör städ stannar inom den kollektivtrafik som upphandlas i kommande upphandlingar? Svaret på den frågan är ja. Om det är någonting jag ser framför mig så är det att städ absolut ska vara en del av den verksamhet som vi fortsatt upphandlar inom ramarna för kollektivtrafiken. Jag tror inte på egen-regi-anbud, och jag tror absolut inte på att det skulle vara en bättre lösning. Dumt är ju inte dåligt säger forskning och rapporter nyligen gjorda inom området att det skulle innebära.

Kollektivtrafiken i Stockholmsregionen ska vara snygg, trygg och trivsam, ett arbete som med bredd bedrivs och omfattar biljettkontrollanter, stationsvärdar, ordningsvakter, trygghetskameror och inte minst städningen. Det är ett viktigt arbete där vi ställer höga krav på kvalitet, vilket följs upp kontinuerligt för att säkerställa att kraven uppfylls. Det är dock den upphandlade leverantören som ansvarar för hur kompetensen i detalj säkerställs.

Städning är viktigt för att säkerställa att vi har en snygg, trygg och trivsam kollektivtrafik. Kraven på städkvaliteten kommer att vara höga även i framtida upphandlingar. Vi kommer självklart att se till att vår städverksamhet är en del av den verksamhet som upphandlas inom ramarna för kollektivtrafiken.

Anförande nr 84
Lina El Yafi (V): Jag blir tyvärr inte lugnad av det svaret. Ja, det verkar som att du inte ser några risker alls i detta, att viktig kompetens inom service och lokalvård försvinner i en kommande upphandling och att den inte kommer att vara knuten till verksamheten när den går över, kanske i samband med eventuellt entreprenörsbyte. Inte heller ser du några risker med centralisering av dessa funktioner och kompetenser, att det kan påverka möjligheten för andra aktörer att lägga anbud på verksamheten.

Du tycker att detta med upphandlingar fungerar bra, det vet vi, men jag undrar hur det kommer sig att du som ansvarigt regionråd inte känner större oro för detta utan är nöjd med att företag ändrar förutsättningar och genomför upphandlingar som leder till lönedumpning för arbetstagare och att ett företag kan tillskansa sig fördelar i en kommande upphandling.

Anförande nr 85
Regionrådet Tamsons (M): Tack, Lina! Det blir tyvärr som så ofta när frågor kommer från dig och ditt parti till mig. Ofta tar ni en sakfråga, och sedan snurrar ni den i ett antal påståenden och så snurrar ni den så hårt att fingret blir alldeles rött. Tyvärr blir det ofta så att när man faktagranskar påståendena — du har kommit med flera av dem nu, alltifrån att åsidosätta villkor, lönedumpning och allt vad det är — så stämmer de inte. Den långsiktiga utveckling vi kan se i vår kollektivtrafik är att den håller hög kvalitet. Det innebär att vi får allt fler nöjda resenärer och att vi kan se till att säkerställa goda villkor för dem som jobbar i och runt kollektivtrafiken.

Det har sett sämre och värre ut, det kan vi nog konstatera, men det har inte varit inom ramarna för upphandlad kollektivtrafik utan snarare tvärtom, när den varit omfattad av offentliga, trötta och sega monopol. Dit ska vi inte tillbaka, det kan jag försäkra, utan vi ska fortsatt jobba med upphandling som ett viktigt verktyg för att säkerställa så god och så bra kollektivtrafik som möjligt utifrån de resurser vi är ställda att förvalta av skattebetalare och resenärer — och självklart med en god idé om hur en god verksamhet ska kunna utvecklas också för dem som jobbar i och runt vår kollektivtrafik.

## Prisutdelning — Region Stockholms miljöpris för år 2021

Ordföranden: Innan vi fortsätter med fullmäktiges dagordning är det dags att dela ut Region Stockholms miljöpris som miljö- och hållbarhetsberedningen utser en vinnare av. Vi börjar med att lämna ordet till Anton Fendert, ordföranden för miljö- och hållbarhetsberedningen.

Anförande nr 86
Anton Fendert (MP): Ordförande! I dag är det äntligen dags att tillkännage årets vinnare av miljöpriset. Priset delas ut för åttonde året i rad. Genom att uppmärksamma våra engagerade medarbetare som arbetar för en bättre miljö hoppas vi att fler ska ta del av deras idéer och lösningar och bli inspirerade av deras imponerande arbete.

Priset delas ut i tre kategorier: vinnare av miljöpriset, årets eldsjäl och vinnare av hederspriset. Medarbetare inom våra verksamheter har nominerat fantastiska bidrag till årets tävling. Om ni inte redan har gjort det vill jag uppmuntra alla som lyssnar att gå in på miljopriset.se och där läsa om alla nominerade bidrag. Gemensamt för dem, om man tar sig tid att läsa, är att det har funnits ett stort engagemang, en envishet och en vilja att förbättra miljöarbetet i Region Stockholm. Trots att året har varit väldigt speciellt har intresset för tävlingen varit stort. Väldigt många har röstat på de olika bidragen. Valet av vinnare görs av en sakkunnig jury. Den bedömer bidragen och ger sin rekommendation av vinnare till miljö- och hållbarhetsberedningen. Juryn bestod i år av Johan Kuylenstierna, Fredrik Engströmer och Charlotta Brask.

Miljö- och hållbarhetsberedningen utsåg sedan vinnarna av miljöpriset och årets eldsjäl. Konkurrensen var väldigt hård, så det var inte särskilt lätt för oss att fatta dessa beslut. Hederspriset delas också ut i dag och går till det bidrag som har fått flest röster på miljopriset.se. Vi börjar med att dela ut just detta pris.

2021 års hederspristagare är Geeta Shrestha, som är miljöinformatör på perioperativ medicin och intensivvård på Karolinska universitetssjukhuset. Hon har arbetat outtröttligt och med ett ständigt glatt humör för att förbättra miljöarbetskulturen på sin arbetsplats. Hon har tagit ett stort ansvar för att driva arbetet framåt, och det har resulterat i att antalet miljöavvikelser har minskat markant och att miljörummet har blivit ett rum att stolt visa upp för nya medarbetare på utbildningar. Dessutom har man haft historiskt stora deltagarsiffror på miljöutbildningar under 2020 med 100 procents delaktighet bland personalen. Med det sagt vill vi säga ett stort grattis och tacka för ditt fantastiska engagemang.

O r d f ö r a n d e n : Ett stort grattis också från regionfullmäktige med en digital applåd!

Anförande nr 87
G e e t a  S h r e s t h a : Jag är mycket tacksam för det stöd som jag har fått från mina kollegor. De är väldigt många – över 50 – och jag kan inte säga alla namn. Men jag vill åtminstone nämna mina närmaste chefer för sterilteknik och logistik på Karolinska universitetssjukhuset Teresa Illanes, Karam Shaker och enhetschef Tore Evang. Jag är innerligt tacksam mot dem som har röstat på mig. Ert förtroende ger mig kraft att kämpa vidare. Vi alla tillsammans kan åstadkomma ännu bättre miljökultur i vår arbetsmiljö. Slutligen vill jag från djupet av mitt hjärta tacka min familj. Utan dem skulle jag inte klara av det här. De ställer alltid upp. I dag är jag här tack vare dem. Tack ska ni ha!

Anförande nr 88
A n t o n  F e n d e r t (MP): Ordförande! Tack, Geeta, för det fina talet!

Låt mig gå vidare till nästa pris som ska tillkännages, och det gäller priset till årets eldsjäl. Utmärkelsen delas ut till en eller flera personer som med engagemang, kreativitet och uthållighet utvecklar och driver miljöarbetet på ett sätt som inspirerar både den egna verksamheten och andra.

Årets eldsjäl är Sandra Erlund, en engagerad farmaceut och miljöinformatör på vårdavdelningen ortopedi på Karolinska universitetssjukhuset, som lyfter miljöarbetet. Sandra arbetar för att lyfta fram och sätta fokus på miljöfrågor kopplade till läkemedel. Hon har arbetat både med avfallshanteringen och med att minska onödigt svinn av läkemedel. För att utbilda sina kollegor skapade hon med hög kreativitet en kalender i fyra delar med exempel på hur korrekt avfallshantering ska se ut. Kalendern fanns på sjukhusets interna hemsida och delades även ut till övriga verksamheter, där den blev mycket uppskattad. I arbetet med den standardiserade läkemedelshanteringen har hon bidragit till att avfallshanteringen i läkemedelsrum och desinfektionsrum på fem avdelningar och mottagningar har förbättrats. Hanteringen ser dessutom likadan ut överallt. Personal som arbetar på olika ställen kan känna igen sig då rutinerna är desamma.

Vi ser att Sandra har visat ett stort engagemang för att förbättra miljöarbetet genom sina idéer och sitt positiva sätt. Hon arbetar aktivt mot minskat svinn och avfall och har skapat standardiserade lösningar som underlättar för personalen. Hon har visat på kreativitet genom att ta fram en ny kalender som har använts i både den egna verksamheten och andras och har skapat arbetssätt som har implementerats på olika avdelningar. Med sin positiva inställning och sitt hjälpsamma sätt är hon en god förebild för oss andra. Stort grattis och tack, Sandra!

Anförande nr 89
S a n d r a  E r l u n d : Tack så mycket! Till att börja med vill jag tacka mina föräldrar. Det är de som tidigt har lärt mig hur viktig naturen är för oss och att vi ska vara rädda om den. De har också lärt mig att precis som vi människor har även djur känslor. Jag har därför stor respekt för vår natur och alla djur runt omkring oss. Man kan säga att naturen alltid har varit en naturlig del av mig. Min mamma var dessutom miljöinformatör på Karolinska sjukhuset. Numera är hon dock glad pensionär. Jag går gärna i hennes fotspår och axlar hennes roll.

Vidare vill jag tacka My Holgersson. Hon är miljösamordnare på samma tema som jag. Tillsammans med henne har miljöarbetet blivit mycket givande och väldigt roligt. Hon hänger på mina idéer, och det är kul att ha någon med samma driv och engagemang som jag själv har. Det blir mycket roligare tillsammans. Tänk på att sortera sopor rätt inte är så lätt som man kan tro!

Jag tror att det finns jättemycket som vi kan göra när det gäller klimatförändringar och folkhälsa. Vi som sjukhus- eller hälsopersonal kan göra mycket, till exempel genom att lyfta fram klimatförändringarna och hur de påverkar hälsan. Jag vet inte om så många har förstått det, men det kommer fram alltmer att klimatet och hälsan verkligen hör ihop.

Jag känner mig oerhört stolt och hedrad över att få ett sådant jättefint miljöpris som årets eldsjäl är. Det ger mig extra bränsle så att min låga brinner ännu klarare och så att jag kan fortsätta med mitt arbete på Karolinska.

Slutligen vill jag såklart tacka alla fantastiska arbetskamrater som jag har på olika avdelningar; jag hjälper till på fem olika avdelningar. De ställer alltid upp och ger stöd. De finns där och hänger på mina idéer. De vågar pröva nya idéer och lösningar. Det är helt fantastiskt!

Tusen tack för det här! Jag är jätteglad!

O r d f ö r a n d e n : Stort, stort grattis och ett digitalt jubel till dig!

Anförande nr 90
A n t o n  F e n d e r t (MP): Ordförande! Tack återigen, Sandra!

Nu är det dags att avslöja vem som tilldelas miljöpriset för 2021 och därmed får 20 000 kronor som ska användas till att utveckla och sprida idén vidare. Årets vinnare av Region Stockholms miljöpris är Kristina Kinneholm, som är specialistsjuksköterska inom anestesi och miljöinformatör på enheterna buk-, akut- och traumaoperation på Karolinska universitetssjukhuset. Hon får priset för sin innovation för återvinning i operationssalen.

Verksamheten är till stora delar akut, högspecialiserad och högteknologisk. Kristina har trots de utmaningar det medför lyckats att bedriva ett kraftfullt och inspirerande miljöarbete. För att det skulle vara möjligt att införa källsortering inne på varje operationssal behövdes en helt ny typ av återvinningsvagn som skulle vara lätthanterlig, smidig och enkel att hålla ren. Vagnen har Kristina utvecklat tillsammans med ett företag som vi samarbetar med. Ett samarbete mellan flera aktörer har gjort källsorteringen möjlig: Coor, som dagligen förser avdelningen med rena kärl, miljöavdelningen samt miljöinformatörer och medarbetare som utbildar varandra om alla steg i miljöarbetet.

Kristina har arrangerat en fotoutställning med fotografier av enhetens vanligaste engångs-material och förpackningar tillsammans med en beskrivning av vad som kan återvinnas och vad som blir sopor. Hon har hållit inspirerande föreläsningar som ett stöd för övriga medarbetare och för miljöarbetet på operationsavdelningarna varje dag.

Från idé till genomförande har en helt ny vagn tagits fram tillsammans med leverantörer av avfallskärl, och den är anpassad för en operationsmiljö. Därmed har man kunnat flytta in återvinningen i operationssalen. Eftersom vagnen finns framtagen är det lätt för flera operationsverksamheter att införa källsortering. Arbetet bidrar till Region Stockholms arbete med att införa åtgärder för att minska miljöbelastningen och åtgärder som ökar materialåtervinningen från varor i alla led, från produktion till användning av avfall.

Vi säger ett stort grattis och ett minst lika stort tack till dig, Kristina!

Anförande nr 91
K r i s t i n a  K i n n e h o l m : Jag vill gärna tacka för priset. Jag känner mig stolt och hedrad över att få det. Det känns jättestort och jätteroligt.

Som vid alla förändringsarbeten är man såklart inte ensam om det, utan otroligt många människor finns vid ens sida som stöttar och lyfter en. Jag vill från djupet av mitt hjärta verkligen tacka juryn och miljö- och hållbarhetsberedningen för priset. Det värmer mitt miljöhjärta otroligt mycket. Det finns också vissa personer som har hjälpt och stöttat mig. Det är bland annat personer från miljöavdelningen på Karolinska: Eva Frank och My Holgersson. De har varit viktiga. Även samarbetet med Sansac, som har hjälpt till med själva vagnen, har varit bra. Självklart klarar man inte det här utan sina närmaste chefer, som har stått bakom mig och har tyckte att det här har varit viktigt. Det är kärnan i det hela. Jag vill speciellt tacka Marie Andersson, min chef, som har varit en stor del i detta. Jag vill även tacka vårdenhetschefen Erika Tärnblom som har stått bakom mig. Jag har känt att jag har haft ett stort stöd från dem båda.

Ett stort tack till allihop och särskilt till alla underbara medarbetare på akutoperation och buk- och traumaoperation som är så duktiga och som vill vara med och sortera i operationssalen.

Jag vill även visa upp priset i bild.

O r d f ö r a n d e n : Ett stort grattis och en tystlåten digital applåd till dig! Det var ett tjusigt pris.

Anförande nr 92
A n t o n  F e n d e r t (MP): Jag vill som avslutning återigen säga ett stort grattis till alla vinnare och ett stort tack för ert engagemang och det ni gör för Region Stockholm och för miljön. Vår region har stora, ambitiösa och utmanande miljömål som ska bidra till ett mer hållbart samhälle. Det är våra medarbetares stora engagemang som gör att vi kan nå miljömålen. Ni inspirerar och gör enormt stor skillnad, och det vill jag att ni ska ta med er.

Jag hoppas att ni firar ordentligt nu. Återigen ett stort tack!

O r d f ö r a n d e n : Vilken lycka att få ta del av utdelningen av miljöpriset! Jag vill åter säga ett stort grattis! Det blir en lite annan känsla när man inte får stå här i fullmäktigesalen och tala inför alla fullmäktigeledamöter och sedan gå ut och äta tårta tillsammans med juryordföranden och någon från presidiet samt ta emot allt jubel. Vi i hela regionfullmäktige gratulerar återigen de tre pristagarna.

**§ 94 Sammanträdesdagar för regionfullmäktige 2022. Förslag 2021:32**
**RS 2021-0258**

Anförande nr 93
Regionrådet Hadzialic (S): Snälla fru ordförande! Demokratin är grundbulten i vårt samhälle. En stark demokratisk ordning kan manifesteras på olika sätt. En i sammanhanget enkel men viktig praktikalitet är att den demokratiska debatten, ärendehanteringen och beslutsordningen ges tillräckligt utrymme. Det ändamålet kräver i sin tur att tillräckligt med tid avsätts för våra regionfullmäktigesammanträden.

I dagsläget hamnar vi inte sällan i lägen där sammanträdena blir oerhört långa. Det tär inte minst på åhörarna, särskilt när debatten håller på till sent på kvällen. Vi har på sistone också upplevt hur viktiga ärenden, exempelvis oppositionens motioner, klämts in i andra ärenden. Jag påminner om årsredovisningen som ett exempel på att vissa ärenden inte riktigt hade hunnit hanteras. Denna hantering ledde till en situation som var direkt olämplig och faktiskt också potentiellt olaglig. Men vi välkomnar att regionledningen omprövade denna hantering.

För att vi inte ska hamna i liknande lägen framöver menar Socialdemokraterna att det vore bättre att direkt ta höjd för fler sammanträden nästa år. Det hade förhoppningsvis borgat för kortare möten och effektivare sammanträden samtidigt som sannolikheten för att alla ärenden hade hanterats i vederbörlig ordning hade ökat. Några drar kanske slutsatsen att oppositionen borde skriva färre interpellationer och motioner och ställa färre frågor för att spara på mötestiden. Men tänker man så inser man snabbt att en sådan ordning inte är riktigt sund för en levande demokrati.

Avslutningsvis vill jag säga att jag har full förståelse för att man vill hålla nere antalet sammanträden, men demokratin måste ha sin gång, därav vårt förslag.

Anförande nr 94
Regionrådet Svenonius (M): Fru ordförande! Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till beslut om sammanträdestider för nästa år.

Precis som Aida säger är demokratin oerhört viktig. Det är viktigt att vi har en god ärende-planering och många fullmäktigemöten och regionstyrelsemöten. Det förslag som region-styrelsen har ställt sig bakom har en likhet med tidigare års ärendeplanering, och vi säger att det alltid finns en beredskap för extra sammanträden om det finns en lång väntelista av ärenden eller om andra skyndsamma ärenden som kräver en hantering dyker upp. Fullmäktige och det demokratiska samtalet är oerhört viktiga.

Slutligen vill jag vända mig mot det Aida Hadzialic säger om att det var potentiellt olagligt att sambehandla ärenden på det sätt som föreslogs vid föregående sammanträde. Det har utretts i botten av regionens jurister och av Sveriges Kommuner och Regioners jurister. Det finns ett utlåtande där de säger att våra jurister har gjort rätt bedömning. Aida Hadzialic hävdade vid förra fullmäktigesammanträdet att SKR tyckte något annat, men redan inför sammanträdet hade detta för säkerhets skull dubbelkollats. Självklart ska vi ha säkerhetsmarginaler, och vi behöver inte ligga precis vid kanten av lagstiftningen. Men vi behöver inte upprepa att saker och ting är olagliga eller nästan olagliga om de inte är det. De blir ju varken mer eller mindre olagliga för att vi upprepar det. För oss är det självfallet viktigt att göra rätt och att upprätthålla det demokratiska samtalet.

Anförande nr 95
Regionrådet Hadzialic (S): Snälla fru ordförande! Som jag sade i mitt inledande anförande välkomnar vi att majoriteten valde att hantera årsredovisningen på ett annat vis, framför allt för att man valde att separera motionerna. Om jag minns det hela korrekt var de runt 70 till antal. Detta slags ärenden kräver ju spårbarhet och en egen beslutsordning. Detta är fastslaget i kommunallagen. Det ska tydligt framgå för väljarna, medborgarna, vad ärendena handlar om, i vilken ordning de har beretts och behandlats och vilka beslut som har fattats. Vi kan förstås orda om vad SKR:s jurister säger. Jag vet vad de har sagt till mig när jag har haft samtal med dem. Jag får lita på att Irene Svenonius och Region Stockholms förvaltning också har haft kontakt med förvaltningen på SKR. Det viktiga är dock att vi hittar en god ordning så att transparens och insyn råder. Jag välkomnar därför er hantering, Irene.

Anförande nr 96
Regionrådet Svenonius (M): Tack för det, Aida! Att vi föreslog en sådan hantering av motioner berodde på vår respekt för att försöka hantera motionerna, trots pandemi och hård belastning på förvaltningar, inom ramen för det år som är ambitionen för att motioner ska behandlas. Det var av respekt för oppositionen och utifrån möjligheten att få upp dessa motioner för att klara ettårsgränsen som vi gjorde som vi gjorde.

Jag uppfattar att chefsjuristen i Region Stockholm har skriftligt underlag från SKR. Jag står alltså inte här och bara påstår saker, utan det finns ett skriftligt underlag. Låt oss dock inte hålla på och orda mer om vad SKR tycker och tänker, utan det är bra att vi här är överens om hanteringen.

Anförande nr 97
Catarina Wahlgren (V): Ordförande, fullmäktige! Styret brukar säga att om det behövs lägger vi till ett extra sammanträde i april. Det som nu är lite specifikt är pandemin och att många ärenden redan nu ligger på vänt. Vi försöker beta av dem, vilket gör att alla frågor inte får den uppmärksamhet som de kanske borde få. Det gör också att man kanske känner att man vill undvika att lämna in någon interpellation eller motion för att det hela tiden blir så långa möten. Jag tycker att det är viktigt att man avsätter tid.

Vi i Vänsterpartiet vill yrka bifall till Socialdemokraternas förslag i frågan.

Ordföranden: Innan vi fortsätter i talarordningen vill jag säga att i det yrkande som är inlämnat av Socialdemokraterna står det att de önskar komplettera sammanträdesplanen för både regionstyrelsen och fullmäktige. Här i dag fattar vi enbart beslut om fullmäktige och inte regionstyrelsen. Det beslutet hanterar regionstyrelsen själv, precis som övriga nämnder och styrelser gör. Jag utgår för att det blir en korrigering i ert yrkande så att det enbart gäller fullmäktige, som är det vi förfogar över.

Anförande nr 98
Regionrådet Sjöström (S): Ordförande! Först vill jag påtala att det inte bara är Aida som har problem med att begära replik, som hon hade förut. Just nu är det något konstigt med hela systemet för votering och att begära ordet. Min platta står bara och tuggar och försöker få connection. Jag är fortfarande inloggad, men kommer inte åt någonting.

När det gäller själva ärendet konstaterar jag att det här har utarmats under årens lopp. Så sent som under höstens redovisning fanns det ungefär 40 obesvarade eller ohanterade motioner. Vi vet att det även finns väldigt många obesvarade interpellationer, vilket Aida var inne på. Det är en demokratisk fråga huruvida fullmäktiges valda ledamöter har förutsättningar att under föreskriven tidsplan skapa utrymme för fullmäktigesammanträden i sina

almanackor. Om man utgår utifrån Irene Svenonius resonemang vore det därför mer logiskt att lägga in och bifalla Socialdemokraternas förslag till beslut. Om det blir ärendebrist kan man avstå från att genomföra ett fullmäktigesammanträde snarare än att lägga in något som människor inte har kunnat planera för i förväg. Ser man tillbaka några år i tiden fanns det fler fullmäktigesammanträden. Det här handlar alltså också om respekt för de folkvalda och deras tid.

Med anledning av det och då Aida inte har förslagsrätt yrkar jag härmed bifall till våra förslag till tilläggsbeslut med korrigeringen att att-satsen ska lyda att mötesplanen för 2022 kompletteras med ytterligare ett sammanträde med regionfullmäktige under våren 2022. Konsekvensen av det torde sedan bli att regionstyrelsen behöver lägga in ett extra sammanträde.

Anförande nr 99
Gabriel Kroon (SD): Jag skulle vilja uttrycka ett less is more. Det kan stämma väldigt bra i den regionala politiken. Man måste kanske fundera på vem vi kommunicerar åt, vilken kommunikation vi använder och när det är befogat med ett extra anförande och när det inte är det. Vi måste hålla intresset levande, och vi debatterar här i salen främst för våra åhörare och kanske inte så mycket för varandra.

Jag tycker att det förslag som ligger på bordet är väldigt bra, och jag tror inte att vi behöver tumma på demokratin om vi i alla partier, både majoritet och opposition, tänker en gång till och verkligen funderar över våra inspel i debatten, om de tillför något eller om det man säger redan har sagts.

## § 95 Ändringar i arvodesreglementet. Förslag 2021:33 RS 2021-0081

Anförande nr 100
Gabriel Kroon (SD): Sverigedemokraterna kommer att avstå från att delta i beslutet av detta ärende. Bakgrunden till det är att vi har en annan syn på nämndens tillskapande och därmed en annan syn på detta följdärende.

Anförande nr 101
Olle Reichenberg (M): Fru ordförande, fullmäktige! Jag vill för ordnings skull yrka bifall till liggande förslag där arvodesberedningen i övrigt har varit helt överens gällande arvoden för den nya klimat- och hållbarhetsnämnden. Bifall till arvodesberedningens och regionstyrelsens förslag!

## § 96 Årsredovisning 2020 för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling. Förslag 2021:34 RS 2021-0326

Anförande nr 102
Regionrådet Svenonius (M): Jag har bara en enda sak att säga, och det är att jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

## § 97 Försäljning och godkännande av villkor för överlåtelse av Berga Naturbruksgymnasium och fastigheten Västerhaninge-Berga 7:8. Förslag 2021:35. RS 2021-0048

Ordföranden: Innan jag lämnar ordet till Charlotte Broberg, Moderaterna, ber jag att få gratulera henne på födelsedagen. Hon får fira i detta nobla sammanhang.

Anförande nr 103
Regionrådet Broberg (M): Stort tack för det! Vad kan vara roligare än att under hela dagen fira sin födelsedag i demokratins tjänst? Det finns dessutom en hel del ärenden att ta ställning till.

Det första ärendet handlar om Berga. Det är på många sätt en fantastisk verksamhet. Det är dessutom en viktig och säregen del av Stockholmsregionens utbildningssystem. Med sin variation av utbildningar och inriktningar är det en viktig del i en speciell näring. Berga Naturbruksgymnasium är till stor del också en främmande fågel i Region Stockholms verksamhet som den enda skolan och också den enda verksamheten med inriktning mot lantbruk och hästar. Därtill är skolan en relativt lite verksamhet i det stora Region Stockholm, och har nästan inget alls gemensamt med Region Stockholms övriga verksamheter.

Skolan har i dag 45 medarbetare, och jag har svårt att se att de känner gemenskap med Region Stockholms övriga 45 000 medarbetare. Det gör det svårt för skolan att komma till sin rätt, och det är därför min fasta övertygelse att en annan ägare med erfarenhet av att bedriva just skola men också erfarenhet av naturbruksgymnasier skulle gagna skolans verksamhet. Man kanske kan likna Berga vid den fula ankungen. Genom att nu sälja skolan hoppas vi att den kan komma till sin fulla rätt och blomma ut till den svan den är. Genom att Berga får en ny ägare ges skolan rätt förutsättningar och möjligheter att utvecklas, och därmed renodlas samtidigt Region Stockholms verksamhet.

Berga Naturbruksgymnasium har varit i landstingets och regionens ägo under många år. Under en längre tid har man från politiskt håll funderat på hur skolverksamheten ska hanteras. Redan 2016 beslöt landstinget att hitta en annan huvudman för verksamheten. Att hitta en annan huvudman för Berga Naturbruksgymnasium har dock inte gått helt smidigt, och det har dragit ut på tiden. Beslut om att inleda försäljningsprocessen fattades redan i samband med beslut om budget 2018, och uppdraget att inleda försäljningen av skolan och tillhörande fastigheter fördes i januari 2019 över till fastighets- och servicenämnden. Nämnden har genom avtal uppdragit åt Locum AB att genomföra försäljningen och bereda ärendet för beslut i fullmäktige.

När regionens planer om försäljning blev kända kontaktades regionen av Fortifikationsverket med en begäran om att förhandla exklusivt. Regionen accepterade denna begäran, och processen med Fortifikationsverket drog igång men drog också ut på tiden. Fortifikationsverket var intresserat av marken men visade ett mindre intresse för själva skolverksamheten. Vi från regionens sida var dock mycket tydliga med att vi sålde en skola och inte bara marken. Detta ledde till att Fortifikationsverket hade kontakt och dialog med några olika skolaktörer, varav en var Dille som nu föreslås köpa skolan.

I slutändan blev det dock aldrig någon affär med Fortifikationsverket. I stället fattades beslut om att gå ut på den öppna marknaden. Intresset för att köpa skolan visade sig vara stort, och åtta anbudsgivare lämnade bud. Dille lämnade det högsta budet och gick därför vidare i en så kallad due diligence-process. I samma veva var det också sista dag för ansökan om att starta fristående gymnasieskolor hos Skolinspektionen. Köparen Dille, som då var på väg in i due diligence-processen, valde, medveten om att allt inte var klart än, efter kontakt med Locum att skicka in en ansökan om att starta ett fristående gymnasium.

Dille har tidigare ansökt om att starta ett fristående naturbruksgymnasium i Sigtuna men då fått nej av Skolinspektionen, då man inte kunde visa på ett tillräckligt väl kartlagt elevunderlag. Det handlade då om en helt ny verksamhet.

Beslut om försäljning fattades den 25 mars i fastighets- och servicenämnden, och alla partier utom Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna ställde sig bakom beslutet. Varken Vänsterpartiet eller Sverigedemokraterna ville sälja verksamheten utan ville behålla den.

Drygt tre veckor senare, den 19 april, hörde en av de andra anbudsgivarna av sig via brev till alla beslutsfattare i fastighets- och servicenämnden och hade synpunkter på processen. Vi besvarade brevet och hade även uppe frågan för extra information vid det nästkommande styrelsemötet. Anbudsgivaren återkom dock inför beslutet i regionstyrelsen, och även detta brev är besvarat. Jag vill understryka att inga nya fakta har tillkommit mellan då brevet till fastighets- och servicenämnden och brevet till regionstyrelsen inkom. Vi är övertygade om att processen har hanterats på rätt sätt.

Därefter återkom anbudsgivaren i söndagskväll på nytt inför beslutet här i fullmäktige. Vi har med anledning av det tagit fram ett PM från Locum med relevanta omständigheter samt korrespondens kopplad till detta. Regionens chefsjurist, Anne Rundquist, står dessutom bakom de slutsatser som där redovisats. Vi hoppas att ni har fått denna information inom era respektive partigrupper.

Det är min förhoppning att vi i dag kan gå vidare och fatta beslut om att sälja Berga Naturbruksgymnasium till Dille. Beslutet är en historisk milstolpe, och det kommer att fattas samma år som skolan fyller 100 år. Alla de fyra fackförbund som var med under MBL-förhandlingar är dessutom positiva till beslutet. Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 104
G a b r i e l  K r o o n (SD): Grattis på födelsedagen, Charlotte!

Som föregående talare var inne på har Sverigedemokraterna från början varit emot försäljningen av Berga, och det gäller både skolan och fastigheten. I stället har vi velat att antingen driva skolan vidare regionalt eller se över hur kommunen kan fortsätta med driften och behålla fastigheten i egen regi. Men nu har vi en majoritet som vill sälja, och då kommer det såklart att bli sålt. Vad vi i stället nu önskar är att ni eftersträvar att få en så hög kvalitet och ett så högt försäljningspris som möjligt för vår regionala fastighet för att få in så mycket pengar som möjligt till kassan samtidigt som skoldriften bibehålls framgent.

Som du, Charlotte, var inne på mot slutet har en hel del frågetecken kring försäljnings-processen kommit fram, och inte minst har de gjort det de senaste veckorna. Jag har gått igenom det underlag som vi fick från majoriteten i går, och fortfarande kvarstår en del frågor. Jag vill ta upp några exempel.

Den första oklarheten gäller varför Dille fick ensamrätt att förhandla fram ett köpeavtal med Region Stockholm i början av 2020. Varför valde man att ha en dialog med just denna aktör när det fanns diverse andra aktörer, som bland annat har kontaktat oss i Sverigedemo-kraterna på grund av att vi varit oberoende, som också ville förhandla? Det vet vi inte ännu.

Efter en ganska lång förhandlingsperiod med Dille valde man att avsluta det hela och gå ut på den öppna marknaden för att ta in fler anbud. Då genomförde man den anbudsupphandling som skulle ske i fyra steg. Där skulle samtliga aktörer få komma in från början med sina preliminära eller indikativa anbud. Det var då den externa aktören kom in och lade det högsta budet redan från början på en större del av markfastigheten, men när regionen inte ville sälja hela markbiten valde aktören att sänka budet till strax under det försäljningspris som Dille har fått. Vad jag också tycker är konstigt i detta fall är att man inte har valt att gå vidare till nästa steg med den aktör som lade det näst högsta budet, ett bud som i princip var identiskt med det bud som Dille Gård lade, trots att man hade alla möjligheter att gå vidare med flera aktörer, göra en gemensam due diligence och sedan få ett slutbud. Detta gjorde man alltså inte. Frågan återstår: Varför gjorde man inte det? Varför maximerade man inte försäljningsintäkterna och möjliggjorde för en aktör som låg väldigt nära i budgivningen att ta ett steg till i processen?

Min största oro gäller framför allt den ekonomiska kapacitet som köparen har. Dille Gård är en koncern och har flera bolag. Man behöver inte ha en forskarutbildning i ekonomi för att läsa deras bokföring. Det kommer väldigt tydligt fram att deras eget kapital är ganska begränsat. En snabb googling visar ett eget kapital på 10–11 miljoner, som jag kan se det. Samtidigt är det här en affär på nästan 20 miljoner kronor. Därtill finns de egna skulderna för de olika bolagen som sammantaget uppgår till runt 10 miljoner kronor. Vi vet sedan tidigare att Berga har stora renoveringsbehov och att verksamheten på Berga går med underskott. Därför är jag väldigt osäker på att Dille Gård ekonomiskt sett ska kunna hantera denna viktiga process som de nu bjudits in till. Detta är oroande.

Sammanfattningsvis menar jag att vi behöver återremittera processen. Vi behöver gå igenom det hela mer noggrant och säkerställa att rätt aktör får skolan till högsta möjliga pris, och det ska vara en aktör som också kommer att fullgöra sitt åtagande att bedriva ett naturbruks-gymnasium. Därför kommer Sverigedemokraterna att rösta för återremiss av ärendet.

Anförande nr 105
Rolf Lindell (S): Nu har vi kommit till slutet på en lång resa, hoppas jag, nämligen att Berga, dess elever och de som arbetar på Berga kursgård verkligen kan känna att de har en framtid med en ny köpare. Vi har i olika omgångar gått igenom det som har anförts från brevskrivaren, som har återkommit, och har kommit fram till att det som tjänstemännen på Locum har gjort äger sin riktighet. Det funkar bra. Vi tror på de bedömningar som har gjorts. Det som kom fram så sent som i söndags innehåller inget nytt i förhållande till det som vi har analyserat och gått igenom tidigare.

I själva sakfrågan vill jag säga att jag hoppas att vi verkligen har fått en bra köpare som kan se till att verksamheten kan fortsätta på ett bra sätt så som elever och de som jobbar där är betjänta av efter all osäkerhet som har rått. En återremiss skulle inte göra något annat än att göra allting väldigt osäkert igen för alla inblandade.

I formfrågan tycker vi däremot att hanteringen har varit osäker. Även om Charlotte fyller år i dag vill jag ändå komma med lite kritik. Om ordföranden hade haft en mer öppen attityd inför omvärlden skulle det här ha kunnat resoneras om och diskuterats på ett mycket öppnare sätt tidigare. Jag vet att den som har skrivit brev har försökt tidigare men har inte fått komma fram.

Vi ställer oss bakom förslaget och tror och hoppas att det blir en bra verksamhet i fortsättningen.

Anförande nr 106
Stellan Hamrin (V): Om jag tolkar våra interna mejl rätt vill jag inledningsvis säga att vi i Vänsterpartiet inte har fått den uppgift som andra partier tycks ha, vilket rent principiellt verkar väldigt konstigt. Vi får kanske höra mer om det framöver.

Vi står i övrigt inför den största samhällsomvandlingen någonsin, med krav på att minska våra koldioxidutsläpp till noll. Vi har inte kommit särskilt långt. Jordbruket står för 20 procent av utsläppen i Sverige, och skogen skulle med andra brukningsmetoder utan problem kunna binda alla våra utsläpp i dag. Där finns en enorm potential. I denna situation är det enligt oss uppenbart att det behövs en ny sorts jordbruks- och skogspolitik, som redan finns men som inte tillämpas.

Regionen har fått i uppgift från regeringen att ta täten i arbetet med klimatpolitik och med fysisk planering. Aldrig har behovet av lantbruksgymnasiet på Berga varit så stort som det är nu. Och då bestämmer majoriteten att vi ska sälja den enda verksamhet för dessa frågor som vi har. Det ska dessutom ske till ett bolag som saknar pengar för köpet och för vidare underhåll. Det förefaller mig väldigt märkligt att man så helhjärtat har satsat på ett enda bolag, som har ganska dålig ekonomi. Jag hoppas att vi kan få höra mer om det senare.

Vi ska naturligtvis inte sälja, utan vi ska fortsätta äga naturbruksgymnasiet och se till att ha en kompetent ledning och duktiga lärare med ordentlig utbildning och sjysta löner och villkor i övrigt. Jag utgår från att man har det nu också, men vi vill vara garanter för att man fortsätter på samma sätt.

Med hjälp av forskare från svenska universitet, som jag vet är väldigt intresserade av att hjälpa till, skulle vi få fram idéer om en utbildning för en omställning av mellansvenskt jord- och skogsbruk så att klimatnyttan blir så stor som möjligt. Jordbruket kommer alltid att ha utsläpp, och dem måste vi hitta något sätt att kompensera för. Det kan man göra med ändrad växtföljd i jordbruket och med en kombination av jord- och skogsbruk med en mindre mängd odlad mat för djuren och mer betade marker med bevarad skog och hagmark där gödseln blir gödning och biogas. I skogsbruket behöver kalhyggen ersättas av kontinuitetsskogsbruk, där man satsar på timmer och inte på massaproduktion, eftersom den senare bara eldas upp efter ett par år och släpper ut allt kol igen. Det är självklart inte hållbart.

Detta är inga nyheter, utan det är erfarenheter som finns och som man håller på att ta fram på universiteten. Dessa vill man gärna sprida till dem som brukar jord och skog. Man kan även hjälpa till med system med kontraktsodling mellan kommuner och närliggande jordbruk så att skolor, äldrevård och sjukhus alltid har tillgång till färsk ekologisk mat året runt. Varför inte kombinera med en kockutbildning? Därmed kan man kroka arm med det system som Södertälje kommun har drivit i ganska många år. Såvitt jag vet har det varit oerhört framgångsrikt. Där har vi praktisk erfarenhet att sprida.

Det här kommer inte att ske om vi säljer gymnasiet. Vad detta lilla bolag egentligen vill har vi ingen aning om. Det vet förmodligen de finansiärer som finns i bakgrunden men som vi inte känner till. Vad de stora bolagen vill är ganska uppenbart: inordna utbildningen i ett tidigare koncept med största möjliga vinst och med tomter till byggbolaget som sedan kan sälja dem. Frågan är vad Alliansen egentligen vill. Det skulle jag gärna vilja veta.

Anförande nr 107
A n n e - M a r i e  S t r ö m b e r g (V): Jag ska haka på min partikompis, som har redovisat varför det är så viktigt att naturbruksgymnasiet får vara kvar. Vill man att verksamheten ska fortsätta bör man verkligen avslå förslaget om försäljning. Vi väljer i regionen vem vi säljer till, men vi kan inte tvinga köparen att fortsätta med verksamheten. Sålt är sålt och kommer inte tillbaka. Jag har sett det alldeles för många gånger inom kommunalpolitiken, där jag har varit verksam i många år. Man börjar med en avknoppning, fortsätter med att verksamheten övertas av bolag, som överlåter till större bolag, och ibland händer det att verksamheten rätt som det är tillhör ett multinationellt företag som har helt andra avsikter med verksamheten.

Vi kan heller inte garanteras att Dille Gård inte tvingas lägga ned verksamheten. Det verkar väldigt konstigt att stora Region Stockholm inte har råd med verksamheten, medan lilla Dille Gård har råd. Vad är det som gör att Dille Gård har råd med någonting som regionen inte har råd med? Nej, jag är orolig för att verksamheten inte kommer att fortsätta utan kommer att förändras. Den kan rent av komma att läggas ned. Jag har som sagt sett det många gånger inom kommunalpolitiken. Om man verkligen vill värna om denna verksamhet ska man behålla den i egen regi. Det finns inga garantier för att verksamheten kommer att fortsätta. Det kan bli något helt annat. Vi kan inte bestämma vad en köpare gör med det man har köpt. Vi kan heller inte garantera att köparen verkligen kommer att ha råd. I likhet med min partikamrat har heller inte jag sett det underlag med nya uppgifter som ska ha skickats ut. Men det är ju inget jättebolag vi föreslås sälja till.

Jag yrkar avslag på försäljningsförslaget.

Anförande nr 108
Regionrådet Sjöström (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vi socialdemokrater har under alla år slagit vakt om att utbildningen vid Berga Naturbruksgymnasium ska kunna fortsätta. Under många år arbetade vi också för att nödvändiga investeringar skulle ske för att byggnaden inte skulle sätta stopp för en attraktiv utbildning. Det här är det sista av de tre gymnasier med detta slags utbildning som sedan lång tid tillbaka har bedrivits i regionen.

När Moderaterna under den förra mandatperioden aviserade att de ville sälja Berga för att inte längre bedriva utbildningen i dåvarande landstingets regi blev vi inte helt förvånade. Många år av eftersatt underhåll visade att man befann sig i ett läge som antingen krävde stora nya investeringar eller en avveckling av landstingets engagemang. Men vi kunde också konstatera att den inriktning som denna utbildningsverksamhet har är en udda fågel i den övriga regionala verksamheten.

Vi socialdemokrater har under hela resan varit tydliga med att villkoret för att gå med på en försäljning är att göra ansträngningar för att utbildningsverksamheten ska bibehållas. Vi kan också konstatera att det naturligtvis är svårt att till fullo garantera detta på längre sikt, men vi ser ändå att de ansträngningar som har gjorts för att finna en lämplig aktör och för att fortsätta bedriva utbildningsverksamheten på Berga Naturbruksgymnasium är till fyllest så här långt.

Vi är dock kritiska till att den process som nu har pågått under många år inte har haft en transparens mellan de politiska partierna, vilket man kanske hade kunnat förvänta sig. Inledningsvis pågick samtal över blockgränsen då vi som opposition gavs möjlighet att ta del och ge synpunkter på processen, men sedan blev det under flera år tyst från den styrande blågröna majoritetens sida innan processen åter kom igång. Rapporten om uppdraget, som gavs till dåvarande landstingsdirektör, dröjde dessutom.

Under de senaste dagarna har, som nämnts, andra intressenter tillsänt uppgifter till regionfullmäktige om hur de ser på processen om försäljning och som ger kritik för densamma. Som opposition har våra ledamöter ställt relevanta frågor till förvaltning och majoritet i berörda sammanhang under processens gång. Vi förutsätter att de svar som givits våra ledamöter är i överensstämmelse med vad som skett i sak och som gäller enligt lag. Bifall till regionstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 109
Magnus Persson (C): Fru ordförande! Som många vet är frågan om möjlighet att inom länet utbilda sig för att verka i de gröna näringarna viktig för oss i Centerpartiet. Då Berga Naturbruksgymnasium är den sista skolan av sin sort i vårt län är det förstås viktigt att den har en möjlighet att drivas vidare. Vi centerpartister har dock efter hand också insett att vi med regionens huvudmannaskap inte riktigt har varit den hemvist som skolan egentligen förtjänar och skulle må bra av. Fastighets- och servicenämndens övriga verksamhet med löneadministration och it-support ligger ganska långt från den verksamhet som bedrivs på Berga.

Jag vill med detta också poängtera att ärendet handlar om att sälja en skola med mark, inte mark med en skola. Jag är glad över att tjänstemännen hela processen igenom har tagit detta till sitt hjärta och tydligt jobbat för att förtydliga det gentemot olika intressenter. Det har också fallit ifrån intressenter på grund av det här. Bland annat nämns Fortifikationsverket.

Processen har varit krokig. Det råder inget tvivel om det. Det har gått flera rundor, och Fortifikationsverket har av olika skäl som sagt fallit ifrån på vägen. När de föll ur processen gick vi ut på den öppna marknaden. Vi visste att det fanns ett stort intresse, och det visade sig också när det kom in hela åtta olika anbud som senare hanterades i fastighets- och servicenämnden.

Ett brev som har skickats runt har här apostroferats. Jag har, vad jag vet, inte mottagit detta brev efter att det skickades till mig i min roll som ledamot i fastighets- och servicenämnden. Det gjordes i april, och redan på efterföljande möte var det en av de frågor som togs upp särskilt. Charlotte öppnade för att ha en särskild informationspunkt då vi som sitter i nämnden bereddes alla möjligheter att ställa frågor. Det ställdes en stor mängd frågor för att få klarhet i hur processen hade gått till, vad som hade hänt på vägen och varför det hade blivit som det blivit. Jag är väldigt tacksam för att Charlotte valde att göra så och att hon såg till att det fanns uppsatt på föredragningslistan. Jag tycker också att det var klokt att låta representanter för samtliga partier, även Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna ska tilläggas, få möjlighet att få svar på sina frågor, förstå hur processen sett ut, inklusive de saker som har blivit lite krångligare än man skulle önska, och varför det har blivit som det blivit.

Det har sagts några saker i debatten som jag känner ligger lite utanför sakfrågan. Stellan Hamrin nämnde i en ordvändning att intresset skulle vara att det skulle finnas tomter att bygga på. Det finns två fastigheter nere vid Berga, och det är bara den ena som föreslås säljas. Den fastighet som potentiellt skulle vara relevant att bygga bostäder på behåller regionen i sin ägo och kommer att arrendera ut. Den är i dag obebyggd lantbruksmark.

I den mån någon aktör som ska lastas för detta så är det vi i regionen.

Vänsterpartiet framförde också sin oro över att skolan skulle kunna komma att läggas ned i framtiden. Vi kan inte ge någon garanti för all evighet, men det är så att det är tydligt att den föreslagna köparens intentioner är att bedriva skolverksamhet, och det är också vad de gör i dag uppe i sin nuvarande verksamhet i Jämtland. Är Vänsterpartiet lika oroligt för den skolverksamhet som de bedriver där?

Som sammanfattning kan jag säga att jag verkligen ser fram emot att Dille gård i den fortsatta processen kommer att överta både fastigheten och verksamheten. Jag tror att det här kan bli riktigt, riktigt bra. Jag tror att den nya ägaren har möjlighet att vara en starkare och bättre huvudman än vi i fastighets- och servicenämnden har varit. Till sist önskar jag dem riktigt stort lycka till i kommande start av skolverksamheten i den nya regin.

Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 110
Stellan Hamrin (V): Fru ordförande! Jag blir lite förvånad när Centerpartiet går ut i en region som Stockholm – som dessutom är Sveriges tredje största landsbygdsregion, så vitt jag vet, sett till antalet invånare och som dessutom till ytan är ganska stor – och säljer av det enda gymnasium av det här slaget som regionen har för att man tycker att någon annan skulle sköta den här verksamheten bättre.

Jag är helt övertygad om att Centerpartiet sitter inne med stor kunskap om de här frågorna, kunskap som de faktiskt hade kunnat använda till något positivt i det här fallet i stället för att sälja skolan.

Jag sitter i Mönsterås och pratar, och Mönsterås är Centerpartiets hemort på jorden, höll jag på att säga. De har praktiskt taget egen majoritet i kommunfullmäktige. Centerpartiet här hade aldrig agerat på det här viset, det är jag fullständigt övertygad om.

Det är ledsamt att Centerpartiet i Stockholm vill vara med och sälja Berga naturbruksgymnasium och dessutom sälja skolan till ett bolag som uppenbart saknar ekonomi för att klara av verksamheten. Det innebär att det finns andra intressenter i bakgrunden som är beredda ställa upp med de pengar som krävs. Så långt förutsätter jag att man har garderat sig.

Vi vet inte vilka de här intressenterna är. Jag tycker att ett minimikrav i sammanhanget är att man faktiskt berättar det.

Anförande nr 111
M a g n u s  P e r s s o n (C): Fru ordförande! Jag är inte tillräckligt snabb på att googla för att svara på frågan om Region Kalmar bedriver naturbruksgymnasium eller inte, men Stellan som verkar vara väl insatt i förhållandena i Mönsterås kan ju kanske berätta för mig vilket naturbruksgymnasium som Region Kalmar bedriver.

Det finns andra regioner där Centerpartiet ingår som inte driver något naturbruksgymnasium eller som har lagt ned naturbruksgymnasium eller ändrat regi.

Jag tänker så här. Det är klart att vi ska ha ett starkt naturbruksgymnasium, men det är inte nödvändigtvis regionen som är den starkaste parten att driva det.

Vidare noterade jag att du släppte det här påpekandet om tomter att bebygga. Det får du gärna replikera på.

Anförande nr 112
S t e l l a n  H a m r i n (V): Tack för påminnelsen, det är alldeles riktigt att jag glömde det.

Då undrar jag ju varför ett byggbolag är väldigt intresserat av att köpa det här naturbruksgymnasiet som nu säljs ut, alltså det bolag som klagade över att det inte fick vara med där ute. Och nu säljs det till ett separat bolag som bara är till för att bygga tomter. Något skäl hade de väl att vara med i budgivningen, förutsätter jag.

Anförande nr 113
M a g n u s  P e r s s o n (C): Tack, Stellan, för att du upplyser mig om naturbruksgymnasiet i Kalmar, vilket du gjorde utanför talarstolen.

Vad det gäller frågan om byggbara tomter så är det endast en tomt som är mindre potentiellt möjligt att bygga på som är sparad. Det råder ju en konflikt med totalförsvarsintresset där nere.

Den fastighet som man eventuellt, om man skulle vilja det, skulle kunna bygga bostäder på, alltså den som ligger närmare pendeltågsstationen, är helt undantagen från försäljningen och behålls i regionens ägo. Den behåller vi ägarskapet till och kontrollen över.

Anförande nr 114
A n n e - M a r i e  S t r ö m b e r g (V): Vad som händer i andra län överlåter jag faktiskt till mina partikompisar i dessa län att uttala sig om, även om jag är rätt så säker på att de kommer att tycka som vi ifall liknande situationer skulle uppstå där de bor.

Om man är angelägen om att en verksamhet ska fortsätta så ska man inte sälja den verksamheten till andra intressenter, för då har vi inga garantier för att verksamheten kommer att fortsätta.

Jag har fortfarande väldigt svårt att förstå hur stora Region Stockholm som är så rik, faktiskt, inte skulle ha råd att driva denna verksamhet medan ett litet bolag som, som jag har förstått saken, inte har så väldigt mycket pengar skulle ha råd med denna verksamhet. Jag ifrågasätter inte deras goda vilja, men det kan faktiskt visa sig att Dille gård inte har råd att driva verksamheten eller att de faktiskt väljer att överlåta skolan.

Jag vill inte hamna i den situation som Stockholms stad hamnade i för ett antal år sedan när det rätt som det var visade sig att beställar–utförar-kompetensen beträffande konst-byggnader tillhörde ett multinationellt företag i USA. Ganska ordentlig kritik från revisionen fick Stockholms stad efter dessa vändor.

Anförande nr 115
M a g n u s  P e r s s o n (C): Jag vill påpeka att den som tog upp frågan om naturbruksgymnasier i andra regioner inte var jag utan din partikamrat Stellan Hamrin. Även om han råkar befinna sig i Mönsterås förstår jag att han fortfarande är skriven i någon av kommunerna i länet, jag vet faktiskt inte vilken det är.

Det var alltså en representant för Vänsterpartiet som tog upp frågan om vad andra regioner gör och drog den parallellen.

Vad det gäller beställarkompetens så blir det väldigt konstigt på skolområdet. Jag förstår faktiskt inte riktigt hur du tänker i det avseendet. Vilken beställarkompetens krävs det att regionen har i det här fallet?

Det finns naturligtvis ett behov av att vi kompetensförsörjer vår landsdel, men jag kan inte förstå hur ni tänker när ni påstår att det är just regionen som ska sköta driften, varför det inte kan vara en kommun, en friskola eller ett kommunförbund eller någon fjärde som sköter exakt samma sak. Det är jätteviktigt att verksamheten finns, men varför ska det vara regionen som sköter den?

Anförande nr 116
A n n e - M a r i e  S t r ö m b e r g (V): Jag nämnde beställarkompetensen i Stockholms stad. Det var mer som ett exempel på hur det kan gå när man överlåter en verksamhet i tron att den som man överlåter den till kommer att fortsätta verksamheten. Köparen kan överlåta till någon annan, som överlåter till någon annan, som överlåter till någon annan. Det är alltså vad som hände med beställarkompetensen i Stockholms stad, och vi fick ordentlig revisionskritik för detta.

Det är en sak att överlåta till en köpare som man tror på, men sedan kan man ju inte hindra den köparen att sälja vidare.

Det var inte beställarkompetensen i regionen jag avsåg. Det var ett exempel på hur det kan gå om man överlåter en verksamhet som man faktiskt behöver och vill ha kvar där den finns.

Vi har inga garantier för att Dille gård klarar det här. Jag tänker alltså inte ifrågasätta deras goda vilja eller så, däremot ifrågasätter jag lite deras förmåga att klara ekonomin. De kan faktiskt bli tvungna att överlåta eller lägga ner verksamheten.

Anförande nr 117
M a g n u s  P e r s s o n (C): Först tackar jag för förtydligandet att vi inte har någon beställarroll i detta. Jag kanske drog en lite för många växlar på det som du sade.

När det gäller en eventuell kommande överlåtelse så är det så att vi inte kan garantera att detta inte kommer att ske. Och det är därför som vi har skrivit ett avtal som i förvånansvärt hög grad kräver att de faktiskt inte gör det och faktiskt vitesbelägger en nedläggning inom en tid som står i avtalet.

Om det skulle vara så, så ger vi inte heller någon garanti tillbaka, varken från regionens sida eller från andra aktörer, att det inte ska vara någon annan som går in i verksamheten inom ramen för det skolsystem som vi har här i landet.

Jag ser inte problemet. Jag har sett hur vi i ett historiskt perspektiv inte har varit den bästa aktören på att bedriva verksamheten vid Berga, och jag önskar Dille all lycka till och tror att de kan göra det här bättre än vad vi har gjort hittills.

Anförande nr 118
Regionrådet Broberg (M): Ordförande! Från Moderaternas och från koalitionens sida tycker vi att vi ska fokusera på våra kärnverksamheter som är sjukvård och kollektivtrafik, inte på att bedriva naturbruksgymnasium.

Det är också min fasta övertygelse att Berga har allt att vinna på en kompetent och erfaren ägare som har stor erfarenhet just av att bedriva naturbruksgymnasium. Detta verkar också vara den uppfattning som helt delas av facken som vid MBL-förhandlingen ställde sig väldigt positiva till förändringen, vilket i sig är smått unikt.

När det gäller frågorna med anledning av det brev som ställdes till fullmäktige i söndags så kan jag berätta att vi har skickat information till Tobias Johansson som är biträdande kanslichef på Vänsterpartiet, så den informationen har han fått. Han är sekreterare i FSN. Vi har försökt att kontakta alla politiska partier genom att skicka till ansvarig politisk sekreterare.

Jag ska här försöka att besvara en del av de frågor som har dykt upp. Sverigedemokraterna har talat om att vi skulle ha haft någon ny förhandling med Dille och undrade varför inte alla andra var involverade i den förhandlingen. Det var ingen förhandling med Dille utan med Fortifikationsverket som i sin tur förhandlade med flera skolaktörer varav en var Dille. Detta är viktigt att understryka.

Normalt sett gör vi *due diligence*-processer, vilket är en väldigt kostsam process, med bara en aktör, och det är den aktör som erbjuder det högsta priset. Så har vi gjort även i detta fall.

Det är också så att Locum har gjort bedömningen att Dille har presenterat en trovärdig finansiering.

Att Dille har ett långsiktigt intresse av skolan tycker jag också att vi kan vara övertygade om, inte minst eftersom de redan tidigare ansökt om att få starta naturbruksgymnasium i Stockholmsregionen. Dessutom var ett hinder i slutändan för att komma överens med Fortifikationsverket just att Dille ville ha garantier för att kunna bedriva skola i minst 15 år, vilket Fortifikationsverket inte riktigt var villig att ge.

Det gläder mig dock att Socialdemokraterna fortsätter att ställa sig bakom dagens beslut när det gäller försäljningsprocessen och att den har varit helt transparent inför hela styrelsen, fastighets- och servicenämnden, sedan vi tog över uppdraget i januari 2017. Jag är därför lite frågande inför Socialdemokraternas betyg på mig och min hantering. Fast jag hade nog varit mer förvånad om ni uttryckt beundran för mitt kompetenta ledarskap, trots att det i dag är min födelsedag.

Bifall till regionstyrelsens hemställan!

Anförande nr 119
Gabriel Kroon (SD): Tack för svaret!

Det är ju Locum som handlägger ärendet, men det är vi i regionfullmäktige som fattar beslutet och det är vi som bestämmer, så det är vi som måste få veta siffrorna och kanske inte Locum. De siffror som jag har fått är inga siffror.

De siffror som jag har kunnat googla fram är Dille gårds ekonomiska redovisning. De har en omsättning på 25 miljoner kronor senaste året. De har ett resultat på 800 000 kronor. De har ett eget kapital, alltså pengar i bolaget, på 3 miljoner, och så har de en skuld på 5,5 miljoner.

Hur har ni resonerat i frågan om att bolaget ska klara sitt finansiella åtagande, och vilken garanti kan vi få av bolaget för att de ska fullgöra sitt åtagande och bedriva skolan till exempel.

Om företaget går i konkurs, vilka möjligheter har vi därefter att få till exempel våra viten eller annat? Har ni svar på dessa frågor? Det är frågor som det är väldigt viktigt att reda ut innan vi fattar beslut om en försäljning.

Anförande nr 120
Regionrådet Broberg (M): Vi har hanterat försäljningsprocessen på samma sätt som vi brukar. Jag litar fullt ut på de experter som vi har inom Locum, som är väldigt vana vid att hantera försäljningsprocesser, och de bedömningar som de gör.

Jag är också övertygad om att Dille, som har gedigen erfarenhet av att bedriva naturbruks-gymnasium, vilket de redan har gjort under många år uppe i norra delen av Sverige, kommer att driva Berga naturbruksgymnasium på ett alldeles utomordentligt sätt.

Anförande nr 121
Gabriel Kroon (SD): Ordförande! Dille har ju ingen erfarenhet av sådana här stora affärer, och det är det som är problemet.

Deras intention kan ju så klart vara god, men en affär på 120 miljoner kronor eller 118 miljoner, ska jag säga, när de har 3 miljoner kronor i kassan och en årsvinst på 800 000 kronor, det måste ju ändå få många att höja ögonbrynen.

Jag skulle åter en gång vilja fråga Charlotte: Hur har du resonerat kring deras finansiella kapacitet? Vilka siffror har du fått från Locum som gör dig trygg i förvissningen om att Dille gård kommer att klara sitt ekonomiska åtagande och inte bara ha sin goda vision, vilket de uppenbarligen har?

Anförande nr 122
Regionrådet Broberg (M): Gabriel, jag har redan svarat på frågan, tycker jag. Svaret är att vi har gjort den här bedömningen. Vi är övertygade om att Locum har gjort en korrekt bedömning i denna del. Locum har stor vana att göra den här formen av bedömningar.

När Skolinspektionen ska godkänna en ansökan så tittar de även på ekonomin. De har tidigare inte haft några synpunkter när det gäller just Dilles ekonomi, så jag är övertygad om att detta inte ska innebära några problem.

Anförande nr 123
M a r g a r e t a  H a m a r k (L): Fru ordförande! Det är ju högst naturligt att stora organisationer väljer att konsolidera sina verksamheter och renodla sin verksamhet. Att driva en skola som Berga naturbruksgymnasium kan inte ses som ett grunduppdrag för Region Stockholm.

I dag ansvarar serviceförvaltningen för skolverksamheten, och Locum AB ansvarar för drift och skötsel av fastigheterna.

I många år har det varit aktuellt att hitta en lösning för ett övertagande som möjliggör att den fina verksamhet som gymnasiet är fortsätter samt att byggnaderna bevaras och utvecklas i ett naturrikt område.

I beslutet från landstingsfullmäktige år 2018 framhålls vikten av att den fortsatta skolgången för nuvarande elever vid Berga naturbruksgymnasium tryggas och att de av skolans medarbetare som går över till en ny arbetsgivare ska få goda villkor, vilket den aktuella överenskommelsen garanterar.

Därför yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 124
L e o n i d  Y u r k o v s k i y (SD): Min partikamrat Gabriel Kroon har redogjort väldigt väl för våra synpunkter och tankar kring den ekonomiska delen av försäljningen. Jag tycker även att Anne-Marie Strömberg har sammanfattat situationen väldigt bra när det gäller de eventuella konsekvenserna av försäljningen.

Det som jag vill betona är problemen, och jag vill uttrycka vår oro kring Dille gårds ekonomiska situation som faktiskt påverkar frågan om att säkerställa gymnasieverksamheten på längre sikt just i och med att gymnasiet är unikt i Stockholms län. Gymnasiet har ju en historia som sträcker sig från tidigt under förra århundradet.

Det är väldigt bra att vi är tydliga med att vi säljer en skola med mark och inte tvärtom, men den här principen blir väldigt svår att upprätthålla när försäljningen väl är genomförd.

Dille gårds ekonomiska situation gör det väldigt attraktivt att försöka stycka av eller att försöka göra någonting annat där också. Jag undrar hur Charlotte Broberg till exempel ser på den här frågan och hur regionen kommer att kunna säkra gymnasieverksamheten på lång sikt.

Anförande nr 125
C a t a r i n a  W a h l g r e n (V): Ordförande, fullmäktige! Vi är ju numera en region. Som region har vi ett övergripande utbildningsansvar. Ibland är det kanske till och med så att regionen borde ta ett större ansvar för utbildningsutbudet i regionen.

Det här ärendet handlar om en utbildning som också minskar, kunskaper som minskar men som kanske är ganska viktiga.

Jag har själv minne av att regionen sålde Finsta naturbruksgymnasium och hur man då också ville att verksamheten skulle fortsätta. På Finsta naturbruksgymnasium bidrog utbildningen väldigt mycket till att hålla landskapet öppet. Man hade betande djur, man bidrog till den biologiska mångfalden, och man bidrog till Agenda 21-arbetet, som det hette på den tiden. Dessutom hade skolan ju ganska många elever från särskolan som fick sin utbildning där.

Det blev sedan en svinbonde som köpte mark och hus, och därmed blev det ju en helt annan inriktning på de här markerna och alltihopa. Jag vet också att man från Berga naturbruks-gymnasium i dag bland annat hjälper till att stängsla åt jordbrukare i skärgården.

Ordföranden: Catarina, vi har många avbrott på linjen, så vi föreslår att du loggar ut och loggar in igen så får du ordet en gång till så att vi får höra vad du vill säga.

Anförande nr 126
Rolf Lindell (S): Jag vill påminna om i den här frågan att den verksamhet som bedrivs på Berga naturbruksskola är av en annan karaktär, det är en hästgård. Att då och då börja plädera för en helt ny inriktning på verksamheten skulle naturligtvis innebära att alla elever som nu finns där och även i stor utsträckning den personal som arbetar där skulle bli en del av en helt annan verksamhetsinriktning helt enkelt. Det är nog ganska bra för verksamheten framöver. Alla de löften som vi har gett och diskussioner som vi har deltagit i behöver de få kännedom om, och att den fortsatta verksamheten gäller som hästgård och så vidare.

Jag vill också säga att Dille gård faktiskt har erfarenhet just från sådan här verksamhet och detta ska man låta väga mycket tungt. Att nu ändra inriktning eller att inte fatta beslut utan begära återremiss och så vidare, tror jag skulle skapa stor förstämning hos alla elever och hos alla dem som jobbar på den här gården. Det är en fin verksamhet som vi verkligen tror och hoppas ska leva vidare på det här sättet.

Anförande nr 127
Stellan Hamrin (V): Ordförande! Det pratades om att det här var en udda fågel. Det är väl till och med den enda fågeln, skulle man kunna säga.

Men nu står vi ju i en helt ny situation. Allt kommer att förändras de kommande åren, och det verkar som om i varje fall majoriteten i majoriteten inte riktigt har detta klart för sig. Det är mycket som vi måste tänka om i.

Vi ska vara glada för att vi har kvar det här lantbruksgymnasiet och att vi har möjlighet att skapa en ny situation och lära ut de nya kunskaper som kommer att behövas. Att fortsätta att bedriva en hästgård i den klimatsituation vi befinner oss i skulle jag beteckna som helt omöjlig av klimatskäl. De har samma problem som kossor nämligen, de släpper ut metan.

Det är nog ingen bra idé.

Vi måste ha en ny inriktning, och därför tycker jag att vi ska ta den här chansen när vi behöver skapa den nya inriktningen, att skapa ett framstående gymnasium där vi lär ut de nya saker som man behöver kunna.

Jag är övertygad om att det finns massor med ungdomar som skulle vilja ägna sig åt sådan här verksamhet, det vet vi att det finns. Då kan vi ge plats också åt dem framöver.

Sedan undrade Centerpartiet varför regionen ska syssla med det här. Jo, därför att vi ska kunna påverka inriktningen och veta att det hela sker i klimatvänlig riktning och att vi ska garantera ekonomin så att vi veta verksamheten kommer att finnas kvar. Det är två väldigt starka skäl för att fortsätta att driva verksamhet i egen regi.

Sedan hänvisar Moderaterna till kärnverksamheten. Det brukar de göra. Då har de nog inte observerat att det finns en ny lag från och med den 1 april förra året där klimatfrågan blir en av regionens kärnverksamheter. Det vore bra om Moderaterna uppmärksammade det och tog det till sig.

Jag hörde av Charlotte att Fortifikationsverket på något sätt ledde förhandlingarna. Det är möjligt att jag missuppfattade vad hon sade, men det vore intressant att få detta utrett. Jag tyckte mig också höra något om 15 års garanti, vilket jag inte har sett någonstans. Det är ju i så fall väldigt bra, men jag undrar om det verkligen är sant.

Även om jag antar att det råder sekretess om det mesta med ekonomin, vilket det brukar vara i sådana här sammanhang, så är det ändå faktiskt så att det här bolaget inte har möjlighet att köpa Bergaverksamheten med egna pengar. De köper det här med andras pengar, och jag tycker därför att det är ett rimligt krav att vi faktiskt får veta någonting om de krafter som ligger bakom de här pengarna som köparbolaget måste skaffa fram på annat sätt.

Anförande nr 128
M a g n u s  P e r s s o n (C): Centerpartiet omnämndes i Stellans inlägg så jag begärde replik.

Du undrar varför regionen inte kan sköta det här. Catarina var också inne på denna fråga: Har inte regionen ett kompetensförsörjningsansvar? I så fall borde detta ansvar rimligen gälla alla näringar och inte bara dem som man för sisådär hundra år sedan helt geschwint konstaterade var trevligt att lägga i landstingets regi.

Det är ju många utbildningar som det finns behov av och som det råder brist på och där det finns en utmaning på skolmarknaden, där man inte riktigt kan se att det finns någon aktör som tar över.

Jag vill ställa frågan: Är det Vänsterpartiets åsikt att vi i likhet med de resonemang som ni nu för borde starta till exempel utbildning till plåtslagare eller andra yrken som det i dag är en udda rekryteringssituation för? Det är en intressant och principiell fråga i anslutning till detta ärende.

Vänsterpartiets följdfråga får Charlotte besvara.

Anförande nr 129
S t e l l a n  H a m r i n (V): Nu pratade jag om naturbruksgymnasiet i vår region. Vi brukar ha avvikande åsikt i många andra fall, och kommer säkert att ha, men jag förstår inte varför plåtslageriet har så mycket med klimatfrågan att göra, som en av våra grundbultar i det här sammanhanget.

Anförande nr 130
M a g n u s  P e r s s o n (C): Frågan är om ni principiellt vill att det är regionen som ska ta det ansvaret, om det bara är i de gröna näringarna eller om det är i alla näringar. Det kanske är Catarina som ska svara på det.

Jag passar också på att svara på frågan om Fortifikationsverket. Där var det helt enkelt så att vi i fastighets- och servicenämnden krävde, vad jag förstår mangrant, att det skulle vara en försäljning av en skola med mark, inte mark med en skola. Det kravet förde tjänstemännen tydligt vidare på Fortifikationsverket, att här fick de inte se det som en markförsäljning utan det var en skolverksamhet där det följde med mark. Det var den stora knuten i den förhandlingen och bidrog till att det inte gick i mål på slutet. Där ställdes helt enkelt krav på att det skulle vara skolverksamhet, precis som vi ställt krav på alla andra aktörer som varit intresserade.

Anförande nr 131
Stellan Hamrin (V): Vi tar alltid ansvar när det behövs. Vad gäller Fortifikationsverket uppfattade jag att de fick i uppgift att leda förhandlingarna under en viss period av den här processen, utifrån vad Charlotte sade. Jag ville bara ha ett förtydligande i den frågan.

Anförande nr 132
Catarina Wahlgren (V): Ordförande, fullmäktige! Nu är det jag som ska svara på om regionen ska hålla utbildning i plåtslageri. Jag fick fem minuter på mig.

Som jag sade är vi en region med övergripande ansvar för utbildningsutbudet i regionen. Det här är en utbildning som det kanske inte finns så mycket av längre. Vi har tidigare haft flera sådana här utbildningar under regionens ansvar. Nu börjar den bli bristfällig. Vi börjar också se behov av den på grund av det som sker med vårt klimat. Därför kan man tycka att vi är den som kan vara garant för att det fortfarande finns en sådan utbildning.

Jag berättade också om Finsta naturbruksgymnasium som regionen hade och som såldes för en tid sedan. Där bidrog eleverna och utbildningen till de öppna markerna. De bidrog till den biologiska mångfalden och de bidrog till många insatser för Agenda 21, som den hette på den tiden. Förutom utbildningen bidrog de alltså till kommunens och regionens miljöarbete. Jag vet att elever från bland annat Berga stängslar ute i skärgården och hjälper jordbrukare där ute. På Finsta tog man dessutom emot ett stort antal elever från särskolan, som det sedan blev problem att placera när en svinbonde köpte Finsta naturbruksgymnasium och gjorde om det till en svingård med helt annan inriktning och med helt annan påverkan på den biologiska mångfalden.

Det finns alltså flera anledningar till att regionen inte borde sälja Berga naturbruksgymnasium, dels för att säkerställa utbildningen, att den finns kvar, dels för att inte göra sig av med mark som man har befogenhet över och råder över. Det är både en klimatfråga och en utbildningsfråga som vi ytterst har ansvar för.

Jag yrkar bifall till vårt avslagsyrkande.

Anförande nr 133
Christina Eklund (M): Det här är ett ärende vi har väntat på. Berga naturbruksgymnasiums vara eller icke vara har diskuterats länge. Skolan har haft ett sviktande elevunderlag under ett antal år, men redan före pandemin ökade det — intresset för natur- och djurutbildning har ökat i Sverige. Det är fascinerande och naturligtvis viktigt. Men i dessa tider är den förändring som nu beskrivs helt rätt. Regionen har ansvar för övergripande kompetensförsörjning. Regionen ska inte syssla med gymnasieverksamhet, varken naturbruk eller plåtslageri. Jag vill därför tillstyrka regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 134
Regionrådet Broberg (M): Jag begärde replik för att svara på frågan om Fortifikationsverket. Som jag sade i mitt inledningsanförande blev regionen kontaktad av Fortifikationsverket när regionens planer på försäljning blev kända. Fortifikationsverket bad att få förhandla exklusivt med regionen. Försvarsmakten har ett övningsområde i närheten av Berga naturbruksgymnasium, och då accepterade vi den begäran. I ett senare skede i förhandlingarna med Fortifikationsverket insisterade vi på att de också skulle bedriva skolverksamhet, vilket gjorde att de i sin tur tog kontakt med flera skolaktörer. En av dem var Dille. Jag hoppas att det är förklaringen till saken i fråga.

Sedan kan jag konstatera att det är tur för Berga naturbruksgymnasium att det inte är Vänsterpartiet som sitter vid makten. Deras inriktning för den framtida skolan verkar vara att det inte ska bedrivas någon hästutbildning utan enbart lantbruksutbildning.

## § 98 Försäljning och godkännande av försäljningsvillkor för fastigheten Tegelbruket 4. Förslag 2021:36 RS 2021-0214

Anförande nr 135
Regionrådet Broberg (M): Ordförande, ledamöter! Det känns mycket bra att vi i dag slutligen kan klubba försäljningen av fastigheten Tegelbruket 4, där S:t Eriks ögonsjukhus tidigare hade sin verksamhet. Försäljningen är en vinstlott för flera parter. Det är en stor vinst för S:t Eriks ögonsjukhus som flyttat till nya moderna lokaler och högspecialiserad vård och forskning. Den nya lokalen ligger nästan tvärs över huvudentrén till Europas sjunde bästa sjukhus, Karolinska sjukhuset i Solna. Det ligger mitt i Hagastaden, epicentrum för forskning och life science i ett av världens framtida fem ledande life science-regioner. I dagens fullmäktige fattar vi dessutom beslut om en life science-strategi för Stockholmsregionen.

Det är också en vinst för stockholmarna, som i stället för ett numera öde sjukhus på sikt har ett helt nytt, tryggare och mer attraktivt placerat område med hundratals nya bostäder, och dessutom med både affärer och restauranger mitt i centrala Stockholm. Nya bostäder finns det alltid behov av och är alltid välkomna. Dessutom finns det få platser kvar där nya fastigheter kan växa fram.

Slutligen är det också en vinst och en mycket bra affär för Region Stockholm som får tillskott i miljardklassen och därmed kan investera i mera sjukvård och kollektivtrafik. En bra affär för Region Stockholm är även en bra affär för invånarna och skattebetalarna i regionen. Också detta beslut togs första gången i fastighets- och servicenämnden den 25 mars, och endast Vänsterpartiet var emot beslutet. Vänsterpartiet är emot alla försäljningar och ser helst att regionen äger allt, inklusive tomma och öde lokaler mitt i staden som vid försäljning skulle kunna resultera i hundratals nya bostäder till stockholmarna i ett av regionens mest attraktiva lägen.

Från Moderaternas och koalitionens sida menar vi att det inte är försvarbart att sitta på tomma lokaler som kostar pengar. Allt tyder på att ekonomin efter pandemin blir än kärvare, särskilt som vi inte ser ut att fullt ut kompenseras av regeringen. Vi behöver fortsätta ta till vara pengarna för att kunna göra fortsatta satsningar och stora investeringar i våra kärnverksamheter sjukvård och kollektivtrafik. Regionen har därför gjort bedömningen att vi har tillräckligt med vårdplatser vid våra övriga sjukhus. Jag vill också säga att de fyra sammankopplade byggnaderna längs Fleminggatan kommer att finnas kvar. Där finns i dag ett fåtal mindre verksamheter, bland annat en vårdcentral, och hyresgästernas avtal löper på som vanligt.

Vi ska alltid värna stockholmarnas skattepengar, och därför är det glädjande att i dag kunna fatta beslut om försäljning av fastigheten Tegelbruket 4. Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 136
Regionrådet Sehlin (V): Fru ordförande! Tack, Charlotte, för din inledning! Ja, Vänsterpartiet är generellt emot försäljningar i Region Stockholm, och det av två anledningar. För det första anser vi att vi ska göra en ordentlig utredning av det framtida vårdlokalsbehovet. Precis som Charlotte berättat har S:t Eriks ögonsjukhus flyttat till nya, moderna, fina lokaler — hyrda lokaler — vid NKS. För S:t Eriks ögonsjukhus är det just nu kanske den bästa placeringen. Vi har inte motsatt oss den flytten eller sagt någonting i det

ärendet. Men det som regionen måste göra är att se till det framtida vårdlokalsbehovet med en växande, åldrande, förändrad befolkning. Den läxan ska göras före försäljning. Om man är ute i god tid med en sådan utredning finns underlaget inför en försäljning. Då kan vi se vilka behov som kommer att finnas och därmed kunna skapa scenarier och göra utredningar först. Vi sade det då det gällde gamla Karolinska, vi sade samma sak då det gällde Bromma sjukhus, som bedriver geriatrisk vård, och vi säger det när det gäller S:t Eriks ögonsjukhus. Det är samma argumentation. Först göra läxan beträffande framtida lokalbehov, sedan eventuell försäljning. Det är det ena.

Det andra är att vi generellt är emot försäljningar, precis som Charlotte säger. Vi tycker inte att Region Stockholm ska avyttra sig möjligheten att använda dessa lokaler i framtiden. Det kommer att innebära att regionen blir tvungen att hyra lokaler för sina verksamheter. Vi kommer att behöva bedriva vård, det är inget konstigt, och ett sådant läge som S:t Eriks ögonsjukhus på Fleminggatan kommer regionen aldrig att kunna köpa tillbaka.

Det gäller även kommande försäljningsärenden. När vi en gång har sålt platsen, marken, byggnaderna finns det ingen återvändo. Då har regionen inte den möjligheten att köpa tillbaka eller se över de behoven. Det är ett beslut som vi fattar för kommande generationer, och det tycker Vänsterpartiet är fel generellt. Men, som sagt: Först göra läxan, sedan se över de framtida vårdlokalsbehoven, därefter försäljning men generellt vara väldigt försiktig med försäljning.

Då kan någon undra hur vi har råd med detta. Vi tycker också att vi ska investera, underhålla, renovera, ta hand om våra sjukhusbyggnader. Vi vet att vi står inför ett stort skifte när det gäller byggnader och lokaler som behöver underhållas. Vi bygger ut kollektivtrafiken. Vi anser generellt att regionen, som har väldigt god kreditvärdighet, ska kunna låna till investeringar. Vi höjer skatten, först med 30 öre och sedan 30 öre under en treårsperiod. Vi ser över verksamheterna och minskar till exempel kostnadsdrivande vårdval och kostnadsdrivande upphandlad trafik. Vi gör en annan prioritering än koalitionen.

Vi är inte emot att bygga ut, att investera. Vi är inte heller emot att rusta upp och ta hand om våra vårdbyggnader. Men vi tycker att det är alltför kortsiktigt att sälja för att sedan göra investeringar. När det gäller viktiga strategiska platser i staden kan man självklart titta på ifall där skulle kunna byggas bostäder och sådant, men om vi säljer har vi inte den rådigheten i regionen. Inte heller har vi någon rådighet över vårdlokalsbehoven.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets avslagsyrkande, att inte försälja Tegelbruket 4, vilket vi lade fram i regionstyrelsen.

Anförande nr 137
A n n  M a r i  E n g e l (V): Jag vill bara tillägga att Vänsterpartiet principiellt är emot att sälja allmän egendom till privata aktörer, vilket inte är någon hemlighet, men vi är faktiskt inte ensamma om det. Senast förra veckan var det en stor journalistisk granskning i DN av den trend som finns i svenska regioner och kommuner, att sälja egna lokaler och sedan hyra tillbaka dem. Det gäller främst lokaler för vård, omsorg och utbildning. I den granskningen var det experter, fastighetsutvecklare, som framhöll att det är väldigt olönsamt. På 30 års sikt blir det dubbelt så dyrt att hyra som att äga.

Det här ärendet handlar inte om att vi ska hyra tillbaka sjukhuset, men som Anna sade vet vi inte vad vi kommer att behöva för lokaler. Vi vet att vi i framtiden kommer att behöva mycket mera vård och omsorg. Då står vi där och behöver hyra lokaler som andra har köpt och som inte blir lönsamt. Vi vill därför sätta stopp för den här trenden. Det finns andra möjligheter med dessa lokaler, att hyra ut dem på olika sätt.

Det är väldigt oklart vad lokalerna ska användas till, om det ska pågå någon sorts publik verksamhet i bottenplanet, kanske bli bostäder. Vi vet inte hur det blir med den kulturhistoriska klassificeringen och så vidare. Vi ser alla skäl till att avstyrka ärendet. Det är sorgligt att det är ett i raden av försäljningsärenden som ska behandlas i dag. När regionen gör sig av med sina egna resurser måste de hyra in från andra, och då blir det dyrare.

Vi i Vänsterpartiet yrkar avslag på förslaget.

Anförande nr 138
Leonid Yurkovskiy (SD): Ordförande! Generellt sett förespråkar även Sverigedemokraterna en mycket försiktig attityd när det kommer till försäljningar. Vi förespråkar uthyrning i första hand. Vi anser att det är långsiktigt mest hållbart, sett både till ekonomi och till lokalförsörjning på sikt. Det betyder inte att man inte någonsin får sälja av någonting alls. I det här fallet verkar det vara ett välavvägt beslut. Jag instämmer i stort sett i allt som Charlotte Broberg sade i just detta fall. Sedan kommer det inte att vara så i andra ärenden; det kan vi se redan då det gäller nästa ärende.

Med det sagt yrkar vi bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 139
Regionrådet Broberg (M): Jag kan bara konstatera att Vänsterpartiet och Moderaterna ser på frågor om ägandet på helt skilda sätt. Jag är ändå förvånad över att Vänsterpartiet föredrar en gammal tom sjukhuslokal framför nya levande och trygga kvarter med hundratals nya bostäder för stockholmarna. Att det handlar om hundratals fler bostäder är det inga som helst tvivel om. Som jag ser det är det här, som sagt, en win-win-situation både för S:t Eriks ögonsjukhus och för stockholmarna.

Vänsterpartiet fortsätter dock att hävda att man ska behålla allt och ser därmed till att nya engångsintäkter uteblir, intäkter som gagnar Region Stockholm och skattebetalarnas framtida ekonomi och möjliga nya investeringar i våra kärnverksamheter. Vänsterpartiet tänker i stället lösa detta genom att låna, föga förtroendeingivande, tycker jag, och dessutom genom nya skattehöjningar. Jag kan inte säga att det låter bättre. Vänsterpartiet glömde dessutom nämna att de måste satsa ganska betydande summor på Berga naturbruksgymnasium som de vill behålla, detta med tanke på att man där inte ska bedriva hästutbildning utan lantbruk. Samtidigt finns det bara en handfull elever som vill gå lantbruksutbildningen. Det lär bli dyrt.

Jag tycker att stockholmarna kan skatta sig lyckliga över att Moderaterna och koalitionen styr Region Stockholm och inte Vänsterpartiet. Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 140
Ann Mari Engel (V): Hur lyckliga stockholmarna kan skatta sig över Moderaternas styre får väl utläsas så småningom. Nu tror jag inte att Charlotte riktigt hörde vad vi sade. Vi sade inte att vi skulle låta lokalerna stå tomma och oanvända, övergivna, utan vi tyckte att vi kunde behålla ägandet. Det är nämligen så, vilket Moderaterna kanske inte alltid har fattat, att man kan använda saker utan att äga dem. Det går faktiskt att bruka och ha verksamheter. Det kan hända att det är en bra idé att bygga om lokalerna till bostäder, men ytterst kan regionen vara ägare och använda dem till alla möjliga saker som regionen kan behöva. Men ni har bara ett mantra, och det är: Sälj ut till varje pris! Sedan får stockholmarna se hur högt det priset kommer att bli till slut. Vi gissar att det blir ganska högt.

Anförande nr 141
Regionrådet Broberg (M): Och jag kan konstatera att Vänsterpartiets mantra är: Behåll allt. Allt till alla. Vi behöver inte ta ansvar. Vi kommer inte att sitta vid makten. Vi kan lova allt till alla. Vi kan både äta kakan och ha kakan kvar. Men vi som sitter vid makten måste ta ansvar, och då får vi fatta ansvarsfulla beslut till gagn för stockholmarna.

Anförande nr 142
Ann Mari Engel (V): Det står nog klart för många stockholmare att det så kallade moderata styret inte sitter för evigt. Vi får se hur det blir till slut, men vi vidhåller att det är en dålig idé att ha en region som styrs av det allmänna och ska göra sig av med allt som vi äger gemensamt. Vi vet att ni föredrar olika privata kommersiella intressen som ägare. Vi får se hur det blir på lång sikt, men det är inte säkert att vi alltid kommer att få leva med den verkligheten — hoppas vi.

Anförande nr 143
Regionrådet Broberg (M): Ja, det får framtiden utvisa. Jag är dock övertygad om att vi under många år har skött den här regionen på ett väldigt bra sätt. Vi är den enda regionen som visat svarta siffror under ett antal år. Jag är också övertygad om att Vänsterpartiet befinner sig mycket långt ifrån makten, vilket jag är väldigt glad för och vilket stockholmarna är väldigt glada för.

Anförande nr 144
Magnus Persson (C): Fru ordförande! Jag hade inte tänkt gå upp i den här debatten, men vi måste väl ändå få kontexten tydlig och klar för oss. S:t Eriks ögonsjukhus har flyttat ut. Planen som ligger för framtiden är inte att de befintliga byggnaderna ska återanvändas på något sätt mer än i enstaka undantagsfall.

Den stora delen av området ska enligt detaljplanen utvecklas för nya bostäder inte inom befintliga väggar utan i form av nya byggnader. Jag har därför svårt att förstå resonemanget om att vi skulle ha det i regionens regi. Det skulle i så fall innebära att vi byggde hundratals bostäder i regionens regi i stället för att överlämna det till en aktör som har erfarenhet och kunskap om det. Locum är en duktig aktör, men de är bara vana att bygga sjukhus. Inte heller finns det någon uppenbar användning för lokalerna eftersom S:t Eriks ögonsjukhus har flyttat till alldeles nya fina lokaler i anslutning till Nya Karolinska Solna.

Resonemangen i den här debatten verkar för mig något udda, milt uttryckt, när vi har en placering mitt i centrum av Stockholms stad och det samtidigt finns ett skriande behov av bostäder. Då är det en klok användning.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 145
Bengt Larsson (V): Vänsterpartiet driver i andra sammanhang förslaget att det ska tillskapas ett regionalt byggbolag, och i ett flertal kommuner driver man dessutom i olika sammanhang frågan om att skapa kommunala byggbolag. Men det jag egentligen tänkte ta upp är den tendens som bland andra Anne-Marie och Anna har tagit upp tidigare, nämligen att man säljer fastigheter och mark för att använda pengarna i verksamheten.

Det finns ett lysande exempel på det, om vi ska tala om moderat styre. Visserligen har regionen inte ett moderat styre, utan vad jag vet ingår flera olika partier där. Danderyd var ett bra exempel på vad som händer när man säljer alla sina tillgångar och sedan skulle göra bokslut efter ett antal år. Det visade sig då att kassakistan var tom. Detta var Danderyds revisorer mycket kritiska till, och kommunen fick genomföra en skattehöjning.

Det finns flera exempel på när man säljer tillgångar för att finansiera eller hyra tillbaka verksamhet. Det här är inga lysande affärsidéer, vilket också styrks av ett antal rapporter och av den journalistiska bevakning som Anne-Marie refererade till tidigare.

Anförande nr 146
Regionrådet Sehlin (V): Jag ville bara säga att man ju kan titta på dagens föredragningslista. Då ser man åt vilket håll majoriteten vill gå. Det är försäljning eller förberedelse för försäljning. Vi kommer att debattera det här senare. Det är en ideologisk inriktning, precis som vi har varit inne på. Ni vill inte äga, utan ni vill hellre att privata aktörer exploaterar eller använder marken. Vi respekterar den ideologiska inriktningen, men vår ideologiska inriktning är som sagt att regionen borde ta ett mycket större ansvar i alla frågor.

Huruvida regionen ska bygga bostäder kan vi diskutera en annan gång, men regionen har och kommer att ha ett stort behov av vårdlokaler. Befolkningen växer fortfarande, och åldrandet är i förändring. Vi kommer därför att behöva vårdlokaler. Precis som Anne-Marie sade kan man hyra ut vårdlokaler tills vi kanske behöver dem senare. Som jag sade har S:t Eriks ögonsjukhus nya fina lokaler som man hyr vid Nya Karolinska i Solna. Man har bedömt att det är en bättre placering. Vi har inte sagt något om det, men det finns kanske annan verksamhet som kan förläggas till S:t Eriks ögonsjukhus gamla lokaler. Det har inte ens utretts, utan nu är det försäljning som gäller.

Det här handlar alltså om två helt olika inriktningar, och vi står väldigt långt ifrån varandra i detta. Vi vill ta ett större ansvar och ha större rådighet i framtiden. Vi vill utveckla, och ni säljer och lämnar över ansvaret till en privat aktör. Detta är skiljelinjen.

Jag yrkar som sagt bifall till vårt avslagsyrkande. Tack för en bra debatt!

Anförande nr 147
Magnus Persson (C): Jag tänkte replikera på det som Bengt tog upp vad gäller Danderyd. Vi i regionen agerar ju inte på det sätt som skedde där och som föranledde de utspel som gjordes. Vi har inte reavinsterna från försäljning med i driftsbudgeten. Vi är inte beroende av dem för att få ihop vår budget. Det är alltså inte relevant.

Anförande nr 148
Bengt Larsson (V): Jag tog upp detta som exempel på vilka konsekvenser det kan få om man säljer olika tillgångar i form av fastigheter och byggnader. Men det finns andra exempel som både Anne-Marie och Anna har lyft fram, och det gäller kommuner och regioner i övriga Sverige där man har valt olika spår för försäljning av fastigheter och byggnader. Det har helt enkelt skett med väldigt dåliga ekonomiska resultat. Man har fått ut ett kapital, och sedan har man i många fall fått hyra tillbaka lokalerna till verksamheten. Nu är detta inte fallet i vårt område. Men som både Anna och Anne-Marie har sagt står vi inför en befolkningsboom, framför allt när det gäller de äldre.

Anförande nr 149
Magnus Persson (C): Det vore trevligare om vi diskuterade de ärenden som vi har på bordet här i Region Stockholm i stället för de ärenden som gäller i Danderyd eller i andra regioner runt omkring i landet. Du får gärna ta upp vilket konkret fall du tänker på i Region Stockholm, men jag kan i varje fall inte spontant dra mig till minnes någon större affär av det slag du beskriver då vi ska ha sålt för att sedan hyra in oss.

Vi har ingen verksamhet kvar i de gamla lokalerna på S:t Eriks ögonsjukhus sedan man flyttade till nya lokaler i anslutning till Nya Karolinska. Dessutom jobbar vi i fastighets- och servicenämnden regelmässigt med att teckna långsiktiga hyresavtal som följer med köpet i fall då regionen bedriver en liten verksamhet i en större fastighet. Detta säkerställer att den verksamhet respektive fastighet som regionen har får vara kvar under lång tid framöver. Det här är en rutinmässig åtgärd som vi har.

Så var snäll och håll dig till den policy som vi har!

Anförande nr 150
B e n g t  L a r s s o n (V): Jag skulle precis gå in på detta när min talartid tog slut. Vi har ju en åldrande befolkning och det kommer att finnas – och finns redan i dag – behov av lokaler för hälso- och sjukvård på bland annat Kungsholmen. I avtalsutskottet har man givit åtminstone ett eller två avslag på privata aktörer som velat utöka sin verksamhet i lokaler utanför de egna befintliga lokalerna. De hade mycket väl kunnat etablera verksamhet i dessa lokaler.

Det finns alltså redan nu ett behov, och vi vet att hälso- och sjukvårdsbehovet kommer att öka under de närmaste åren. Lokalerna skulle mycket väl kunna användas inom detta område. I och med detta kom jag i min replik tillbaka till Region Stockholm.

Anförande nr 151
M a g n u s  P e r s s o n (C): Jag noterar att Bengt använde konjunktiv i stället för konkreta planer i det han säger. Det skulle kunna hända saker, säger han.

Jag hade som sagt föredragit att vi inte ägnade tid i detta forum till att diskutera Danderyd eller andra regioner. Det kan Danderyds kommunfullmäktige och respektive regionfull-mäktige med rätta själva få göra.

Anförande nr 152
M a r i t  N o r m a s d o t t e r (V): Ordförande, åhörare och ledamöter! Jag hade egentligen inte tänkt lägga mig i debatten, men jag kunde inte låta bli för jag tycker att frågan är väldigt intressant.

Centerpartiet nämnde att det kunde bli bostäder i byggnaden. Då tänker jag genast att om vi kunde behålla byggnaden och bygga bostäder i den skulle det ha utgjort ett väldigt attraktivt erbjudande för att få hit personal. Man skulle kunna bygga personalbostäder. Detta var något som man bland annat gjorde i Södertälje för att få personal till sjukhuset. Vi har en stor personalbrist inom sjukvården. Det vore ett väldigt attraktivt erbjudande om vi kunde erbjuda personalen bostäder när vi lockar personal till sjukhusen. Det är ju så gott som omöjligt att få tag på en bostad i den här staden.

Om man har kvar byggnaden får man in hyresinkomster. De är dock inte lika höga som om man säljer byggnaden, men det är dock inkomster. Byggnaden finns dessutom kvar. Om man säljer den försvinner den för alltid. Man kan inte återta den efteråt för Region Stockholms syften. Det är en omöjlighet.

Jag tycker att det vore ett misstag att sälja detta, speciellt om man tänker sig att det kan byggas bostäder här. Att man inte tänker på personalbostäder är något man kan tycka vad man vill om.

Anförande nr 153
Magnus Persson (C): Jag uppfattar det är som en ny linje från Vänsterpartiet. Man har tidigare sagt att man ska behålla det i regionens regi för att bedriva verksamhet, men nu går man in på linjen att det i stället ska byggas bostäder. Ni får ta med det här till er egen grupp och fundera över vilken av dessa planer som ni ska gå fram med. Sedan kan vi kanske se fram emot att det i Vänsterpartiets oppositionsbudgetförslag så småningom kommer in en rejäl miljardslant för de bostäder som ni förslår ska byggas. Jag minns inte att de fanns med i ert senaste budgetförslag.

Anförande nr 154
Regionrådet Broberg (M): Jag konstaterar bara att Vänsterpartiet inte förnekar sig. Nu lovar man än en gång allt till alla. Nu tänker man sig att snabbt och raskt kasta in lite nya bostäder i form av personalbostäder. Låt mig instämma i det som Magnus sade, att det inte verkar helt förankrat. Ni får väl återkomma med mer konkreta förslag i denna del. Innebörden av ert ställningstagande i dag är att ni säger nej till nya och attraktiva levande kvarter med hundratals nya bostäder mitt i city till förmån för en helt tom och öde sjukhusbyggnad utan någon verksamhet, vilket innebär att hela området blir utrymt. Det tycker jag är ett intressant besked till stockholmarna.

Anförande nr 155
Marit Normasdotter (V): Jag vill bara slänga in en sak eftersom både Magnus och Charlotte tog upp att vi inte har det här i vår budget. Det har vi visst. Vi har personalbostäder upptagna i vår budget. Så det är inte sant att vi inte har budgeterat för det här.

Anförande nr 156
Regionrådet Broberg (M): Det är upp till bevis i nästa budget att ni avsätter stora summor för att bygga om S:t Eriks ögonsjukhus till personalbostäder. Det är inte billigt. Jag tror inte att vi är de bästa att göra det. Jag tror mycket mer på det förslag som ligger på bordet i dag. Låt dem som kan det bygga bostäder och se till att det blir hundratals nya bostäder till stockholmarna. Och gör det nu! Vänta inte på nästa budget!

Anförande nr 157
Marit Normasdotter (V): Tyvärr kommer detta att säljas eftersom vi sitter i opposition. Det vet ju även du. Det vore väldigt konstigt om vi slängde in det i vår budget. Annars måste vi först köpa tillbaka byggnaden för att kunna bygga personalbostäder. Det skulle bli väldigt märkligt om vi lade in det här i vår kommande budget. Däremot har vi personalbostäder upptagna i vår nuvarande budget. Det här hade varit ett gyllene tillfälle, om man inte hade sålt byggnaden.

Anförande nr 158
Regionrådet Broberg (M): Jag tror att stockholmarna tackar sin lyckliga stjärna för att det inte är ni i Vänsterpartiet som sitter vid makten utan att det är vi i den blågröna koalitionen som gör det och fattar kloka beslut för stockholmarnas räkning.

Anförande nr 159
Mehdi Oguzsoy (V): Ordförande, fullmäktige! Jag har full respekt för att man tycker olika i ärendet. Jag har inget emot det. Men jag blir lite provocerad av att man medvetet försöker misstolka skälet till att vi vill behålla fastigheten på Fleminggatan på Kungsholmen. Charlotte Broberg säger att Vänsterpartiets melodi är att alltid ge allting till allt och alla. Det är ohederligt att debattera så här.

Vad vi hela tiden har påpekat är att vi vill att platsen ska finnas kvar i regionens ägo för att vi ska kunna ha rådighet att disponera den utifrån hur behovet kommer att se ut. Det betyder inte att vi har ett färdigt förslag om vad som ska hända där.

Tycker Charlotte att det är fel att regionen äger de platser där SÖS, Danderyd och andra verksamheter ligger och som regionens vårdlokaler är placerade på, i stället för att privata aktörer gör det så som hon vill? Hur mycket mer skulle det inte kosta om SÖS lokaler hyrdes ut av en privat aktör? Dessutom har den här fastigheten länge varit i regionens ägo. Har det varit fel, Charlotte Broberg?

Anförande nr 160
Regionrådet Broberg (M): Tack för frågan! Självfallet ska vi äga de strategiska fastigheter där vi har våra akutsjukhus. Det är Moderaternas och koalitionens politik. Så har vi alltid tyckt och tycker så fortfarande. Det finns ingen som helst tvekan om den saken.

Det här gäller dock den tomställda lokal som S:t Eriks ögonsjukhus tidigare huserade. De har nu helt nya fina lokaler precis bredvid Nya Karolinska sjukhuset, världens sjunde bästa sjukhus. Därmed finns det ingen anledning att behålla gamla tomställda lokaler och göra så att det finns ödekvarter mitt i city.

Anförande nr 161
Mehdi Oguzsoy (V): Ordförande, fullmäktige! Det är inte så att det inte finns framtida behov av att disponera den mark som regionen äger här. Vi ser att det kommer att finnas ett mycket stort behov i framtiden. Vi kan bara drömma om att förlägga viktiga verksamheter centralt, lättåtkomligt och tillgängligt. Regionen skulle inte gå under om man behövde utveckla det här och hyrde ut befintliga lokaler till sådant som till exempel vårdverksamheter.

Anförande nr 162
Magnus Persson (C): Jag borde kanske ha begärt replik på Marit när det begav sig, men jag ville kolla fakta innan jag eventuellt kom tillbaka om debatten drog ut på tiden, vilket den gjorde.

Jag har nu plockat fram Vänsterpartiets budgetförslag från november förra året och kan konstatera att personalbostäder nämns i ord. Men jag efterlyste att det skulle finnas en peng för att genomföra det här. Att bygga hundratals bostäder av en gammal utsliten sjukhuslokal är inte direkt gratis. Detta kan jag inte hitta i deras budgetförslag. The proof is in the pudding. Vi återkommer säkert till det här när det så småningom blir budgetdebatt.

## § 99 Omklassificering och beslut om att inleda försäljning av norra delen av fastigheten Sabbatsberg 16. Förslag 2021:37 RS 2021-0391

Anförande nr 163
Regionrådet Broberg (M): Fru ordförande! Till skillnad från dagens andra försäljningsärenden har detta beslut sitt ursprung i mer praktiska skäl. Flera utredningar i närtid visar att en försäljning av hela området i stället för endast ena halvan av Sabbatsbergstomten är önskvärd. Detta beror på komplexiteten i området, och därför bör det vara en och samma aktör som tar ansvar för hela Sabbatsbergstomtens utveckling. Detta medför i sin tur att vi i dag även behöver fatta beslut om omklassificering och inledande försäljning av norra delen av fastigheten Sabbatsberg.

För fem år sedan uppdrogs åt dåvarande landstingsdirektören att utreda möjligheten för en nybyggnation på Sabbatsberg samt för en försäljning av resterande fastighet. Den utredning som genomfördes visade att en nybyggnation för hela den befintliga vårdverksamheten skulle innebära en mycket stor investering. I samband med beslut och budget 2017 föreslogs det i stället att den södra delen av fastigheten Sabbatsberg skulle styckas av och säljas med krav på att köparen skulle uppföra en ny vårdbyggnad på den avstyckade delen av fastigheten för att säkra det framtida vårdbehovet. Detta skulle även göra det möjligt att på sikt exploatera och försälja även den resterande och norra delen av fastigheten för bostadsändamål.

Arbetet med framtagande av ett nytt planprogram för området har pågått sedan dess i nära samverkan med Stockholms stad. Parallellt med och under planarbetet har frågeställningar avseende det framtida områdets logistik- och trafiklösningar samt genomförandesamband studerats. Området är som sagt mycket komplext, och den nuvarande vårdverksamheten ska vara kvar inom området. Samtidigt som nybyggnation och exploateringsåtgärder ska genomföras i direkt anslutning skulle man vinna på att det finns en enda aktör. Det är också vad samtliga utredningar pekar på, det vill säga att en och samma aktör bör ansvara för hela områdets omdaning.

Detta är anledningen till dagens beslut. Vi föreslår att även den resterande norra delen av fastigheten, som är tänkt för bostadsändamål, omklassificeras och att beslut om att inleda försäljningsarbete fattas. Stockholmsregionen skulle få en bättre framdrift genom en gemensam försäljningsprocess för hela området, och det skulle möjliggöra för en enda aktör att ta ett helhetsgrepp över hela Sabbatsbergstomten.

Som det populistiska vänsterparti som Sverigedemokraterna är visar de nu korten. På samma sätt som Vänsterpartiet är de emot alla försäljningar och vill i stället att regionen ska äga fastigheter som vi inte nyttjar eller avser att nyttja i stället för att dessa fastigheter kan exploateras för bostadsändamål till gagn för stockholmarna.

Socialdemokraterna vill i stället att vi i dag även ska ta upp ett annat ärende som vi redan tidigare har behandlat i fullmäktige. Socialdemokraterna och vi i koalitionen var då överens om försäljning utan villkor om tomträtt. Nu har de dock kommit på andra tankar och vill därför att vi fattar ett nytt beslut om den södra delen av fastigheten, som är avsedd för vårdändamål. Dagens ärende handlar emellertid om den norra delen av fastigheten, som är avsedd för bostadsändamål. Den tycker jag att vi ska fatta beslut om i dag. Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 164
Regionrådet Sehlin (V): Vänsterpartiet har ett eget förslag till beslut. Vi vill inte omklassificera det här, utan vi vill behålla det i regionens regi med de argument som vi har lyft fram.

Anförande nr 165
Rolf Lindell (S): Precis som det förra ärendet handlar detta väldigt mycket om möjligheten för stockholmare att få ytterligare bostäder. Det är naturligtvis otroligt viktigt framöver, särskilt när det gäller ett så centralt läge.

Man kan tycka att den norra och den södra delen av området är ett och samma, men när det gäller den södra delen ska man fortfarande ha sjukhusändamål som målstock. På samma sätt som vi har gjort i budgetförhandlingar tidigare år vill vi ge ett särskilt förslag till tilläggsbeslut. När man säljer den södra delen handlar det också om att vi ska sälja det med tomträtt för att ha kvar rådighet att se till att det verkligen kommer att användas för sjukhusändamål i fortsättningen. Det är alltså vårt yrkande i vårt förslag till tilläggsbeslut som jag yrkar bifall till.

Anförande nr 166
L e o n i d  Y u r k o v s k i y (SD): Herr ordförande! Först och främst måste jag rätta ett direkt faktafel i det första anförandet. Man talade om att vi sverigedemokrater på något sätt skulle vara vänster och vilja behålla alla fastigheter. Låt mig påminna om att vi i förra ärendet röstade för en försäljning. Det var alltså ett direkt faktafel.

Vi i Sverigedemokraterna ställer oss någonstans emellan de två halmgubbar som har målats upp: mellan moderater som vill sälja allt och Vänstern som vill behålla tomma lokaler. Jag tror att inget av dessa båda fall är helt sanna.

Vi tycker självklart att man ska behålla viktiga fastigheter och vara väldigt försiktiga med försäljningar. Vi har ju kunnat se hur det har gått i tidigare fall. Det handlar om viktiga fastigheter som kan behövas inom överskådlig framtid och som kan ge stort mervärde till skattebetalarna genom att man säkrar lokalbehoven, äger lokalerna på lång sikt och hyr ut dem. Sabbatsberg 16 finns i ett väldigt attraktivt område. Där borde uthyrning absolut kunna vara ett alternativ. Till skillnad från föregående ärende finns det för oss inte en absolut uppenbar synergi med framtida planer för ett område som skulle lyfta kvaliteten för invånarna.

Jag yrkar därför bifall till Sverigedemokraternas förslag om avslag på regionstyrelsens förslag till beslut. I stället vill ge fastighets- och servicenämnden i uppdrag att göra en utredning om uthyrning.

Anförande nr 167
R e g i o n r å d e t  B r o b e r g (M): Jag är rädd att jag missade lite av Sverigedemokraternas inlägg eftersom min dator hackade till. Jag hoppas att den nu ska vara i ett bättre skick när ni får höra på mig en liten stund.

Jag kan bara konstatera att Vänsterpartiet har fått sällskap av Sverigedemokraterna och att de båda populistiska partierna vill stoppa försäljningar och behålla fastigheter som inte behövs för vårdändamål. Som bekant är det för den andra delen – den södra – av tomten Sabbatsberg som vi tidigare har fattat beslut om att framtida vårdändamål ska säkras. Den norra delen, som vi ska fatta beslut om i dag, är aktuell för bostadsändamål. Socialdemokraterna vill i stället att vi fattar beslut om den södra delen av tomten som är aktuell för båda ändamål men som inte är aktuell för beslut i dag.

Det är inte helt lätt att hålla reda på vad som gäller. Därför gör jag än en gång en sammanfattning. Södra delen är avsedd för vårdändamål och är inte aktuell för beslut i dag. Beslut är fattat tidigare. Norra delen är avsedd för bostadsändamål, och det är den som är aktuell för beslut i dag. Socialdemokraterna vill dock ändra sitt tidigare beslut så att de därför i detta ärende lyfter in den södra delen, som alltså inte är aktuell i dag. Socialdemokraternas att-sats för beslut handlar om att regionen ska behålla tomträtten vid försäljning av den södra delen av fastigheten. Det känns inte som en helt enkel eller smidig lösning för ett ärende som vi redan tidigare har konstaterat är komplicerat. Det verkar som om Socialdemokraterna även själva inser detta och skriver i sitt förslag till beslut att ”en möjlig väg framåt skulle kunna vara att klyva fastigheten inför försäljning och behålla tomträtten för den södra fastighetsdelen”.

Själv är jag trygg med att detaljplanen för fastigheten garanterar vårdändamål och att vi kan säkra den vård som vi behöver. En ändring av detaljplanen kräver ett godkännande av Stockholms stad. Därför är jag också övertygad om att mina kollegor i den grönblå koalitionen i Stadshuset inte skulle fatta beslut om att ändra ändamålet i detaljplanen mot viljan hos den blågröna majoriteten i Region Stockholm. Jag har stort förtroende för mina kollegor i Stadshuset och tycker därmed att vi alla kan vara helt lugna med att den vård som behövs kommer att finnas här även framöver. Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 168
Leonid Yurkovskiy (SD): Ordförande! Jag vill bara kommentera retoriken vad gäller populism och anklagelser mot framför allt oss och Vänsterpartiet. Populism betyder ungefär att man målar upp en världsbild, argumentation eller politik där det finns en styrande elit vars intressen går emot den breda allmänheten. Det handlar inte om att man vill behålla viktiga fastigheter i egen regi eller hyra ut dem eller att man säger nej till utförsäljningar. Jag ville bara påpeka detta.

Anförande nr 169
Gabriel Kroon (SD): Fru ordförande! Sverigedemokraterna avstår från att delta i beslutet om förslaget till tilläggsbeslut.

## § 100 Omklassificering och beslut om att inleda försäljning av Medicinaren 19 (Novum). Förslag 2021:38 RS 2021-0392

Anförande nr 170
Regionrådet Broberg (M): Ordförande, fullmäktige! Detta beslut handlar om att omklassificera Medicinaren 19 från strategisk fastighet till marknadsfastighet och inleda försäljning av densamma. Medicinaren 19 är även mer känd som Novum och ligger angränsande till Karolinska universitetssjukhusets lokaler i Huddinge. Jag vill vara tydlig med att Region Stockholm i dag inte äger huset, lokalerna eller byggnaden, vilket man kan få intryck av när man läser oppositionens papper. Hemsö äger byggnaden och fastigheten, och där finns deras lokaler för i huvudsak life science, forskning och utbildning.

Region Stockholm upplåter i dag marken där byggnaden står med tomträtt till Hemsö. Hemsö önskar nu utveckla och bygga till fastigheten och har efter godkännande av regionen ansökt och beviljats planbesked för en ny detaljplan som ska pröva planläggning för bland annat centrum, vård, utbildning och laboratorieverksamhet.

Moderaterna och koalitionen är mycket positiva till detta. En utveckling av fastigheten och en utökning av lokalytan är helt i linje med regionens näringslivs- och tillväxtstrategi där även de åtta yttre regionala stadskärnorna, varav en är Flemingsberg, utpekas som naturliga lokaliseringsplatser för näringslivsutveckling. En utveckling av fastigheten ligger också i linje med Region Stockholms uttalade ambition att vara en av världens fem ledande life science-regioner. På dagens fullmäktigesammanträde fattar vi dessutom beslut om ett förslag till life science-strategi för Stockholmsregionen.

En ny detaljplan innebär ett ökat värde för tomträtten, men det medför också stora ekonomiska åtaganden för exploatören i form av bidrag till utförande av övergripande allmänna anläggningar samt medfinansiering av regional infrastruktur. Region Stockholms prioritering av kärnverksamheterna, sjukvård och kollektivtrafik, gör att denna typ av satsningar med fördel kan göras av det fria näringslivet. Fastighetsöverlåtelsen ska ske på marknadsmässiga grunder och baseras på en oberoende värdering av tomträtten. Prislappen uppskattas till drygt 100 miljoner kronor.

När det gäller Karolinska sjukhuset i Huddinge och den vård som bedrivs där har sjukhuset inga ambitioner att växa i denna riktning utan föredrar motsatt håll. Dessutom gäller det tomträttsavtal som tecknats för drygt 30 år sedan i nästan ytterligare 30 år, vilket gör att möjligheten att använda marken till något annat ligger långt fram i tiden.

Genom att sälja tomträtten kan life science och forskning utvecklas och växa ännu mer vid Karolinska sjukhuset i Huddinge och den regionala kärnan Flemingsberg, vilket bidrar till att Stockholmsregionen kan bli en av världens främsta life science-regioner. Samtidigt ger försäljningen goda intäkter för Region Stockholm som kan användas i investeringar i våra

kärnverksamheter. Detta är en win–win-situation för Region Stockholms invånare som vinner både en engångsintäkt, som kommer att förstärka regionens kassa och bidra till utveckling, och en plats där nästa pandemis vaccin och vård kan utvecklas. Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 171
Rolf Lindell (S): Charlotte gav en målande beskrivning av det värdefulla läget och den värdefulla betydelsen och inriktningen för denna fastighet, vilket samtidigt visar på att det verkligen är en strategisk fastighet värd att bevara. Att lämna ut den till marknadens villkor är därför inget vi vill vara med om.

Som vi hörde pågår här bland annat life science. Grannen vägg i vägg är ett universitets-sjukhus som kommer att ta stora steg i denna riktning. Det gäller inte bara Nya Karolinska i Solna utan också det blivande stora kärnområdet i Flemingsberg. Därför tycker vi att det är ytterst förvånande att man vill klassificera om det här från strategisk fastighet till marknadsfastighet. Det är innehållet och innebörden i det särskilda uttalande som vi har skrivit.

Anförande nr 172
Thomas Magnusson (V): Fru ordförande! Jag vill yrka avslag på omklassificeringen med hänvisning till vårt yrkande som finns i handlingarna. Jag konstaterar att de båda tidigare talarna beskriver samma strategiska position för fastigheten, och det är därför naturligt att Vänsterpartiet rent principiellt anser att detta inte borde vara en marknads-fastighet, utan det borde även fortsättningsvis vara en strategisk fastighet. Med dessa ord yrkar jag bifall till Vänsterpartiets förslag.

Anförande nr 173
Karl Henriksson (KD): Fru ordförande! Jag vill yrka bifall till regionstyrelsens förslag i sammanhanget. Det är ingen tvekan om att utvecklingen i Flemingsberg är strategiskt viktig. Det pågår en fantastisk process där. Det är kanske Sveriges största stadsutvecklingsprojekt just nu. Fastigheten ligger mitt i den utveckling som pågår. Som sagts tidigare är den granne med Karolinska universitetssjukhuset. Dessutom ligger campusområdets olika fastigheter runt omkring. Det är därför naturligt att väldigt mycket spännande kommer att hända i denna fastighet.

Jag är glad över att den som äger byggnaden, nämligen Hemsö, vill utveckla den så att vi kan få in ännu fler verksamheter där. Jag besöker den emellanåt, kanske inte så ofta under pandemin men i vanliga fall gör jag det. Jag har besökt såväl spjutspetsföretag inom läkemedelsforskning som Flemingsbergs Sciences innovationspubar men förstås även Huddinge kommuns miljö- och bygglovsförvaltning som ligger där. Det är alltså ingen tvekan om att det finns viktiga verksamheter där, och det är viktigt att de får möjlighet att utvecklas.

Det är däremot inte strategiskt viktigt att vi äger marken när någon annan äger byggnaden. Precis som Charlotte Broberg redogjorde för kommer vi egentligen inte att ha tillgång till byggnaden under väldigt lång tid framöver. Vi har heller ingen möjlighet att göra någonting annat med den, utan det är Hemsös byggnad. Det är Hemsö som kommer att få utveckla verksamheten. Därför är det bättre att sälja marken och i stället använda resurserna till att investera klokt där vi gör verklig strategisk skillnad. Det kan exempelvis gälla Flemingsberg där vi har oerhört stora markinnehav. Där kan vi utveckla Karolinska universitetssjukhusets verksamhet och annan vårdverksamhet som behöver finnas i detta väldigt viktiga strategiska område. Jag yrkar därför bifall till regionstyrelsens förslag.

**§ 101 Godkännande av tilläggsavtal 2021 avseende utbyggd tunnelbana enligt 2013 års Stockholmsförhandling. Förslag 2021:39 RS 2020-0876**

Anförande nr 174
Regionrådet Tamsons (M): Ordförande, fullmäktige! Det var mitt under brinnande världskrig och timmen sägs ha varit sen när Stockholms stadsfullmäktige till sist fattade beslut om att bygga tunnelbanan. Jag säger ”till sist” eftersom det var ett okonventionellt beslut. Det fattades tack vare att tunnelbaneförespråkarna i dåvarande Folkpartiet och Högerpartiet lyckades locka över tillräckligt många från de splittrade Socialdemokraterna för att en majoritet skulle kunna nås. Vägen därefter var inte rak. Om detta vittnar såväl tidningsarkiv som forskning och biografier. Det blev förseningar och fördyringar. Det behövdes omtag och nytag, och det ställdes hårda krav på långsiktighet i tanken och uthållighet i handlingen, något som över tid togs över partigränserna. Men i och med det tändes stjärna efter stjärna på Stockholms tunnelbanehimmel.

Jag nämner detta eftersom det är så lätt att glömma det när den historiska utbyggnad som nu pågår står på tröskeln för egna utmaningar. Men det finns alltså vittnen som talar om liknande händelser i vår historia. Inte heller denna utbyggnad har skett utan debatt, men beslut är fattat sedan överenskommelsen träffades 2013 i en bred politisk enighet i Region Stockholm, berörda kommuner och staten. Det har överlevt både majoritetsskiften och regeringsskiften, även om något sådant inte har skett i vårt hus. Det blir tre mil nya spår och 18 nya stationer, där 2013 års Stockholmsöverenskommelse står för 12 av dem och närmare 80 000 bostäder.

Även detta har drabbats av många utmaningar, förseningar, omtag, överprövningar och fördyringar. Dessa är dock nu omhändertagna i en i grunden god tilläggsöverenskommelse mellan Region Stockholm, staten, Stockholms stad, Nacka, Solna och Järfälla. Det är en överenskommelse som vi såklart i grund och botten gärna hade varit utan men som nu finns och som säkrar utbyggnaden på ett tryggt och bra sätt. Men den står inte isolerad. Vi kan titta på hur infrastrukturprojekt många gånger brottas med utmaningar i vårt land. Botniabanan, Ådalsbanan, Citybanan, Norra länken, Citytunneln, Södra länken, Götaleden, Hallandsås och nu också Förbifarten – det finns skäl att diskutera varför och hur våra större infrastruktur-projekt ofta brottas med fördyringar, förseningar och utmaningar i detta land.

Men i dag handlar det kanske inte främst om detta, utan i dag stundar beslut efter en längre tids förhandlingar. Det känns bra. Det *är* bra. Det här behöver Stockholm. Nu har vi fortsatt att hålla i och hålla ut. Vi har kämpat med vårt historiska framtidsbygge, väl medvetna om att nya utmaningar säkert kommer att torna upp sig vid horisonten.

I nöden prövas vännen, och jag vill avslutningsvis och till protokollet särskilt få noterat att det finns en person som verkligen visat sig vara Stockholms tunnelbanas vän när dessa förhandlingar stundtals har varit tuffa och svåra. Det kommer för alltid att finnas en plats i vår tunnelbana, Tomas Eriksson, som bär ditt namn. För det tycker jag att du ska känna evig stolthet.

Låt oss även i fortsättningen vara långsiktiga i tanken, uthålliga i handlingen och vägledda av historien och tidigare generationer, som fattade de modiga besluten om att bygga tunnelbanan, när vi nu slår fast att detta bygge fortsätter under devisen: I vårt Stockholm är tunnelbanan aldrig färdigbyggd. Med detta yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 175
Regionrådet Svenonius (M): Herr ordförande! Det känns oerhört bra att vi har kommit så här långt så att vi i dag kan godkänna ett tilläggsavtal mellan alla berörda parter för att fortsätta och genomföra den historiska utbyggnaden av Stockholms tunnelbana. När kommunerna, dåvarande Stockholms läns landsting och staten samlade sig 2013 beslutade man om den första stora utbyggnaden av tunnelbanan på flera decennier. Om Stockholm ska vara en tillväxtregion där det är lätt att leva när vi blir allt fler invånare och där man kan bygga ut bostäder och arbetsplatser hand i hand och på ett hållbart sätt är kollektivtrafiken – tunnelbanorna – oslagbara och oerhört viktiga.

Jag är väldigt stolt över Stockholmsöverenskommelsen och denna tilläggsöverenskommelse. Jag känner en enorm tacksamhet över att vi brett över partigränser och över gränser mellan kommuner, region och stat i konstruktiv anda har kunnat förhandla fram en god lösning som är oerhört viktig för hela Stockholmsregionen, inte bara i dag utan för kommande generationer. Låt oss se tunnelbaneutbyggnaden och hur den fortskrider i länet som en stor hoppingivare bortanför pandemin. Låt oss fortsätta tro på en utveckling av Stockholm med bostäder, trafik och en rad arbetsplatser. Vi ska vara en konkurrenskraftig region. Då måste det vara lätt att ta sig till och från jobbet. Det ska gå snabbt att resa, och man ska inte behöva ha en bil om man inte vill ha det. Vill man ha det ska man få ha det, men vi ska göra det lätt för människor att resa med kollektivtrafiken. Det är detta vi gör; vi bygger för framtiden.

Jag vill yrka bifall till regionstyrelsens förslag till beslut. Jag instämmer självfallet i tilläggsavtalet och i det som Kristoffer Tamsons avslutningsvis sade: Ett särskilt tack till vårt kollektivtrafikregionråd Tomas Eriksson, som har gjort oerhört stora insatser i processen för att få avtalet på plats!

Anförande nr 176
Regionrådet Sjöström (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Utbyggnaden av tunnelbanan är avgörande för vår regions utveckling och för att vi ska kunna möta framtiden på ett klimatsmart sätt. Den är viktig för att möjliggöra ny bostadsutveckling i en region där underskottet av bostäder är enormt. Det är nödvändigt för att vår gemensamma arbetsmarknadsregion ska fungera, för att alla ska kunna bidra till tillväxt och för att företag ska våga etablera sig. Men det är kanske främst nödvändigt för att våra invånare ska vilja vara resenärer i kollektivtrafiken. Kortare restider, minskad trängsel och smidiga byten är kända faktorer som påverkar om kollektivtrafiken ska anses attraktiv att välja eller inte. Vi är därför brett överens om att det är nödvändigt och viktigt att utbyggnaden genomförs fullt ut. Vi behöver mer tunnelbana.

Socialdemokraterna har länge krävt en strategisk tunnelbaneutredning. Mot detta stod under lång tid Moderaterna som i stället ville satsa på dyra spårvägar med lägre kapacitet, med linjer som NK-express och till Nya Karolinska. Tack och lov blev den sistnämnda en del av tunnelbanans gula linje efter att vi socialdemokrater i februari 2013 föreslagit en lila linje från Danderyds sjukhus till Hagsätra.

Moderaterna insåg med tiden att deras inslagna väg saknade svaret på regionens behov. Inför valet 2014 påbörjades hastigt ett arbete som 2013 resulterade i Stockholmsöverenskommelsen. Det var en överenskommelse som togs fram under tidspress, och det fanns inte riktigt tid till tillräckliga geotekniska undersökningar, säkerhetsbedömningar med mera. Överenskommelsen gjordes upp mellan moderata politiker i de moderatstyrda kommunerna, det dåvarande landstinget och den moderatledda regeringen. Denna hantering har under årens lopp inte varit hållbar och får närmast betraktas som ett politiskt hastverk för att snabbt lägga om kursen. Kanske skedde det på skattebetalarnas bekostnad.

I slutet av 2015 informerades styrelsen för Stockholmsöverenskommelsen om att kostnadsbedömningarna var oroväckande. Ett åtgärds- och optimeringsarbete initierades, och det rapporterades till trafiknämnden i juni 2016. Bland fördyringarna nämndes främst längre tunnlar för att undvika svåra geotekniska förhållanden, vissa tillkommande säkerhetstekniska lösningar, ökade produktionskostnader kopplat till prisnivån, högre byggarkostnader och inlösanden av privata fastigheter. Man redovisade också att man beslutat om en extra servicetunnel för att underlätta installationer, service och säkerhet. Slutsatsen var att man skulle optimera val av lösningar för att kunna hålla budgeten och att detta var möjligt.

I november 2019 briserade så bomben om att utbyggnaden av tunnelbanan skulle bli 9,3 miljarder dyrare än beräknat. Utan någon information till trafiknämnden, dess presidium eller partiernas gruppledare kablas detta ut i medierna. Uppgifterna kommer från en hemlighållen intern utredning som inte var känd för vare sig oss i oppositionen, medierna eller allmänheten, trots att den pågått sedan sommaren, tills bara veckor efter att jag i fullmäktige fått svaret att det inte fanns skäl till oro. I medierna menade trafikregionrådet att revisorerna hade fått det hela om bakfoten när de aviserat oro. Kristoffer Tamsons lade, Moderaternas vana trogen, i stället skulden på regeringen och dess myndigheter. Huvudspåret blev att nya krav på säkerhet hade lett till en extra tunnel, längre tunnlar och nya miljödomar. I själva verket var dessa faktorer väl kända långt tidigare, och delar av dessa, såsom brister i geotekniska undersökningar, var i grunden ett resultat av ett politiskt framhastat beslut inför valet 2014. Politiskt tog man dock inte ansvaret att utifrån dessa förutsättningar sedan styra projektet.

Vi i Socialdemokraterna har hela tiden varit starka förespråkare för den utbyggda tunnelbanan men har sedan avtalet tecknades ständigt framhållit vår oro för fördyringar. Hösten 2020 tillsatte så regeringen en förhandlingsperson för att i samtal mellan parterna presentera förslag till överenskommelse. Detta avtal ska vi nu ta ställning till. Regeringen ser vikten av en väl fungerande infrastruktur i vår huvudstadsregion för klimatet, tillväxten, bostäderna och jämlikheten. Socialdemokraterna är naturligtvis glada över att vi nu kan behandla ett förslag till tilläggsavtal som alla parter bidrar till finansieringen av. Men vi ska vara tydliga med att det innebär en belastning för kommande års investeringar, att andra objekt kan komma att få stå tillbaka och att det är skattebetalarna och resenärerna som får betala resultatet av en bristande politisk styrning av viktiga och för regionen avgörande investeringar.

Vi socialdemokrater har alltid stått i frontlinjen för en utbyggd tunnelbana. Vi kommer att fortsätta att göra det, och vi står också upp för det som är överenskommet. Därmed, herr ordförande, yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 177
Regionrådet Sehlin (V): Vänsterpartiet stöder den här utbyggnaden av kollektivtrafiken. Tunnelbanan måste byggas ut, och kollektivtrafikandelarna måste öka. Det är det största som regionen kan göra för klimatet. Vi kan därför inte vara emot en utbyggnad av kollektivtrafik. Men om vi hade styrt hade det säkert sett annorlunda ut. Vi hade inte gjort en överenskommelse som inneburit en stor börda för kommunerna genom kommunal medfinansiering. Vi hade äskat mer pengar från staten och inte bara tagit från trängselskattens intäkter. Som det ser ut nu vilar statens andel på trängselskatt. Det betyder att man måste åka mycket bil för att det ska komma in intäkter, och vi vill ju att bilandelarna ska minska och kollektivtrafikandelarna ska öka. Vi ser hela trängselskattens roll som kassako som problematisk och har därför lyft fram det. Vi tycker att det är bättre att staten ger budgeterade medel till kollektivtrafikutbyggnaden.

Den andra saken som vi har lyft fram är historiebeskrivningen. Det var bra att Kristoffer Tamsons började med det. Som Jens tog upp var fördyringarna och det extra tunnelröret kända väldigt tidigt. Det här var känt redan vid det första tilläggsbeslutet, och det var såklart känt också när nyheten om de 9 miljarderna briserade. Däremot var det inte särskilt väl känt av oss i oppositionen att summan av fördyringarna handlade om just 9 miljarder. Det kom lite som en överraskning för oss.

Dessutom är det precis som har nämnts här: Det är lätt att skylla på andra när man själv har försatt sig i en situation där man har gjort en överenskommelse på glädjekalkyler. Det fanns inte tillräckliga underlag.

Det här har försatt oss i en speciell situation. Vi är glada över att vi har nått en överenskommelse. Vi är också glada över att handskakningar är på gång för att vi ska kunna ta oss an fördyringen på 9 miljarder och över att tilläggsbesluten kommer att fattas i kommun efter kommun och här i regionen. Vi ställer oss därför bakom dem. Vi hade ett särskilt uttalande i regionstyrelsen där vi tog upp historieperspektivet och vetskapen om fördyringarna men även problematiken med att det får konsekvenser när staten lämpar över kostnader för utbyggnad av kollektivtrafik på regionen och kommuner. Det är dessutom ganska osäkert att stora investeringar bekostas av trängselskatt. Vår idé med trängselskatt är ju att den ska minska bilåkandet, inte öka det. Bifall till Vänsterpartiets särskilda uttalande i regionstyrelsen! Vi har inget annat yrkande utan står bakom majoritetens förslag till beslut.

Anförande nr 178
M i c h a e l a H a g a (C): Herr ordförande! Mycket har sagts. Jag tycker att alla trots allt ska kunna känna lättnad över att vi har ett tilläggsavtal på plats efter en fördyring som ingen hade räknat med initialt för en otroligt viktig utbyggnad av objekt inom kollektivtrafiken. När granskningen av kostnader och tidsplan för tunnelbaneutbyggnaden genomfördes presenterades en överraskning som var väldigt tråkig för alla parter. Anledningen till fördyringarna har redan tagits upp. Delar av det berodde på statliga pålagor, bland annat kravet på en servicetunnel, en miljödom och andra kostnadsdrivande delar såsom fördröjningar och annan kravställning.

Det tog lång tid att få igång förhandlingarna för att hitta en lösning på hur fördyringarna skulle fördelas. Det blev en oro för oss som region och runt om i de kommuner som planerade för och hade åtagit sig att bygga nya bostäder. Det gäller även framtida bostadsbyggande, som inte är möjligt utan en kapacitetsstark kollektivtrafik. Som också har sagts här är det viktigt att bostadsbyggande och infrastrukturutbyggnaden går i jämn takt. Dessa linjer och stationer möjliggör för fler att resa på ett hållbart sätt, och de minskar risken för trängsel på vägar.

Givetvis var det också oroväckande att regeringen tillsatte den här förhandlingspersonen som hade i uppdrag att minska statens finansieringsansvar och lägga de tillkommande fördyringarna på regioner och kommuner. Det var ju själva inriktningen för det här uppdraget.

För vår del har det trots allt varit viktigt att alla projekt ska ligga kvar som planerat och att också de parter som var involverade skulle dela solidariskt på de ökade kostnaderna.

Att vi nu har ett tilläggsavtal på plats är glädjande, och det resulterar också i en betalningsplan som innebär att regionen får ta cirka en tredjedel av den uppstådda fördyringen, Att staten tar sin del genom att öka lån som finansieras med trängselskatter, vilket också har nämnts, och att även berörda kommuners åtagande för medfinansieringen ökar.

Att projektet nu får fortsätta i lugn och ro är viktigt för att bostäder och annat ska komma på plats, och det är viktigt för Järfälla, för Solna, för Nacka och för Stockholm samt för regionen i dess helhet. Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 179
Regionrådet Eriksson (MP): Tack för ordet, herr ordförande! Jag får väl börja med att säga att det nästan är något symboliskt med att det är så vackert väder utomhus när vi i dag fattar ett så fantastiskt trevligt beslut som vi nu har anledning att göra, där vi säkerställer den framtida kollektivtrafikutbyggnaden, utbyggnaden av tunnelbanan i Region Stockholm.

Informationen om vädret var en pik till presidiet!

Det kan också konstateras från Miljöpartiets sida att vi alltid kommer att ställa oss på kollektivtrafikens och kollektivtrafikresenärernas sida. Vi kommer alltid att ta ställning för och driva på för utbyggnad av kollektivtrafik. Detta gör vi oaktat vilka som en gång eller från början eller med olika motiv initierade en utbyggnad av kollektivtrafiken. Vi ger oss heller inte in i en brottningsmatch om vem som föst föreslog rätt kollektivtrafikslag till rätt plats vid rätt tidpunkt. Vår utgångspunkt kommer alltid att vara att bygga ut kollektivtrafiken i Region Stockholm till resenärernas nytta.

Den här överenskommelsen som vi nu fattar beslut om i dag går det naturligtvis att ha synpunkter på i detaljer. Vänsterpartiet betonade att statens andel mest består av trängselavgifter. Det är en helt korrekt iakttagelse. Det går naturligtvis att ha synpunkter på det. Jag är dock väldigt nöjd med att staten åtminstone bestämde sig till syvende och sist för att gå in med pengar för att klara av att genomföra den här fördyringen över huvud taget.

Om jag någon gång får möjlighet att skriva sina memoarer kommer nog det här ärendet att vara en av de saker som kommer att få ett eget kapitel.

Jag vill avsluta med att säga att det känns väldigt trevligt att jag skulle få möjlighet att tacka ja till erbjudandet som gavs här om en särskild plats i kollektivtrafiken. Jag vet inte vilken station jag skulle välja. Den som ligger närmast mig är ju Vinsta, och den är det inte så många som besöker, men jag kanske ska ta den, eller så kanske jag kan ta Fridhemsplan eller T-Centralen eller någon annan trevlig station. Annars får jag bara vara glad över att jag och mitt parti åtminstone har fått en trevlig present och ett hedrande omnämnande för våra insatser i den här frågan.

Med detta lämnar jag ordet tillbaka till ordföranden.

Anförande nr 180
Gabriel Kroon (SD): Ordförande! Jag hoppar in på det här ärendet lite snabbt eftersom vår ordinarie talesperson är borta just nu.

Vi tycker att det här avtalet och utbyggnaden, framför allt att utbyggnaden av tunnelbanan är bra och viktig, men det måste ju ske till rätt pris och rätt kostnad, framför allt för regionens skattebetalare. På den punkten ställer vi oss egentligen kritiska till det avtal som man har kommit fram till med regeringen. Vi kan tycka att regionens del har varit alldeles för stor, majoriteten har kanske till viss del sålt regionen alldeles för billigt.

Vi tycker också att det blir problematiskt när det blir en dubbelbeskattning mot stockholmarna genom att regeringen använder trängselskatten. Det är ju redan en trängselskatt som har höjts i flera omgångar, och vi är ju sedan tidigare kritiska till själva existensen av trängselskatten så därför är vi så klart inte positiva till att använda den till att finansiera ytterligare fördyringar, inte minst när Region Stockholm och stockholmarnas skattemedel också ska användas för att finansiera den här fördyringen.

På det stora hela kommer vi att avstå från att delta i beslutet eftersom vi ser att det finns en majoritet för att ärendet ska bifallas.

Anförande nr 181
Fredrik Wallén (KD): Har jag gjort allt rätt nu, herr ordförande!

(Förste vice ordföranden: Ja, du har gjort allt rätt! Och alla ni som ska delta i debatten i ett ärende kan räcka upp handen redan i början på behandlingen av ärendet. Det underlättar väldigt mycket för oss här i presidiet när vi ska hitta er i en väldigt lång lista med 150 namn. Det är därför som vi envisas med handuppräckningen. Nu är ordet ditt, Fredrik Wallén.)

Tack så mycket, ordförande! Nu känner jag att jag har grundat detta inlägg. Det är ju så att det har sagts mycket bra i det här samtalet hittills om det här ärendet vad det gäller de fortsatta utmaningarna och saker att hålla ögonen på, för det här är inte ett arbete som kommer att vara klart i morgon bara för att vi nu har nått fram till ett så väldigt viktig avtal.

Jag vill ändå ta fasta på, från Kristdemokraternas sida, att det är en historisk dag i dag. Vi har behov och väldigt god nytta av att bygga ut vårt kollektivtrafiknät kombinerat med andra möjliga resvägar i vår viktiga region som ju också på verkar hela vårt land och egentligen hela den nordiska regionen över huvud taget. Vi har det tillväxtansvar som vi har i Region Stockholm. Det betyder att om kollektivtrafiken fungerar, allmänna kommunikationsmedel och för all del gator och vägar i Region Stockholm, så gynnar det inte bara oss som bor och verkar här utan också alla andra som vi samverkar med utanför vår regiongräns.

Det här omtaget är också ett exempel på områden där vi från Region Stockholm i allt väsentligt kommit fram till goda överenskommelser med länets kommuner och med staten. Det är alltså en historisk dag i dag, och låt oss glädja oss åt den i alla avseenden. I detaljer, och det är väl en del av det politiska förvaltarskapet, så dyker det nämligen alltid upp nya saker. Det har ju skett under resans gång, på vägen fram till det här ärende som vi nu fattar beslut om i dag.

Just här och nu, det har sagts av flera tidigare talare, så är det någonting som vi kommer att komma ihåg på olika sätt när vi eventuellt skriver våra memoarer eller när vi pratar med barnbarnen om var morfar eller farfar gjorde när han satt i regionfullmäktige i Stockholms-regionen. Det här är en sådan sak som kommer att påverka vår region för inte bara överskådlig tid utan även oöverskådlig tid och av allt att döma –om vi tittar på ärendet som ligger på bordet precis nu – på ett positivt sätt.

Med detta vill jag yrka bifall till regionstyrelsens förslag till beslut och tacka för ordet!

Anförande nr 182
Regionrådet Sjöström (S): Ordförande! Jag vill egentligen bara till protokollet notera vårt särskilt uttalande, vilket jag glömde göra tidigare.

**§ 102 Ny bolagsstruktur för utbyggnaden av tunnelbanan. Förslag 2021:40 RS 2021-0395**

Anförande nr 183
Regionrådet Tamsons (M): Ordförande! Det kan faktiskt ha blivit fel med det vi skulle ha haft på förra ärendet skulle vi ha nu och tvärtom, men nu rättar vi till det på det här ärendet i stället.

Ordförande, regionfullmäktige! Det finns skäl för oss att ständigt sträva efter att förbättra vår styrning och ledning på olika sätt och försöka matcha den växande kostym som vi har, de växande ambitioner vi har i att vara samhällsbyggare, ta aktiv roll i samhällsbyggandet, inte bara i Region Stockholm utan till nytta för hela Sverige.

Mot den bakgrunden har det pågått ett ganska stort arbete inom ramarna för våra två trafikförvaltningar – dels trafikförvaltningen, dels förvaltningen för utbyggd tunnelbana – med att ställa sig frågan på vilket sätt man behöver och hur man bäst kan säkerställa en struktur som underlättar för våra ledande personer i förvaltningarna, och för de verksamma i förvaltningarna. Det handlar dels om en utbyggnad som nu pågår och som kommer att pågå under lägre tid och som rör vår tunnelbana, dels om hur en förvaltning, ett trafikerande av densamma ska kunna ske på bästa tänkbara sätt?

Det handlar kanske inte så mycket i egentlig mening om politiken och politikens roll. Den förblir i det här ärendet oförändrat med att det är trafiknämnden som ju ansvarar för de två förvaltningarnas arbete och under sig har ett antal strukturer som stöd för det administrativa arbetet. Men det är inte minst viktigt att vi tar lärdomar av frågan om hur man kan arbeta smartare och bättre, tydliggöra ansvarsförhållanden, säkerställa att det finns rätt stöd och rätt strukturer för våra förvaltningar och för att de som arbetar med dessa historiska utbyggnader kunna göra det på ett bra och riktigt sätt.

Mot den bakgrunden har det genomförts ett stort och gediget arbete. Det mynnar ut i ett förslag som handlar om att vi i viss mån kopierar den struktur som redan finns inom det statliga Trafikverket när det gäller hur man dubbelorganiserar sig, att utöver att ha en myndighetsroll och utöver att ha en trafikerande roll också har en stödjande struktur. Man kan sammanfatta det som att det handlar om att man i praktiken också registrerar sig som byggföretag.

Det innebär som sagt var ingen förändring för politiken. Det är framför allt i det här skedet och i det här sammanhanget tänkt att vara ett stöd för våra förvaltningar. De uppmärksammar att de kan göra ett ännu bättre jobb med att bygga för framtiden i Region Stockholm.

Som sagt har det ju också, vilket är viktigt att poängtera, kommit upp som ett ärende som ju har beretts enligt konstens alla regler i både trafiknämnden, senare i regionstyrelsen och nu i regionfullmäktige. Jag har också uppfattat att det med något undantag råder bred politisk uppslutning bakom detta beslut. Jag tror att det är viktigt att de som har arbetat med detta på tjänstemannasidan kan känna att de har gjort ett bra jobb och har fullt stöd för att fortsätta bygget för framtiden.

Med detta yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 184
Gabriel Kroon (SD): Ordförande! Sverigedemokraterna instämmer till stor del i förslagen till bolagsstrukturen och den formella hanteringen, det organisatoriska upplägget. Det som däremot skiljer vår åsikt från den blå-gröna koalitionens är ju synen på vilka som ska ingå i bolagsstyrelsen.

Vi tror att det är väldigt viktigt när det är ett så stort projekt och när det handlar om så stora summor att det finns full transparens och fullständig insyn inte bara från trafiknämnden utan att även respektive parti ska ha en representant inne i bolaget. Det har man inte just nu, där man egentligen begränsar sig till tre stycken ledamöter, två från majoriteten och en från oppositionen, i synnerhet när oppositionen inte är samlad i vår region. Det är i stället i praktiken tre individuella partier, i alla fall kanske två röda och ett sverigedemokratiskt parti.

I det här projektet, och inte minst mot bakgrund av de tidigare granskningsrapporterna – vi hade ju megaprojektet Karolinska som var uppe på bordet tidigare – så tycker vi att det är viktigt att ha full transparens och full insyn från samtliga partier i bolagsstyrelsen. Därför lägger vi fram ett eget förslag till beslut, ett beslut som egentligen härmar och bygger helt och hållet på majoritetens, men med tillägget att samtliga partier ska ha insyn i bolagsstyrelsen och ha en plats i bolagsstyrelsen. Det förslaget yrkar jag alltså bifall till!

Anförande nr 185
Regionrådet Sjöström (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vi socialdemokrater lägger ett särskilt uttalande i det här ärendet. Således har vi inget att erinra om själva förslaget till beslut som vi därmed yrkar bifall till!

Vi vill dock att fullmäktige åter noterar ett ärende som i trafiknämnden snabbt dyker upp för oss som oppositionsparti och som det vore naturligt att i god tid avisera och ta upp diskussion om. I det här fallet kom det ett helt okänt ärende om att lägga till ytterligare bolag till SL:s bolagsstruktur i samband med ett extrainsatt nämndmöte i trafiknämnden. Det var ett ärende som handlade om hur omvänd skattskyldighet ska hanteras i samband med investeringar som görs exempelvis för kommunernas räkning och som sedan ska bekostas av dessa.

Även tidigare har den här typen av ärenden snabbt uppkommit. Exempelvis var det organisationen för hur nya tunnelbanans investeringar ska upparbetas, och vi tycker att den här typen av frågor borde vara klargjord på ett tidigt stadium. Oavsett detta borde ökad transparens gentemot oss som opposition finnas och inte minst när man faktiskt som presidieledamot också föreslås ingå i styrelsen så borde dialog ske. Ärenden ska inte bara dimpa ner som överraskningar på ett extra nämndsammanträde.

Som sagt yrkar jag bifall till förslaget till beslut!

Anförande nr 186
Regionrådet Tamsons (M): Ordförande! Jag måste bara för protokollets skull tillrättalägga ett par saker. Jag har full respekt för att en del ledamöter vill ha ännu mer information och ännu fler möten, men nu talar vi om någonting som i alla högsta grad har en intern teknisk natur, utarbetad av våra tjänstemän, och som ju enligt konstens alla regler har skickats ut på precis samma sätt som ärenden alltid kan skickas ut till trafiknämnden.

Detta har föredragits i informationssammanhang och givits möjligheter för alla ledamöter och ersättare att delta på inför nämndsammanträdet, där det har möjliggjorts för Jens Sjöström själv att få fördjupad information från förvaltningen om han hade önskat detta. Det har informerats om detta också vid en särskild dragning inför att beslutet skulle fattas på själva trafiknämndens sammanträde där det sedan har funnits god tid att be om fördjupad information om detta har önskats inför det att ärendet har beretts av ansvariga rotlar med sikte på behandling i regionstyrelse och senare nu vägen av regionfullmäktige.

Jens Sjöström, du kan inte på allvar hävda utifrån de månader som detta har pågått hävda att du inte har haft någon möjlighet att få information och kunna sätta dig in i detta ärende!

Anförande nr 187
Regionrådet Sjöström (S): Ordförande! Det som Kristoffer Tamsons nu under många ord och någon minut gör en utläggning om är en tidsperiod som för nämndens del handlar om ungefär en och en halv vecka före nämndsammanträdet.

Jag menar att vi måste kunna ha en annan ordning där vi faktiskt diskuterar och tar upp och informerar om exempelvis arbeten, som handlar om att förändra bolagsstrukturen på ett tidigt stadium som alla partier är medvetna om och känner sig informerade om, inte bara den process som du just nu redogjorde för och som omfattar en tidsrymd på en och en halv vecka inför nämndsammanträdet.

Anförande nr 188
Regionrådet Tamsons (M): Hade det spelat någon roll så kanske det hade färgat av sig i de beslut ni har lagt.

Men låt oss ta det omvända. Ibland läggs ju oerhört mycket tid ner på dialog och information i beredningsprocesser. Vi har till exempel ett sådant ärende senare i dag. Vi ska anta en ny *life science*-strategi där ni helt avstår från att yttra er åsikt under hela beredningsprocessen för att i dag i praktiken duka ett eget icke berett ärende.

Jag tycker att det är rätt mycket, faktiskt, att här på något sätt hävda saker och ting och ställa krav på andra som man själv inte lever upp till. Jag tycker faktiskt att det är gnäll som inte riktigt har den resonansbotten som talar för annat än att det här är ganska många tomma tunnor när det gäller principerna och värderingarna. Det är min åsikt, du må ha en annan.

Låt oss nu gå till beslut i det här ärendet och se lite hur resonemanget går i kommande ärenden och hur ni då har resonerat i ert deltagande i beredningen av desamma.

Anförande nr 189
Regionrådet Sjöström (S): Jag hoppas väl i första hand att den här typen av diskussion skulle kunna smitta av sig på dig, Kristoffer, och att du funderar över hur oppositionen hanteras ganska generellt men även i trafiknämnden, och på vilket sätt ni i stället kan öka transparensen, dialogen och diskussionen på ett tidigare stadium. Det finns ju faktiskt nämnder där detta fungerar betydligt bättre.

**§ 103 Förslag till life science-strategi för Stockholmsregionen.**
**Förslag 2021:42 RS 2019-0751**

Anförande nr 190
Regionrådet Starbrink (L): Fru ordförande, fullmäktige! Tänk, att vi redan har ett vaccin mot covid-19! Så mycket sjukdom, social utsatthet, krossade drömmar och död som världen tvingas uppleva under pandemin! Det är ju en stor sorg och något som vi alla helst skulle vilja vara utan.

Samtidigt har pandemin satt ljuset på vad världen förmår. Vården, forskarna, läkemedels- och medicinteknikföretagen har gjort någonting enastående. Med gemensamma krafter har det skapats inte bara ett utan flera vaccin som hjälper oss att besegra pandemin och ger oss hopp och framtidstro. I dag ska vi anta en strategi för hur Region Stockholm ska kunna bidra till att utveckla och stärka *life science*-sektorn här i vår del av världen.

När vi tänker på vaccinet mot covid-19 och all den medicinteknik som patienter kommit i kontakt med varje dag och alla de läkemedel som förbättrar livskvaliteten för så många människor är det påtagligt vad en framgångsrik *life science*-sektor kan åstadkomma för mänskligheten.

För svensk del handlar det om ekonomisk tillväxt och export som bygger välstånd och möjliggör välfärden. Men det är mycket mer än så. Det är lindring, det är bot, det är möjligheten att öka människors frihet och självständighet. Läkemedel och medicinteknik som är nödvändiga i den moderna, högkvalitativa sjukvården skapas i samspel mellan framstående universitet och lärosäten såsom Karolinska Institutet, spännande forskningsmiljöer som finns här i vår region, ett kreativt och kompetent näringsliv och en sjukvård i världsklass som vårt stolta universitetssjukhus Karolinska, men också i den nära vården och så än mer i framtiden.

Jag vill att vi ska se människorna framför oss när vi talar om *life science*, för det är den enskilda patienten, här och nu och i framtiden som är vår drivkraft när *life science*-strategin förverkligas.

Genom att kraftsamla för bättre förutsättningar och färre hinder för forskning, innovation och täta samarbeten mellan vård, akademi och näringsliv kan fler få uppleva den största gåvan, nämligen ett liv med hälsa.

Stockholm har redan i dag en framträdande position som en av Europas och världens ledande regioner för innovation och entreprenörskap – men ta inte detta för givet. Det krävs ett målmedvetet och långsiktigt arbete, och strategin handlar om just detta. Den är framtagen i nära samarbete och i förtroendefull dialog med olika aktörer inom *life science*-sektorn, och det är en styrka för vårt gemensamma arbete framöver.

Forskningsinfrastruktur i världsklass och ett hälso- och sjukvårdssystem av hög internationell kvalitet och ett konkurrenskraftigt näringsliv tillsammans med ett dynamiskt innovationsklimat, det är den grund som vi bygger vår strategi på, och vi är fast beslutna att fördjupa samverkan och driva utvecklingen framåt.

Vi har höga mål. Stockholmsregionen ska vara en av världens fem ledande regioner för *life science* år 2025. Det är ett högt mål men det är realistiskt. Region Stockholm ska förbli en internationellt ledande aktör i den omställning mot precisionsmedicin som bara är i sin början. Nya läkemedel och innovativa behandlingar ska skapas som kommer att rädda liv och ge hälsa. Därför yrkar jag med stolthet bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 191
Regionrådet Hadzialic (S): Snälla herr ordförande, åhörare! Jag tror att samtliga partier i denna församling tycker att *life sciences* är en framtidsfråga. Det handlar om framtidens sjukvård, framtidens hälsa, framtidens jobb, framtidens tillväxt och konkurrenskraft, och precis som det sades här så är det tack vare vetenskapen och de tekniska genombrotten som vi nu klarar av att bekämpa den här pandemin.

Stockholmsregionen ligger redan i dag i den absoluta världstoppen när det gäller forskning, innovation och entreprenörskap inom hälso- och sjukvårdssektorn. Detta är naturligtvis något som vi ska vara väldigt stolta över och fortsätta att uppmuntra. Jag tror att det är någonting som vi gemensamt behöver ta ansvar för över partigränserna. Vi torde kunna mötas i den här frågan gemensamt.

Mycket av det som regionledningen nu har tagit fram i sitt förslag till *life science*-strategi tycker vi socialdemokrater är bra. Exempelvis är vi positiva till ambitionen att Stockholmsregionen nu ska flytta fram sina positioner, än mer internationellt stärka vår konkurrenskraft och göra så att vi verkligen blir en av de allra bästa regionerna i världen på det här.

Vi vet att en stark Stockholmsregion också innebär ett starkt Sverige. Vi ska vara dragloket som drar hela landet framåt, vi ska samarbeta med de andra regionerna, Västra Götaland, Skåne med flera – inte konkurrera. Vi socialdemokrater ser gärna att vi också faktiskt tar på oss en nordisk ledartröja så att vi också kan få med oss våra grannländer i det här avseendet. I och med att vi tänker oss en gemensam nordisk region, så torde vi kunna komma upp i en kritisk massa, så att säga, som är tillräckligt stor för att verkligen kunna ta andelar på den stora världsmarknaden i det här avseendet.

Vi är också positiva till att man framhåller precisionsmedicinen som ett särskilt område med tanke på teknikens banbrytande möjligheter, men vi lägger fram ett eget förslag, ett förslag som vi också är väldigt stolta över. Det är en hel rapport. Vi går lite längre än vad regionledningen gör. Jag vet att man från det hållet avvaktar med att utarbeta en handlingsplan. Vi har gått ner något djupare i verktygslådan och visat att vi redan identifierat ett par områden som vi anser vara viktiga som nästa steg för att höja ambitionerna på *life science*-området. Jag tänkte nu betona några av de delar som vi anser vara viktiga i det här avseendet.

För det första vill vi att ett tillväxt- och *life science*-råd instiftas direkt under regionstyrelsen för att politiken och ledande företrädare inom näringslivet ska kunna föra en strukturerad dialog i det här avseendet och verkligen upparbeta en kontaktyta för att identifiera gemensamma problem, mål och policyer som behöver genomföras. Vi har hört att det finns en sådan önskan från näringslivets håll, och det torde inte vara svårt att gå sektorn till mötes i det här avseendet.

För det andra menar vi att Region Stockholm behöver investera mer i forskningen som ett led i att främja *life science*-sektorn som helhet, och vi vill därför återinföra enprocentsmålet i forskningen i Region Stockholm. Det skulle successivt innebära att en summa motsvarande 1 procent av hälso- och sjukvårdsbudgeten avsätts till forskning.

Avslutningsvis och för det tredje ser vi att all skattefinansierad verksamhet, inte minst sjukvården i Region Stockholm, behöver bidra till forskningen. Det är inte rimligt att vissa aktörer i dagsläget kan välja huruvida de vill bidra eller inte. Alla vårdgivare måste få ett förtydligat uppdrag och åläggas att faktiskt bidra både vad det gäller forskning och vad det gäller utbildning.

Det är när vi jobbar tillsammans över blockgränserna, över partigränserna, oavsett om man är offentlig eller privat vårdgivare tillsammans med näringslivet, akademin och andra ledande aktörer som vi verkligen kan stärka Stockholmsregionens position. Och det är i den riktningen som Socialdemokraterna ämnar arbeta.

Anförande nr 192
Regionrådet Svenonius (M): Herr ordförande! Äntligen är vi i mål med regionens life science-strategi. Strategin är resultatet av ett oerhört nära samarbete mellan regionen, Karolinska Institutet och en rad representanter för forskning och utbildning, ja för hela life science-sektorn i Stockholmsområdet. Ett stort tack till alla engagerade och involverade aktörer som lagt ned ett oerhört stort arbete för att vi ska ta fram strategin, ha en gemensam målbild och gemensamt fortsätta att ta täten globalt i dessa frågor! Jag vill särskilt lyfta fram Daniel Forslund som ordförande i utskottet under regionstyrelsen. Jag vågar inte ens tänka på hur många timmar av hängivet arbete han lagt ned för att hålla alla parter ihop, för att ha en gemensam riktning mellan partier, näringsliv och akademier.

Strategin är oerhört viktig ur flera aspekter. För det första kan en stark forskning med klinisk prövning inom hälsovetenskaperna förlänga och förbättra livet för människor i Stockholm, i Sverige, i hela världen. Genom en stark life science-sektor i Stockholm och Sverige kan nya behandlingar, nya metoder, nya läkemedel såväl prövas som införas snabbare i vår region. Det är oerhört stora mänskliga vinster när en svårt cancersjuk småbarnsmamma får chansen att pröva nya metoder som ger hopp om att få se barnen växa upp och barnen får ha sin mamma kvar.

För det andra är life science-sektorn i alla dess delar också viktig för jobb och tillväxt. Sektorn står för ett exportvärde på över 100 miljarder kronor och sysselsätter fler än 40 000 personer i 3 000 företag i Sverige. Hälften av de jobben och företagen finns i Stockholm—Uppsala-området. Det är alltså oerhört viktigt för Sverige hur Stockholmsregionen tar sig an life science-uppdraget.

Den blågröna koalitionens ambitioner är höga. Stockholm ska bli en av världens fem främsta life science-regioner till 2025, som hälso- och sjukvårdsregionrådet sade. Förutsättningarna är goda. Vi har ett av världens bästa medicinska universitet genom Karolinska Institutet, vi har ett av världens bästa sjukhus genom Karolinska universitetssjukhuset, vi har flera topprankade universitet och en oerhört stark forskningsmiljö i såväl Hagastaden som i Flemingsberg. Det görs stora investeringar i forskningsmiljöer, i våra egna verksamheter i Region Stockholm men också vid akademierna, såsom Karolinska Institutet och KTH, för att nämna ett par exempel. Dessutom finns det en nära samverkan mellan akademierna, vården och forskarna.

Det finns en lång tradition av starka och växande företag inom life science i Stockholmsregionen, och vi har en oerhört stark innovationskraft i hela vårt län. Före pandemin var innovationskraften störst i hela Europa i just Stockholmsområdet, och konkurrenskraften globalt var störst här. Det ska vi ta fasta på när vi nu går från ord till handling och genomför strategin. Vi ska ta till vara alla våra möjligheter, och jag är oerhört glad om vi kan göra det tillsammans. Vi kan hitta många olika frågor att bråka om i fullmäktige, men just här tror jag att vi har en fråga där vi ska försöka hålla ihop för det är viktigt för Sverige, för Stockholm, för tillväxt och jobb, för att bota och rädda liv på kort och på lång sikt.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 193
Daniel Forslund (L): Herr ordförande! När vi diskuterar innovation och tillväxt och jobbskapande insatser ligger fokus ofta på de klassiska svenska basnäringarna — skogsnäringen, gruv- och stålindustrin, fordons- och verkstadsindustrin. Men precis som det sagts i debatten är det ett faktum att life science, det vill säga läkemedel, medicinteknik och health tech nu med råge övertrumfar skogen och stålet i exportvärde.

Life science är en av de mest forskningsintensiva och dynamiska branscherna i hela landet, och läkemedelsområdet bidrog med över 115 miljarder till svenskt exportvärde. Varför är det viktigt för Sverige och för Stockholm? Jo, det är så vi får inte bara jobb och tillväxt i vår region utan även skattemedel som bidrar med resurser till framtidens hälso- och sjukvård och en utbyggd och moderniserad sjukvård. Det handlar också om att faktiskt ta fram de nya lösningar, de nya vacciner, de nya innovativa behandlingsmetoder som våra patienter behöver, precis som Anna Starbrink tidigare sade.

Det är därför vi redan i 2018 års budget lade fast ett beslut om att utarbeta en regional life science-strategi, ett sätt att också operationalisera och konkretisera den nationella strategi som regeringen har tagit fram. Vi har redan en urstark position i Stockholmsregionen när det gäller entreprenörskap och innovationskraft, och vi ligger i topp både i Europa och i världen i många parametrar.

Men precis som har sagts är den positionen inte tagen för given. Vi måste ständigt arbeta med att fortsatt ligga på topp, kämpa oss kvar och klättra uppåt i den rankning som görs globalt sett. Det kräver ett aktivt arbete från Region Stockholm som organisation men också från alla våra partner och våra företag, forskare, entreprenörer, patientorganisationer och andra i den här sektorn som hjälpt oss i arbetet med denna strategi.

Om vi ska kunna stärka sektorn krävs det att vi är en bra första kund till de minsta health tech-bolagen, att vi kan erbjuda långsiktiga partnerskap med stora företag inom medicinteknik och läkemedel, att vi kan underlätta samarbetet mellan vårdgivarna och forskarna, att vi kan skapa trygghet i både juridik och etik, hur vi använder hälsodata, att tekniken följer med oss och stöder utvecklingen och att vi systematiskt retirerar de hinder för utvecklingen som kan bromsa och försvåra för väldigt många.

Det är precis det vi har gjort under den dialogprocess som varit basen för hela strategiframtagandet. Under nästan två års tid har vi tillsammans med alla tänkbara aktörer — våra forskningsmiljöer, våra stora företag, våra universitet, våra patientföreningar och många, många fler — tagit fram en lista på aktiviteter som vi grupperat i områden för insatser för det framtida arbetet. Det är inte en strategi bara för oss som organisation, Region Stockholm, utan det är en samlande strategi för alla aktörer i hela det geografiska området Region Stockholm.

Transparens, inkludering och dialog har varit en ledstjärna i arbetet så att de områden som finns med i strategin också ska återspegla de behov som finns i sektorn. Det är så vi också har grupperat arbetet, att vi försöker relativera och rangordna de områden som såväl forskare och företag som patienter har nämnt som de allra viktigaste. Därmed är detta inte heller slutet på en process. Det är faktiskt början på ett stort och aktivt arbete, ett konkret arbete som redan har startat. Tyvärr verkar Socialdemokraterna inte vara medvetna om det arbete som pågår trots att ärendet föredragits i innovations- och utvecklingsutskottet vid ett flertal tillfällen. Faktum är att handlingsplaner redan är på väg. De utarbetas nu på de första tre områdena, bland annat kring hälsodata, för att tillsammans med sektorn i fortsatt dialog samskapa de konkreta insatser som vi ser framåt i detta arbete.

Slutligen vill jag nämna att det är en skyldighet för oss att vässa konkurrenskraften hos en redan vass sektor för det är då vi skapar de nya arbetstillfällena, lockar hit de skarpaste hjärnorna, skapar skatteintäkter för en modernare välfärd. Därmed skapar vi också möjligheter till ännu mer innovation i vården och fler läkemedel som räddar liv. Vården är beroende av den kunskap som finns vid våra lärosäten och vid våra forskande läkemedels- och medicintekniska företag.

Jag håller med om att våra konkurrenter inte finns i Sverige. De finns i världen. Vi ska kämpa för att vi ska vara en av världens fem främsta regioner inom life science, och därmed yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 194
Regionrådet Hadzialic (S): Herr ordförande! Tack för ditt anförande, Daniel! Jag tror inte att det finns någon anledning för oss att försöka missförstå varandra. Jag menar på intet sätt att ni inte jobbar aktivt med detta. Jag menade bara att vi i vårt förslag har förenat idén om en strategi, vägen framåt, med konkreta punkter och en idé om hur handlingsplanen bör utformas. Vad vi förstår har ni valt att nyttja förvaltningen i det avseendet och vi har gjort ett eget arbete. Jag tror säkerligen att dessa två processer kan berika varandra. Jag ser ingen anledning att se dem som motsättningar. Jag hoppas att vi ska kunna ta varandra i hand för att allt detta ska bli verklighet och ha en gemensam ansats framåt.

Anförande nr 195
Daniel Forslund (L): Herr ordförande! Tack, Aida, för ditt förtydligande! Jag blev lite förvånad när du sade att vi inte hade jobbat med handlingsplanerna för det har vi faktiskt gjort. Då är vi nog helt eniga om att vi nu kan jobba tillsammans för att möjliggöra de höga ambitioner som vi satt upp i strategin. Låt mig också passa på att säga att jag välkomnar ert stora engagemang, att ni till och med har skrivit en egen rapport på området och har egen dialog med sektorn. Det gynnar naturligtvis sakfrågan att alla partier är engagerade i ambitionen. Det här ska inte vara en partiskiljande fråga, och det var ett bra förtydligande från dig att vi kan kraftsamla, hela regionledningen och opposition och koalition tillsammans, för att föra dessa satsningar framåt. Jag ser fram emot ett gott samarbete.

Anförande nr 196
Ann Mari Engel (V): Ordförande! Vi välkomnar också det här arbetet och tycker att det är väldigt spännande. Den här utvecklingen är väldigt viktig för alla invånare i hela landet, och vi tror att det krävs mycket samverkan både nationellt och internationellt, mellan samhället och olika aktörer. Det ser vi som mycket positivt.

Sedan kan man säga att det just nu duggar tätt med strategier i regionen. Många har tagits fram just genom sådana bra processer, och man kan lära mycket av dem när man verkligen samverkar med olika aktörer, är ute och diskuterar, sänder ut remisser och sådant. Samtidigt kan man säga att det är bra med strategier, men först kanske man ska se de reella handlingsplanerna. I alla ärenden och strategier står det till exempel att det inte innebär några ekonomiska konsekvenser, men det borde det göra. På lite sikt borde det innebära vissa åtaganden för regionen.

Vi vill i stort sett tillstyrka förslaget, men vi har ändå ett eget förslag till beslut eftersom det finns några saker som vi vill lyfta fram. Till exempel tycker vi att handlingsplanerna, som är själva verkstan, ska antas av regionstyrelsen eftersom det handlar om viktiga frågor som vi vill att politikerna ska kunna ta ställning till. Vi anser att det är viktigt att även personalen är involverad. Vi vet hur det ser ut i dag när det gäller personalen, att många har svårt att hinna med. De måste kunna kombinera arbete med forskning och kompetensutveckling. Det tror vi är viktigt för att detta verkligen ska få ett lyft på bredden.

Det som står i ärendet är att det är en svårighet och en utmaning att en så stor del av det patientnära arbetet är utlagt på olika aktörer. Privatiseringen, uppsplittringen, kan innebära svårigheter när det gäller forskning. Det är viktigt att forskningen inte separeras från kunskapen och kunskapsspridningen. Vi vill gärna ha in i beslutet att det ska vara med och vill ge ett uppdrag till regiondirektören att utreda ifall kraven på obligatoriskt utbyte och samarbete behöver förtydligas.

Som sagt, vi tror att det måste till mycket samverkan och samarbete mellan alla olika aktörer, och då måste regionen ta ledningen. Vi välkomnar förslaget och ser fram emot ett viktigt utvecklingsarbete, men vi ser också vissa problem som vi skulle vilja lyfta fram. Därför yrkar jag bifall till Vänsterpartiets förslag till beslut.

Anförande nr 197
Victor Harju (S): Ordförande, ledamöter! Jag vill instämma i att ärendet i grunden är bra. Vi tycker dock att det finns saker att bygga vidare på. Därför lägger vi fram vårt förslag i dag.

Vi tycker bland annat att vi behöver sätta upp ett mål när det gäller forskningsanslagen. Vi tycker att 1 procent, som det tidigare rört sig om, har varit bra, men anslaget har med tiden kommit allt längre ifrån det. Vi tycker också att det behöver tas ett helhetsgrepp nu när vi ser en omställning av sjukvården. När mer vård bedrivs utanför sjukhusen måste forskningsmedlen, liksom styrningen, hänga med. Då behöver vi satsa extra på forskning i primärvården, i specialistvården och liknande utanför sjukhusen. Det kan inte vara frivilligt att det ska ingå i forskningsuppdraget, alltså att ta del av det.

Jag vill därför yrka bifall till Socialdemokraternas förslag till beslut men vill samtidigt understryka att det finns mycket bra i det arbete som är gjort, och jag tror att det finns mycket bra som vi kan enas om framöver.

Anförande nr 198
Robert Johansson (S): Herr ordförande, kära fullmäktigeledamöter och åhörare! Karolinska Institutet och Kungliga Tekniska högskolan står tillsammans för 40—50 procent av all medicinsk forskning i Sverige. Basen för forskning, och i förlängningen en stark life science-sektor, är i grunden god. Vi har en unik konkurrensfördel gentemot andra regioner. Det beror på att vi inte haft någon hög nivå av privatpraktiserande läkare. Vi kan följa en patient från att hen kommer med sina symtom till primärvården och sedan vidare genom hela vårdkedjan, ända upp till universitetssjukhuset. Det gör att vi lättare kan beskriva förloppen och varför gener och omgivning ger de utfall de gör. En annan fördel är att vi kan följa patienter över tid genom våra kvalitetsregister och biobanker. Vi har stora dataset med både nämnardata och täljardata. Därför vill många läkemedelsföretag samarbeta med oss. På det sättet har vi goda förutsättningar.

Problemet är att vi genom politiska beslut systematiskt håller på att försvåra dessa goda förutsättningar genom att inte ställa samma krav på privata som på offentliga vårdgivare. Den specialiserade vården flyttas alltmer ut till separata vårdenheter som inte kommunicerar med varandra, som inte kravställs för att bidra till utveckling och forskning och inte har samma journalsystem. Våra fördelar håller alltså på att systematiskt försvinna.

Forskningen inom hud samt öron, näsa, hals är i dag mycket svag. En av de forskare jag pratat med vid Karolinska Institutet använde till och med orden — nu citerar jag honom — i princip död och det är regionens agerande som skapat detta. Jag kan inte värdera om den är ”i princip död” men jag kan notera att flera tunga forskare skrivit många artiklar om detta, både i fackpressen och i de stora morgontidningarna. Det handlar inte om att vi är emot privata vårdgivare, även om jag tror att en del partier i den här församlingen gärna vill försöka skriva oss på näsan att så är fallet.

Nej, nej, nej. Det handlar om att man satt konkurrens som ledord före samarbete. Det handlar om att man inte ställt samma krav på privata som på offentliga aktörer när det kommer till att delta i forsknings- och utbildningsuppdraget. Och det handlar om att hälsodata inte har setts som en strategisk resurs för en stark life science-sektor i vår region. Det senare har man börjat råda bot på genom införandet av Centrum för hälsodata, men det räcker inte. Det måste även till tydliga krav på indata och tydliga krav på gemensamma IT-lösningar även för privata vårdgivare. Men framför allt behövs det en arena för samverkan. När jag träffat företrädare för branschen och universitetet har de varit tydliga med att problemen kring hälsodata, personuppgifter och lagstiftning är att ett företag gör en bedömning, branschorganisationen en annan, KI en tredje, KTH en fjärde, Danderyds sjukhus en femte, RLK en sjätte, och på det sättet fortsätter det.

Jag tycker att det är jättebra skrivningar i majoritetens förslag om samverkan, men det jag saknar och som vi har i vårt förslag är arenor för detta. Precis som jag också gillar formuleringen att alla vårdgivare ska delta i forskning är jag rädd för att det inte räcker om vi inte sätter kraft bakom orden. Vem bestämmer när det är relevant? Vad händer när

vårdgivarna och förvaltningen inte är överens? Vilka krav finns på samarbete och att stå på varandras axlar? Därför tror jag att vårt förslag skulle kunna vara det förslag som filar ned de kanter som finns i det förslag som ni lägger fram och som i grunden är ett väldigt, väldigt bra förslag. Men en del saker behöver putsas upp.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas förslag.

Anförande nr 199
M a r i a F ä l t (KD): Herr ordförande och alla fullmäktigeledamöter runt om i Stockholms län! Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till life science-strategin. Jag tycker att det är ett mycket viktigt steg till att identifiera insatsområden och även konkreta åtgärder för att flytta fram Region Stockholms positioner inom dessa områden. Det är mycket viktigt att strategin kompletteras med handlingsplaner — vi hörde Daniel Forslund berätta att så redan sker — men också att det finns delmål för att ta steg framåt. Vi behöver hela tiden förstärka och bibehålla vård, det vill säga Region Stockholms del av Stockholmsregionens position som en framträdande plats i Europa gällande innovation och entreprenörskap. Då tycker jag och Kristdemokraterna att den här strategin är en väsentlig pusselbit i arbetet med att erövra eller återerövra den positionen i Europa.

Jag som vice ordförande i innovationsutskottet kommer att med stort intresse följa strategin, handlingsplanerna och andra åtgärder som tar sin utgångspunkt i strategin.

Anförande nr 200
M i c h a e l a H a g a (C): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Under dagens fullmäktigesammanträde kommer vi att fatta beslut om life science-strategin och i kommande ärenden också om näringslivs- och tillväxtstrategin. Det är viktiga dokument och inriktningar för att på olika sätt stärka Stockholmsregionens tillväxt och attraktionskraft. Den här strategin är viktig, inte bara för att stärka den viktiga exportnäringen, som några av oss har nämnt tidigare och som är kopplad till life science, utan också för att stödja välfärden och även vara en del av ett viktigt nationellt arbete inom samma område.

Vi kan verkligen slå oss för bröstet med den framstående forskning som bedrivs i vår region. Strategin beskriver också målbilden för framtiden där vi höjer ambitionerna och identifierar vilka utvecklingsbehov som finns. Om vi ska vara konkurrenskraftiga i ett internationellt perspektiv är vår regions arbete en viktig pusselbit. Därför ska vi givetvis göra vad vi kan för att vara världsledande inom life science och som forskningsregion där vi möjliggör för fler kliniska studier. Vi har väl fungerande upparbetade nätverk där den tekniska utvecklingen är en viktig nyckel till framgång. Det här arbetet ska givetvis även vara till gagn för den kompetens och personal som finns inom sektorn. Den ska också vara till gagn för de patienter som finns här. Med den kunskap som vi bygger upp kan vi bidra till att utveckla vetenskaper och initiativ, vilket förbättrar livet och hälsan för fler.

Det är när näringsliv, akademi, hälso- och sjukvård går samman och skapar dessa samarbeten som vi kan driva en utveckling och också forskningsprojekt som annars inte är möjliga. Det är viktigt att satsa på den infrastruktur och de kluster som bidrar till det tillsammans med testlabb och demonstrationsmiljöer. Det är viktigt för både start-ups och etablerade företag. Det är också viktigt för att vi ska kunna dra lärdomar och ta vara på erfarenheterna.

Vi tar nu ett viktigt steg för det fortsatta arbetet och givetvis för att investeringar ska trivas i vår region, för att både nystartade och etablerade företag ska vara kvar och växa och för att hälso- och sjukvården samt akademin i vår region ska stärkas. Vi som region kommer inte att kunna göra det arbetet själva. Förutom den samverkan som finns mellan akademi, näringsliv och det offentliga som beskrivs i strategin krävs också samverkan med andra regioner samt

även en nationell handlingsplan. Det är viktigt med den sammanhållande regionala strategin, och det är glädjande att den nu står inför ett antagande. Det ska bli spännande att följa det arbetet.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 201
Susanne Nordling (MP): Herr ordförande och fullmäktigeledamöter! Från Miljöpartiets sida välkomnar vi life science-strategin. Den ger tydlighet och struktur så att vården, akademin och näringslivet kan samverka för att bästa möjliga vård ska kunna utvecklas och innoveras i Region Stockholm för patienternas bästa. Vi har i Sverige en nationell life science-strategi som sätter Sverige på kartan internationellt och givetvis också Region Stockholm som Sveriges största region med vårdansvar. Med den tredje största näringslivssektorn som just finns inom life science behöver vi givetvis möta upp marknaden och området för en hållbar utveckling för life science i god samverkan med vården, näringslivet och akademin.

Det behövs en hållbar tillväxt inom life science. Då pratar vi om flera olika perspektiv. Det är en förutsättning för att i hela vårdkedjan kunna jobba med life science, det vill säga från det främjande och förebyggande perspektivet för hälsa till högspecialiserad vård, att forskningen i hela denna vårdkedja fortsätter att vara fri, fri forskning, att det finns förutsättningar för entreprenörer och innovatörer att kunna samverka med vården och forskare, att det finns förutsättningar för att på ett säkert sätt kunna forska på hälsodata, att det finns förutsättningar för företag att hitta personal och forskare som kan utvecklas i en struktur som främjar ett livslångt lärande, att det finns förutsättningar för en digital infrastruktur som möjliggör vård och forskning med snabb digital analys i en säkrad datamiljö, att det finns förutsättningar för att samverka nationellt mellan regioner i Sverige men också internationellt och att det finns förutsättningar för tvärsektoriell samverkan mellan innovatörer, vård och akademi, att det inte är stuprörsverksamheter utan life science som utvecklas i det tvärsektoriella arbetet och kontaktytorna.

Från Miljöpartiet ser vi fram emot det konkreta arbetet i handlingsplanerna som ger resultat efter att strategin är antagen. Men just nu hanterar vi strategin, och vi yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 202
Daniel Forslund (L): Herr ordförande! Tack till samtliga talare för fint stöd i den här viktiga frågan! Det bådar gott att vi så brett politiskt kan diskutera en så viktig fråga för vår region. Det faller nu på oss att ge dem det mandat och de medel som behövs för att framför allt hälso- och sjukvården ska kunna medverka i detta arbete på ett bra sätt. Det ser vi fram emot att diskutera vidare.

Jag vill bara kommentera en sak som handlar om de olika strategier som finns och som ligger nära denna strategi. Det nämndes också i debatten. Jag vill bara informera om att vi har haft ett väldigt nära samarbete mellan arbetet med life science-strategin och det arbete som handlar om nästa beslutsärende, nämligen näringslivs- och tillväxtstrategin. De har gått hand i hand och synkats väldigt nära på både tjänstemannanivå och politisk nivå. Båda dessa strategier handlar om hela Stockholmsregionen som geografiskt område och om hur vi ska kunna arbeta med att stödja alla aktörer på ett bra sätt och skapa de dialoger som krävs för att nå framgång på både näringslivs- och tillväxtsidan och på life science-sidan.

Vi har också tre andra strategier som riktar sig mer internt i vår organisation, nämligen vår innovationsstrategi, vår kommande forsknings- och utvecklingsstrategi och vår digitaliseringsstrategi. Alla dessa strategier stöder varandra som pusselbitar genom att lösa olika delar i det omfattande arbetet framåt.

Det är alltså inte en beslutsförvirring eller en stor mängd av strategier som inte går i takt, utan vi har verkligen mödosamt lagt en helhetsbild för att täcka in alltifrån tekniska delar till juridiska och etiska aspekter liksom mer processdelar för att nå framgång på det här området. Det har också varit ett bra arbetssätt som jag tror att vi kan använda vid kommande beslutstillfällen.

Anförande nr 203
R e g i o n r å d e t Nässén (M): Herr ordförande! Jag vill bara som ledamot i utskottet yrka bifall till förslaget och instämma i den positiva diskussion som har varit. Tack till ordföranden Daniel för ett gott arbete! Jag vill också påminna om det positiva i att vi talar om investeringar i forskning och utveckling, vilket kommer att vara en väldigt viktig framtidsfråga. Men jag vill samtidigt ändå vara lite tråkig och påminna om till exempel Socialdemokraternas budgetförslag, där det fanns en stor minuspost på regionstyrelsens anslag, som ju mycket av våra forskningsmedel finansieras genom. Det var 500 miljoner kronor mindre där. Skulle man slå ut det proportionellt på regionstyrelsens olika verksamheter är det 180 miljoner kronor mindre till forskning, men detta kommer säkert att rättas till i kommande budget.

Anförande nr 204
R e g i o n r å d e t Hadzialic (S): Fru ordförande! Tack för tålamodet när tekniken strular. Jag uppskattar det. Tobias, vi skär inte ned på sjukvården i vårt budgetförslag. Vi lägger en budget i balans. Vi skjuter till mer pengar till sjukvården. Men sedan prioriterar vi på ett annat vis än Moderaterna och er koalition gör. Vi vill ju se en successiv förskjutning från de privata vårdvalsmarknaderna till den offentligt drivna sjukvården, inte minst sjukvården, vårdcentralerna, primärvården och så vidare. Vi står också upp för valfriheten, men vi vill se mer balans i systemet. I detta handlar det också om att exempelvis ha likvärdiga forskningskrav på såväl de offentligt drivna som de privat drivna vårdbolagen. Det handlar om en likvärdig sjukvård, likvärdig forskning och om att all skattefinansierad verksamhet ska jobba ändamålsenligt.

Anförande nr 205
R e g i o n r å d e t Nässén (M): Fru ordförande! Som sagt tycker jag att det har varit en positiv och bra diskussion, och det ser ut som om vi till stor del är eniga i dessa viktiga framtidsfrågor. Vad jag påpekade var just talet om att stärka finansieringen till forskning, som det inte går att få ihop på något annat sätt om man tittar på budgeten för regionstyrelsen, som var 500 miljoner kronor mindre i Socialdemokraternas budgetförslag. Slår man ut det på alla områden blir det 180 miljoner kronor mindre till forskning. Men återigen: Detta kommer säkert att rättas till i kommande budgetar med tanke på dagens debatt i ärendet.

Anförande nr 206
R e g i o n r å d e t Hadzialic (S): Jag kan replikera lite kort. Tack för god ton och dialog, Tobias! Som du säger är det en framåtsyftande fråga, och vi ämnar återkomma till finansiering av just den här budgetposten i vårt nästa budgetförslag. Men jag ville ändå säga några ord om vårt föregående budgetförslag och hur vi resonerade där.

Anförande nr 207
Rolf Lindell (S): Ur högtalarna har det strömmat ganska ljuv musik under den här diskussionen. Det visar att regionen kan samla sig när det gäller väldigt viktiga strategiska beslut och framtidsbeslut och inte alltid klösa ögonen ur varandra. Jag tror också att det är ljuv musik för forskarsamhället att vi politiker på det här sättet kan samla oss om vi nu ska spela en roll på den nationella arenan med de möjligheter som vi har.

Låt mig bara vara lite trivial och påpeka att dessa verksamheter också kommer att behöva bedrivas i fastigheter och på mark, och då sitter vi på en juvel i form av Hagastaden och de områden som vi har där. Vi har sedan länge krävt att just för att ha rådighet inför framtiden med den här typen av satsningar hålla an med försäljningar av fastigheter och mark i Hagastaden. Vi vill att man ska ta bort gamla Karolinska från listan över försäljningar. Jag tror att det vore guld värt om vi verkligen såg till att behålla de möjligheter vi har framöver att rent fysiskt inhysa den verksamhet som nu ska bedrivas. Jag tror att det är väldigt viktigt framöver, och jag tror att många är glada över vår enighet och vår vilja att hantera detta strategiskt.

## § 104 Förslag till Näringslivs- och tillväxtstrategi för Stockholmsregionen. Förslag 2021:42 RS 2020-0780

Anförande nr 208
Regionrådet Hemming (C): Fru ordförande! Jag burkar säga att Sverige har världens bästa entreprenörer, väldens bästa företag och världens bästa industri. Stockholmsregionen har de bästa entreprenörerna i Sverige. Detta är ett påstående som stöds av ett dussintal index och jämförelser. Stockholm och Sverige har inte heller så dåligt företagsklimat, men dyker man ned i indexen kan man konstatera att företagarna i Stockholm och Sverige är bättre än företagsklimatet.

Dessa lysande företagare och entreprenörer är en tillgång för hela vår region och en avgörande förutsättning för välstånd, välfärd och en framgångsrik resa mot ett hållbart samhälle. Ett samhälle kan väl knappast ha ett stoltare adelsmärke än att invånarna är idérika, kunniga, handlingskraftiga och tar egna initiativ för att förbättra varor, tjänster och i förlängningen hela samhället.

Fru ordförande! Stockholmsregionen har en ledande position i arbetet när det gäller att minska miljö- och klimatpåverkan. Detta är en resa där den längsta distansen återstår, men det är ett faktum att arbetet för hållbarhet både ger uppgifter för näringslivet och skapar affärsmöjligheter. Det är en chans som ska tas till vara. Det är ingen skam att bli rik på att göra rätt. Starka partnerskap kring klimatfärdplanen, elektrifieringen av transporter och hållbar produktion är viktiga för både miljön och jobben.

Varför sitter jag då här och säger allt detta som vi alla redan vet? Jo, för att vi alltid vill ta nästa steg och bli ännu bättre. Den nya näringsliv- och tillväxtstrategin ska vara en instruktionsbok för hur alla regionala aktörer, privata som offentliga, ska arbeta för att aldrig förlora fokus på att hela tiden bli lite bättre. Våra insatser ska möjliggöra för fler företag att ta nästa stora steg, oavsett om det handlar om ett konditori som vill utöka sin verksamhet från Skogås till City eller om ett spelföretag som vill slå sig in på den europeiska marknaden. Fler företag ska kunna få rådgivning för expansion och i tider av kris, och alla invånare ska ha möjlighet att driva företag överallt, oavsett om det är på Kungsholmen, i Hjulsta eller på Utö. VI ska dessutom skapa en arbetsmarknad där det är lätt för rätt person att hitta till rätt jobb.

Även om Stockholmsregionen leder EU:s konkurrenskraftsliga måste vi vara medvetna om att vår region har stora problem som försvårar för företag att anställa, driva verksamhet och växa. Bostadsbristen är akut och försvårar anställningar. Trängseln i trafiken är besvärande och dyr. Vi har problem med kriminalitet som skapar extrem osäkerhet och otrygghet för många företagare. Vi har människor långt utanför arbetsmarknaden och andra som har förlorat jobbet i pandemin. Dessa problem har sina egna processer och kan inte lösas primärt av den här strategin. Men näringslivsperspektivet adderar ett blytungt argument för att problemen måste lösas. Vi får inte en stund bedra oss i att vart och ett av dessa problem kostar oss företag, jobb och välfärd.

Fru ordförande! Att bidra till ett utbildningssystem som löser kompetensbristen och förbättrar kompetensförsörjningen är en stor utmaning där regionen redan är starkt engagerad. Det finns ingen region i Sverige som är så beroende av internationell rekrytering av arbetskraft och talanger. Här finns mycket att göra med ett migrationsverk med notoriskt långa handläggningstider. Jag vill också vädja till regering och riksdag att inte försvåra tillgången till internationell arbetskraft, som våra företag behöver och som uppenbarligen inte kan tillgodoses inom landet.

Näringslivs- och tillväxtstrategin har inte tillkommit i ett vakuum. Den ska förverkligas i en komplex region med många aktörer som redan gör goda insatser. VI ska jacka i och komplettera, inte tränga ut sådana insatser som redan görs, inte minst av Stockholm Business Region och Invest Stockholm. För konkurrens är bra i näringslivet, men inte alltid mellan olika skattefinansierade näringslivsinsatser,

Med dagens beslut ser jag fram emot att vi börjar nästa steg. Nu ska det tas fram handlingsplaner för att fördjupa och förenkla denna breda instruktionsbok. Låt oss nu inspireras av våra entreprenörer och företagare genom att prestigelöst och handlingskraftigt ytterligare stärka vår redan starka ställning. Darra, Paris, London, New York och Shanghai — här kommer vi! Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 209
Regionrådet Hadzialic (S): Fru ordförande! Man blir upplyft av den energi som Gustav Hemming uppvisar. Från oppositionens sida strör vi sällan beröm över ärenden i regionfullmäktige, men i dag har jag anledning att berömma även det här ärendet och förslaget till näringslivsstrategi. Vi socialdemokrater ser att förslaget har en god bredd och täcker flera olika perspektiv från det regionala till det nationella och även det internationella, vilket verkligen behövs om man ska tala om konkurrenskraftigt näringsliv.

Vi välkomnar alltså huvudförslaget och tycker att det är bra. Samtidigt har vi ett par egna kompletterande förslag som vi tror att strategin hade kunnat stärkas av. Jag vill lyfta fram två av de perspektiv som vi tar upp i vårt förslag, och min kollega Robert Johansson kommer att komplettera med resten.

De två punkter jag ämnar ta upp är för det första att vi, precis som i life science-ärendet, anser att regionledningen verkligen behöver ta på sig ledartröjan när det gäller tillväxtfrågor. Vi ser gärna att ett tillväxtråd eller motsvarande inrättas direkt under regionledningen för att på så vis skapa en systematisk kontaktyta mellan politiken på högsta möjliga strategiska nivå gentemot viktiga branscher, må det vara life science, transportsektorn etcetera. Vi vet att det finns sådana önskemål från näringslivet. Vi har också haft en strukturerad dialog med dem under lång tid. Det man framhäver är ofta att man upplever att kontaktytorna gentemot Region Stockholm är fragmenterade, och man hade velat ha någon form av strategisk ingång, så att man sedan kan få ett systematiskt flöde genom hela verksamheten när det gäller tillväxt- och näringslivsfrågor. Det är det ena.

Den andra punkten är att vi menar att arbetet med att stärka Stockholmsregionens internationella konkurrenskraft även bör innehålla en ansats om att aktivt rekrytera etableringar till regionen. Det kan handla om företag, institutioner, lärosäten och så vidare. Det kan också handla om kompetens och den så kallade talangförsörjningen. Många europeiska storstadsregioner har arbetat på detta vis, inte minst i spåren av Brexit. För att knyta an till det som Gustav avslutade med ser vi att Berlin, Paris, Amsterdam och Dublin jobbar väldigt aktivt i det här avseendet. Jag ska lyfta fram ett konkret exempel. Berlin har lyckats rekrytera The Cambridge från Storbritannien när lärosätet letade efter en etablering post-brexit för att bibehålla sin EU-finansiering. Det är bara ett litet exempel i sammanhanget, men det finns all anledning för Region Stockholm att ge sig ut i världen och fundera på vilka etableringar vi kan få hem. Vi har resonerat om att man exempelvis skulle kunna införa en sorts task force som får i uppgift att jobba med detta.

Detta är i sammanhanget en enkel åtgärd som kan ge stora effekter för den regionala tillväxten och jobbskapandet i regionen. Vi ser också att Region Stockholm hade varit en naturlig part för att ta sig an helhetsansvaret tillsammans med Stockholms stad och andra kommuner i länet. Vi kan fundera på hur framtidens bolag, kompetens, lärosäten och institutioner skulle kunna finna ett naturligt hem här i Region Stockholm.

Anförande nr 210
Regionrådet Hemming (C): Det är ju bra att vi har ett engagemang över blockgränserna för näringslivsfrågorna. Samtidigt vill jag ändå säga att det ena av de här två förslagen redan så att säga skuggas in av näringslivsstrategin. Ett råd kan nämligen bli aktuellt, men det är en känslig miljö att träda in i där det redan finns starka aktörer. Den frågan får vi nog återkomma till.

När det gäller detta med en task force för att rekrytera håller jag med om att det är en jätteviktig uppgift. Men jag tror att det blir svårt att konkurrera med Stockholm Business Region i det arbetet. Där ska vi nog snarare in i deras arbete och söka ett gott samarbete. Det är ju egentligen just de här frågorna som Stockholm Business Region arbetar målmedvetet med. Mycket kan naturligtvis göras bättre, och vi måste se till att lära oss av andra regioner, men just där är det svårt att se att Region Stockholm skulle ta ledarskapet. Det pågår redan ett starkt och välförankrat arbete, och vi ska snarare samarbeta med det.

Anförande nr 211
Regionrådet Hadzialic (S): Fru ordförande! Vad gäller rådet, Gustav, tror jag att det finns anledning att snegla på det som regeringen har gjort med innovationsrådet. Det har verkligen funkat ganska väl, men det finns säkert mer att önska, och man kan fundera på detta med ledning och styrning, men jag tror att vi skulle behöva något liknande här i regionen. Låt mig ta ett exempel. Jag träffade ett stort läkemedelsföretag nyligen. De sade att när de vill tala om forskning och innovation här i regionen måste de vända sig till enskilda aktörer inom systemet för att komma någon vart. Det skulle behövas en enhetlig väg in, som sedan skulle kunna se till att det blir full effekt in i systemet. Jag tror att vi skulle kunna hitta den kontaktyta som skapar starkare effekt i hela systemet.

Men jag hör att du är positiv till det, Gustav, så vi kan säkert resonera oss fram till detta i något annat sammanhang. Sedan håller jag med om vad du säger om Stockholm Business Region. Vi hade detta i åtanke när vi resonerade om vårt förslag, men vi ville främst sätta fingret på att det finns ett problem i att man inte arbetar tillräckligt aktivt med rekrytering.

Anförande nr 212
Regionrådet Hemming (C): Jag vill bara nämna att det framgår av strategin att i processen med framtagandet har ett tydligt behov av en regional samordning av regionala utvecklingsfrågor lyfts fram. Det som efterfrågas är både ett forum på hög nivå för styrning och ledning med ledande aktörer och beslutsfattare såväl som samverkan för konkreta insatser och så vidare. Detta står i strategin. Som jag ser det är det vi nu har tagit fram en strategi som ska följas av handling och handlingsplaner. Sedan är det nog inte en helt enkel uppgift att skapa ett sådant råd i en diversifierad region som Stockholmsregionen, där det redan finns andra aktörer. Men Region Stockholm måste absolut vara med i det här arbetet. Där tror jag att vi återkommer.

Frågan om en väg in och att hitta rätt ser jag mer som en fråga om innovationssystemet, innovationsarbetet och strategierna för hur vi själva lägger upp arbetet. Men det är viktiga frågor.

Anförande nr 213
Leif Gripestam (M): Jag vill börja med att yrka bifall till regionstyrelsens förslag till näringslivs och tillväxtstrategi för Region Stockholm. Det viktigaste för mig är fasta spelregler. Ju mindre politik och ju mindre politisk inblandning, desto bättre. Företag sköter sig bäst själva. Jag tycker att det är viktigt att ha med sig det. Man ska inte tro alltför mycket på politikens möjligheter i det här avseendet. Vi har under pandemin sett något som ändrat spelplanen fullständigt, och då var det viktigt att rikspolitiken och också en del kommuner och regioner kunde gå in och göra saker, men i generella termer är det viktigt att politiken i grund och botten lägger sig i så lite som möjligt.

Med detta sagt lever näringslivet i symbios med politik och med samhället i övrigt och med alla som bor i vår region. Det är många viktiga frågor som tas upp i strategin: infrastruktur, kompetensförsörjning, bostadsfrågor, digitalisering, elektrifiering, trygghet och så vidare. Ordet strategi förbinder dessa.

Stockholm är ju mycket framgångsrikt i konkurrensen i ett internationell perspektiv redan som det är. Just i det avseendet vill jag fästa uppmärksamheten på detta med internationell utblick och de internationella möjligheterna att utvecklas. PÅ ett område är vi faktiskt inte så pigga och alerta som vi borde vara, och det är inom flygsektorn, som ju är oerhört viktig. Som väl är kan vi se att flygbranschen nu är på väg tillbaka efter pandemin. På kartor över världen ser man att det nu är nästan lika mycket flygrörelser som före pandemin, även om strukturerna och mixen är lite annorlunda. Det var ju väldigt besvärligt när flygbranschen störtdök. Man ska komma ihåg att en tredjedel av Sveriges exportvärde går med flygfrakt. Det är en miljard kronor varje dag som skickas med flygfrakt från Sverige. Flygbranschen har alltså en enorm betydelse.

Detta, tillsammans med frihetsfrågor för att människor ska röra sig och mötas, är något som inte får underskattas. Därför måste regionen tillsammans med staten se till att flygverksamheten i vår region utvecklas. Här är konkurrensen stenhård, och vi ser hur till exempel Danmark, Norge och Finland i vår absoluta närhet lägger ned väldigt mycket energi på att utvecklas flyg. Här ligger vi efter. Här måste vi tillsammans försöka få fart på utvecklingen. Det handlar om både Arlanda och Bromma och om fler internationella flygförbindelser. Vi behöver bättre kommunikationer med flygplatserna. Inte minst gäller det Arlanda. E4 behöver breddas. Vi behöver kollektivtrafiksatsningar på Roslagsbanan och satsningar på förbindelser från Märsta till Arlanda och så vidare, liksom inom Arlanda.

Internationella företag vill ligga flygplatsnära. Det krävs snabba kontakter och snabba möjligheter att träffas. Jag vill särskilt understryka hur viktigt det är att vi nu tillsammans ser till att utveckla flygsektorn i Stockholmsregionen för näringslivets skull, för individernas skull och för alla kontakter som skapar nya jobb och nya möjligheter. Det är fantastiskt viktigt.

Jag tycker att det är en jättebra strategi. Jag vill återigen yrka bifall till näringslivs- och tillväxtstrategin. Som sagt är det väldigt viktigt med näringslivet, och nu ska det utvecklas vidare på olika sätt.

Anförande nr 214
Malin Fijen Pacsay (MP): Fru ordförande, åhörare och ledamöter! Det är intressant att vi alla har lite olika vinklar när det gäller hur vi tänker kring en sådan här strategi. Jag är glad över att vi här i dag har en näringslivsstrategi som på ett tydligare sätt framhåller viken av hållbarhet och omställning i näringslivet. Näringslivet i Stockholm är helt beroende av arbete med hållbarhet och omställning för att kunna överleva och vara fortsatt konkurrenskraftigt.

I dag ställs allt högre krav och förväntningar på hållbarhet, både på oss som enskilda konsumenter och på företagen. Det är bra eftersom det skyndar på omställningen och ökar möjligheterna att nå uppsatta mål. Det innebär också att företag som inte hänger med riskerar att slås ut. Om Stockholmsregionen ska fortsätta att vara en kraftfull motor i svensk ekonomi och ha ett gott välstånd för kommande generationer kan näringslivet inte komma på efterkälken i omställningstakten. Alla måste med.

Innovationsförmågan i vår region är som vi tidigare har sagt stor. Den är så pass stor att andra ekonomiskt starka regioner världen över sneglar på oss och undrar vad vi gör. Men att vara stark är inte statiskt. Vi behöver hela tiden anpassa oss och vara snabbfotade för att kunna möta nya utmaningar. Här ska vi vara glada över att vi har en så stark innovationskraft i vårt län. Det kommer nämligen att vara till stor hjälp när vi ska rädda klimatet och också när vi går in i en nytt grönt ekonomiskt tidevarv. För att vi ska få output av all denna innovationskraft behövs också målmedvetet arbete.

Den näringslivsstrategi som vi ska besluta om i dag har en tydlig koppling till Rufs 2050 och klimatfärdplanen. I strategin har det skett en hel del förbättringar sedan den första remissversionen. Redan i inledningen är det tydligt att hållbarhetsperspektivet behöver följas med hela tiden för att vi ska lyckas. Det har också förtydligats i de inriktningsområden och insatser som återfinns i dokumentet. Exempel på detta är att vi ska främja forskning och innovation när det gäller hållbara varor och tjänster och stödja omställningen i små och medelstora företag.

Låt mig särskilt ta upp det sistnämnda. Små och medelstora företag är ju nycklarna till framtidens arbetsmarknad. Men efter många samtal med företagare står det tydligt för mig att dessa företag ofta saknar resurser i form av ekonomiska medel och även kunskap för att göra den omställning som krävs.

För att näringslivets kompetens ska kunna rustas för framtiden är det viktigt att vi erbjuder stöd till företags omställning och hållbara affärsutveckling. Annars lämnar vi dem på efterkälken och försätter oss själva i en klimatkris och i en ekonomisk kris.

Denna inriktning har redan fått effekt. Förra veckan beviljades vårt och länsstyrelsens samarbete på klimatområdet ytterligare drygt 7,2 miljoner kronor i stöd från React-EU via Tillväxtverket för att stötta små och medelstora företag i deras omställning och skynda på takten. Tack vare hårt arbete med fokus på att gemensamt lösa de utmaningar vi står inför är vi nu i ett läge där vi kan växla upp rejält. Här vill jag särskilt tacka förvaltningen och Klimatkansliet för deras hårda arbete. Utan dem hade det inte gått.

Under de kommande åren kommer fler företag att kunna få stöd och kunskap och nya samarbeten se dagens ljus. På så sätt kan vi inte bara nå nettonollutsläpp i tid och klara klimatet utan även ställa om ekonomin till en mer robust och grön sådan. Det skapar förutsättningar för välstånd och gott liv även för kommande generationer. Vi kan inte vänta — nu kör vi! Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 215
Staffan Norberg (V): Ordförande! Tyvärr kan vi konstatera att den här strategin tämligen ensidigt riktar in sig på att skapa ekonomisk tillväxt. Klimat och miljöfrågor spelar en ganska undanskymd roll i det föreliggande strategiförslaget.

Tesen är att ekonomisk tillväxt och ekologisk tillväxt kan förenas, men många vetenskapliga rapporter pekar på att det i verkligheten inte är möjligt. Den politiska ledningen i Region Stockholm har en problematisk fixering vid att locka hit internationella huvudkontor, vilket leder till ett fokus på internationell tillgänglighet — fler direktflyglinjer till vår region. För oss är det uppenbart att detta är oförenligt med klimatmålen och målen om en hållbar region.

Strategiförslaget fäster stor vikt vid internationella talanger och spetskompetens. Men betydligt viktigare för regionen är att locka de invånare som redan finns här att söka sig till branscher där behovet av utbildad personal är stort. Strategin saknar också skrivningar om hur regionen arbetar med att stärka inkludering av personal med funktionsnedsättningar på arbetsmarknaden. Här gäller att kompetensutveckling måste ske.

Strategiförslaget nämner ingenting om hur de ökade klyftorna i regionen ska minska. I en rapport från Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin visas exempelvis att risken att dö i covid-19 är fyra gånger högre i gruppen med lägst inkomst jämfört med gruppen med högst inkomst. Arbetet med folkhälsofrågor måste därför gå hand i hand med det näringslivsfrämjande arbetet.

När det gäller det regionala tillväxtarbetet yrkar vi på återremiss. Om kravet på återremiss skulle fall deltar vi inte i beslutet. Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets förslag till beslut om att återremittera näringslivs- och tillväxtstrategin för Stockholmsregionen för att inarbeta våra redovisade synpunkter med fokus på en grön, jämlik och rättvis omställning av samhället.

Anförande 216
Regionrådet Hemming (C): Det är inte så förvånande att Vänsterpartiet anlägger perspektivet att en tillväxt- och näringslivsstrategi ska handla om något annat än om tillväxt och näringsliv. jag vill ändå hävda att hållbarhetsperspektivet är en grundbalk som ligger och som har ett utförligt avsnitt i den mest centrala portalen till strategin. Sedan är det klart att vi har andra strategier för folkhälsoarbete, hur vi ska cykla och hur vi ska klara av bostadsbyggande och annat. Däremot markerar vi faktiskt i strategin att det är ett antal viktiga faktorer i länets utveckling som allvarligt kan påverka både tillväxten och näringslivet på ett allvarligt sätt. De måste naturligtvis ha sina egna processer.

Men, som sagt var, detta är en näringslivs- och tillväxtstrategi. Tror man inte på näringsliv och tillväxt är det naturligt att man vill att den ska handla om något annat.

Anförande nr 217
Staffan Norberg (V): Gustav, jag tycker att du har en lite för positiv bild av tillväxt. Regionen skulle må bra av ett lite mer tillväxtkritiskt perspektiv på vår regions utveckling. Mycket av det som sägs är bra, och jag håller med dig i mycket, men jag tror att vi skulle vara bra av att ha en lite mer kritisk inställning till tillväxt i största allmänhet och inte främja en bransch som flyget, som nämns som en central faktor för vår region. Det är den inte

Anförande nr 218
Regionrådet Hemming (C): Det där är en gammal diskussion: Kan man förena ekonomisk tillväxt med ekologisk hållbarhet? Den är väl bra, men ekonomi handlar faktiskt inte bara om materialflöden och om att bryta malm ur gruvorna och flotta timmer och så vidare. Det kan det göra, men den helt avgörande frågan är att vi lyckas styra mot en cirkulär ekonomi och kunna inkludera dessa aktiviteter i våra kretslopp. Det arbetet pågår ju. Inte minst har ICT-sektorn stora möjligheter att bidra med affärsmodeller och gränssnitt som gör det enklare för människor att innesluta sina verksamheter i det ekologiskt hållbara.

Stockholmsregionens framgång kan mycket väl påskynda den globala omställning som behöver ske.

Anförande nr 219
Robert Johansson (S): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Välfärden är en komparativ fördel i kampen om investeringar, jobb och människor. Nationalekonomisk forskning har tydligt visat att stater med välutbyggd, gemensamt finansierad universell välfärd inte har sämre tillväxt, snarare tvärtom. Vill ni inte tro på mig kan jag rekommendera den amerikanske nationalekonomen Peter H. Lindert och hans bok *Välfärdsstatens expansion*.

Trygga människor vågar. Därför är folkhälsa, välfärd, utbildning och rätten till arbete också nyckelfaktorer i att skapa tillväxt och i att skapa mänsklig frigörelse och att minska segregationen, något som i sin tur kommer att minska utanförskap och kriminalitet. Den som ändå väljer det senare ska veta att samhället inte stillatigande kommer att se på utan lagföra de brott som begås.

Att satsa på en stark, universell och gemensamt finansierad välfärd med hög kvalitet är alltså något som kan locka hit människor, företag och kapital. De viktigaste saker vi kan göra är därför att se till att vår region har bra skolor från förskola till universitet, inklusive arbetsmarknadsutbildningar, en behovsstyrd sjukvård utan köer och en social- och äldreomsorg som skapar trygghet när livet gått fel eller vid ålderdom.

Marknaden vill alltid ha förutsägbarhet. Konkret innebär det som exempel att otydlighet kring forskningsmöjligheter eller om kvaliteten i välfärden inte är tillräckligt stark kan leda till att investerare väljer andra regioner. Vi har redan talat lite om detta under det förra ärendet, men det uppsplittrade vårdsystemet och att vissa vårdgivare inte tar forsknings- och utbildningsuppdraget på allvar hotar både tillväxt och kompetensförsörjning. Kliniska prövningar i regionen minskar och kompetensbristen är hög i många delar av vården. Denna trend måste vändas. Här är lika krav på privata och offentliga vårdaktörer, ett särskilt life science-råd och ett näringslivsråd nyckelfaktorer.

Människor vill på samma sätt ha förutsägbarhet. Om en forskare eller löntagare vet att hen inte behöver oroa sig för sitt barns skolgång, vad det kommer att kosta om hen får en stroke eller om bussen går i tid kommer hen också att vara mer kreativ och skapa mervärde för sig själv och andra. Därför är också bristen på bostäder tätt förknippad med företags vilja att investera här och människors vilja att forska, studera och utvecklas här.

Stockholmsregionen är en attraktiv plats att bo och arbeta på. Varje år söker sig tusentals människor hit för att bygga sig ett liv. Här finns något för alla. Här finns stenstad och landsbygd, storstad och naturupplevelser, världsartister och små konstgallerier. De senaste åren har det dock skett ett trendbrott. Flera år i rad har vi haft ett negativt flyttnetto. För Region Stockholm, landets tillväxtmotor, är det väldigt dåliga nyheter. Bostadsbristen är ett av de största hindren för att klara av att utveckla regionen och skapa goda livsvillkor för dem som bor här eller vill flytta hit Det gäller både den strategiska kompetensförsörjning, det vill säga grupper med högt specialiserade yrken och kunskaper, och våra möjligheter att generellt

attrahera all den arbetskraft vår region behöver. Kan inte den som står vid maskinen på Scania eller jobbar ute på åkern på Ekerö få tag i bostad till rimligt pris kommer det att bromsa vår tillväxt.

Regionen behöver minst 22 000 bostäder varje år de närmaste årtiondena. Det pågår också ett viktigt arbete med bostadspolitiska samtal mellan regionen och länets kommuner. Det måste kompletteras med bindande överenskommelser för att få kommunerna att nå de mål de har tagit i hand på och med sanktioner om så inte sker.

Upphandlingar är ett annat sätt för regionen och andra offentliga aktörer att stärka det regionala näringslivet och utveckla en hållbar region. Vid regionens upphandlingar ska det ställas krav om svenska arbetsvillkor och att de upphandlingar vi gör stärker det regionala näringslivet. Vid upphandlingen ska vi gynna nya, klimatsmarta lösningar, och ofta är det de lokalt baserade företagen som har de kvaliteter och kompetens som krävs för att möta sådana krav. Tuffa krav stärker Stockholmsbaserade krav att vinna upphandlingar.

Jag kan också notera att skrivningen från vårt särskilda uttalande före remissrundan, om att klimatutmaningen inte bara handlar om att städa framför egen dörr utan också om att det också kan skapa jobb, är något som man i princip har jobbat in i strategin, och det gläder mig.

Sist men inte minst måste arbetslivskriminaliteten stävjas. Det ska inte gå en enda krona till företag som struntar i svenska lagar eller svenska skatteregler. Det handlar inte minst om att öka konkurrensen inom näringslivet och att det sker på lika villkor. För detta krävs också att antalet underentreprenörsled i bygg- och tjänsteupphandlingar minskar.

Trots en god strategi behövs alltså lite grädde på moset. Allt detta är skäl nog att yrka bifall till Socialdemokraternas tilläggsbeslut.

Anförande nr 220
N i c h o l a s  N i k a n d e r (L): Ordförande! Som redan har sagts finns i vår region en oerhörd bredd i näringslivet. Här finns både elektriker som driver enskild firma och huvudkontoren för stora internationella företag. Här finns både bed and breakfast på avskilda och stilla skärgårdsöar och stora lyxhotell mitt i innerstadens puls. Här finns både hamburgerrestauranger som erbjuder många unga och nyanlända den första foten in på arbetsmarknaden och krogar med stjärnor i Michelinguiden som har kockar på absoluta elitnivå. Här finns både jordbruk som förser oss med mat och industrianläggningar som forskar fram och producerar vår medicin. Kort sagt: I vår region finns det mesta.

Allt detta beror som tur är — eller kanske tyvärr, för oss som sitter här — knappast på oss politiker. Som liberal är jag övertygad om att företagande och entreprenörskap bara är uttryck för den inneboende innovationskraft och kreativitet som finns hos människor. Som politiker borde vår roll vara att skapa förutsättningar för den innovationskraften att leva ut och blomstra. Det kan vi göra genom att undanröja krångliga regler och hinder, genom att skapa en fungerande infrastruktur, genom att göra det lätt att vara med i någon av de många upphandlingar som regionen genomför varje år. Alla dessa exempel och många fler därtill finns i det dokument som vi har att fatta beslut om i dag.

Att genomföra dessa åtgärder gör vi bäst i samverkan mellan regioner, kommuner, akademier, näringslivet och andra aktörer, och vi gör det bäst med en tydlig strategi för hur vi ska gå till väga. Som tur är har vi ett förslag på en sådan strategi framför oss. Därför vill jag yrka bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 221
Lina El-Yafi (V): Vänsterpartiet har varit tydligt i hela processen med framtagandet av strategin. Vi tycker att den har grundläggande brister. Staffan nämnde mycket av vår kritik när det handlar om klimatmålen och tesen om att tillväxt och ekonomisk hållbarhet kan förenas. Likaså är vi kritiska mot fixeringen vid att få huvudkontor till regionen med internationell tillgänglighet och fler direktflyg. För oss är det uppenbart att detta rimmar illa med strävan att nå klimatmålen.

Vi sade tidigt i processen att det var viktigt att fackförbunden skulle vara involverade. Trots detta har man inte fört någon sådan dialog vare sig när man tagit fram strategin eller när man efterlyst synpunkter på den. Det är synd, för de har betydande kunskap när det gäller kompetensförsörjning och omställning. Det gör också att vi saknar viktiga skrivningar om trygga anställningar, kollektivavtal och löner som det går att leva på. Det är ju en förutsättning för ett friskt och hälsosamt liv och också nå målen om en jämlik region.

Vi tycker att det är för stort fokus på att locka hit internationella talanger och spetskompetens. Det är naturligtvis viktigt med spetskompetens, men den utgör inte majoriteten i till exempel industriföretagen Betydligt viktigare för regionens utveckling är att locka de invånare som redan bor i regionen att söka sig till de branscher där behovet är som störst.

Med anledning av detta och det som framgår i vårt förslag till beslut yrkar jag bifall till Vänsterpartiets förslag om att återremittera näringslivs- och tillväxtstrategin.

Anförande nr 222
Khashayar Farmanbar (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Ett välfungerande näringsliv är grunden för vårt välfärdssamhälle. Det skapar arbetstillfällen, det ger viktiga resurser som behövs för att upprätthålla välfärdssamhället och det gör att fler människor har möjlighet att förverkliga sig själva och nå sina drömmars mål. Den här strategin lyfter i huvudsak viktiga frågor, och jag vill berömma stora delar av den, som jag tycker är välskrivna och tar upp många bra saker. Men det finns delar som vi socialdemokrater skulle vilja stärka. Mina partivänner har lyft dessa frågor.

Jag vill från mitt perspektiv ta upp tre punkter. Den ena är bostadsbristen, som skadar kompetensförsörjningen. I dag är bostadsbristen ett av de största hindren för bättre tillväxt. När jag träffar våra stora bolag i regionen och i Nacka, där jag är verksam, pekar de tydligt på bristen på bostäder som något som gör det svårt för dem att rekrytera. Det är brist på hyresrätter som nyutexaminerade studenter med färsk kunskap ska kunna hyra. Det är brist på bostäder till rimligt pris som man inte behöver ha någon jätterik förälder för att bo i.

Rätten till bostad tas upp i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och slås fast i Sveriges grundlag. Den är ett kommunalt ansvar, och så ska det väl förbli. Men vår regins styrka är närheten till varandra. Vi är väldigt många som bor i en kommun men jobbar i en annan. En del av våra invånare har nog inte ens en aning om att de lämnar sin kommun och jobbar någon annanstans. Därför behövs en bättre samordning av bostadsmålen och bostäderna. Om Region Stockholm på allvar ska axla sin roll som region, inte bara som gammal landstingskommun, gäller det att steppa upp när det kommer till bostadsförsörjningen och samordningen med kommunerna.

Den andra punkten är Arlanda. Leif Gripestam lyfte fram behovet av flyget ganska väl, och jag instämmer i det mesta han sade. Ett starkt Arlanda är viktigt för tillväxten i hela Sverige och också för vår region. För den företagare som vill nå en internationell eller nationell marknad är en tydlig, stark flyghubb med samlad kapacitet helt avgörande. Ska vi på allvar ge våra företag samma konkurrenskraft som företag i närheten av Kastrup eller andra storflygplatser behöver vi samla flyglinjerna på just Arlanda. Det räcker inte att fortsätta att

försämra våra företags konkurrenskraft genom att splittra avgångarna mellan Arlanda och till exempel Bromma. Det gäller att släppa hörnflaggan. Det gäller att stärka Arlanda på riktigt och se till att våra företag får samma konkurrensvillkor som deras internationella konkurrenter. Detta kan jag säga av egen erfarenhet, som företagare som varit aktiv i både Norrbotten och Stockholmregionen. Just ett stärkt Arlanda skulle vara oerhört viktigt för att få fler arbetstillfällen, stärkt tillväxt och bättre näringslivsklimat.

Den tredje punkten är digitaliseringen. Jag tror att vi alla är överens om att vi vill tillvarata digitaliseringens kraft för att stärka tillväxten och välfärden. Men för att det ska bli verklighet måste förutsättningar finnas på plats för alla. Fiberutbyggnaden i dess nuvarande form har inte lyckats. Det är en misslyckad modell som har skapat överkapacitet i centrala storstadsdelar men brist på grundläggande kommunikationskapacitet längre ut på landsbygden — och då menar jag landsbygd inom vårt län. Det duger inte för att fortsätta stödja tillväxten.

Företagare på landsbygden från Norrtälje till Nynäshamn ska veta att vi kommer att göra allt för att de ska ha tillgång till jämlik kapacitet och kommunikationsmöjligheter genom digitaliseringen genom att jobba för en infrastruktur som faktiskt uppfyller kraven överallt. Detta är ett av de bästa sätten att underlätta för dem att i sin tur skapa tillväxt. Vi skapar förutsättningen och de skapar tillväxten. Därför vill vi stärka den föreslagna strategin. Jag yrkar bifall till det socialdemokratiska tilläggsförslaget.

Anförande nr 223
Leif Gripestam (M): Fru ordförande! Nu har två socialdemokrater tagit upp bostadsfrågan. Den är verkligen väldigt viktig för Stockholmsregionen. Men det finns tyvärr inlåsningar sedan 1940-talet, som innebär ett slags planhushållning när det gäller bostadspolitiken. Det gör att det är brist. Det är inte för att det är en fri marknad utan för att den bland annat styrs på ett sätt som innebär att Hyresgästföreningen har vetorätt i hyresförhandlingarna. Det har skapat bostadsbrist i 80 år. Vill man göra något åt detta måste man ge marknaden lite mer fria tyglar och se till att bygga bort bostadsbristen. Men detta är ett svart skynke för er. Ni ser inte det som ni själva har skapat.

Ja, vi är helt överens om att Arlanda måste utvecklas. Men den frågan sitter ju fast någonstans. Det händer ju ingenting. Socialdemokraterna sitter i regeringsställning sedan sju år. Vi väntar på att det ska hända något! Får man bara klartecken byggs det ett nytt bagagesystem. Man kommer att investera i nya pirer, i samordning och allt möjligt annat. Men just nu händer ju ingenting. Vi väntar på att regeringen ska agera. Det får man gärna göra snabbt som ögat, för här krävs det långsiktiga beslut. Det går inte att lägga ned Bromma förrän det finns något nytt på plats på Arlanda.

Anförande nr 224
Khashayar Farmanbar (S): Ordförande! Tack, Leif Gripestam, för din replik! Jag tror ärligt talat inte att det blir fler bostäder bara för att det blir svårare för människor att få tag i rimliga hyresrätter. Jag är en av dem som med emfas är emot fastighetsskatten, för den riskerar att dra folk från hus och hem. Den skapar en osäkerhet om det flyttar in rika grannar — om marknadspriset ökar så ökar taxeringsvärdet och därmed också skatten. Det skapar en instabilitet för bostadssituationen. Exakt samma mekanism finns i det som du tar upp med marknadshyror. Det är samma mekanism men en annan målgrupp. En osäkerhet gör att man riskerar att drivas från hus och hem.

Låt oss vara överens om att vara mot både marknadshyror och fastighetsskatt. Ingendera av dem skapar ju några nya bostäder.

När det gäller flyget välkomnar jag ditt inspel med glädje. Jag lovar att jobba i mitt parti för att vi snabbare ska bygga ut Arlanda om du lovar att jobba för att vi ska lägga ned Bromma. Då kan vi vara överens.

Anförande nr 225
Leif Gripestam (M): Poängen här är att det inte går att stänga Bromma, om man nu vill göra det, förrän det finns något utvecklat på Arlanda. Det är en moment-22-situation. Sedan är jag inte säker på att Bromma verkligen ska stängas. Elektrifieringen inom flygbranschen går jättesnabbt. Det kommer att hända massor av saker som gör att resemönstret förändras. Man ska inte ta beslut i ett läge där det har varit en global kris och man inte ser vad som kommer efteråt. Förstör man infrastruktur är det för evigt, och det går inte att bygga ny. Det krävs långsiktiga beslut här. Det krävs en utveckling. Bulldozer måste jobba innan det ens är möjligt att överväga en nedläggning av Bromma.

Anförande nr 226
Khashayar Farmanbar (S): Jag uppskattar engagemanget. Jag dock säga att med tanke på det minst 30-åriga perspektiv vi har oavsett om det gäller Bromma eller Arlanda tror jag att arbetet med båda frågorna behöver ske parallellt. Märk väl att Brommas kapacitet i dagsläget utan problem skulle kunna rymmas inom den befintliga överkapaciteten på Arlanda. Så är det just nu. Detta skulle stärka möjligheterna för till exempel företagare från Luleå — jag var själv företagare där — som behöver åka ut i världen för att göra affärer. Då kan man åka via Arlanda i stället för att behöva åka fram och tillbaka mellan småflygplatser. Jag tror alltså att vi behöver jobba parallellt med de här resurserna.

Anförande nr 227
Carl Johan Schiller (KD): Fru ordförande! Jag tror att alla fullmäktigeförsamlingar runt om i Sverige mår bra av att ha en sådan här punkt på dagordningen, en punkt som lite grand påminner om varifrån pengarna kommer.

Vi sitter här och argumenterar för det ena och det andra, men det finns ju ingen kaka att fördela – oavsett om det handlar om den fjärde banan på Arlanda eller om det handlar om solceller på sjukhustaken –, det finns ingen kaka att fördela om vi inte har ett livskraftigt näringsliv. Om en hel del av de företagare runt om i länet som det senaste året har kämpat för att överleva – vissa har tyvärr sett sina livsverk gå omkull –, om de hörde företrädare här inne säga att vi nog behöver lite mindre tillväxt, lite mindre näringsliv så tror jag att de skulle anse att det börjar närma sig en ren förolämpning.

Företagande handlar inte om att suga ut de sista resurserna ur vår planet utan om att förverkliga sin dröm, säkerställa sin försörjning, skapa försörjning för andra och samtidigt bidra till vår gemensamma kaka. Jag vill ge en stor eloge till alla våra företagare – särskilt efter det här året!

Jag önskar att konflikten här inne kunde handla mindre om hur vi spenderar de pengar som näringslivet skapar och mer handla om hur vi ska skapa goda möjligheter för dem att verka i vår region.

Alla kriser lämnar en ny ordning efter sig, så att säga. Så kommer det att vara med covid-19-viruset också. Jag tror att det är otroligt viktigt med stor lyhördhet från Region Stockholm och från länets alla kommuner i frågan om hur framtidens näringsliv ska vara. Att fatta stora beslut som till exempel det som just diskuterades om Bromma flygplats i ett sådant här läge är direkt olämpligt. Det är också lika kortsiktigt att tro allt kommer att bli som det var, eftersom en hel del av till exempel de resor som har gått från Bromma och från Arlanda eller med tåg helt säkert kommer att ersättas med digitala möten. Och mängder av andra saker kommer att hända.

Så låt oss nu lyssna in näringslivet och vad de anser de behövs och sedan agera så fort det absolut bara går.

En fråga som jag, precis som många andra, vill ta upp till debatt är den om bostäder. Den frågan var viktig före covid-19-pandemin, det har varit ännu viktigare under pandemin och det kommer att bli viktigt i framtiden också. Jag tror att vi även på det här området kommer att se förändringar, nu när diskussionen har kommit upp om hur vi vill bo, vilka boende-miljöer vi vill skapa. Det är nämligen väldigt många människor i vår region som bor i lägenhet fast de egentligen önskar bo i en annan miljö, i radhus eller i villa. Och när man bor lite större och jobbar hemma lite mer så skapar det också nya förutsättningar för näringslivet. Till exempel har det lokala centrumet på Lidingö, där jag bor, ökar sin omsättning under pandemin eftersom folk har varit hemma, och det i sin tur skapar nya affärer.

Även i det här avseendet kommer vi att se en hel del förändringar, och jag hoppas att vi kan ta till oss dem och anamma den nya inriktning som blir följden.

Likadant är det med transportområdet. Väldigt mycket har sagts, och jag ska inte upprepa det, men det kommer att bli jätteviktigt när vi och hela världen nu vaknar upp att vi är med på tåget, som det heter, och skapar det nya infrastruktursamband som behövs både inom länet och till länet från omgivningen.

Avslutningsvis vill jag beröra en fråga som är väldigt viktig och som inte har diskuterats så mycket hittills, och det är elförsörjningen och den omställning som vi befinner oss i. Att vi inte skulle ha tillräckligt mycket elkraft är ett stort hot mot Stockholm och vår tillväxt. I den här frågan kan vi inte hamna i ett skyttegravskrig och diskutera om det ska vara kärnkraft eller solceller – vi kommer att behöva både och. Vi kommer att behöva mängder av olika lösningar, och det gäller att alla de här delarna komma fram på ett väldigt bra sätt.

Med detta vill jag yrka bifall till förslaget!

Anförande nr 228
Regionrådet Hemming (C): Jag vill börja med att tacka för debatten! Det är väldigt bra att bostadsfrågan har fått ta plats i den här diskussionen eftersom det är en väldigt viktig fråga när det gäller vår förmåga att klara förutsättningarna för vår arbetsmarknad och vårt företagande och våra entreprenörer.

Jag vill ändå passa på att säga att det inte är genom själva näringslivs- och tillväxtstrategin som vi löser frågan om bostäderna, trängseln eller för den delen till exempel kriminaliteten som ju också är en väldigt viktig fråga för företagarna. I vissa miljöer som är särskilt utsatta skulle man vilja se mest av det nya företagandet.

Men jag vill försäkra att tillväxt- och regionplanenämnden är väldigt starkt engagerad och har en massa andra processer på gång för att öka vår bäring på att öka angelägenhetsgraden av de här viktiga frågorna.

Vi får väl se framöver, men nu lutar det mot att vi ganska snart kommer att ha en gemensam position mellan Region Stockholm, Storstockholm och Stockholms stad när det gäller bostadsfrågorna från vilken vi kommer att arbeta gemensamt för att öka pressen på regeringen och riksdagen att ta sitt ansvar för att vi ska få en fungerande bostadspolitik som löser de här problemen eller i varje fall minskar dem.

Tack för en jättebra debatt! Uppenbarligen ger näringslivsperspektivet ett blytungt argument för många av vår regions stora utmaningar. Tack!

*Justering av yrkandena*

O r d f ö r a n d e n : Jag har uppfattat följande yrkanden. Jag har uppfattat att Vänsterpartiet yrkar återremiss i enlighet med partiets återremissyrkande, jag har uppfattat att det finns yrkande om bifall till regionstyrelsens förslag och jag har uppfattat att Socialdemokraterna har ett eget förslag. Socialdemokraternas förslag är formulerat som ett tilläggsförslag, men jag skulle vilja ställa det emot regionstyrelsens förslag. Enligt min uppfattning bestämmer vi först vad som står i en strategi och sedan antar vi den, i stället för att först anta den och sedan lägga till ytterligare frågor.

Nu får jag en härlig samtalspartner eftersom Robert Johansson anmäler sig.

Anförande nr 229
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Fru ordförande! Jag skulle delvis naturligtvis blotta min strupe. Jag är övertygad om att regler för förrättningen är sådant som presidiet kan bättre än jag, men med det vill jag ha sagt att alla våra respektive partier faktiskt kan jobba med texter på ett sådant här sätt när vi har våra partikongresser, partistämmor, det vill säga att man talar om innehållet och inte formen och det redaktionella kan man lösa sedan.

Vi har ju en hel uppsättning med duktiga tjänstemän, så jag står fast vi vårt yrkande om att vi tycker att den blågröna majoritetens förslag är bra men att den behöver lite grädde på moset. Vi står fast i vårt yrkande.

O r d f ö r a n d e n : Tack, Robert! Man skulle ju kunna lösa det genom att bara korrigera ert yrkande så att ni bifaller regionstyrelsens förslag med följande tillägg. I så fall framgår det tydligt att ni bifaller regionstyrelsen men med ert tillägg, men jag kan fortfarande ställa de två alternativen emot varandra. Skulle det kunna vara ett sätt att hantera saken?

Jag föreslår detta eftersom de duktiga tjänstemän som jag har rådfrågat om detta delade uppfattningen att det vore lämpligt att ställa alternativen emot varandra.

Anförande nr 230
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Jag kan godta det förslaget om det tydligt framgår av protokollet. Jag litar på dig, Mikael och Bosse.

## § 105 Nominering av ledamöter till styrelsen för MediCarrier AB. Förslag 2021:43 RS 2021-0073

Anförande nr 231
R e g i o n r å d e t S e h l i n (V): Fru ordförande! Vänsterpartiet har ett förslag till tilläggsbeslut i det här ärendet, och det handlar om det här som vi brukar ta upp, nämligen att vi gärna ser förtroendevalda i styrelser och inte professionella styrelser.

Jag ser det inte i läsplattan, men jag hoppas att det har kommit in till er ett förslag till tilläggsbeslut. Det bygger på att vi vill att regionen får i uppdrag att helt enkelt ersätta de professionella styrelserna med styrelser där förtroendevalda ingår.

Anförande nr 232
R e g i o n r å d e t S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Eftersom vi inte anser att vi deltar i någon beredning av det här ärendet så väljer vi att avstå från att delta i beslutet.

**§ 109 Interpellation 2021:17 av Talla Alkurdi (S) om den ojämlika vården i Region Stockholm. RS 2021-0276**

Anförande nr 233
Regionrådet Alkurdi (S): Ordförande! I den årliga hälso- och sjukvårdsbarometern från SKR sammanställs medborgarens syn på hälso- och sjukvården. När det gäller andelen som uppfattar att vården ges på lika villkor ligger Region Stockholm på botten av statistiken. Bara drygt hälften, 56 procent av deltagarna i en undersökning, svarar ja på frågan: Uppfattar du att vården ges på lika villkor, det vill säga att behovet av vård avgör, inte något annat?

Det är rätt anmärkningsvärda siffror.

Den här pandemin har tydligt visat på den ojämlika vård som vi har i vår region och kanske är det därför inte särskilt märkligt att våra invånare ändå svarar på det sätt som de gör.

Covid-19 har ju träffat alla, men möjligheten att klara av allt från att undgå smittan till att bli vaccinerad har varit ojämlik. Det handlar om vilka som kan jobba hemifrån, åka smittsäkert till jobbet eller lever i ett digitalt så kallat innanförskap. Ojämlikheten kan ses i ersättningen till vårdcentralerna.

I interpellationssvaret som jag har fått anges att antalet vårdcentraler inte avgör om vården är jämlik utan möjligheten att faktiskt kunna ge vård. Det stämmer till viss del.

Likaså anges i interpellationssvaret att den fasta ersättningen till vårdcentralerna ökat i förhållande till besöksersättningen. Det stämmer. Det är en viktig åtgärd för att faktiskt ge vård efter behov, men vad som inte anges i interpellationssvaret är att patientavgiften till vårdcentralen nu har ökat.

Vad som inte heller anges i svaret är att vårdcentralerna ska betala straffavgifter om en patient som är listad hos dem söker vård någon annanstans, något som kommer att påverka arbetet för jämlik vård negativt. Detta handlar om att husläkarmottagningarna blir tvungna att betala för besök som deras listade patienter gör på andra mottagningar. Kostnadsansvaret gäller för alla fysiska besök från den 1 september och innebär ett avdrag på 300 kronor. Det här riskerar att bli en rejäl smäll för mottagningar inte minst i förorterna eller i sovstäder. Det kommer att löna sig att stjäla patienter från andra och inte heller nödvändigtvis lista dem hos sig.

Region Stockholm har lägst antal vårdcentraler per capita i landet. Trots det råder det närmast etableringsstopp för regiondrivna vårdcentraler där ingen ny har öppnats sedan år 2009.

Egenregiverksamheter, som de facto är etablerade där behovet är som störst, är oerhört viktiga för att skapa jämlik vård.

Anförande nr 234
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande, fullmäktige! Tack, Talla, för din fråga om vården i Region Stockholm och behovet av att göra den mer jämlik!

Jag tror att vi alla ser att vi har en ojämn hälsa, att hälsan är väldigt ojämn i vår region och i landet i stort också. Det är naturligtvis någonting som vi behöver arbeta för att förändra. I det sammanhanget är jämlik tillgång till hälso- och sjukvård ett av de viktigaste verktygen. Det är ju en fråga som vi arbetar med intensivt i vår region, alltså att säkerställa ett bra vårdutbud för alla invånare. Vi riktar resurser särskilt till de områden där hälsan är sämre.

Jag tycker att vi ska ta de här olika mätningarna på stort allvar. Ett annat sätt att mäta möjligheten att få vård snabbt för alla invånare är att titta på kötiderna. I det fallet har ju Stockholm såväl före som under och efter pandemin haft kortare väntetider, snabbare gett tillgång till vård för alla våra invånare än vad man har i andra regioner och i landet i stort. Det ska vi fortsätta med.

När Socialdemokraterna argumenterar kokar det så lätt ner till att vi har för mycket vård i privat regi, det borde vara lite mer offentligt driven vård. Jag har väldigt svårt att se hur vi skulle kunna få ett bredare vårdutbud, en bättre täckning genom att ensidigt satsa på offentligt driven verksamhet. Jag tror att Talla Alkurdi vet att det inte finns något etableringsstopp för vårdcentraler. Jag tror också att du vet att det har etablerats flera nya vårdcentraler i vår region som inte drivs av regionen själv men på uppdrag av oss. Det är värdefulla tillskott, och vi kommer att behöva fler vårdcentraler och vårdcentraler som arbetar på moderna sätt för att möta patienternas behov.

Vi kommer också att behöva fortsätta rikta insatser, hälsofrämjande insatser, till områden och till personer som har sämre hälsa. Det tror jag är en av de viktigaste uppgifterna och lärdomarna från den här pandemin, alltså hur otroligt viktigt det är att se folkhälsa som en del av vår robusthet att klara att möta utmaningar såsom pandemier men också andra hälsoutmaningar. Det är helt enkelt en del av vår civila beredskap som vi ska fortsätta att arbeta för.

Anförande nr 235
N i n a  U n e s i (S): Ordförande! Jag kan säga att jag har läst interpellationssvaret redan till förra regionfullmäktigesammanträdet. Och nu har jag läst det igen. Jag kan tänka mig att det är en arbetsskada jag har, men jag skulle hemskt gärna vilja gå in och redigera svaret lite grand.

Anna, tänk om du hade skrivit så här: Om de hundratusentals Stockholmslänsborna som i dag bor i socialt utsatta områden har lika god tillgång till vård som personer som bor i mer bemedlade delar av vår region, då hade vi talat om jämlikhet på riktigt. Eller hur?

Jag tänker också att det som utmärker oss som tillhör demokratiska partier generellt är att vi står upp för vår lagstiftning, och det viktiga i den lagstiftning som påverkar oss i regionen är hälso- och sjukvårdslagstiftningen och portalparagrafen om god hälsa på lika villkor.

Jag tänker också att det här är något som det är viktigt att vi jobbar i riktning mot. Du har gett några exempel på det, men kan det också vara så att vi behöver göra mer och att en del av vår uppgift är att jobba mer med det?

Lagen föreskriver också att vi ska jobba så att vi främjar kostnadseffektivitet, alltså det som är offentligt finansierat. Vi kan se att delar av vår offentliga finansiering drar i väg och faktiskt kostar mer än vad de är avsedda att göra. Kombinationen av jämlik vård men också kostnadseffektivitet är viktiga saker för att vi ska kunna bibehålla kvalitet i vår region.

Tallas frågor är så viktiga och, Anna, dina svar är också viktiga, men jag skulle som sagt vilja att vi alla ansträngde oss lite mer för att leva upp till lagens intentioner och dess viktiga prioriteringar.

Anförande nr 236
B e n g t  L a r s s o n (V): Ordförande! Själva grundfrågan i interpellationen är faktiskt de ojämlika levnadsvillkoren och det gäller ju livets alla områden, livslängd, inkomster, bostäder, skolor och förstås också vården.

Den här ojämlika situationen förstärks kraftigt av den förda politiken från den borgerliga majoritetens sida. Detta har om inte annat visat sig ganska tydligt under coronapandemin. Region Stockholms egen rapport visar att du har fyra gånger så hög risk att dö i covid-19 om du har låg inkomst. Det är stora och svåra frågor att hantera, men problemet är att Vänsterpartiet upplever att majoritetens åtgärder går åt fel håll.

Det räcker inte att fördela de ekonomiska ersättningarna enligt en nyckel med viss hänsyn till socio-ekonomiska faktorer. Så länge det råder fri etableringsrätt kommer det att bli många fler mottagningar i de områden som är mer välbärgade.

Du framhåller i ditt svar att de digitala kontakterna är en av flera lösningar. Visst är digitalisering bra, men man får inte glömma att de växande digitala mottagningarna faktiskt förstärker utvecklingen att regionens resurser rinner i väg snabbt till dem som, ibland i alla fall, hanterar de minst sjuka patienterna. Det utesluter dessutom stora grupper i regionen som inte har tillgång till och vana vid digitala verktyg. Etableringsstoppet gäller förstås inte de privata vårdgivarna, men har man drivit frågan om att regionen öppnar egna mottagningar?

Anförande nr 237
S u s a n n e  N o r d l i n g (MP): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Ja, Talla Alkurdi, du har rätt i att den fria vårdmarknaden inte styr sig själv mot en jämlik vård och hälsa för invånarna i Stockholms län. Det åligger regionen att reglera vården enligt lag-stiftningen, genom forskningsresultat, kunskapsstyrning, uppföljningar, kvalitetsregister, ersättningar med mera. Vården ska ges efter behov helt i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen.

Många av de hälsoskillnader som finns beror på långt mer än tillgång till vård. Det handlar om utbildningsmöjligheter, boendeförutsättningar, ekonomiska klyftor, vilka arbeten man utför med flera livsförutsättningar. Allt detta är vårt gemensamma samhällsproblem och ett ansvar för kommuner, regioner, riksdag och regering som arbetar intensivt för att minska dessa klyftor mellan människor.

Pandemin, ja, en ny sjukdom som drabbat samhället på ett sätt som ingen kunnat förutse och förbereda samhället för, har också synliggjort nya faktorer som påverkar behovet av vård och allas vår hälsa.

Under pandemin har också insatser riktats specifikt till områden och grupper för att öka både kunskaper och vårdinsatser i de områden där behoven är större och störst. Vården och våra tjänstemän har arbetat hårt under pandemin för att möta pandemin ur det perspektivet, allteftersom problemen identifieras. Som ett exempel har vi öppnat hemlöshetsverksamheten för vaccination, vi har öppnat digitala vårdmöten inom psykiatrin vilket gör att vi inte har någon vårdkö inom specialistpsykiatrin. Det är inte för privata bolag utan det är våra egna verksamheter som upphandlades som har kunnat utföra sådana digitala vårdmöten.

Under den tid som Miljöpartiet har varit med och styrt Region Stockholm har flera ersättningar riktats för att göra vården mer jämlik och så att den ska ges utifrån behov. Nu senast fattade vi till exempel beslut om nya villkor för medicinska mottagningar där omkring 10 procent styrs av CNI.

Anförande nr 238
L o w i s a  A n d e r z o n (S): Ordförande! Jag tycker att det är så spännande att vi har så många bra diskussioner i dag. Vi har pratat jättemycket om jämlikhet men också om den ojämlika hälsan och vård efter behov och att vi ska ge den vården efter behovet och att vi måste se klyftorna.

Vi verkar ha olika ingångar i frågan om varför det finns klyftor i vårt samhälle, det må så vara. För att få en jämlik tillgång måste vi möta varandra. Om vi ser tabeller med olika ögon, om vi ser utbudet med olika ögon så måste vi ändå vara överens om vad som behöver göras. Människor dör i förtid. På vilket vis hjälper det en person i förorten att det finns fler vårdcentraler i city?

Om du jobbar och ska ha barnen på förskolan och du blir inringd på övertid eller är timvikarie och blir inringd och måste ta ett jobb, så finns det inte en chans för dig att åka till andra sidan stan för att besöka en vårdcentral. De mammorna och papporna är redan multisjuka när de kommer till vårdcentralen eftersom det är så pass svårt, det är knöligt. Så livet kommer emellan helt enkelt.

Jag önskar verkligen att vi skulle kunna diskutera den här frågan mycket mer i samsyn. Det får väl bli så då att om det inte går att driva en vårdcentral med vinst så får vi göra det i egen regi. När vi bygger nya samhällen så måste vi också bygga in en vårdcentral. Lika mycket som vi behöver bygga in en förskola, en butik så behöver vi bygga in en vårdinrättning som ligger nära, där jag kan få träffa min läkare, min diabetessyrra så att jag får lika nära som de som är i city.

Jag önskar verkligen att vi skulle kunna göra det här tillsammans!

Anförande nr 239
Catarina Wahlgren (V): Ordförande, fullmäktige! Regionen har antagit en primärvårdsstrategi för att kunna förstärka och utöka vårdcentralerna. Samtidigt har man, vilket sagts här, inte öppnat några vårdcentraler i egen regi. Samtidigt har man genomfört en avveckling av fungerande husläkarjourer utan konsekvensanalys. Husläkarjourer bygger på samarbete mellan olika vårdcentraler, det nätverk som tagit lång tid att bygga upp med syfte att ge medborgarna ökad service. Dessutom är det vårdcentralernas ordinarie läkare som finns på husläkarjourerna och därmed kontinuiteten i läkarkontakterna. Det är också där uppföljningen sker.

Att styra patienterna över till närakuter som inte jobbar med kontinuitet eller uppföljning på samma sätt blir både dyrare och sämre på sikt. Patienter riskerar att falla mellan stolarna, bollas runt och det blir inte jämlikare. Det talas ofta om att patienterna ska söka vård på lägsta och effektivaste omhändertagandenivå, och husläkarjourerna var den nivån på kvällar och helger. Nu har vi närakuter, och det är en annan nivå.

Vår åsikt är att närakuterna ska ligga i anslutning till akutsjukhus för att avlasta den vanliga akuten, men övriga akuta besök borde ha kunnat ombesörjas av husläkarjourer med mer resurser och bättre förutsättningar.

Att Region Stockholm är bäst i Sverige på flera områden säger ingenting om jämlikheten inom regionen, inte heller att man har ett antal olika vårdval. Digitaliseringen har förenklat tillgängligheten inom vissa områden och för vissa grupper, men det gör inte vården jämlik.

Anförande nr 240
Christine Lorne (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vi vet sedan tidigare, vilket flera varit inne på, att människors hälsa beror på många olika faktorer, till exempel var du bor, vilken utbildning du har, vad du jobbar med. Under debatten har det också framkommit att skillnaderna under coronapandemin verkligen visat sig svart på vitt och synliggjort för hela samhället vad folkhälsa innebär. Precis som Anna Starbrink säger viktade vi redan ersättningen till vårdcentralerna så att mer pengar går till de områden där hälsan är som sämst. Den viktningen tror jag kommer att bli allt viktigare i takt med att samhället vill arbeta alltmer förebyggande. Optimist som jag är tror jag att samhället, vi alla, är redo att börja arbeta mer förebyggande.

Vad gäller frågan om antalet vårdcentraler per capita blir jag lite fundersam, för jag tycker inte att antalet vårdcentraler är det viktiga utan att man har närhet till en vårdcentral och att den är tillgänglig när det finns behov av vård. Det kan vara stora vårdcentraler och det kan vara små vårdcentraler. Det är inte antalet som är det viktiga. Jämför man möjligheten att få en medicinsk bedömning inom tre dagar är rikssnittet 80 procent medan det i Region Stockholm ligger på 93 procent, alltså när man inom tre dagar får en medicinsk bedömning på vårdcentralen.

Det som är viktigt och som vi hela tiden jobbar för är att vi har riktigt bra ersättningsmodeller som inte styr för mycket. Vi vill verkligen låta professionen ta ett stort ansvar, men samtidigt vill vi styra tillräckligt mycket så att vi får den vård som behövs och där den behövs. Det ultimata ersättningssystemet finns tyvärr inte, men vi försöker i allt vi gör nå allt närmare det.

Anförande nr 241
Regionrådet Alkurdi (S): Tack för bra inlägg in den här interpellationsdebatten! Jag skulle vilja börja där Christine slutade. Jag håller med dig, Christine, om att det inte nödvändigtvis är antalet vårdcentraler per capita som är det avgörande. Men samtidigt som Region Stockholm höjer den fasta ersättningen och viktningen till vårdcentralerna, som är en väldigt viktig del för att skapa mer jämlik vård och möta patienterna efter deras behov, inte antalet besök, har vi i Region Stockholm infört att vårdcentraler ska straffas.

Man inför ett kostnadsansvar på ett sådant sätt att om en vårdcentrals patient söker vård någon annanstans tvingas den vårdcentralen betala någon form av straffavgift. Det jag sett över tid, och jag tror att alla har sett, är att med mer av marknadslogik i styrningen har vård lagts ned runt om i vårt län och mer och mer koncentrerats till Stockholms innerstad.

Du lyfter fram något viktigt, Christine, nämligen att ha nära till vård. Nu när hela landet försöker ställa om till god och nära vård kan jag fundera över om det är rätt strategi att höja patientavgiften till primärvården, primärvården som vi sett varit en oerhört viktig del under pandemin. Hade primärvården haft en bättre struktur och organisation under pandemin och inte haft den långa startsträckan för att kunna jobba mer samordnat då tror jag bestämt att vi hade kunnat hantera pandemin ännu bättre. Det är därför jag tar upp egenregin. Under pandemin har vårt eget vårdbolag SLSO fått ett väldigt tungt ansvar, och någonstans kräver anständigheten att vi måste ha egenregi som en grundbult för att skapa god och nära vård i vår region och kunna samordna vården.

Anförande nr 242
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Tack för alla fina inlägg i den här debatten! Låt mig säga några ord om hälsan i regionen. Det är något att glädjas över att folkhälsan i Stockholmsregionen har en sådan positiv utveckling och står sig väl, faktiskt mycket bättre än i många andra delar av landet. Det är fantastiskt viktigt och bra att det är så. Utvecklingen går snabbt i största allmänhet men i områden där hälsan är sämre går utvecklingen långsammare, och det tycker jag är ett problem.

Vad ska vi göra åt det? Det har gjorts flera ansatser här att försöka ringa in de bakomliggande faktorerna. När man tittar på en karta över hur befolkningen ser ut i vår region är det ganska tydligt hur det sammanfaller med hälsan. Det finns en väldig precision mellan segregationen och ohälsan. Det är väldigt tydligt. Om vi ska komma åt den ojämlika hälsan måste vi ta oss an segregationen, och då menar jag att hälsan måste bli en del av politiken mot segregation och för integration. I dag är inte hälsa ett av de strategiska målen för det nationella arbetet för förbättrad integration. Vi kan göra insatser i regionen också, men jag tycker att det vore bra om vi tillsammans kunde driva den här frågan. Det skulle göra skillnad om vi satte fokus på hälsa när vi arbetar med integrationen.

Jag vill bara kommentera det som Talla kallar straffavgifter. Det handlar om att när vi har en fast ersättning förväntar vi oss att våra vårdcentraler ska ta hand om sina patienter som är listade där. Det måste vara utgångspunkten. Om de inte kan ge tid och plats för patienterna där och de måste söka sig någon annanstans har vi misslyckats. Då är det rimligt att vårdcentralerna får bära en del av den kostnaden.

Anförande nr 243
Marit Normasdotter (V): Tack, Talla, för din interpellation! Det är intressanta och viktiga frågor som du tar upp, och jag tycker att det är viktigt att vi tar den här debatten. Precis som Anna Starbrink säger handlar det om att börja titta på var den sämsta hälsan finns. Då kan man konstatera att den i stor utsträckning finns i ytterstadsområdena. Därför blir det konstigt att nya vårdcentraler etableras i innerstaden.

Jag bor i Alby i norra Botkyrka och där har vi en vårdcentral. Jag jobbar i Tumba och försökte för något år sedan lista mig på vårdcentralen först i Tumba och sedan i Storvreten, men efter ett tag fick jag besked att det var elva veckors väntetid i Storvreten. Därför var jag tvungen att lista mig på vårdcentralen i Huddinge för att komma åt vården lite snabbare. Det är inte riktigt så det ska vara, och jag tror inte att det är Anna Starbrinks intention att det ska vara så här. Jag tror att Anna Starbrink har väldigt bra intentioner, men det blir inte så bra när man har en vård som blivit en marknad.

Jag kan reagera på att man pratar om en marknad, man pratar om kunder, man pratar om produktion när det handlar om vård. Det är inte en marknad det handlar om. Det är samhällsservice. Man kan inte bara lita på marknaden.

Anförande nr 244
Lowisa Anderzon (S): Antalet vårdcentraler per capita är kanske inte det största problemet vi har, men om du inte har en vårdcentral där du bor, där du verkar, där du går med barnen till förskolan och du har ont någonstans, har jobbat helg och ska ringa på måndag morgon kan du få problem. Du ringer tre minuter över åtta och får höra att telefontiden för i dag redan är fylld. Du ringer på tisdag klockan åtta, hamnar i telefonkö och får höra att det redan är fullt för den dagen. Den tredje dagen skiter du i det och tar Alvedon i stället. De som kommer igenom det fysiska första steget, de som över huvud taget får en tid, de får också vård inom tre dagar, absolut, men vad gör alla de som inte ens klarar av det första steget att komma in i vår primärvård?

Vi har under en tid reflekterat i Patientnämnden över hur många anmälningar det är på bemötandet inom primärvården.

Anförande nr 245
Susanne Nordling (MP): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Jag vill lyfta fram att vi, Talla, på senaste hälso- och sjukvårdsnämnden antog geografiska principer för närsjukvården. De kommer att styra och skapa ansvar för de verksamheter som ligger inom de geografiska områdena. Vi startar med barn- och ungdomssidan. Det är till exempel första linjen, som vi redan har klubbat. Det träder i kraft den 1 december och kommer att styras utifrån geografiska principer om att de vårdcentraler som har barn- och ungdomsuppdraget ska samordna sig med vårdgrannar, skola, socialtjänst. Melinamottagningarna, som vi klubbade på senaste hälso- och sjukvårdsnämnden, har samma uppdrag. De kommer att finnas på sex geografiska ytor där vi följer kommungränser, där vi följer stadsdelsgränser. De Melinamottagningar som har psykisk hälsa för 0—5 år ska samordna sig med BVC och mödravårdscentraler. Vi jobbar alltså med geografisk styrning för att skapa tillgänglighet i närområdena i hela länet.

Anförande nr 246
Catarina Wahlgren (V): Det låter bra, Susanne. Jag tror också att vi får en jämlikare vård genom ett geografiskt områdesansvar, som vi tycker att vårdcentralerna ska ha. Det handlar bland annat om läkarinsatser i äldreboenden som ligger i området, att vårdcentralen har det ansvaret i stället för det vårdval som visat sig vara förödande under pandemin.

Vi tror att vi får en jämlikare hälsa genom att även satsa på samarbete med bland annat familjecentraler och ungdomsmottagningar, något som i dag bara sker om kommunen själv väcker det intresset. På det viset blir det ett ojämlikt utbud. Vi vill begränsa antalet patienter per läkare i områden med stor ohälsa till 1 500 patienter för att ge läkaren tid att ta hand om komplexa symtom.

Ojämlikheten i hälsa och vårdutbud är stor och vi kan vikta ersättning, men att fortsatt låta vården själv välja var man vill etablera sig tror vi är en återvändsgränd.

Anförande nr 247
Marit Normasdotter (V): Jag tänkte fortsätta där jag slutade tidigare. Det handlar om att man kanske inte bara ska lita på marknaden, som etablerar sig där det finns bra kundunderlag. Man behöver nog kartlägga vita fläckar och börja etablera där. Jag kan bli lite ledsen när jag hör oviljan från majoriteten vad gäller att öppna i egen regi. Det behöver man göra när vi har en ojämlikhet såsom den vi ser i regionen. Snittet är bra, sades det. Ja, men det är på bekostnad av dem som har sämst hälsa. Om man sticker in huvudet i en spis och sätter fötterna i en isbytta får man en jäkla bra medeltemperatur.

Anförande nr 248
Regionrådet Starbrink (L): Jag håller inte alls med om bilden att några människors hälsa sker på bekostnad av andras i vår region.

Jag vill kommentera några saker. Marit Normasdotter säger att det är för mycket prat om marknad och kunder. De enda som pratar om marknad och kunder är ditt parti och Socialdemokraterna. Ni är helt fixerade vid det. Jag pratar om vårdgivare och patienter, och jag vill ha många vårdgivare för våra patienter.

Catarina Wahlgren satte fingret på en viktig fråga. Vi kanske har olika lösningar på vägen dit, men målet är gemensamt, och det är fast husläkare. En fast namngiven läkarkontakt på vårdcentralerna tror jag verkligen skulle gynna den jämlika hälsan och den jämlika vården. Om vi ska avsluta debatten i samförstånd tar jag fasta på orden ”fast husläkare”.

Anförande nr 249
Christine Lorne (C): Ordförande! När vi kommer in på att kommunerna inte agerar likadant vill jag säga att så är det. Det vi nu gör i regionen är att dels ta fram en folkhälsopolicy för hur regionen själv ska agera för att stärka folkhälsan, dels har vi det regionala folkhälsoarbetet som är en del av det regionala utvecklingsansvaret. Vi skapar nu en regional arena där vi erbjuder hjälp till kommuner, där vi erbjuder möjligheter att få till bättre samarbete och samverkan eftersom många av frågorna rör, precis som familjecentraler, både kommunala insatser, vilket behövs, och insatser från regionen. Det går alltså åt det hållet.

Anförande nr 250
Robert Johansson (S): Herr ordförande, kära fullmäktigeledamöter och åhörare! Jag hade egentligen inte tänkt ge mig in i den här debatten, men jag studsade till rejält på något som Susanne Nordling sade. Det var att man gör en geografisk fördelning, och sedan exemplifierade hon med första linjen för barn.

Jag begärde ordet för att jag som personalpolitisk talesperson träffar vårdpersonalens fackförbund på månatlig basis, och jag kan säga att några av de fackförbunden inte är särskilt imponerande av det. Resurstillskottet är nämligen lågt, konkurrensen om personalen hög. Professionen skulle hellre se att detta togs om hand av skolhälsovården och, vilket ni faktiskt nu har gjort, delvis även av BUM.

Husläkarmottagningarna har inte de resurserna. Tillskotten gör inte att de kan skapa de resurserna, och konkurrensen om kuratorer och psykologer är mycket hård. Jag förstår därför inte riktigt på vilket sätt det skulle öka folkhälsan, för det ökar bara tyngden på hårt slitna husläkare.

Anförande nr 251
Regionrådet Alkurdi (S): Det här är mitt sista inlägg enligt arbetsordningen. Jag fick frågan, eller synpunkten, om kostnadsansvaret. Jag känner en stark oro för att vård med det här kostnadsansvaret kommer att läggas ned där behovet är som störst, där behovet av god och nära vård är som störst. Vi talar om segregationen, och segregationen minskar ju inte om vård lägger ned, snarare tvärtom. Det är här man behöver se hur saker och ting förhåller sig till varandra. Därför är det bra med områdesansvaret, att det nu börjar införas. Det var bland det första jag föreslog när jag kom in i HSN och fick den roll jag har i dag politiskt sett. Jag tror verkligen på det, och det är bra att ni efter pandemin har insett vikten av områdesansvar, att det är en viktig organisatorisk förändring. Förmodligen kommer våra egenregivårdcentraler att få bära större delen av det ansvaret. Därför hänger allt det som jag tagit upp samman.

## § 110 Interpellation 2021:18 av Maria Mustonen (V) om miljömärkning av el i SL-trafiken. RS 2021-0277

Anförande nr 252
Maria Mustonen (V): Ordförande, fullmäktige! Jag tackar Tomas för svaret. När jag läser svaret överensstämmer det väldigt bra med berättelsen om den förnybara kollektivtrafiken, som vi är så stolta över i Region Stockholm. Men det är någonting som skaver. Trafiknämnden gav nämligen upphandlingsdirektiv till trafikförvaltningen, och de stämmer inte riktigt överens med bilden som ges. Där finns en motsättning, och därför väckte jag den här interpellationen.

I de upphandlingsdirektiv som trafiknämnden antog i februari fanns det ett resonemang om så kallad koldioxidfri el vilket omfattar förnybar el och kärnkraftsproducerad el. Om vi tittar på den svenska elmixen 2020 kan vi konstatera att nästan hela elproduktionen i Sverige är koldioxidfri. Vatten står för 45 procent, kärnkraft för 30 procent, vind för 17 procent och kraftvärme för 8 procent. Kraftvärmen är till en liten del fossil. Så lätt är det att ha koldioxidfri el som förvaltningen tar upp som ett alternativ för att garantera flexibilitet — ingen miljömärkning alls då nästan all el i Sverige är koldioxidfri.

Jag är fortfarande lite fundersam över detta eftersom direktiv som nämnden godkänt inte riktigt stämmer överens med det som står i svaret och det som står i regionens miljöprogram.

Vi i Vänsterpartiet välkomnar att SL-trafiken nu har Naturskyddsföreningens Bra Miljöval-märkning. Man kan kanske vara lite efterklok och säga att det var på tiden. Till exempel fick SJ sin Bra Miljöval-märkning redan 1994. Vi undrar om den aktuella upphandlingen är i linje med både Bra Miljöval och våra egna styrdokument.

Jag frågade i interpellationen om andelarna av de olika miljö- och ursprungsmärkningarna av elen som SL-trafiken använt de senaste åren. Tyvärr framgår inte detta riktigt av det skriftliga svar som jag fått. Därför undrar jag om regionrådet kan svara på det muntligt. Vad är det som gäller, Tomas Eriksson?

Anförande nr 253
Regionrådet Eriksson (MP): Herr ordförande! Jag får börja med att be om ursäkt, Maria, för att jag i mitt skriftliga svar gett dig fel partibeteckning. Det verkar dock inte som att du ojat dig över det särskilt mycket, vilket känns bra.

Du har ställt fyra ganska tydliga frågor till mig, Maria, och det är i huvudsak dem jag tänkte hålla mig till i svaret. Det handlar om vilka miljö- och ursprungsmärkningar som använts vid elupphandlingen de senaste åren.

Svaret på den frågan är ganska tydligt: Vi har från SL:s sida och i vår upphandling, både tidigare och i den nya, förhållit oss till tidigare fattade beslut i regionen, vilka är mycket tydliga vad gäller miljömärkning kring elavtalen och elupphandlingarna som vi ska göra.

Såsom den svenska elmarknaden ser ut innebär ursprungsmärkt el exempelvis att kärnkraftsel inte är möjlig att upphandla, vilket också nämns i interpellationen. Vi är naturligtvis från SL:s sida, och från Miljöpartiets sida, väldigt stolta över att vi drivit frågan men också att vi erhållit märkningen Bra Miljöval. Den kommer vi naturligtvis att vilja behålla som en långsiktig del av regionens och SL:s varumärkesbyggande under lång tid. Det vore konstigt om vi från regionens sida lade ned en massa energi på att skaffa oss märkningen, som även medför en viss kostnad för den är inte gratis i sig själv, för att sedan veckan efter fatta beslut om upphandling av el som skulle omöjliggöra för oss att behålla samma märkning. Det är givetvis inte i linje med vår strategi.

Det korta svaret på fråga tre och fyra är att den elupphandling som SL-trafiken har gjort stämmer bra överens både med gällande och framtida miljöprogram och miljöstrategier och att vi även i framtiden ska kunna behålla märkningen Bra Miljöval.

Anförande nr 254
Maria Mustonen (V): Tack för svaret! Jag undrar fortfarande över upphandlingsunderlaget som vi fick. Det är märkligt med resonemanget om koldioxidfri el om man inte får köpa in det till verksamheten. Det väcker en massa frågor. Du säger att man bara använder förnybar el, men de faktiska dokumenten ser inte ut så. Därför blir jag väldigt fundersam och därför har jag ställt dessa frågor. Det är mycket bra att vi har miljömärkningen på el, om den nu stämmer, och att vi har fått Bra Miljöval i SL-trafiken. Det kan vara ett sätt att locka nya resenärer till SL-trafiken. Det behöver vi efter pandemin.

Anförande nr 255
Stellan Hamrin (V): Jag tackar Tomas för svaret. Jag vill inte alls argumentera med dig. Vi har ju det miljömärkningssystem vi har. Det är ju i vår position nästan omöjligt att förändra det. Men vi har två problem framöver som kommer att ändra miljömärkningen, och jag hoppas att vi kan vara överens om att försöka följa den utvecklingen. EU har egentligen underkänt vår vattenkraft, även om man nu lobbat för att tillfälligt få bort detta. Men den vattenkraft som inte kommer att restaureras kommer i framtiden inte att kunna klassas som bra miljöval. Detta är ett problem som vi måste hanteras.

Detsamma gäller bioenergi och biobränsle som baseras på skogsprodukter och alltså släpper ut en massa koldioxid. Då skapar man samma problem som i Brasilien — vi bara eldar upp det två år senare, men det gör inte saken bättre. Det är svårigheter vi har framför oss och måste hantera på något sätt. Det hoppas jag att vi kan göra tillsammans.

Anförande nr 256
Regionrådet Eriksson (MP): Den fråga som du tar upp här, Stellan, är i högsta grad relevant. Jag skulle säga att vi har en ganska betydande utmaning framför oss när det gäller just drivmedel inom kollektivtrafiken och då framför allt på bussidan. Naturligtvis vill vi fasa in elektrifieringen på bred front och gärna så skyndsamt som möjligt. Men det kräver i sin tur att det finns en utbyggd infrastruktur för att man ska kunna elektrifiera med tillgänglig kraftförsörjning och så vidare. Det finns en debatt om detta som vi inte behöver gå in på här.

När det gäller biobränslen finns det precis som du säger stora utmaningar när det gäller koldioxidutsläpp och vissa hållbarhetsaspekter som det finns många frågetecken kring. Vi jobbar systematiskt och strategiskt från trafiknämndens sida för att hela tiden pusha gränserna för vårt miljöarbete, men precis som du säger finns det i dagsläget, oavsett vilket bränsle vi väljer, inslag som är antingen fossila eller har andra miljöproblem kopplade till sig, till exempel koldioxidutsläpp. Vilken drivlina man än väljer finns det alltså utmaningar. Men det som skiljer ett bra arbete från ett dåligt är att man kan identifiera utmaningarna och jobba strategiskt, systematiskt och långsiktigt med att ta hand om dem.

Anförande nr 257
Lina EL-Yafi (V): Jag tycker att Maria ställer väldigt relevanta frågor i sin interpellation som vi inte riktigt får svar på. Precis som hon påpekar finns det en skevhet i svaret när man ser till de upphandlingsdirektiv som trafiknämnden gav i februari. Vi får väl återkomma, men det känns inte som om vi har fått riktig klarhet här. Man har marknadsfört hur SL:s transportslag — tåg, buss och spårvagn — är märkta med Naturskyddsföreningens miljövalsmärkning. Då är det viktigt att man kan känna sig trygg på att det är detta man får.

Anförande nr 258
Maria Mustonen (V): Precis som Tomas nämner har vi stora utmaningar i framtiden när det gäller klimatomställningen i trafiken. Elektrifieringen måste skyndas på och elen, som den här interpellationen handlar om, måste produceras på ett hållbart sätt. Sjötrafiken är en fråga för sig. Där ligger man efter väldigt mycket. Där är HVO huvudalternativet, vilket är ett problematiskt bränsle. Man har några båtar som går på el i dag, men vi måste snabba på elektrifieringen av sjötrafiken för att få upp den på samma nivå som resten av kollektivtrafiken. Det finns också skillnader mellan olika biobränslen. Till exempel kan närproducerad biogas vara ett alternativ om man inte kan elektrifiera.

Sedan sker det mycket med elektrifieringen. Vätgas har också kommit upp som ett bra sätt att elektrifiera. Där finns mycket att göra. Tack för debatten!

Anförande nr 259
Regionrådet Eriksson (MP): Herr ordförande! Det som jag tror är väldigt viktigt är att vi fortsätter att jobba långsiktigt med de här frågorna. Till exempel finns en väldigt spännande utveckling just nu. Vi är precis på gränsen där en eldriven buss kan gå om en biodrivmedelsbuss i kostnadseffektivitet. Detta tror jag i sin tur kommer att skapa en explosion när det gäller efterfrågan på eldrivna bussar i SL-trafiken och i busstrafiken i stort. Det visar å att det finns inneboende drivkrafter i detta som stöds av de upphandlingsmodeller som vi i SL-trafiken har, där vi drar nytta av de incitament som finns på marknaden för att åstadkomma förändringar.

För det andra skulle jag vilja säga att om Vänsterpartiet är oroligt för att vi inte har tillräckliga miljöambitioner kan jag konstatera att det finns ett annat parti som har skrivit en interpellation i helt motsatt riktning, där man alltså är orolig för att vi i framtiden inte kommer att använda kärnkraft. jag känner mig ganska trygg med att vi har landat rätt här.

**§ 112 Interpellation 2021:20 av Talla Alkurdi (S) om neddragningarna på kvinnosjukvården och specifikt förlossningsvården i Region Stockholm. RS 2021-0279**

Anförande nr 260
Regionrådet Alkurdi (S): Herr ordförande! Jag har i min roll fått ta del av många förlossningsberättelser. Jag tänkte redogöra för två av dem. Sara, som födde sitt andra barn i februari i år, blev först hemskickad, trots att värkarbetet var på gång och förlossningen mer eller mindre hade börjat. När sedan värkarbetet eskalerade fick hon höra att förlossningsmottagningen var helt fullbelagd. Hon fick läggas in på ett undersökningsrum där möjlighet till lustgas eller annan form av smärtstillande var obefintlig. Hon kunde höra hur vårdpersonalen diskuterade att det inte gick att hänvisa henne vidare vare sig utom länet eller till någon annan förlossningsmottagning. Större delen av den förlossningen skedde just i ett undersökningsrum.

En annan förlossningsberättelse handlar om Matilda, som har delat med sig om hur hon för bara någon månad sedan födde sitt första barn. Då fick hon höra vårdpersonalen prata med varandra om att det var brist på personal och att de var tvungna att gå till en annan födande kvinna trots att Matilda hade en väldigt komplicerad förlossning. På BB var det många som ringde och sade att man var tvungen att skicka i väg kvinnor. Just Matilda fick armbåga sig fram för att få en gynundersökning, för hon märkte att det var något som inte stämde. Då visade det sig att hon hade en allvarlig infektion. Därefter blev hon hemskickad utan att ha fått någon plan för vare sig amning eller matning, och personalen var väldigt stressad — så pass stressad att de inte visste var toaletter och dusch fanns på mottagningen.

Så här ser situationen ut på våra förlossningsmottagningar. Det är inte alltid så, men det är en situation som förvärras år efter år sedan vi införde vårdval förlossning. Under 2020 var det 900 kvinnor i vår region som födde på överfulla förlossningsmottagningar, och på SÖS var det värst. 400 kvinnor fick föda på en överfull förlossningsmottagning. Det hänger samman med en pressad situation för vårdpersonalen när resurserna inte räcker till. Från politiskt håll har man bestämt att förlossningsvården ska bedrivas som en marknad, men den kan inte alls läggas ut på någon form av marknadssystem. Behoven ser olika ut, och man kan inte tro att någon form av löpande-band-princip kan tillämpas på en sådan vård.

Anförande nr 261
Regionrådet Nässén (M): Herr ordförande! Som framgår av svaret har de senaste åren ett viktigt och framgångsrikt kvalitetsarbete genomdrivits av alla skickliga medarbetare i förlossningsvården. Det har lett till förbättrade resultat i denna viktiga del av vården. Andelen allvarliga bristningar har minskat tydligt de senaste åren efter insatta utbildnings- och fortbildningsinsatser. Nu närmar vi oss riksgenomsnittet i regionen.

De födande kvinnorna uppger till Graviditetsregistret att de är mer nöjda med sin förlossningsupplevelse. Här ligger Region Stockholm på nästan 77 procent nöjda, vilket är en tydligt högre andel än i landet som helhet, och ökningen är också något större i vår region än i landet som helhet de sista åren.

Andra viktiga delar går också åt rät håll. Viktiga personalkategorier — barnmorskor, undersköterskor och sjuksköterskor — har alla ökat inom den totala förlossningsvården de senaste åren. Kompetensförsörjningsfrågorna för framtiden är också viktiga, och därför har vi beslutat om finansiering av vidareutbildning till barnmorska. 2019 var det 33 personer som utbildade sig till barnmorskor och 2020 var antalet uppe i 62.

Genom att skapa en kapacitetsplanering mellan de olika klinikerna och hälso- och sjukvårdsförvaltningen har också andelen födande som får plats på den klinik de har valt ökat successivt. Senaste året var det 95 procent som fick plats, och det arbetet fortsätter fr att kunna öka andelen ytterligare.

Det sker färre utomlänshänvisningar. Senaste året var det 80 stycken, vilket är färre än tidigare. Samtidigt tog Region Stockholm emot 259 födande kvinnor från andra län som behövde hjälp med sin förlossning här hos oss. Vi är glada för detta och vill att det ska fortsätta. Därför har vi nyligen beslutat om en förstärkning av vårdvalet med 50 miljoner kronor.

Jag tror att vi är helt överens om denna viktiga del av vården, som ska kunna bli ännu bättre än i dag. Mot bakgrund av dessa positiva utvecklingar känns det inte riktigt seriöst att måla upp bilden så nattsvart som i den här interpellationen. Det talas om neddragningar vid fem tillfällen i interpellationen och om att spara på förlossningsvården vid fyra tillfällen, trots en positiv utveckling och att vi tillför resurser. Risken med att svartmåla detta är att födande kvinnor kan bli oroliga för att inte få en bra förlossningsvård. Men utvecklingen visar att väldigt mycket i Region Stockholms förlossningsvård går åt rätt håll. Hur vi kan få detta att bli ännu bättre borde möjligen vara i fokus för den politiska diskussionen.

Anförande nr 263
H a n n a J o k i o (S): Ordförande, ledamöter och webbtittare! Tack, Tobias, för svaret på interpellationen! Redan i dag är det oerhört oroande att flera hundra kvinnor förra året fick föda på överfulla förlossningsmottagningar i regionen. Förlossningsmottagningen på Södersjukhuset var den mottagning som hade högst tryck under förra året och tog emot långt fler kvinnor än man har kapacitet för. Det är en insats av Södersjukhusets personal som självklart ska hyllas. Kvinnosjukvården ska däremot inte bemötas med färre anställda och sparkrav.

Bara hittills i år har 145 kvinnor fått föda på en överfull mottagning. Detta om något borde vara en tydlig signal om att det inte är läge att skära ned på resurserna. Det är snarare läge för den styrande majoriteten att satsa på kvinnosjukvården och på personalen som arbetar inom den. Men det är tyvärr inte bara förlossningsvården på Södersjukhuset som drabbas av era besparingskrav och er svältbudget utan även endometriosvården och akutmottagningen för våldtagna. På uppdrag av regeringen tog Socialstyrelsen 2018 fram nationella riktlinjer för hur kvinnosjukvården ska stärkas. Där konstaterar man att endometriosvården behöver satsningar. Personalen behöver få möjlighet till fortbildning, och behandlingens effekter på patienterna behöver följas upp bättre.

Jag tycker att ni i den här frågan har valt bort att tänka längre. VI vet att personalen är otroligt viktig för att upptäcka kvinnor som utsatts för våld av sin partner, och det är ytterst beklämmande att man väljer att inte se vilka konsekvenser för kvinnors hälsa som era politiska prioriteringar riskerar att få, nämligen en ännu mer pressad personal och en hotad patientsäkerhet. Ni säger hela tiden att vi behöver lyssna på professionen. Jag hoppas att ni som styr den här regionen i stället väljer att visa att resurserna till kvinnosjukvården är en prioriterad fråga även för er.

Anförande nr 264
Robert Johansson (S): Herr ordförande, kära fullmäktigeledamöter och eventuella åhörare! Störst andel frivillig deltid, om den nu är frivillig, och 14-15 procents personalomsättning skapar, som en barnmorska sade till mig, frustration. Nya måste hela tiden lotsas in. Det är klart att det som står i svaret — att det är fler barnmorskor, undersköterskor och sjuksköterskor nu — är sant. Men i detta ligger ett implicit antagande om att det var en bra bemanningsnivå även tidigare och att det är en bra bemanningsnivå nu.

Pressen på kortade vårdtider, dålig löneutveckling — till exempel är snittlönen ungefär 35 000 kronor i månaden när man börjar som barnmorska och 37 000 när man går i pension, vilket är en löneutveckling som få andra yrken skulle ha accepterat — och verksamhetsförlagd utbildning som inte skapar glädje hos studenterna gör att nya barnmorskor i stor utsträckning väljer att görs något annat än att jobba på förlossningen. De kanske väljer att jobba på en ungdomsmottagning. En barnmorska är faktiskt dubbelutbildad och kan också gå tillbaka och arbeta som sjuksköterska.

Jag tycker att man ska vara ärlig. Förstärkningen av vårdvalet, som man så stolt slog sig för bröstet för, var ju inte egna pengar utan pengar som regeringspartierna i överenskommelse med Centerpartiet och Liberalerna hade fixat fram. Det är dags att skjuta till mer resurser till förlossningsvården. Det är detta som det handlar om. Hade förlossningsvården funkat hade inte BB Sophia stängt.

Anförande nr 265
Tove Sander (S): Ordförande, fullmäktige! Tobias, jag fortsätter där Robert slutade. Man ska vara ärlig med vad det är man gör. Det har inte satsats 50 miljoner på förlossningsvården. År 2020 sänktes ersättningarna med 23 miljoner. Om förlossningsvården under de senaste åren hade fått samma genomsnittliga uppräkning som de andra vårdvalen hade förlossningsvården i dag haft 490 miljoner mer än den har .

De 50 miljoner som du är stolt över, Tobias, är statsbidrag. Det är statsbidrag som skulle ha använts till förbättringar av förlossningsvården. Nu används de pengarna till att bibehålla samma antal personal som vi har i dag. De används till att slippa skära ned på personal i förlossningsvården. De skulle ha använts till satsningar.

Anförande nr 266
Marit Normasdotter (V): Vi i Vänsterpartiet vill ju inte precis skriva ned prognosen för antalet födslar. Det visar sig att det blir fler och fler som föds i vår region, som ständigt växer. Styret har skjutit upp öppningen av S:t Görans förlossning. Vi vill redan i den nuvarande budgeten öppna upp 1 000 fler förlossningar på KS. Det vill vi göra redan i år. Det finns ju ett behov av det. Då skulle man också kunna ge personalen en förkortad arbetstid, så att de får bättre arbetsvillkor. De håller ju på att slita ihjäl sig.

Sedan tänker jag utifrån ett patientperspektiv att det handlar om att skapa förlossningsrädsla, vilket i sin tur gör att kvinnorna blir rädda för att föda sitt andra barn. Då blir det kejsarsnitt i stället. Det kan också uppstå andningsproblem när man har svåra förlossningar. Förlossningsskador är också en sak som det finns risk för om det är för mycket press på personalen. Man behöver ha fler platser. Det är helt klart. Det är beklagligt att majoriteten inte kan se dessa brister och åtgärda dem.

Anförande nr 267
Regionrådet Nässén (M): Herr ordförande! Jag tycker att vi ska hålla på nyanserna trots allt. Detta är en viktig del av hälso- och sjukvården som vi är överens om ska kunna bli ännu bättre. Andelen allvarliga bristningar har gått ned. Andelen undvikbara kejsarsnitt har gått ned. Barnmorskor, undersköterskor och sjuksköterskor har ökat. Kvinnorna har blivit mer nöjda och är mer nöjda i Stockholm än i många andra delar av landet.

Utöver dessa förstärkningar finns det överenskommelser mellan Sveriges kommuner och regioner och Socialdepartementet vad gäller satsningar på barns och kvinnors hälsa. Det har varit så under flera år, och Region Stockholm har fått väldigt mycket uppskattning för sitt sätt att arbete där delar av verksamheterna själva har fått komma in med förslag på förbättringsarbete som har kunnat genomföras. Det har startats ett mentorsprogram för nyexaminerade barnmorskor. Det har skett förstärkningar inom neonatalvården. Vi talar om ett antal hundratal miljoner av gemensamma skattepengar som har satsats på det här området. ’När jag besökte Södertäljes BB härom dagen fick jag se en oroligt fin verksamhet. man ligger inte centralt i länet, men ändå har man en väldigt bra situation vad gäller bemanning och kompetensförsörjning. Man har utvecklat sitt digitala arbetssätt och erbjuder digitala hemgångsbesök. Detta påminde mig om vikten av kärnan i detta. Det handlar inte bara om pengar, även om det är viktigt, utan det är det lokala ledarskapet som kommer att avgöra hur man får ihop en bra arbetsgrupp, att man gör bra scheman och att personalen trivs. Här finns det många exempel som Södertälje sjukhus, där man nu också ligger lägst när det gäller antalet bristningar. Det är väldigt viktiga kvalitetsparametrar.

Anförande nr 268
Regionrådet Alkurdi (S): Tobias, på dig låter det som om du inte tar statistiken på allvar. Det är 900 kvinnor som har fått föda på överfulla förlossningsmottagningar. Jag redogjorde precis för två vittnesmål om vad det innebär att föda på en överfull förlossningsmottagning. Det handlar om 900 kvinnor, och de två exemplen visar på vad det innebär. Jag tycker att du ska ta den statistiken på allvar.

Flertalet av de satsningar du nämner, ja, i stort sett alla, är ju sådana som kommer från just statligt håll. Det är bra att de kommer när regionen inte vill göra de nödvändiga satsningarna. Det är nödvändiga satsningar som staten gör då den rikaste regionen i Sverige väljer att inte gå in med egna medel.

Vi socialdemokrater har lagt fram ett flertal förslag. Vi har talat om ökade resurser, dubbelt så mycket, till våra akutsjukhus, och det gäller både förlossningsvård och annan vård och inte minst kvinnosjukvården. Det gäller också särskilt SÖS, som nu kommer att drabbas av kraftiga besparingar.

När du talar om barnmorskorna och att de har ökat vill jag gärna visa på den senaste statistiken som jag fått från förvaltningen så sent som i dag. Den visar att andelen barnmorskor har minskat. Personalomsättningen bland barnmorskor är enligt den senaste statistiken 18 procent, och oerhört många barnmorskor arbetar deltid. Detta vittnar inte om en god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor som möjliggör en trygg förlossningsvård, tvärtom. Ta den statistiken på allvar och se till att regionen med de absolut bästa förutsättningarna faktiskt går in med egna medel och säkerställer att vi får en trygg förlossningsvård.

Anförande nr 269
Regionrådet Nässén (M): Jag saknar verkligen nyanserna i detta. Det finns genuint viktiga kvalitetsparametrar som har gått åt rätt håll. Innebär det att allt är frid och fröjd? Nej, det gör det inte, utan arbetet fortsätter. Men de födande kvinnornas facit pekar på en ökad nöjdhet och att man är mer nöjd här än på andra håll. Vårdvalen har i regel ingen automatisk uppräkning, men vi har ändå höjt ersättningen inom vårdval förlossning ett antal gånger. Vi har inte sänkt nivån.

Vad gäller detta med överfulla förlossningskliniker är det ingen regelrätt statistik som har följts på lång sikt. Självklart ska man ta hänsyn till detta, men professor Waldenström säger att detta innebär att de som behöver ett eget rum har fått det och visar på förlossningsvårdens kvalitet. Tittar vi däremot på den kanske enda socialdemokratiskt styrda regionen, Region Västerbotten, kan vi se att man där alltså stänger en hel BB- och förlossningsavdelning så att kvinnor får resa 30 mil. Det är skillnaden.

Anförande nr 270
Marit Normasdotter (V): Jag vill bara kommentera det du sade, Tobias. Du talade om att skadorna minskar och att amningen ökar. Det är ju glädjande, men du får inte glömma att det finns en viss fördröjning i resultat.

Det stora sparbeting som har lagts på alla våra akutsjukhus lades före budgeten, och det kommer att vara en fördröjning på det. Det finns en risk för att man skär ned på antalet platser, barnmorskor och resurser till förlossningsvården, och då kommer skadorna att öka igen. Det finns en stor risk för det. Det är detta jag är rädd för. Just detta med att det är överfullt och att patienter blir liggande i städskrubbar är sådant som ökar förlossningsrädslan. Det finns också en risk för ökning av förlossningsskadorna då.

Anförande nr 271
Tove Sander (S): Ordförande! Tobias, du talar om att viktiga kvalitetsparametrar förbättras. Du kan nog vara ganska säker på att en del av dem är på väg att försämras. Talla gav bilden av hur de födande kvinnorna upplever det. Jag kan ge bilden av hur personalen upplever det. Jag talade med en anställd på en förlossningsklinik härom dagen. Hon var jättebekymrad, för på hennes arbetsplats planerade man nu för kejsarsnitt, för man insåg att man inte skulle klara att hålla sin budget och lösa sin ekonomiska situation om man lät för många kvinnor föda vaginalt. Man behöver göra kejsarsnitt, för då får man extrapengar. Troligen kommer vi att få se en viss förändring av kvalitetsparametrarna.

Anförande nr 272
Regionrådet Alkurdi (S): Tove Sander gav precis ett oerhört bra exempel på hur förlossningsvården är underfinansierad och felfinansierad genom att den står under vårdval. De satsningar som du, Tobias, talar om handlar ju om statliga medel riktade till kvinnosjukvården, och du vill att vi ska vara tacksamma för att ni skickar vidare delar av dessa medel till kvinnosjukvården.

När det kommer till hur ni från regionens sida finansierar förlossningsvården kan vi se att ni för två år sedan genom ett politiskt beslut sänkte prognosen för antalet förlossningar, vilket innebar att ersättningen till förlossningsvården också sänkte. Med detta vill jag bara uppmana dig, Tobias Nässén, att lyssna på professionen och de larm som nu kommer därifrån, och lyssna på kvinnorna, som behöver en god kvinnosjukvård i vår region. Vi är regionen med de absolut bästa förutsättningarna att leverera god och trygg förlossningsvård.

## § 113 Interpellation 2021:21 av Maria Mustonen (V) om omläggning av busslinjerna 53 och 55. RS 2021-0280

Anförande nr 273
Regionrådet Tamsons (M): Ordförande, regionfullmäktige, ärade åhörare! Maria Mustonen, Vänsterpartiet, har ställt följande frågor till mig:

1. Av vilka anledningar och på vems initiativ gjordes omläggningen av linjerna 53 och 55?

2. Avser du att lyssna på trafikanternas protester och återställa linjerna som de var innan T21 trädde i kraft?
3. Avser du att införa förändringar i trafikplaneringsprocessen så att den blir mer transparent och demokratisk?
4. Anser du att de berörda har tillräckligt med inflytande i trafikplaneringsprocessen?

Som svar vill jag anföra följande:
Regionens kollektivtrafik ska vara tillgänglig och tillförlitlig. Den ska erbjuda smidiga och snabba resor och möta de behov som finns av resor. Som politiker ska vi säkerställa att kollektivtrafikens syfte uppnås. Det är genom beslut i regionfullmäktige och trafiknämnden vi sätter ramar och mål samt de grundläggande förutsättningarna för trafiken. Trafikförsörjningsprogrammet är ett av dessa styrande dokument. Utifrån detta, tillsammans med andra mål och styrdokument samt ekonomiska förutsättningar, ska trafikförvaltningen säkerställa att kollektivtrafiken körs.

Regionens kollektivtrafik utgör ett komplext system. Varje enskild busslinje och tågavgång är en del av ett större system som ska fungera och hänga ihop. Att planera och utföra trafiken kräver en djup kunskap och förståelse för helheten. Därtill krävs en insikt om att kollektivtrafiken är beroende av många andra aktörer och en löpnade dialog med dem om förutsättningarna för trafiken. Framkomlighet, gatu- och väghållning, trafikpåverkande byggen, omgivande trafik och även myndighetsbeslut utgör bara några områden som måste beaktas i planeringen.

Det är därför trafiknämnden har haft principen att ge expertisen ansvar för exempelvis planering av enskilda linjer, hållplatsplaceringar och tidtabeller. Det utifrån de ramar och mål som politiken har beslutat. Ordningen har över tid gett oss mer och effektivare kollektivtrafik och antalet nöjda resenärer har ökat. Detta är en ordning som tjänat oss väl och som fortsatt bör gälla.

I det fall som interpellanten tar upp rörde det sig enligt uppgift om en paketlösning för linjerna 53, 54 och 55. Resultatet var att västra Sicklaön fick ett utökat antal turer till och från Slussen med linje 53 och 55. Linje 54 förlängdes och skapade ytterligare kopplingar från Hjorthagen till andra delar av Östermalm som de inte hade tidigare. Förändringarna beslutades av förvaltningen i enlighet med den trafikförändringsprocess som gäller sedan länge.

Förslag till trafikförändringar föregås av dialog med bland andra kommunerna. Detta för att lyssna in och fånga in synpunkter samt förankra eventuella förändringar och väga av olika intressen och behov av prioriteringar. En politisk klåfingrighet ner på hållplatsplaceringar och enskilda busslinjers dragningar kan många gånger vara lockande. En sådan ordning skulle dock inte tjäna kollektivtrafiken och våra resenärer väl.

Avslutningsvis är det viktigt att slå fast att förändringar av trafiken aldrig är ristade i sten. Vår kollektivtrafik ska förändras och ändras utifrån sammanvägda behov och förutsättningar. Över tid och mellan år. Detta för att säkerställa en så bra verksamhet som möjligt för så många som möjligt utifrån tillgängliga resurser. I detta ingår givetvis också att trafikplaneringen måste vara lyhörd för tankar och synpunkter. Det utgår jag ifrån gäller i samtliga fall. Därmed anser jag interpellationen besvarad.

Anförande nr 274
Maria Mustonen (V): Ordförande, fullmäktige! Tack för svaret, Kristoffer Tamsons! Jag skrev interpellationen för att få svar på varför man inför trafikförändringar som förefaller helt obegripliga. Jag måste tyvärr konstatera att jag inte riktigt har fått svar på den stora frågan varför.

Det är många som har hört av sig till oss politiker om den paketlösning som nämns i svaret. Den absoluta majoriteten vittnar om försämrade bussförbindelser. Bussarna börjar gå senare på morgonen och slutar gå tidigare på kvällen. Pensionärer som har svårt att gå, barnfamiljer och vårdanställda vid Danvikshem har fått en sämre vardag. Den direkta förbindelsen till stan har försvunnit, och man har fått ett krångligare byte vid Slussen i stället. Denna trafikförändring är fortfarande obegriplig. Jag frågade regionrådet vem som tog initiativ till förändringen, men det framgår inte av svaret. Att den beslutades av trafikförvaltningens tjänstemän i vanlig ordning vet vi redan, men vi vet inte varför och vem som tog initiativet.

Mina frågor om demokratiskt inflytande och transparens i trafikplaneringen har jag inte heller fått några raka svar på. Men regionrådets inställning till frågan är redan tidigare känd. Det finns ingen vilja att ta ansvar för de beslut som nämnden faktiskt är ansvarig för. Upplägget är väldigt bekvämt för majoriteten. Till synes är besluten objektiva och baseras på expertbedömningar. Avsikten är att dölja det faktum att det är politiken som faktiskt är ansvarig för besluten.

Nämndens praxis innebär att vi folkvalda politiker inte har vare sig insyn i eller möjlighet att ta ställning till trafikförändringar. Det innebär de facto ett demokratiunderskott. Politik handlar om att ta ställning till gemensamma frågor. Det är inte klåfingrighet utan ansvarstagande.

Det som är något hoppingivande i svaret är att inga trafikförändringar är ristade i sten och att trafikplaneringen behöver vara lyhörd för synpunkter. Kanske finns det en liten chans att även denna paketlösning kan omvärderas?

Anförande nr 275
Regionrådet Tamsons (M): Ordförande! Jag menar att vi från den blågröna koalitionen ändå svarar ganska tydligt på den här interpellationen om en ordning som har tjänat oss väl. Det är väl ingen hemlighet vem som är ytterst ansvarig för kollektivtrafiken i Region Stockholm. Det är jag, som ordförande för trafiknämnden, som föredragande trafikregionråd och som ordförande i AB SL. Det är inget konstigt.

Det demokratiska ansvarsutkrävandet sker på varje nämndsammanträde genom att man lägger fram skrivelser och förslag i olika ärenden och för den delen genom interpellationer och motioner i den här församlingen, som jag svarar på och står för. Det är dock viktigt för mig att stå upp och försvara den modell som har tjänat oss väldigt väl. Jag är ytterst ansvarig för kollektivtrafiken, för vad som anses vara världens näst bästa kollektivtrafiksystem, där kundnöjdheten över tid har ökat, resenärerna blivit fler och där vi har kunnat se hur kollektivtrafiken har kunnat bli en drivkraft när det gäller att ställa om Stockholmsregionen i en mer hållbar riktning samtidigt som vi har kunnat njuta tillväxtens frukter.

Jag är stolt över den utvecklingen. Jag tycker att det system vi har och det sätt vi arbetar på är viktigt att stå upp för. Jag tar gärna debatten om detta. Men den som vill ha en annan ordning — det kommer säkert att dyka upp fler i den här debatten — har ju möjlighet att lägga fram förslag här i fullmäktige eller i nämnden där man kan beskriva exakt hur man vill förändra trafiken, med vilka resurser och i vilken riktning, både nr det gäller enskilda linjer eller systemförändringar. Men då måste man också vara villiga att bära ansvaret för att man går in och petar i något som kan skapa konsekvenser både ekonomiskt, verksamhetsmässigt och resenärsmässigt på helheten.

Ni säger att ni vill gå in och besluta, men ni lägger aldrig fram förslag om enskilda linjeförändringar. I detta och andra fall har ni ju möjlighet att göra det. Men jag är övertygad om att ni inte kommer att göra det, för ni har inte en lika bra förmåga, skulle jag säga, att hålla ihop ett komplicerat system som ska hålla ihop många olika trafikslag och betjäna stockholmarna med över 3 miljoner resor dagligen bortom pandemin, och fler ska det bli

framöver. Det är väl många gånger här som debatten står. Man vill gärna gå in och fingra på enskilda saker, men kom ihåg att det genomförs ett halvt tusental trafikförändringar bara i busstrafiken över några år. Här har ni hittat en förändring, alltså 0,2 procent av det hela antalet, som ni tycker är felaktig och vill anföra som grund för en omfattande systemförändring.

Vi vet ju att den långsiktiga trenden i det sätt vi arbetar på är bra. Det är klart att vi ska vara lyhörda och lyssna in. Vi ska vara beredda att förändra och ligga på förvaltningen ibland. Jag uppfattar att vi arbetar så och har gjort det under åren, och så tänker jag göra även framöver, som ytterst ansvarig för trafiken, det system vi har och den finansiering som bör trafiken liksom för dess samlade resultat, som jag är väldigt stolt över. Världens näst bästa kollektivtrafik har inte byggt sig själv. Den har byggts av mödosamt och tufft arbete, och det tycker jag att vi gemensamt ska vara stolta över.

Anförande nr 276
Regionrådet S e h l i n (V): Herr ordförande! Tack, Maria, för en bra interpellation, och tack, Kristoffer, för att vi återigen debatterar detta, Det är ju inte första gången. Jag hoppas att du har läst de förslag som vi har lagt fram i trafiknämnden där det handlar om att göra om processen. Det handlar inte så mycket om att gripa in i varje enskild busslinje, för där tror jag att du har helt rätt. Det är inte där vi ska vara. Men vi vill återdemokratisera processen.

Det vi har sagt är att vi i nämnden ska ta beslut om trafikförändringarna. Vi ska inte bara skicka ut dem på remiss så att kommunerna kan komma med synpunkter, utan när kommunerna och remissinstanserna har kommit med synpunkter ska vi i nämnden fatta beslutet gemensamt. Det är ju då som vi kan vara politiskt ansvariga. Nu kommer många förändringar lite grann som en överraskning för oss, för vi ser bara remissunderlaget innan det gått ut, och sedan kommer paketet med förändringar.

Just i det här fallet, när det är en paketlösning, finns det ju möjligheter att ha en dialog med boende. Det finns grupper, kvartersråd och andra möjligheter att faktiskt få in synpunkter i ett tidigt stadium. Nu har vi talat om exempelvis äldreboenden och förskolor och andra tänkbara remissinstanser. Då får man en bättre process. Men allt sådant är förslag som inte just nu är implementerade i processen.

Du säger att processen har tjänat oss väl. Det skedde ju en ganska stor förändring när Keolis tog över i innerstaden och i Lidingö. Då lades trafikplaneringen över på operatören medan den tidigare hade legat på trafikförvaltningen. När du säger att just denna struktur har tjänat oss väl misstänker jag att du menar att det är operatören — som har förare, bussar och depåer och som kör trafiken — som ska ha denna roll.

Anförande nr 277
M a r i a M u s t o n e n (V): Ingen av oss i Vänsterpartiet har sagt att vi skulle göra trafikförvaltningens jobb bättre än förvaltningen. Men vi vill gärna ha en tydligare process. Därför har jag i dag väckt en motion här i fullmäktige om återdemokratisering av trafikplaneringen. Vi vill inte heller gå in och styra enskilda linjer och hållplatser, men vi vill ha en process där de som är berörda av trafikförändringarna får inflytande över dem. Det är väldigt många som har skickat mejl till oss i trafiknämnden. Det är många som har ringt efter att de har läst om den här interpellationen. De begriper inte heller varför man har lanserat denna ändring.

Jag vill ställa en rak fråga till dig, Kristoffer: Är det Keolis som har initierat detta, eller vad finns det för nytta med det? De som är berörda tycker ju att det är en väldigt dålig förändring som gör deras vardag mycket sämre. En pensionär som bor vid Danviksklippan ringde mig och berättade hur svårt det är för henne att gå och handla efter trafikförändringen eftersom

det inte finns någon livsmedelsaffär där i närheten. Även boende i Hjorthagen har reagerat och sagt att de tycker att de har haft en bra anknytning till resten av Östermalm och City och med tunnelbanan, men de förändrade busslinjerna har ändrat på detta. Det går emot de boendes intressen. Vems intressen är det som det tjänar?

Anförande nr 278
Regionrådet Tamsons (M): Ni har ju ställt motsvarande frågor i nämnden, och jag hoppas att ni har fått svar där. Jag vet också att ni har ställt frågor till förvaltningen vid ett antal tillfällen. Om det har varit något otydligt i detta har jag bara fått bekräftat det som jag vet är vår ordning, nämligen att det inte är någon annan än vår trafikförvaltning som upprättar en årlig trafikremiss och slutligen fastställer densamma. Det gör man på uppdrag av nämnden och ytterst av regionfullmäktige, på grundval av vad som fastställs i budget och i de beslutsdokument som jag redogjorde för.

Jag vet att vi har haft utbildningsdagar för nämnden. Jag vet inte om ni har deltagit där, men vi kan säkert ha en ny sådan, där vi går igenom hur trafikplaneringsprocessen och annat er ut, om det finns någon otydlighet gällande detta. Annars har jag tagit del av de svar ni har fått från förvaltningen när ni hart ställt motsvarande frågor, och där är det tydligt uttryckt. Men möjligtvis har ni inte tagit del av svaren, eller så vill ni inte ta del av dem.

Fördelarna har ni ju också frågat om. Dem har jag också redogjort för vid en mängd tillfällen. Det handlar om ett bättre resursutnyttjande och att utifrån de resurser som finns tillgängliga skapa en så bra trafik som möjligt för så många som möjligt. Ibland kan det bli en utglesning för vissa, en förtätning för andra och en linjeförändring för andra. Ibland kan det också, som i det här fallet, handla om en möjlighet att köra större bussar med bättre kapacitetsutnyttjande på linjerna. Det finns alltså en mängd olika saker som man tar hänsyn till och tittar på i den här typen av arbete.

Jag tror mig veta att ni har ställt dessa frågor och fått svar på dem. Det är väl bra om jag i det här sammanhanget å trafikförvaltningens vägnar kan vidimera att frågorna är ställda och att ni har fått svar på dem. Sedan är det bra att ni också erkänner att ni inte har något annat förslag när det gäller dessa busslinjer och denna paketlösning, utan det ni vill diskutera är något annat. Det handlar om att ifrågasätta huruvida demokratiskt fattade beslut om hur vi ska arbeta med kollektivtrafiken egentligen är demokratiska. Den diskussionen får vi fortsätta. Men tack för en bra fråga och för möjligheten att räta ut en del frågetecken.

Anförande nr 279
Maria Mustonen (V): Kristoffer, vill du inte svara på om det är Keolis som har initierat denna förändring? Detta handlar inte om vår okunnighet. Vi vet hur processen ser ut och vad du anser om den. Men vi har en annan åsikt. Det handlar inte om att vi inte vet hur det går till. Det handlar om att vi vill att det ska gå till på ett annat sätt, ett sätt som är demokratiskt och transparent.

Anförande nr 280
Regionrådet Tamsons (M): Demokrati handlar ju om att man röstar fram valda företrädare som sedan ser till att i demokratisk ordning i olika församlingar fatta beslut om det som är det offentliga. Demokrati handlar också om att mycket inte ska vara offentligt och att politiken inte ska lägga sig i allting.

Sedan kan man tillhöra en opposition. Då håller man ju inte med den demokratiskt valda majoriteten och den politik som majoriteten bedriver. Men man kan inte anklaga formerna för att vara odemokratiska. Det tycker jag är märkligt. Man hävdar att man själv skulle stå för en demokratisk politik.

Detta diskuterar jag gärna med Vänsterpartiet. Jag har en historia med mig, det vet ni om. Jag vet att den kan göra ont för er att höra. Men det är kanske inte detta som det egentligen handlar om. Ni har en annan idé om hur ni vill lägga upp saker och ting. Men i den sakfråga som interpellationen handlar om har ni alltså inga andra förslag, och det är väl bra att det blev klargjort för dem som har hört av sig i detta. Jag hoppas att trafikförvaltningen kan lyssna på dem och deras tankar och kanske göra förbättringar framöver.

## § 114 Interpellation 2021:22 av Talla Alkurdi (S) om vaccinering mot covid-19 i Region Stockholm. RS 2021-0281

Anförande nr 281
Regionrådet Alkurdi (S): Ordförande! Den här interpellationen skrevs i mars och tar upp frågeställningar om vilka förbättringar som regionrådet ser borde ha gjorts i regionens förberedelsearbete inför vaccineringen mod covid-19. Detta med beaktande av att regionen var sist i landet när det gällde andelen vaccinerade totalt sett och specifikt äldre. Det är frågor som handlar just om regionens senareläggning av vaccineringen av äldre med hemtjänst, om transparens och om lärdomar av detta.

I en tid när Sverige och vår region befinner sig i kris behöver vi samarbeta för att vaccinera så många som möjligt så fort som möjligt. Vaccineringen mot covid-19 ger hopp och är den enda vägen ut ur pandemin. Vi ska komma tillbaka till ett samhälle där vi kan umgås på riktigt igen, men då måste alla aktörer ta sitt ansvar och göra sitt yttersta.

Region Stockholm var långsam med vaccineringen av gruppen äldre trots att vi fick vår andel av vaccin för den åldersgruppen. Att vi var långsamma kan vi se när vi jämför andelen äldre vaccinerade med andra regioner, även om interpellationssvaret anger något annat. Regionen fokuserade på andra saker i stället för att förbereda. I stället för att bygga infrastruktur för mobila enheter, något som vi socialdemokrater föreslog redan i januari. I höstas förslog vi att man skulle inventera större lokaler, ge vårdcentralerna tillräckligt med resurser och samarbeta med civilsamhället.

Jag ser allvarligt på de brister i samordning, planering och kommunikation som präglade den första fasen av vaccineringen i Region Stockholm och som fortfarande präglar arbetet med att vaccinera befolkningen. Det ska vara tydligt vilken prioritering som gäller, hur vaccinationen går till och hur vården samordnas med kommunerna och regionen. Regionen har inte klarat detta särskilt bra trots att den första fasen var tydlig när ett gällde vilka som var prioriterade, nämligen sköra och äldre. Man hade inte en god beredskap. Vi hade inte ens beredskap för telefonbokning, vilket kan tyckas vara en viktig del för att AA ska kunna boka vaccinationstid.

Med detta ställer jag återigen mina frågor: Hur ser ansvarigt regionråd på regionens förberedande arbete, på senareläggningen av vaccineringen av äldre, på transparens? Vad är dina lärdomar?

Anförande nr 282
Regionrådet Pethrus (KD): Ordförande! Tack, Talla Alkurdi, för en viktig fråga! Vaccinationerna är ju något som har engagerat många av oss. Du har ju ställt ett antal frågor som framför allt rör vaccinationen av äldre.

Regionen började tidigt med förberedelserna för vaccinationen. Vi redovisade en vaccinationsstrategi redan i oktober 2020 utifrån den kunskap som fanns tillgängliga där och då. I december 2020 antogs en vaccinationsplan, och sedan dess har en rad olika frågor varit uppe för beslut, men viktigast har varit att skydda våra sköra äldre. Det är inte bristande förberedelser som är orsaken till att statistiken visar lägre andel vaccinerade av den totala befolkningen. Det har varit svårt för regionen att komma i kapp andra regioner så länge vi

har tilldelats vaccin baserat på andelen äldre medan statistiken redovisar andelen vaccinerade av den totala befolkningen i regionen. Vi har en ung befolkning. Ingen annan region har den demografi som vi har . Andra har därför inte påverkats lika hårt av den fördelningsprincip som har gällt när vi har fått 17 procent i stället för 23 procent av dosantalet.

När det gäller genomförandet av vaccineringen finns det stora logistiska utmaningar. Det har handlat om hur vaccinet ska hanteras och transporteras, med kylkedjor och så vidare. Därtill har flera vaccinleveranser försenats, och regionen har fått planera om, ibland med bara någon dags varsel. I en stor region som vår är det över 200 vårdcentraler som ska planera sin verksamhet. Rekommendationerna om vilket vaccin som är lämpligt att ge till vilken åldersgrupp och att Astra Zenecas vaccin under en tid plötsligt pausades av Folkhälsomyndigheten har också påverkat takten och planeringen för vaccinationen.

Regionen har trots låg andel vaccinleveranser haft en god start på vaccineringen. I dag är det över 1 miljon doser som har getts i regionen. Redan i slutet av april stod det klart att vi nådde det nationella vaccinmålet om att ha vaccinerat 80 procent av personerna över 65 år, och det var 18 dagar innan regeringens målsättning, som var den 16 maj.

Det är glädjande att regionen, som har varit så hårt drabbad och fått så lite vaccin, nu ändå klarade det här målet. Regionens medarbetare har gjort en enorm insats med ett bra arbete. Ju fler som vaccinerar sig, desto snabbare kan vi ta oss ur pandemin. Men när det gäller våra äldre påbörjades vaccinationen först på våra särskilda boenden för äldre och likaså för personalen inom kommunal vård och omsorg som arbetar nära de sköra äldre, allt enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Anförande nr 283
B e n g t  L a r s s o n (V): En av de stor bristerna när det gäller testning och vaccinering har ju gällt informationen till den breda allmänheten i regionens kommuner, trots att man har tagit in konsulter för att identifiera målgrupper och ta fram lämplig information. Avtalsutskottet har gjort ett antal digitala besök i kommuner och stadsdelar. Vid en träff med kommunerna i nordost tog samtliga kommuner upp bristen på information till den egna kommunens invånare.

Men ibland när man lyssnar på ansvariga regionråd tycker jag att det vore klädsamt om man kunde medge att vaccinationen stundtals inte har fungerat och att uppenbara övertramp har skett. Familjeläkarnas vaccination av en bostadsrättsförening i Saltsjöbaden är ett av flera exempel. Det är en förening som enligt sin hemsida riktar sig till ”aktiva personer över 55 år”. Det har även framkommit uppgifter om att bredare grupper av medarbetare fick vaccineras före äldre. Det senaste exemplet är appen Alltid öppet, som kraschade när breddvaccineringen påbörjades. Det är i sig inte konstigt med tanke på att beslutet om att utveckla funktionaliteten i appen för att underlätta breddvaccinationen togs först den 10 mars i år.

Inledningsvis gick det trögt med vaccineringen av äldre människor med hemtjänst. Uppgifter framkom också om att det var en långsam process för vårdcentralerna att leta reda på patienter som hade hemtjänst.

Anförande nr 284
R e g i o n r å d e t  A l k u r d i (S): Désirée, du pratar fortfarande om att vi inte fick vår andel av vaccindoserna. Det tycker jag är lite märkligt i och med att du vid det här laget borde veta att vi fick vår andel med hänsyn till de målgrupper och åldersgrupper som vi skulle vaccinera i de olika faserna.

Statistiken talar sitt tydliga språk. Vi låg långt efter resten av landet när det gäller att vaccinera de äldre. Så är det. Även när vi tittar på andelen 65-plussare och hur pass väl vi lyckades vaccinera dem, i vilken takt vi vaccinerade dem i jämförelse med resten av landet, så ser vi att vi var långsammare än andra regioner.

Resten av landet hade nämligen precis samma utmaningar som Region Stockholm när det gäller förseningar av leveranser, när det gäller okunnighet om vad som gäller för Astra Zenecas vaccin och så vidare. Det som särskiljer oss från andra regioner är också det som du nämnde, Désirée, är det som gäller antalet olika aktörer när det gäller antalet vårdcentraler men även antalet aktörer inom äldreomsorgen och så vidare. Det var utmaningar som vi kände till innan vi skulle dra i gång vaccinationsverksamheten.

I och med att vi har så många privata aktörer, så många olika aktörer i vårt vårdsystem så kommer utmaningen att samordna dem att vara ännu större. Det var därför som vi socialdemokrater under hösten påpekade just att vi har stora utmaningar när det gäller att kunna samordna detta splittrade vårdsystem. Därför borde förvaltningen ta i beaktande att man behöver har mer beredskap, mer resurser, mer samordning och att det kommer att ta tid. Ändå hörsammades inte detta från er sida. Du var ju inte med i HSN då, Désirée, men de blå-gröna partierna valde att inte rösta för vårt förslag där och då.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att du inte visar att det begicks fel i prioriteringarna och så vidare för det tyder också på att man inte drar några lärdomar och att man inte förbättrar sitt arbete.

Anförande nr 285
Ola Hägg (S): Ordförande! Jag tänkte ge ett lokalt exempel. Jag är från Nynäshamn och där har vi haft lite problem. Jag fick helt nyligen kontakt med en äldre dam som var över 90 år. Hon hade inte fått sin andra vaccindos fast det gått tolv veckor efter den första. Då hörde jag av mig till hemsjukvården som hon hade kontakt med, och då visade det sig att de inte hade fått några doser över huvud taget.

Under hela den här perioden har jag också blivit uppvaktad på olika sätt av vårdcentralen som egentligen har kapacitet för att ta emot många fler. De har ställt i ordning lokaler, och allt som behövs och väntar bara på vaccin, men de kommer inte in i regionens system. De har ändå haft kontakt med koordinator och allt annat. Det verkar inte som att man uppmärksammar deras vilja att försöka lösa problemet.

Nu har jag i dagarna blivit uppvaktad av personer som ska få sin andra dos, och de blir hänvisade till Norrtälje och Rimbo. Det saknas någon form av tanke på närhetsprincipen. Det kan ju inte vara meningen att folk ska åka kollektivt så långt. Den vaccinationscentral som vi har närmast ligger i Haninge, och den ligger ganska långt ifrån närmaste pendeltågsstation vilket gör det svårt att ta sig dit för äldre som har svårt att gå.

Jag hänvisar till vår tidigare motion om den ojämlika vården i regionen. Det verkar som om man har glömt bort oss lite grand här nere i Nynäshamn, och det vore bra om ledningen kunde se till att vi blev sedda hos de här vårdcentralerna. Framför allt kan det inte vara rimligt att nittioåriga människor ska behöva vänta så länge.

Anförande nr 286
Regionrådet Pethrus (KD): Det är många frågor som kommer tas upp som ligger en bit från det som interpellationen handlar om, men det är så att vi har varit väldigt tydliga med att äldre har prioriterats, och ingen har prioriterats ned bland de äldre. Däremot har det ju getts olika direktiv och olika riktlinjer. Vaccinleveranserna har också varierat mycket från Folkhälsomyndigheten vilket har gjort det hela väldigt svårt att hantera för en så stor region som Stockholm. Vi har ju följt i stort sett de två andra stora regionerna, Västra Götaland och Skåne, i andel färdigvaccinerade äldre.

Du talar om det här med andelen. Ja, vi har fått vaccin utifrån hur många äldre vi har i vår region, men om man sedan slår ut det och räknar på hela befolkningen så blir det ju fel. Jag har lite svårt att förstå varför det här med statistiken inte kan vara så mycket enklare att förstå.

Jag tänker så här. En sak gäller frågan om det här med bostadsrättsföreningar. Det har varit så, precis i inledningen, att man på en vårdcentral hade vaccin över och då fanns det ett seniorboende för 55-plussare mitt emot på samma gata. Antingen skulle vårdcentralen kassera doser som blev över eller så skulle man ge till dem som var fyllda 55. Det här är något som har rättats till och allt har blivit mycket smidigare. Sådant här kunde ju hända initialt.

Alltid Öppet har aldrig kraschat, den har däremot varit seg, som vi säger. Jag skulle verkligen vilja säga att det säkert finns fler saker när man tittar i backspegeln som man hade kunnat göra annorlunda, men det är ändå så att vi har fått laga efter läge hela tiden.

När det gäller Nynäshamn så var jag tydlig även i den frågan. Där är det på gång att vårdcentralerna ska få utökat arbete med vaccin.

Anförande nr 287
B e n g t  L a r s s o n (V): Bolaget Familjeläkarna hade faktiskt kunnat vända sig direkt till det lokala äldreboendet som hade boende och som hade biståndsbeslut och också hade personer som var över 65 år eller även betydligt över 65 år.

Jag kan fråga mig: hur kommer det sig att personer i Region Stockholm över 65 och över 70 år kunde åka till Sörmland och få en tid där samtidigt som de inte kunde få en tid här? Det var betydligt lättare för de personerna att få en tid i Region Sörmland.

Jag tycker att oppositionen under den här processen som har pågått väldigt länge nu, har försökt räcka ut handen, både socialdemokratin och Vänsterpartiet. Men vi har liksom inte fått gehör för våra diskussioner och en del i det har varit att man från majoritetens sida har sagt att det fungerar på ett väldigt bra sätt.

Nu känner jag mig lite tillfredsställd när du ändå säger att man kan se att det inte har fungerat till hundra procent överallt.

Anförande nr 288
H a n n a  S t y m n e  B r a t t (S): Ordförande! Jag bor i Norrtälje och där har vi ju högst andel vaccinerade i hela regionen. Det beror givetvis delvis på att vi har i särklass högst andel äldre av alla i regionen, men det beror inte bara på det. Det beror också på det som vi brukar kalla Norrtäljemodellen, eller det som förkortas KSON, den sammanhållning som vi har och Tiohundra med vården och omsorgen i Norrtälje som har gjort att man har kunnat samordna det hela.

Man har haft gemensamma möten med samtliga aktörer och vaccinatörer varje vecka under den här tiden. Detta har gjort att vaccineringen har fungerat väldigt, väldigt bra för de allra sköraste äldre och de här åldersgrupperna. Jag hoppas, Désirée och ni andra från majoriteten, att ni verkligen studerar hur man har jobbat i Norrtälje när ni utvärderar det här och drar lärdomar av det.

Om vi inte hade haft denna samverkan här, med de avstånd som vi har och den stora andelen äldre som bor här, och hade vi inte haft den här samordningen som vi har så hade det varit betydligt värre.

Anförande nr 289
Regionrådet Alkurdi (S): Désirée, här fick du en lärdom att ta med dig om hur regionen skulle kunna sköta vaccineringen framöver.

När det gäller frågan om statistik så ska det inte vara så svårt. Du ska ju titta på andelen 65-plussare och hur många som har fått sitt vaccin. Det är märkligt att ni i majoriteten inte gjorde det, men vi gjorde det och då kunde vi jämföra hur många som är vaccinerade mot hur många 65-plussare som vi har i vår region. Då såg vi att vi låg sist i landet. Så enkelt är det.

Vi har ju väckt ett flertal förslag. När jag kommer till mobila vaccinationsenheten så var det en idé som vi fick eftersom vi fick höra att man tänkte vänta med att vaccinera dem som har hemtjänst och hemsjukvård. Det tyckte jag var lite märkligt. Varför vänta? Varför inte titta på andra regioner som hade tagit fram riktlinjer för hur man kunde transportera Pfizers vaccin på ett säkert sätt?

Vi väckte förslag om gratis sjukresor så att det inte skulle vara någon ojämlikhet i fråga om vem som har möjlighet att åka till de större vaccinationsmottagningarna. Vi har väckt flera förslag och dem borde ni ha tagit till er mycket tidigare.

Anförande nr 290
Regionrådet Pethrus (KD): Ordförande! Man kan bara konstatera att Norrtälje ligger bra till, men Nynäshamn ligger inte långt efter, trots att det här har framstått som stora problem med resande.

Vad vi gör är att försöka hitta lösningar lokalt. Men jag skulle ändå till slut vilja säga att vi har varit oerhört beroende av beslut som fattats på det nationella planet och riktlinjer som oftast har missgynnat storstadsregioner. Jag gick in och tittade på hur många doser man har fått i de regioner som har haft högst vaccinationsgrad. Då såg jag att Stockholm för två månader sedan fick 3 300 doser per 10 000 invånare och att Gotland fick 5 200. I Värmland, Kalmar och Dalarna fick de också över 5 000 doser per 10 000 invånare. Då har man haft högst andel.

Sedan måste man också titta på om man har i sitt område ett antal personer i hög ålder, och då får man också en hög siffra i statistiken. Man behöver faktiskt analysera det som redovisas i statistiken och det som många tolkar som långsam vaccinering. Jag tror att vi kommer att behöva återkomma till den här frågan, och det kommer att visa sig att vi har gjort ett gott arbete trots alla utmaningar.

Anförande nr 291
Robert Johansson (S): Jag hade inte tänkt att gå upp i den här debatten, men det kliar i mig, herr ordförande. Nu ska jag inte göra samma misstag som jag gjorde med Susanne Nordling.

Är det vaccinleveranserna som styr belastningen på Alltid Öppet? Är det mängden vaccin som har gjort att Alltid Öppet inte har klarat anstormningen av människor som vill boka vaccinering?

Jag hittar inte det kausala sambandet någonstans. Är det mängden vaccin som har gjort att vi öronmärkte 40 miljoner för en informationskampanj som inte var riktad till grupper som generellt var vaccinskeptiska utan en bred vaccinationskampanj innan breddvaccineringen kom i gång? Är det Folkhälsomyndighetens och regeringens fel? Är det bristen på vaccin-dosers fel? Någon får gärna förklara det sambandet för mig.

Anförande nr 292
Christine Lorne (C): Ordförande! Jag tänkte först bara säga något om vaccinerna i början. Det var Folkhälsomyndighetens jättetydliga rekommendation: Vaccinera de sköraste och äldre! Vaccinera bubblan runt de sköraste äldre!

Vi har väldigt många som jobbar runt de sköra äldre här i Stockholm. Därför ser vår andel av antalet äldre jämfört med hur många andra som är vaccinerade annorlunda ut. Det är därför. Vi har ju använt allt vaccin som vi har fått. Vi har vaccinerat enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer hela tiden. När myndigheten sedan ändrade rekommendationerna så ändrade vi våra vaccineringar också.

Och så till frågan om Alltid Öppet. Jag har fått lära mig att det är ungefär 150 000 personer som ingår i varje ny grupp som man ger möjlighet att boka vaccinering. En timme efter att man släpper ut nyheten att man öppnar för en ny grupp att boka tid för vaccination är hälften av dem inne i Alltid Öppet-appen och klickar, och inte bara en gång utan många gånger.

Jag har också tyckt att vi naturligtvis måste ha ett datasystem som fungerar, men den belastningen på 150 000 personer samtidigt är ganska svår att ha täckning för. Och i det här fallet handlar det också om en kort episod.

Förhoppningsvis ska vi inte roa oss med sådana här saker i framtiden, att lika många behöver göra exakt samma sak exakt samtidigt.

## § 115 Interpellation 2021:23 av Maria Mustonen (V) om upphörande av kollektivtrafik till Huvudskär

Anförande nr 293
Maria Mustonen (V): Fru ordförande, fullmäktige! Jag och Talla turas om att debattera våra interpellationer i dag.

Jag tackar för svaret! När jag läser svaret står åtminstone en sak klar, nämligen att Huvudskär inte längre trafikeras av Waxholmsbolaget, att det har blivit en extra privatisering. Nu räcker det inte längre med att erbjuda näringslivet en del av skattekakan genom upphandlingar. Nu handlar det i stället om att samhället drar sig ur helt och hållet och låter privata aktörer lösa transportbehoven.

I vårt fall är det personen och den enskilda resenären som får stå för notan. Det handlar alltså inte om bara regionens pengar utan om något helt annat. Jag tackar för det förtydligandet.

Skärgårdsstiftelsen, vars viktigaste finansiär Region Stockholm är, tog över Huvudskär från Fortifikationsverket. En del av övertagandet var en uppgörelse mellan stiftelsen och det dåvarande landstinget som skulle försörja Huvudskär med kollektivtrafik.

Stiftelsen rustade upp byggnaderna och bryggan, och driver ett enklare vandrarhem med självhushållning. Kollektivtrafiken har möjliggjort även dagsbesök på Huvudskär. Plötsligt gäller inte uppgörelsen utan trafiken upphör. Haninge kommun, som tillerkänts dispens i trafikplaneringsprocessen till skillnad från Skärgårdsstiftelsen, anger i sitt remissvar att detta inte är bra, men får bara en standardformulering till svar. Trafikförvaltningen hänvisar till en oduglig brygga och brist på fartyg fastän ingenting har förändrats i det avseendet från föregående år.

Tjänstemannen svarar att det plötsligt krävs ett nytt beslut om allmäntrafikplikt för att återuppta trafiken även om trafikförvaltningen har befogenhet att göra trafikförändringar, vilket vi hörde i den föregående debatten med Kristoffer Tamsons.

Det är välkänt att vi i Vänsterpartiet är kritiska till den nuvarande trafikplaneringsprocessen som saknar transparens och inflytande från politiken och de berörda.

När det gäller sjötrafiken är situationen ännu värre i och med att det finns ett exklusivt utskott på tre personer som fattar alla beslut om sjötrafiken. Fem av fullmäktiges åtta partier får se i efterskott vad som beslutades där. Det är en demokratisk skandal!

Anförande nr 294
M i c h a e l a  H a g a (C): Fru ordförande, ledamöter! Tack så mycket, Maria, för interpellation om Huvudskär! Ni har ju fått ta del av det skriftliga interpellationssvaret, så jag ska inte upprepa det.

Även om trafiken har stora utmaningar när det gäller intäkter så stoppas inte den här trafiken av besparingsskäl. Det är alltså inte ett beslut som har fattats av trafikutskottet som jag tolkar att du tog upp i ditt debattinlägg här.

Det handlar om att vi inte har fartyg som kan trafikera på ett säkert sätt och som heller inte uppfyller de krav som vi har på tillgänglighet. Målbilden är ju att vi ska ha en robust och tillgänglig kollektivtrafik även på vatten, både för att möta de behov som finns hos fastboende och deltidsboende och även hos olika typer av besökare.

Vi får inte heller glömma bort att det inte är enbart Region Stockholm som trafikerar vår skärgård utan även andra aktörer. Det är ett viktigt komplement till vår subventionerade och skattefinansierade kollektivtrafik. Den information som också har framkommit är att det finns andra aktörer som avser att trafikera Huvudskär.

Som du också säger är det viktigt att kommunerna är en stark part i den dialog som regionen för beträffande trafikplaneringen. De ser helheten och de har också en helhetsbild av de lokala behoven och även av den framtida utvecklingen.

Dialogen med fastighetsägare, besöksnäringen och andra aktörer är viktig för att utveckla en trygg och säker kollektivtrafik, men alla måste behandlas lika av oss som kollektivtrafikmyndighet oavsett om verksamheten är regionfinansierad eller inte.

Som det också stod beskrivet i interpellationssvaret så är regionen stiftelsens största finansiär och stöttar också den här verksamheten. Om vi i regionen skulle ge fördelar till en stiftelse eller till en fastighetsägare som är kopplad till regionen så innebär det inte att vi ägnar oss åt likabehandling.

Vi behöver säkerställa att vi följer de riktlinjer och de styrdokument som vi har, och ett tungt ansvar vilar också på oss för att vår kollektivtrafik ska vara tillgänglig för barn, äldre och resenärer med funktionsnedsättning.

Anförande nr 295
R e g i o n r å d e t  S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Tack, Maria Mustonen, för en viktig interpellation i en fråga där också vi socialdemokrater har agerat och där vi verkligen kan se konsekvenserna av att dålig styrning också leder till dåliga ekonomiska konsekvenser som faktiskt till slut drabbar invånarna.

Oavsett om du är rik eller fattig, oavsett om du bor i norra eller södra delen av länet eller om du har sjövana eller inte så ska du enligt vårt synsätt ha möjlighet att besöka den fantastiska natur som finns i skärgården. Två viktiga aktörer för oss i detta sammanhang är Waxholmsbolaget och Skärgårdsstiftelsen.

Regionens olika verksamheter måste, som vi har hört, arbeta tillsammans. Vi som styr över sjötrafiken måste se till att förutsättningar finns för att medborgarna ska kunna åka enkelt och säkert till de platser som Skärgårdsstiftelsen har ansvar för, vilka ju faktiskt regionen till stor del finansierar. Att människor kan ta sig till och från öarna leder också ökat företagande och möjlighet till arbete i vår region.

Tyvärr brister det alltsomoftast. Skärgårdsstiftelsen har på senare tid investerat mycket pengar – flera miljoner har lagts ned – och mycket tid på renoveringar och tillbyggnader, för att det ska finnas fungerande brygga, vandrarhem och annat som krävs för en säker och behaglig vistelse på Huvudskär.

Mitt i allt detta har den blå-gröna majoriteten valt att helt slopa båten till Huvudskär. I stället borde man växla upp, menar vi, speciellt med tanke på alla renoveringar som har gjorts som skattebetalarna till större delen har stått för. Det är bokstavligt talat att annars kasta pengarna i sjön.

Den blå-gröna majoriteten, menar vi i det här sammanhanget, brister i sin samordning. Den ena handen investerar för tillväxt och en levande skärgård, och den andra tar bort möjligheter för besökare att ta sig dit. Moderaterna som faktiskt styrt trafiknämnden har ett huvudansvar och måste också förklara varför man gör som man gör.

Vi kan inte cykla eller simma till Huvudskär. Socialdemokraternas budskap är väldigt tydligt: båtarna till Huvudskär måste räddas för att skattepengar inte ska gå förlorade.

Anförande nr 296
S t e l l a n  H a m r i n  (V): Fru ordförande! Huvudskär är ju en väldigt speciell ö. Den ligger väldigt långt ut i skärgården. Den är nästan unik i det avseendet när det gäller kollektivtrafik. Den skulle säkert locka också väldigt många utländska besökare just på grund av sitt läge. Det innebär även att det kan vara svårt att trafikera den ön. Vi har full förståelse för det. Den ligger långt bort, det kostar naturligtvis mer pengar. Den kan vara utsatt vid hårt väder och så vidare.

Det var oerhört intressant att Maria har tagit fram det här avtalet som ingen har nämnt tidigare i den här ganska långa processen, där man från majoritetens sida har lagt tyngdpunkten på än det ena än det andra som skäl till att man inte ska trafikera Huvudskär. Jag antar att man i formellt hänseende har sett till att man klarar sig här, men det är ju faktiskt moraliskt förkastligt att träffa ett avtal med Skärgårdsstiftelsen om att de ska rusta upp och regionen förse dem med kollektivtrafik och sedan plötsligt hoppa av överenskommelsen, dessutom väldigt snabbt.

Nu säger majoriteten att ekonomin inte spelar någon roll. Det låter lite konstigt, det kostar ju 700 000 kronor. Varför nämner ni i så fall den summan? Det kan man ju undra.

Tidigare har majoriteten sagt att det inte finns några fastboende på Huvudskär. Nej, det är det inte. Det är det inte på den här typen av öar. Det ska vi kanske vara glada över. Det är däremot väldigt många som bor på ön sommartid. Om du slår ut det under den rimliga perioden så blir det ganska många boende, även om vi menar något annat med det.

Vi har också den här frågan om säkerheten. Majoriteten hänvisar också nu direkt till att det finns privata entreprenörer som tar jobbet. Det är ju bra att de gör det. Gör de det då med samma säkerhetskrav som regionen ställer och som är anledningen till att man hoppar av överenskommelsen? Om man inte själv kan uppfylla säkerhetskraven, varför tror man då att privata aktörer skulle kunna göra det?

Anförande nr 297
M a r i a  M u s t o n e n (V): Ordförande! Jag kan fortsätta att tala om de privata aktörerna. Det finns en privat lösning på plats nu för denna sommar, den går från Dalarö till Huvudskär. Det kostar 525 kronor tur och retur att åka tid. Med Waxholmsbolaget hade det kostat 190 kronor. Det är alltså tre gånger dyrare för resenären.

Konsekvenserna av det här beslutet är att man hindrar Skärgårdsstiftelsen att fullgöra sitt uppdrag att göra skärgården öppen för alla.

Nu försvarar stiftelsens största finansiär sitt sätt att sköta uppdraget. I ett privatiserat samhälle, som Centerpartiet och Moderaterna står för, är skärgården inte öppen för alla utan för dem som har råd.

I fråga om sjötrafikutskottet så har det inte påstått att beslutet har fattats av det utskottet. Beslutet har fattats av trafikförvaltningens tjänstemän. Det som är konstigt här är att riktlinjerna och styrdokumenten, som Michaela hänvisar till, inte har ändrats sedan förra året. Ändå är den här trafiken slopad. Därtill kommer också att det här beslutet om allmäntrafikplikt inte heller har ändrats.

Där ser vi svagheten i den här processen, nämligen att förvaltningen har stora befogenheter att ändra på saker som tidigare har fungerat. Tidigare har det inte funnits problem med säkerheten och så vidare.

Anförande nr 298
M i c h a e l a  H a g a (C): Ordförande! Vi har ju hanterat den här frågan tidigare i en skrivelse om Huvudskär på trafikberedningen och trafiknämnden i februari. I svaret tydliggjordes redan då att det inte fanns fartyg som möter de krav som vi har på tillgänglighet. De kraven är skarpa utifrån det ansvar som vi har som kollektivtrafikmyndighet.

Stellan undrade varför vi nämnde summan. Den nämns för att interpellanten frågar efter vilken besparing som har gjorts. Därför nämns summan i svaret på interpellationen.

Det finns i det här området där det trafikeras högre krav från Transportstyrelsen rörande fartyg, utrustning och bemanning. Det gäller fortfarande. Bryggan på Huvudskär har brister vad det gäller tillgänglighet och säkerhetskrav. Detta begränsar också möjligheten att trafikera. Detta har påtalats i tidigare trafikförändringsremiss och även i dialog med Skärgårdsstiftelsen.

Det har också kommit information om att det finns andra aktörer som visat intresse för att utföra den här trafiken. Om trafiken till Huvudskär skulle återupptas så skulle det behövas nya fartyg för uppdraget och att Skärgårdsstiftelsen säkerställer att bryggan möter de krav som ställs för trafikering. Men här saknas inte heller förutsättningar för kommersiell trafik.

Anförande nr 299
S t e l l a n  H a m r i n (V): Då måste jag fråga: Är det säkerhetsfrågor eller teknikfrågor som man tidigare sagt som gör att man inte vill trafikera? Som jag uppfattar det nu är det säkerhetsfrågor. På vilket sätt uppfyller då de privata aktörerna de säkerhetskrav som ni ställer? Jag kan inte tänka mig att de gör det på ett bättre sätt än vad regionen hade gjort med sin sjötrafik, vilket i så fall innebär att man nu medvetet sänker säkerhetskraven. Om det är någon mening med dem innebär det att man utsätter dem som åker till Huvudskär för vissa risker vilka inte hade funnits om regionen hade skött det hela. Jag förstår faktiskt inte hur man tänker.

Anförande nr 300
M a r i a  M u s t o n e n (V): Jag vill betona att den privata lösningen är tre gånger så dyr som den regionala lösningen som vi har. Jag vill också betona att den här trafiken har fungerat i flera år med den befintliga bryggan och det befintliga fartyget. Nu fungerar det plötsligt inte. Det är obegripligt.

När det gäller den privata lösningen vill jag nämna att man tidigare kunde göra dagsbesök, men nu ligger det privata fartyget där i en timmes tid, och då kan man inte åka dit utan egen båt, eller utan att bo på vandrarhemmet, och bara besöka Huvudskär under dagen. Det är en klar försämring, och egentligen är det bara ett svepskäl som majoriteten kommer med när vi frågar varför förändringen har genomförts.

Anförande nr 301
R e g i o n r å d e t  S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Låt mig bara säga till Michaela att jag i grunden tror att vi är många i den här församlingen som är överens om att skärgården ska vara tillgänglig för den breda befolkningen runt om i Stockholms län, att det är viktigt att vi får nya besöksgrupper som kommer ut i skärgården, att människor som kanske inte har förutsättningar, möjlighet, att hyra in sig på ett vandrarhem eller annat i Skärgårdsstiftelsens regi också kan ta sig ut.

Det är klart att någonting måste ha gått fel någonstans när man gör en så pass stor investering och det är färre som kan besöka Huvudskär. Det skapar dessutom en situation där regionen riskerar att skattepengar som lagts ned inte kommer skattebetalarna till del på ett bra sätt såsom det var tanken, nämligen att tillgängliggöra skärgården för fler. Jag skulle ödmjukt vilja be Michaela ta med den här frågan och försöka förändra processen, för det här håller inte i förlängningen.

Anförande nr 302
M i c h a e l a  H a g a (C): Nu är det många som jag ska bemöta. För det första är det inga svepskäl utan det är konkreta svar på den verklighet där vi befinner oss just nu. Till Stellan vill jag säga att vi inte upphandlar den kommersiella trafiken, men vi har krav när vi gör beställningar av trafiken, eller kör egen trafik, vad gäller tillgänglighetsfrågor och också säkerhetsfrågor, vilket har förmedlats också i dialog med Skärgårdsstiftelsen. Vi behöver behandla alla aktörer på ett likartat sätt.

Jag vill gärna lyfta fram andra exempel på aktörer som bedriver verksamhet och som också inför egna båtlinjer, bland annat gjorde Nässlingen det då anläggningen var öppen. Nu vidareutvecklar även rederiet som driver Siaröfortet sin egen båtlinje och köper in ytterligare en båt. Det går givetvis att hitta lösningar, så även för Huvudskär, som inte enbart handlar om att regionen nödvändigtvis behöver bedriva trafiken.

## § 116 Interpellation 2021:24 av Talla Alkurdi (S) om brister i vården för äldre i Region Stockholm. RS 2021-0283

A n f ö r a n d e  nr 303
Regionrådet A l k u r d i (S): Ordförande! Ett mål som regionen antagit för hälso- och sjukvården är att färre sköra äldre ska behöva uppsöka regionens sjukhus för att få vård. I stället är tanken att mer vård ska kunna ges i eller i anslutning till hemmet. För detta har regionen och länets kommuner ett gemensamt ansvar. Två granskningar har dock nyligen visat att det finns stora brister vad gäller hanteringen av utskrivning och återinskrivning av multisjuka äldre patienter. Socialstyrelsen har i en rapport om återinskrivningar visat att det blivit vanligare att sköra och multisjuka äldre som vårdats på sjukhus skrivs in på nytt en kort tid efter utskrivning.

Region Stockholm är en av de regioner där utvecklingen har gått bakåt. Andelen oplanerade återinskrivningar i Region Stockholm 2018 var 27 procent att jämföra med 2010 då det var 23 procent. Med andra ord har 27 procent av sjukhusbesöken för multisjuka 2018 inneburit återinskrivning. Revisionsgranskningen av återinskrivningsprocessen i Region Stockholm pekar även den ut att primärvården brister när det gäller samverkan kring utskrivning av patienter.

Bristerna i utskrivnings- och återinskrivningsprocessen går hand i hand och visar på bristerna i samordning av äldres vård i Region Stockholm. Det har vi debatterat ett flertal gånger. Äldre hamnar i kläm i ett uppsplittrat vårdsystem i Region Stockholm. Faktum är att just seniorvården är mest konkurrensutsatt av all vård som vi lagt ut på diverse vårdval och vårdmarknader. Det är de multisjuka äldre som har drabbats hårdast.

På grund av brister i vården tvingas allt fler svårt sjuka äldre att gång på gång besöka länets akutmottagningar. Det resulterar ofta i att de tvingas vänta på akuten i många timmar och på grund av bristen på vårdplatser vårdas i korridorerna under ovärdiga former.

Med anledning av detta ställer jag frågor till regionrådet om hur det blågröna styret ser på det faktum att antalet återinskrivna i Region Stockholm har ökat sedan 2010, vilka åtgärder som planeras för att vända utvecklingen vad gäller återinskrivningar, helt enkelt vilka reformer man ämnar göra.

Anförande nr 304
Regionrådet Pethrus (KD): Ordförande! Tack, Talla, för din fråga! Det är en viktig fråga, att förhindra återinskrivningar i slutenvården. Det är oerhört viktigt att den äldre som skrivs ut får rätt insats i öppenvården så att man slipper återinskrivningar. Den äldre ska om möjligt få sin vård och omsorg på hemmaplan och i sin bostad. Från den 1 januari 2020 gäller en långsiktig regional överenskommelse mellan Region Stockholm och länets kommuner om utveckling av samverkan vid utskrivning från den slutna hälso- och sjukvården. Överenskommelsen har som målsättning att ge långsiktiga och stabila förutsättningar för att utveckla samverkan kring en trygg, säker och effektiv utskrivningsprocess med patienten i fokus i enlighet med lagen.

När det gäller just återinskrivningar har antalet återinskrivningar i Region Stockholm inte ökat utan tvärtom visar indikatorer att återinskrivningarna har minskat. Antalet återinskrivna patienter inom sju dagar för personer 80 år och äldre sjönk 2020 till 7,1 procent, vilket är lägre än 2020 års målvärde, som var 7,5 procent. År 2019 var siffran 8,3, så det har förbättrats.

Förvaltningen har också fått ett uppdrag att se över läkarinsatserna i äldreomsorgen och det har jag stora förhoppningar kring. Vi ska fortsätta att förstärka och hitta ytterligare vägar att säkerställa att våra äldre får en god vård i hemmet men självklart också inom den slutna vården. Sollentuna sjukhus har fått ett utökat vårduppdrag med en sammanhållen geriatrisk vård som ska länkas bättre till hemmet eller till det särskilda boendet. Det ska sedan utvärderas för att se om det kan implementeras i större skala.

Min ambition är att äldre och deras anhöriga ska känna sig trygga med äldrevården och att det ska finnas en god kommunikation mellan vårdgivare och patienter och deras anhöriga. Brister som uppdagats, inte minst under pandemin, ska vi följa upp och åtgärda. Äldres välmående måste vara i fokus. De måste kunna lita på vården i Region Stockholm.

Anförande nr 305
Marianne Berg Ekbom (V): Tack för en bra interpellation! Det här är viktiga frågor, och vi har ju fått se hur det ser ut i vården av de äldre. I svaret talas om handlingsplan, samarbete, samverkan, implementering pågår samt att man har en regional överenskommelse, vilket förändrar verkligheten. Men det gör det inte. Man måste göra om verkligheten, se till att det fungerar. Det handlar inte bara om ord.

Det är förutsättningarna som saknas. Vården är uppsplittrad på olika utförare och olika system. Detta med fragmentiseringen är en fråga som Coronakommissionen kommer att gå igenom och ha ett eget avsnitt om i sin rapport, som kommer den 29 oktober. Just fragmentiseringen ser kommissionen som ett problem. Då tänker jag på lagen om samordnad individuell plan, SIP. Den har vi haft i över tio år, och ändå har det inte blivit en regel att den tillkommer. Den 1 juli får vi ytterligare en lagändring i hälso- och sjukvårdslagen som tydliggör primärvårdens ansvar för att samordna insatserna så att det blir ändamålsenligt.

Verkligheten är alltså en annan. Äldre och anhöriga känner av det väl. Det fungerar inte. De får inte det stöd de behöver, och samverkan mellan vårdgivarna, mellan olika vårdnivåer, fungerar inte. Vi i Vänsterpartiet anser att regionfullmäktige behöver garantera att äldre får en fast vårdkontakt som kan samordna vården mellan olika nivåer.

Anförande nr 306
Hanna Stymne-Bratt (S): Ordförande, fullmäktige! Det här är en otroligt viktig fråga. Det är jätteviktigt för de äldre att kunna känna sig trygga och för de anhöriga att kunna känna sig trygga. Vi vet att det är de sköraste äldre som står för den allra största delen av den komplicerade sjukvården. Då krävs samordning. Det krävs sömlösa vårdkedjor, och det krävs samordning mellan olika aktörer och mellan olika vårdnivåer. Det krävs att man kan ha vårdplanering direkt, innan utskrivningen från sjukhuset, med biståndshandläggare. Det krävs samarbete med hemsjukvården. Det krävs samarbete mellan hemtjänsten och hemsjukvården. Kanske skulle man till och med ha det tillsammans med hemtjänsten, att man i hemtjänstuppdraget skulle ha den basala hemsjukvården.

Det finns en kommun i regionen där detta fungerar väldigt bra, där man har biståndsbedömning. Där kan sjukhuset gå in och göra biståndsbedömning även på helger och kvällar så att ingen ska behöva bli utskriven i tomma intet.

I Norrtälje har vi haft ett projekt, Norrtäljemodellen 2.0, där vi tittat på den nordligaste delen av vår kommun, den som heter Hallstavik, för att se hur hela samhället där kan samverka kring de sköraste äldre. Vi vill se vilka andra strukturer det finns förutom vården, vårdcentralen, äldreboendena, ambulansen, alltså se vilka övriga aktörer det finns runt om som kan samverka kring de äldre. Vi vill se hur man på bästa sätt kan samverka så att Kalle, som ramlat, inte behöver ringa ambulans, ambulansen åker till sjukhuset, han behöver inte vänta på akuten för där har vi snabbspår. Jag hoppas att man kan titta på hur vi jobbar här och inte avfärda det.

Anförande nr 307
Ola Hägg (S): Under förra mandatperioden satt jag i beredningen för multisjuka äldre. Det största problemet var att insatskedjorna inte var obrutna utan det var svårt att få fram de så kallade SIP:arna. Då kom revolutionen med den nya lagstiftningen. Det lät så bra. Man skulle till och med ha vårdplaneringen i patientens hem, efter sjukhusvistelsen. Vi ute i kommunerna tyckte nog att det lät för bra för att vara sant. Nu kan vi konstatera att det är svårt att hålla vårdkedjorna obrutna.

När man är sjukvårdspolitiker kommer man i kontakt med människor. Nyligen var jag i kontakt med en som blivit hemskriven från operation, men det faktum att katetern kladdade igen gjorde att det blev ett akut tillstånd och personen i fråga måste in på sjukhuset igen, detta i stället för att ordna det direkt i någon form av vårdplanering så att hemsjukvården hade kunnat gå in.

Hela kedjan är svår att hålla ihop. När man pratar med vårdcentralen säger personalen där att de har jättesvårt att få till vårdplanering med sjukhuset, inte ens digitalt har de tid med det; nu kanske man kan säga att det beror på corona och liknande. Samtidigt ska hemsjukvården, som är uppdelad i två olika företag, en som arbetar på dagarna och en annan på nätterna, och vårdcentralen på något sätt hålla ihop det hela. Det innebär att det blir blottor i insatskedjan och läkningen går mycket långsammare.

Själva incitamentet saknas. Det är det som vårdcentralen säger. Det finns inte ett starkt incitament att göra vårdplaneringarna mellan sjukhus och vårdcentral.

Anförande nr 308
B e n g t  L a r s s o n (V): Tack för en viktig interpellation! Under de senaste 20 åren, kanske något mer, har man prövat olika modeller för samverkan mellan tidigare landstinget, nu regionen, och olika kommunala utförare av vård och omsorg. Trots det fungerar det inte i dag. Det är helt uppenbart.

Kunskapen om vad som inte fungerar och vilka åtgärder som behöver vidtas finns. Äldrecentrum skrev på uppdrag av dåvarande landstinget en rapport 2017, *Äldres resa till, genom och ut från sjukhus i Stockholms län*, gällande personer 65 år och äldre. Rapporten har väl beskrivit hur det ser ut och vilka förslag till åtgärder som har lagts fram, men på något sätt tar man inte till sig den typen av kunskap. Så har det sett ut i många år.

Precis som Marianne sade i sitt inlägg är det inte fler överenskommelser och dokument som behövs. Vi vet vad som inte fungerar. Vi vet vad som behöver åtgärdas. Det är verkstad som behövs, ingenting annat. Vi har allt material.

Anförande nr 309
S u s a n n e  N o r d l i n g (MP): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! De senaste åren har patientsäkerhetsarbetet förstärkts i den regionala styrningen. Vi vet att det är väl investerad tid som sparar både lidande och kostnader. Vi antog en patientsäkerhetsplan i VKN, vårdens kunskapsstyrningsnämnd, för drygt ett år sedan. Den lyfter bland annat fram vårdrelaterade infektioner, och samarbetet med kommunerna har förbättrats under pandemin. Det använder vi nu som grund när vi drar upp principer för geografisk styrning av nära vård.

Vi börjar med verksamheterna som riktar sig till barn och unga inom psykisk hälsa. Det är avgörande för en fungerande samverkan mellan kommun och region, inte minst i samband med utskrivningar. Vi har LUS, lagen om utskrivningsklara, och enligt den ska vi jobba med SIP:arna. Därför har en överenskommelse ingåtts med SLSO om att vi får ansvar för att stödja och vägleda de vårdcentraler som får i uppdrag att samordna vårdverksamhet i sin kommun och stadsdel utifrån geografiska principer och styrning. Det är basen för ett framgångsrikt pandemirelaterat samordningsarbete som SLSO har gjort under pandemin. Nu ska vi ta till vara de goda erfarenheterna som vi fått under pandemin.

Överenskommelsen med SLSO trädde i kraft den 1 mars i år och är uppbyggd i enlighet med de förslag som finns i den statliga utredningen *God och nära vård*. Genom appen Alltid öppet finns sedan ett år ett digitalt verktyg när det gäller samordnad individuell plan, SIP, som är säkrad, alltså utifrån säkerhet och säker identifiering. När det gäller lifecare, som vi under 2021 fasar in tillsammans med kommunerna, kommer vi att kunna göra digitala SIP:ar med dem; det är en del av verktyget. Vi gör ett jobb just nu för att öka samverkan.

Anförande nr 310
Regionrådet Pethrus (KD): Fru ordförande! Jag tror att vi alla, oavsett partifärg, vill att äldrevården ska fungera bra och att den ska fungera sömlöst. Men vi vet att det sedan ädelreformen, och kanske även tidigare, är svårt med överföringen mellan vård och hemmaboende eller om man är på ett särskilt boende.

Pandemin har lett till ett ökat samarbete och synliggjort behovet av att förbättra samverkan mellan kommun och region. För närvarande pågår samverkan i olika lokala kluster där vårdcentralerna ska samverka kring utskrivna patienter så att länken till sjukhuset ska fungera mera sömlöst. Primärvården har fått ett uppdrag att säkerställa god vård, och nu utvecklas också olika digitala verktyg, som några varit inne på, för att underlätta informationsöverföringen och samverkan kring det som vi pratar om här, SIP, det vill säga samordnad individuell plan. Det hade vi uppe mellan kommunerna och regionen häromveckan angående det särskilda lifecare-systemet.

Under våren har vi haft ett begränsat tillägg i avtalet gällande avancerad sjukvård i hemmet beträffande mobilitet, där de fått möjlighet att flexibelt och kortvarigt stötta patienter med komplexa vårdbehov. Här får vi väl också se hur det fungerar. Det kan vara viktigt att stötta äldreomsorgen nu under pandemin men kanske även fortsättningsvis.

Det är alltid viktigt med individuella bedömningar och att sköterskorna på äldreboendena ser till att organisera vården kring de äldre på ett bra sätt. Regionen ska stötta där det behövs med läkarinsatser. Vi ska göra allt vi kan för att de äldre ska få rätt vård i rätt tid. Jag ser fram emot den utredning som förvaltningen har fått i budgeten för det här året för att utvärdera hur vi kan förbättra äldrevården.

Anförande nr 311
Regionrådet Alkurdi (S): Ja, Désirée, det stämmer att det alltid finns en utmaning när det kommer till att samordna vården för multisjuka äldre, men man behöver inte göra det svårare än det är. Det har ni gjort under de gångna åren genom att splittra upp vården, gång på gång, med fler och fler vårdval. Det är just inom seniorvården som vi har de mest uppsplittrade systemen.

När det kommer till de utskrivningsklara och återinskrivningsprocessen handlar det om sjukhusresurserna, att man inte ska skriva ut någon som inte är färdigbehandlad, vilket sker i dag. Det har skett under flera år på grund av bristande resurser till sjukhusen och den press de har med att hantera produktionen med sämre resurser. Det handlar också om primärvården med områdesansvar, att införa områdesansvar, tillföra resurser, skapa fasta vårdkontakter. Fast vårdkontakt är inte bara något man stipulerar i ett dokument utan det handlar om att resurssätta det hela så att vårdcentralerna kan ha det. Det handlar om att sprida Norrtäljemodellen. Hanna Stymne-Bratt redogjorde nyss för vad det skulle innebära för kvalitetsförbättringar om vi kunde sprida Norrtäljemodellen i vår region.

Det handlar om fler mobila vårdteam, och det handlar även om att kommunalisera hemsjukvården, som just nu är väldigt uppsplittrad på det regionala ansvaret och vårdvalen. Det finns alltså flera saker man skulle kunna göra från regionens sida. Låt mig påpeka att Stockholms stad 2020 kom med en granskning som visar att regionens åtagande, särskilt på primärvårdsnivå, inte håller måttet. Vi har många granskningar som visar att något måste ske på systemnivå vad gäller förändringarna.

Anförande nr 312
Susanne Nordling (MP): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag tycker att det är ett konstigt argument som framförs i interpellationen, att räkna antalet vårdcentraler. Nu är oppositionen intresserad av att stycka upp exempelvis Gustavsbergs vårdcentral, som har över 37 000 listade patienter.

Vi har god tillgång till primärvård, även om den behöver få ännu bättre förutsättningar för att kunna bli navet i den nära vården. En rapport från Vårdanalys visar att Region Stockholm har näst lägst antal listade patienter per läkare i Sverige. Endast Region Uppsala ligger något lägre när det gäller antal patienter per läkare.

Utvecklingen av nära vård och genomförande av primärvårdsstrategin, inklusive handlingsplanen, fortsätter 2021—2025. Den nära vården kommer att på flera sätt bli mer utvecklad, finansierad och synlig för alla åldrar, 0—110 år. Särskilt behöver vi givetvis ha fokus på de äldre.

Anförande nr 313
Hanna Stymne-Bratt (S): Jag inser att jag pratade lite för länge förra gången och kom därför inte till slutsatsen. Man har i Norrtälje försökt titta ännu mer på sammanhållen vård och omsorg för att se hur man kan göra för att de sköraste äldre inte ska behöva åka in på akuten när de kanske egentligen inte behöver det. Det visar sig att det finns saker som stoppar det, nämligen det uppsplittrade vårdsystemet som vi har i vår region. Det kan vara ett hinder för ytterligare sammanhållen vård. Det är ett problem, för vi vill ju ha det motsatta, att vården ska kunna hållas samman mycket mer.

Låt mig lite kort också nämna det mobila sjukhusanslutna teamet som finns vid Norrtälje sjukhus. Om det inte hade funnits — det inrättades innan vi visste någonting om corona — hade man inte klarat av covid-anstormningen. Det har avlastat sjukhusvården avsevärt.

Anförande nr 314
Samuel Klippfalk (KD): Fru ordförande! Tack för en viktig interpellation! Jag får konstatera att både Socialdemokraterna och Vänsterpartiet återkommer till att det är mycket prat och handlingsplaner, men det finns faktiskt även mycket action. Flera har tidigare varit inne på det nya IT-systemet, lifecare, som fasas in under året. Syftet med det är att underlätta samverkan med länets kommuner. Man brukar säga att det krävs två för att dansa, och i vårt fall, från regionens sida, har vi 26 partner att dansa med. Det är verkligen viktigt att vi har ett IT-system där man kan följa ärendena på samma premisser från såväl kommunens som regionens sida. Det kommer att vara möjligt med detta system.

Det kommer även att underlätta de omtalade SIP:arna. När det gäller upprättande av SIP:ar gör vi en kontinuerlig analys av statistiken; det sker varje månad. Man brukar säga att det som mäts det uppmärksammas, det vill säga att det som är viktigt att mäta det mäts. Det sker på månatlig basis just för att kontrollera hur många SIP:ar som har upprättats och hur det ser ut med utskrivningarna, alltså när man skrivs ut från slutenvården.

Systemet med lifecare kommer att användas på särskilda boenden. Det kommer att implementeras efter sommaren och kommer också att rullas ut till psykiatrisk vård, primärvårdsrehab och ASIH. Fler och fler delar av den vård som omfattar de äldre och sköra kommer att omfattas av det systemet.

Utöver det arbetar många kommuner och stadsdelar runt om i länet med trygg hemgång genom att ha någon typ av förstärkt hemtjänst, kanske fem, tio dagar efter att patienten kommit hem. Det sker just för att skapa den sömlösa övergången mellan kommun och region. Men det finns mycket mer att göra.

Anförande nr 315
R e g i o n r å d e t P e t h r u s (KD): Fru ordförande! Tack för en bra debatt om den här frågan. Den lär vi få återkomma till; den har ju varit aktuell i flera decennier. En del kan handla om IT-system. Samverkan mellan kommunerna håller vi på med. Där finns redan överenskommelser som vi jobbar vidare med. IT-systemen ska utvecklas. Vi ska följa upp Sollentunageriatriken och hur det har fungerat med sömlöshet mellan geriatriken och seniorboende och äldreboende. Förvaltningen har i budgeten fått ett uppdrag att jobba vidare med hur vi ska förbättra detta, och det är något som jag kommer att följa väldigt noggrant.

Jag ser med tillförsikt fram emot att kunna göra alla de förbättringar som är möjliga under den kommande tiden framöver, för det är de äldre värda.

Anförande nr 316
Regionrådet A l k u r d i (S): Jag hängde nog inte riktigt med i Susanne Nordlings inlägg. Timmen är sen, och det påverkar så klart hur välformulerade vi kan vara i våra inlägg. Jag tycker att Samuel Klippfalk tar upp en viktig åtgärd med trygg hemgång. Det är något som kan man sprida till fler delar av länet, precis som jag menar att Norrtäljemodellen behöver spridas till fler delar av vår region.

Jag tycker att det är intressant att man inte ser hur situationen på våra akutsjukhus leder till att multisjuka äldre skrivs ut trots att de inte är färdigbehandlade. Man ser inte att politiska beslut skapar en än mer uppsplittrad vård för de multisjuka och att detta har lett till att utmaningarna för vår region har blivit ännu större. Vi behöver göra en nödvändig kraftsamling för att kommunalisera hemsjukvården. Detta vore att faktiskt förändra strukturen på ett positivt sätt, så att vi får en mer sammanhållen vård.

**Avslutning**

O r d f ö r a n d e n : Nu har vi några fler interpellationer på dagordningen, och jag ser att de flesta av er är fulla av energi och gärna fortsätter debatterna. Men vi har som instruktion i vår arbetsordning att vi bör avsluta fullmäktige klockan 21 om vi inte har särskilda skäl att fortsätta. Därför är presidiets förslag att vi helt enkelt nöjer oss för i dag och återsamlas efter sommaren. Då får vi se hur vi återsamlas. Det beror på flera olika faktorer. Men detta lovar vi att återkomma till i god tid före nästa fullmäktigesammanträde.

I övrigt får vi från presidiet önska er alla en riktigt god sommar! Till hösten utgår vi från att vi alla är fullvaccinerade, alldeles oavsett hur vi kommer att ses vid nästa möte. Tack så hemskt mycket för dagens fullmäktigesammanträde! Med detta förklarar jag sammanträdet för avslutat.